MAREA BĂTĂLIE DE LA ”IAZUL MIC”
OCTAV PANCU—IAȘI

În romanul Marea bătălie de la Iazul Mic (1953), nu numai organizarea „amiralității" pe iazul de la marginea orașului, cu disciplina „militarescă" imitată de copii, nu numai visul marinăriei ca simbol al bărbăției omului în lupta cu primejdiile vieții, dar și caracterul, conformația etică a eroilor stau sub semnul aceluiași mit: copiii hrănesc un secret ideal al cavalerismului, cu care se confundă în sinea lor, corectîndu—și defectele.

Romanul mai descoperă și o altă constantă a mentalității infantile universale — nevoia de evadarea din realul imediat, în care mitul interior al maturității e în contradicție neîmpăcată cu intruziunea directă a maturilor în viața copilului. Apărarea sau recucerirea unui loc real, care să ofere cadrul desfășurării visului evădarii, e o temă clasică a literaturii pentru copii. Paginile care redau „bătălia" propriu—zisă de la Iazul Mic sînt dintre cele mai bune ale genului. Ceea ce a istoricizat în mare măsură, însă această carte este faptul că autorul, cedînd presiunii clișeelor la modă, a introdus în poezia aventurii, care domină Marea batalie de la Iazul Mic, situații false și personaje schematice care alterează sunetul pur al cărții.

Cuprins

Capitolul 1. „UN ARHIMEDE AL TIMPURILOR NOASTRE... ” 3

Capitolul 2. ”PENTRU ONOAREA DETAŞAMENTULUI!” 10

Capitolul 3. ”PREGĂTIRI PENTRU ÎNCEPEREA ACTIVITĂŢII” 17

Capitolul 4. ”SEARA ÎN FAMILIE” 27

Capitolul 5. ”ŞAISPREZECE FĂRĂ DOI, FAC... DOI FĂRĂ PAISPREZECE!" 35

Capitolul 6. ”DOUĂ VIZITE NEAŞTEPTATE” 43

Capitolul 7. „CERCUL UNIT VA RĂMÂNE, CA BOABELE—N SPIC, LAOLALTĂ" 48

Capitolul 8. „NECAZURI" 52

Capitolul 9. „TOVARĂŞE... AMIRAL, TOVARĂŞUL SECRETAR V Ă AŞTEAPTĂ !" 63

Capitolul 10. ”PENTRU ONOAREA LUI PETRI CĂ” 68

Capitolul 11. „ÎN CAMERA — CELOR — CINCI REGULI” 75

Capitolul 12. ”CARE COLŢ S—A RUPT?” 79

Capitolul 13. „LA NOI E TREABĂ SERIOASĂ, BĂIEŢEASCĂ !" 88

Capitolul 14. ”URME DE PAŞI!" 96

Capitolul 15. ”ALTĂ SEARĂ IN FAMILIE” 105

Capitolul 16. „ÎN PREAJMA MARII BĂTĂLII!” 113

Capitolul 17. „MAREA BĂTĂLIE DE LA IAZUL MIC” 119

Capitolul 18. „E BINE!” 129

Capitolul 1. „UN ARHIMEDE AL TIMPURILOR NOASTRE... ”

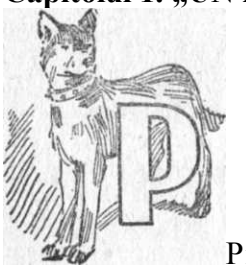

Prin uşa întredeschisă apăru un bot cafeniu, lucios, apoi două urechi ascuţite, asemenea steguleţelor marinăreşti de semnalizare. Întreaga înfăţişare a câinelui — ochii iscoditori, botul adulmecător, şi mai ales coada bârligată ca un ciudat semn de întrebare — avea în dimineaţa aceea aerul să spună : „Hotărât, aici se petrec lucruri de neînţeles !" înconjură masa din mijlocul camerei şi, ajungând în dreptul patului, se opri o clipă, apoi se aşează pe labele dinapoi şi, mârâind, începu să tragă cu dinţii cuvertura.

Dintre perne, îşi înălţă capul ciufulit un băiat. Clipi somnoros şi, întâlnind mutra caraghioasă a câinelui, tresări:

—Sunt în vacanţă, bătrâne Top. Puteai să mă laşi să mai dorm un pic, nesuferitule...

Simţind dojana, câinele lăsă botul în jos, închise ochii şi, supus, intră sub pat. Aici era locul lui de ispăşire a pedepselor ! De fiecare dată când făcea câte o poznă şi era dojenit sau pedepsit, Top se ascundea sub patul lui Sandu. Stătea nemişcat, cu ochii închişi pe jumătate, cu botul pe covor, până când îl striga cineva. Odată — nimeni nu—şi mai amintea pentru ce anume — Top fusese certat şi, ca de obicei, intrase sub pat. Plecară toţi de acasă şi—l uitară acolo. Venirea serii găsi toată familia tristă şi alarmată: „Unde—i Top ? S—a pierdut Top !" De abia a doua zi dimineaţă îl găsiră acolo de unde el nu se mişcase nici , măcar un centimetru, adică sub pat. Tristeţea şi alarma se prefăcură în bucurie, iar Top primi o farfurie cu oase, de care, probabil, îşi mai aminteşte şi astăzi... De data aceasta însă, chemarea nu întârzie :

—Hai, Top. Nu m—am supărat. Dacă te—am făcut nesuferit, a fost aşa, din prietenie. Băiatul vorbise cu zâmbetul pe buze, dar cuvintele lui nu erau departe de adevăr. Top, bătrânul Top, era de o vârstă cu tânărul său stăpân. Amândoi se născuseră în aceeaşi lună Mai, cu 13 ani în urmă şi, dacă se poate spune aşa : copilăriseră împreună...

Frecându—şi cu pumnii ochii lipiţi de somn şi ridicându—se în capul oaselor, băiatul auzi zgomot de paşi în camera alăturată : unii sprinteni, iuţi şi totuşi uşori, abia simţiţi, de puf parcă — paşii mamei; alţii apăsaţi, fără grabă, cu siguranţă — paşii tatălui. Părinţii se pregăteau de plecare.

Mama deschise larg uşa :

—Bună dimineaţa, Sandule. Te—ai trezit ?

Raze aurii zugrăviseră pereţii camerei într—o culoare veselă, prietenoasă, caldă. Vântul uşor ridica perdeaua albă şi o umfla ca pe o pânză de corabie.

—Bună dimineaţa, mamă. Ce zi frumoasă e azi! Sirena fabricii „Victoria" sună prelung: un fluierat pe aceeaşi notă şi totuşi lipsit de monotonie, vioi, ca un chiot peste zare, nesfârşit. Părinţii plecară.

Rămas singur, Sandu mai stătu câteva clipe în pat, cu braţele petrecute pe după genunchi, privind pe fereastră cum se legăna o ramura subţire de salcâm pe care poposise o vrabie, ca un pumn de cenuşă. Apoi îl căută cu ochii pe Top. Câinele nu părăsise încă „locul de ispăşire a pedepselor".

—Hai, ieşi odată, Top. Sunt în vacanţă, dar lot am treabă. Bine ai făcut că m—ai trezit!

Într—adevăr, deşi nu era decât ora şapte — curând, Petrică va veni să—l ia de acasă. La opt, în tabăra din curtea şcolii se ridica pavilionul. Şi atât i—ar fi lipsit lui Sandu : să—l găsească Petrică dormind ! Acesta se trezea odată cu găinile — sau, în cazul lui, mai bine zis, odată cu raţele, deoarece avea acasă, în coteţ, două raţe albe şi gălăgioase. Toamna, iarna, primăvara,— dimineaţa, Petrică deschidea poarta şcolii cel dintâi. Ba, se lăuda că într—o zi ajunsese atât de devreme, încât nici mătuşa Tasia, îngrijitoarea şcolii,

nu se deşteptase încă. Acum, ce—i drept, era vară — se aflau în vacanţă. Petrică n—avea de ce să se scoale atât de dimineaţă. Totuşi, citind într—o revistă că un binecunoscut maestru al sporturilor se trezea dimineaţa la ora cinci, Petrică, hotărât să devină cât mai curând campion, nu putea proceda altfel. Sărea din pat şi începea să fluiere un cântec, mereu acelaşi, deşi ştia că înainte de a ajunge la refren, mama va striga la el: „Iar fluieri? Vrei s—o trezeşti pe „cea mică ?”

Sandu îl socotea pe Petrică un prieten bun şi de nădejde, cel mai bun şi mai de nădejde prieten al său. Cu doi ani în urmă, într—o seară lungă de iarnă, când gerul făcea să trosnească ferestrele, aflându—se amândoi în camera lui Sandu şi stând pe întuneric, la gura sobei, luminaţi doar de flăcările roşii ale focului — făcură un jurământ : „Prietenie până la moarte ! Şi cine va călca jurământul, unde îi stau picioarele, acolo să—i stea capul !"...

La şcoală, începând dintr—a treia, au stat în aceeaşi bancă, uneori au învăţat de pe aceeaşi carte, iar iarna trecută, după ce Sandu îşi pierduse mănuşile, au folosit amândoi aceeaşi pereche — mănuşile lui Petrică — fiecare câte una, astfel că Petrică se obişnuise să poarte ghiozdanul numai în mâna stângă, iar Sandu numai în mâna dreaptă... Această prietenie, „la cataramă" cum o numeau colegii, se dovedise trainică în ciuda faptului că erau firi deosebite, şi nu slăbea nici in urma deselor şi aprinselor discuţii în care fiecare îşi susţinea părerea, combătând—o cu îndârjire pe a celuilalt. In asemenea împrejurări, Sandu vorbea liniştit, fără să ridice glasul, dar şi fără să cedeze nimic, în timp ce Petrică se înflăcăra, vorbea tare şi se plimba de colo până colo, ca un leu în cuşcă. Uneori discuţiile deveneau atât de aprige, încât Petrică ajungea să spună : „Cu dumneata nu mai discut, domnule !" Or, trebuie ştiut că acest cuvânt — *„domnule"* era în vocabularul lui Petrică o expresie pe care o rostea rar şi cu toată greutatea cuvenită, deoarece ea însemna nici mai mult nici mai puţin : „Gata, te—ai dus de la inima mea ! Bineînţeles, discuţiile dintre cei doi băieţi nu ajungeau chiar până acolo încât Petrică să fie nevoit a spune: *„Domnule de peste ocean"*... Această expresie, pe scara gravităţii, era ultima şi cea mai grea... Petrică n—o folosea decât rar, foarte rar şi, desigur, orice s—ar fi întâmplat, nu i—ar fi adresat—o lui Sandu. S—ar fi făcut praf şi pulbere prietenia !

E de la sine înţeles că acum, aşteptându—l pe Petrică, Sandu avea toate motivele să se dea jos din pat cât mai repede. Nu de alta, dar o strâmbătură din nas urmată de : „Ce măi, te—ai... domnit ? Dormi ziua, în amiaza mare ?" i—ar fi stricat tot cheful.

Sandu se spălă şi se îmbracă grăbit. în bucătărie, pe plită, îl aştepta ibricul cu lapte pregătit de mama sa. Îndemânatec, se descurca bine în treburile gospodăriei. Uneori chiar îi plăcea să se gospodărească singur, alteori era nevoit, deoarece mama pleca dis—de—dimineaţă la lucru, şi vorba aceea : „foamea e cel mai bun bucătar".

Se aşeză la masă şi deşertă laptele din ibric în ceaşcă.

Din stradă se auzi uruitul unui motor. Un automobil se opri prin apropiere şi glasul răguşit al claxonului său răsună de câteva ori. Era unul dintre automobilele fabricii „Victoria", o maşină nouă, verde, cu geamuri strălucitoare, pe spatele căreia scria: „Atenţiune copii !"

—S—a oprit maşina la scara... boierului ! auzi Sandu glasul unei femei.

„Boierul" era un băieţel de 4 ani, cu părul blond, aproape alb, veşnic cu o întrebare pe buze : „Asta ce—i? Asta cum e ? Asta de ce e aşa ?" — fiul cel mai mic al unui muncitor de la „Victoria". In fiecare dimineaţă, .pe el şi pe alţi copii de vârsta lui, fii ai muncitorilor de la „Victoria", îi lua de acasă automobilul verde şi—i ducea la căminul fabricii.

Sandu surâse când auzi cum fusese poreclit băieţelul vecinilor, dar şi acum, ca şi în alte dimineţi, claxonul automobilului verde îi readucea, nechemat, un gând care îl stăpânea adeseori când părinţii plecau de acasă şi el rămânea singur. În clipele acelea ar fi dat orice să se mai afle cineva lângă el, un frate sau o soră cu care să—şi facă temele pe aceeaşi masă, să—i ceară împrumut guma, să—i arate caietul de compuneri şi să—l întrebe unde să pună două puncte şi unde punct şi virgulă, să—i ceară părerea despre

felul cum să coloreze un podiş. Ar fi dorit nespus să aibă o soră ori un frate. De pildă : o surioară în clasa întâia, sau chiar şi mai mică, la grădiniţă, ori la cămin, ca băieţelul vecinilor. Ar sta amândoi în aceeaşi cameră, şi iarna, noaptea, dacă ea s—ar dezveli şi i—ar fi frig, el s—ar trezi şi ar acoperi—o mai bine cu plapuma... La masă, i—ar lăsa ei gogoaşa cea mai mare şi dacă, muşcând din gogoaşă, surioarei i—ar cădea un strop de marmeladă pe rochie, el ar mustra—o : ;,De ce nu eşti atentă ? Pune—ţi în poală un şervet... Supa ai putut s—o mănânci fără să te pătezi şi gogoaşa, nu ?"

Dorinţa de a avea o surioară sau un frăţior, îl făcea pe Sandu să se apropie din prima clipă de fiecare copil mic întâlnit pe stradă, în parc, la şcoală... Uneori, în recreaţie îi vizita pe „bobocii" dintr—a—ntâia şi începea să—i întrebe: „Ei, cum merge ? Sănătoşi ? Voioşi ? Note mari ?" In preajma Anului Nou îi ajutase să—şi împodobească bradul şi când, în urma unei excursii în pădure, prinsese un arici, îl dăruise tot „bobocilor", deşi toţi cei dintr—a şasea se aşteptau să vadă ariciul în „colţul viu" al clasei lor.

Automobilul verde porni din nou la drum şi uruitul motorului său se pierdu în depărtare.

Sandu trase sertarul mesei şi, dintr—un şervet gros, de in, scoase pâinea. Dar nici nu apucă să—şi taie o felie, că uşa bucătăriei se trânti de perete, un polonic căzu cu zgomot dintr—un raft şi, ca o furtună, intră Petrică :

—Salutare, Sandule ! Cum, încă n—ai mâncat ? Eu am băut un litru de lapte ! Clipi şmechereşte şi adăugă vesel : Pe cea mică o cam doare burticică şi azi îi dă mama ceai. Norocul meu!... Petrică se aşează lângă Sandu şi ciupi o firimitură din coaja rumenă a pâinii.

Venise îmbrăcat într—o bluză largă, albastră, fără guler, cam decolorată de soare, cu cravata roşie înnodată strâns, pe gât. Purta o curea lată, ostăşească, dar ca de obicei, pantalonii albi de doc se împotriveau să păstreze bluza înăuntru. Părul blond, tuns cu maşina numărul unu, dădea capului înfăţişarea unei mingi din care ieşea, cârn şi mic, nasul ca o cireaşă. Când râdea, parcă râdea cu toată faţa : şi cu gura, şi cu ochii verzi, şi cu pistruii de pe nas, ba chiar şi cu urechile. Pistrui avea până şi în vârful lor ! Era cu două degete mai scurt decât Sandu, dar mai legat şi mai voinic ca el. Sandu era slăbuţ, faţa lui lunguiaţă mai păstra şi iarna arămiul soarelui de vară, iar din părul negru, îngrijit pieptănat, o şuviţă aluneca pe fruntea lată, sub care ochii negri păreau necontenit fără astâmpăr.

În timp ce Sandu, isprăvind de mâncat, spăla ceaşca şi ibricul în chiuvetă, Petrică se plimba nerăbdător prin bucătărie. De câte ori trecea pe lângă masă, se oprea şi mai ciupea câte o fărâmă din coaja proaspătă a pâinii... Îi plăcea felul ordonat de a fi al lui Sandu, dar îi spunea mereu, strâmbând din nas : „Tu, Sandule, trebuia să te naşti fată!" Ba, chiar acum i se adresă, clipind cu şiretenie :

—O groaznică nenorocire !... A rămas o picătură de lapte pe fundul unei ceşti !... Nu—i aşa ?

Sandu îi răspunse calm, clătind mai departe ceaşca :

—Dacă o să—mi ceri apă, n—o să—ţi placă să miroasă ceaşca a lapte...

Petrică se opri şi, îndesându—şi mâinile până la cot în buzunarele largi ale pantalonilor, zise compătimitor:

—Măi Sandule, Sandule... Se împlineşte abia un an de atunci... abia un an... Dar tu ţi—ai.şi pierdut simţurile de marinar. In larg, marinarului când îi este sete, poate bea şi un butoi cu apă iară să se mai uite că miroase a lapte, a gaz sau a cerneală...

—În larg e altceva — răspunse Sandu, cu convingere. Acum însă suntem în bucătărie! Iar după câteva clipe adăugă visător, cu mâhnire : Cine ştie dacă va mai fi vreodată ca atunci!

—Cum vine asta : „Cine ştie ?" se oţărî Petrică. Tu ştii cel mai bine ! E destul să dai un ordin de zi şi totul va fi ca atunci...

„Atunci"... Acest cuvânt simplu, acest cuvânt care, rupt de altele, nu—ţi spune nimic, avea pentru mai mulţi băieţi din clasa a şasea a şcolii noi din cartierul fabricii „Victoria"

un înţeles măreţ şi cuprinzător, în jurul căruia se împleteau firele nevăzute ale unor bogate amintiri...

„Atunci" însemna vacanţa anului trecut. Dar mai ales, „atunci" însemna acea parte a vacanţei de vară petrecută în locşorul drag, care intrase în viaţa lor cu numele de „Portul Iazul Mic".

„Portul Iazul Mic"...

Niciun marinar din lumea asta largă n—a auzit de acest nume. De el nu—l leagă nicio amintire, şi niciunul, aprinzându—şi pipa, nu şi—ar putea începe povestea aşa : „Ne aflam ancoraţi de câteva zile în rada portului Iazul Mic şi..." Sau aşa : „În timp ce navigam pe apele lazului Mic, o furtună năpraznică se năpusti asupra noastră..."

Nu! Astfel de poveşti ar fi mai mult vânătoreşti, decât marinăreşti ! Şi cine nu ştie că marinarilor le place să fie asemănaţi cu vânătorii numai atunci când e vorba de îndrăzneala, curajul sau bărbăţia acestora ?! Ar fi de prisos să se adauge că orice marinar, fie el chiar şi bucătar pe un vas, s—ar face foc şi pară dacă ar fi învinuit că spune adevărul, aşa cum le place unor vânători să—i spună : adică rar şi dacă se poate, deloc...

Dar parcă un loc e frumos şi ţi—e drag numai pentru că alţii povestesc despre el ? Desigur că nu !

Aşa se întâmpla şi cu „Portul Iazul Mic"...

Nu era trecut nici măcar în cele mai amănunţite hărţi maritime. Bătrânii lupi de mare n—au auzit niciodată de el. Tinerii matrozi ar zâmbi pe sub mustaţă dacă ar auzi. Şi totuşi... şi totuşi, cât de apropiat le era acest loc, cât de mult se obişnuiseră cu el, câte visuri nu împletiseră în juru—i !

Aşezat la marginea oraşului, „lazul Mic" era un iaz ca toate iazurile... Adică, mai exact, era o baltă. Nu se ştie de ce toată lumea numea balta : iaz. Poate Pentru că „iaz" sună mai frumos ! Nu era prea întins. Altfel, fără îndoială, Var fi numit „Iazul Mare". Un agronom ar fi putut spune, privindu—l: „N—are mai mult de un hectar şi jumătate". Dar un agronom n—avea ce căuta la Iazul Mic, şi, de altfel, nimeni nu i—ar fi cerut părerea... Sălcii pletoase, aidoma ielelor cu părul despletit din poveste, înconjurau iazul, ca o centură verde încingând mijlocul unei rochii cu desene albastre şi argintii şi galbene şi verzi. Siluetele svelte ale trestiilor se înălţau, tremurând la cea mai uşoară undă de vânt, foşnind uşor şi melodios, salutând parcă prin aplecarea capetelor tufele înalte de cucută sau răspunzând la „bună dimineaţa" vreunui nufăr galben, somnoros... Pe unul din maluri, mai larg, întins ca o plajă, se afla portul — „Portul Iazul Mic". Aici, mâini harnice şi îndemânatece prefăcuseră o veche magazie în „Amiralitatea Portului", pe crăcile unul arţar cocoţaseră „Observatorul" şi transformaseră două lăzi înnegrite de vreme în gheretele „posturilor de pază".

După cum se vede, „Portul Iazul Mic" nu semăna chiar într—atât, încât să nu—l poţi deosebi, cu un port din cele trecute în hărţile maritime internaţionale, un port de care pe bătrânii lupi de mare să—i lege amintiri, şi doar la simpla pronunţare a numelui său, orice tânăr marinar să exclame vesel: „Ah! Acolo să debarc odată şi pe urmă pot să mor cu inima împăcată că n—am trăit ca un prost! Nu !"...

Ideea întemeierii portului „Iazul Mic" nu se ştie cu exactitate nici până astăzi cui i—a venit. Cu un an în urmă, la începutul vacanţei de vară, mai mulţi băieţi care terminaseră clasa a cincea, membri ai cercului de ştiinţe naturale, se adunaseră la şcoală pentru a ajuta dirigintelui la orânduirea unor materiale în laborator. Lucrară cu inimă şi terminară repede. Şi ieşiră apoi în curtea şcolii să joace fotbal cu a minge de cârpă. Era cald. Zăduf. Şi din pricina nemiloaselor lovituri, mingea începuse să se desfacă. Jocul încetă.

„Mare plictiseală", zise portarul cu năduf. „Dacă asta—i vacanţă, eu sunt Napoleon !"

„Haidem la laz să facem o baie!" propuse un înaintaş.

,,Brr!" se strâmbă fundaşul dreapta. „Iazul e murdar. E plin de mătasea broaştei"

„Să—l curăţăm !" spuse centrul mijlocaş.

„De acord!" aprobă portarul. „Tot ne plictisim!"

,,De acord!" mai repetară câţiva, printre care căpitanul echipei. Şi întreaga echipă, împreună cu rezervele şi câţiva „spectatori", porni spre iaz. Aici. începând să cureţe mătasea broaştei, cuiva l—a venit ideea:

„Măi, ce—aţi zice dacă ne—am petrece vacanţa aici ? Ne—am face un port... am fi marinari..."

„Buna idee !... Ara construi vaporaşe !"

„Şi bărci, şi submarine !"

„Am face în magazia asta Amiralitatea !"

„Dar n—avem amiral !"

„Asta—i greu ? Îl alegem !"

„Am tine şi un jurnal de bord !"

„Am face bătălii !"

„Straşnic !"

„Ura !"

Aşa s—a născut „Portul Iazul Mic". Asupra acestui moment însă părerile sunt împărţite. Unii spun că ideea i—a venit lui Petrică Bunescu : „Tatăl lui e mecanic cincisutist, dar a făcut armata la marină. Asta înseamnă că prin vinele lui Petrică curge sânge de marinar!" Alţii spun că ideea i—a venit lui Dinu Popescu : „Dinu e poet. Are imaginaţie..." Iar alţii nu spun nimic, dar ar fi gata să pună mâna în foc că ideea s—a născut în mintea lui Sandu Danu...

Dar vacanţa anului trecut nu putea să ţină o veşnicie. Marinarii de la „Iazul Mic" au salutat în semn de rămas bun portul lor drag şi au reînceput şcoala. Şi odată cu hărţile geografice, compunerile şi problemele, „Iazul Mic" a rămas în urmă, aşa cum rămâne orice port când îl priveşti de pe puntea unui vas care se îndepărtează de radă repede, din ce în ce mai repede, înconjurându—se numai de apă şi de cer...

Dar nici anul şcolar nu putea să ţină o veşnicie ! Şi odată cu examenele prevestitoare ale vacanţei, „Iazul Mic" începe să se apropie din nou, punând stăpâniri pe gândurile băieţilor...

În vacanta aceasta însă luase fiinţă şi tabăra de curte a şcolii, iar „naturaliştii" clasei a şasea făgăduiseră că vor alcătui în acest timp şi un ierbar.

Iată cât de mult se complicaseră lucrurile! Iată cât de greu era să spui cu hotărâre, fără să clipeşti măcar ! „Asta voi face în vacanţă !" lată de ce, la cuvintele lui Petrică : „E destul să dai un ordin de zi... şi totul va îi ca atunci...", Sandu nu răspunse îndată. Agăţă ceaşca spălată în cuiul din dulap şi vorbi după o vreme, fără să se întoarcă :

—Petrică... vreau să te întreb ceva... Tăcu, apoi întrebă dintr—odată, neaşteptat, apăsând pe fiecare cuvânt: Tu ai uitat că noi am făgăduit ceva...

Surprins, Petrică ridică privirea :

—Ce?

—Aminteşte—ţi! Petrică făcu un gest cu mâna, care ar fi vrut să
însemne„Ah, pisălog mai eşti!"

—Aminteşte—ţi, aminteşte—ţi ! Ce, suntem la şcoală? La examen ? Ia te uită !

—Bine, făcu liniştit Sandu, fără să ia în seamă îmbufnarea prietenului. Am să—ţi amintesc eu, pentru că văd că ai uitat. Se întoarse şi—l ţintui cu privirea. Acum activăm în tabăra de curte. Aici, noi, naturaliştii, ne—am luat un angajament: să facem un ierbar. Pricepi? Ne—am luat un angajament, nu am spus, aşa, o vorbă goală...

Petrică plescăi din buze :

—Ce tot îi dai tu cu „angajament" în sus, şi „angajament" în jos ? Parcă Miciurin a făcut ierbare ? Am văzut şi filmul, am citit şi cartea, dar nicăieri nu era vorba de vreun ierbar...

—Deştept mai eşti! sări Sandu. Când era ca noi, a făcut şi el ierbare...

—Prostii! Filmul începe când Miciurin avea barbă...

—Şi ce, în film trebuie sa se arate tot, tot ?... Eu îmi închipui că înainte de film a făcut ierbare...

Petrică dădu din cap cu amărăciune:

—Aşa eşti tu. Îţi închipui câte în lună şi în stele, numai un lucru nu vrei să—ţi închipui...

Sandu încreţi fruntea :

—Ce?

—Că noi stăm şi ne perpelim, aşteptându—te pe tine... amiralul... să dai ordinul de începere. Şi eu vreau să facem ierbarul. Dar ce, la Iazul Mic, nu se găsesc plante ?

—Numai vegetaţie de baltă ! rosti Sandu şi se bucură că îi răspunsese ca un adevărat naturalist.

—Foarte bine ! Facem un ierbar cu plante de baltă! Tot plante se cheamă că sunt!

—Nu se poate ! Vorbeşti ca să nu taci... Am făgăduit că vom alcătui un ierbar mare, general ?

Dar Pentru că Petrică nu se grăbea să răspundă, Sandu se apropie de el :

—Spune, am făgăduit sau nu ?

—Am... mormăi Petrică.

—Ei, bine, ieri, Vlad m—a întrebat din nou : „Cum merge treaba ? La toamnă, şcoala va primi darul vostru ?" Aşa m—a întrebat. Pe cuvântul meu !

Petrică oftă şi—şi frecă vârtos cu palma capul tuns chilug:

—După cum văd. treaba e mai serioasă de cum mă aşteptam.

Sandu ridică din umeri:

—Dar ce, credeai că—i neserioasă ? Ştii bine că şcoala n—are niciun ierbar. Astă iarnă am învăţat după poze. Şi din poze nu pricepi nimic. Ţii minte floarea „părăluţei de munte" ? În poză era galbenă şi de fapt ea e albă.

—Şi, mă rog, unde o să găsim pe aici „părăluţe de munte" ? Ce, la noi e Himalaia ? se răsti Petrică.

—Mai întâi, părăluţa nu creşte în Himalaia şi apoi eu am vrut să—ţi dau un exemplu. Poate că nu—i cel mai bun...

—Nu „poate"... Sigur că nu—i bun!

Sandu nu—i mai răspunse. îşi aruncă privirea prin bucătărie să vadă dacă totul e în ordine şi dacă puteau să plece.

Era o dimineaţă plăcută care mai păstra încă în aer răcoarea înviorătoare a nopţii. Fire de aramă pluteau în văzduh, iar soarele, ca un uriaş păianjen le împletea, învăluind ca într—o plasă strălucitoare casele, şi străzile, şi grădinile. De la casa în care locuia Sandu şi până la şcoală erau doar câteva sute de metri. Băieţii mergeau unul lângă altul, tăcuţi. Castanii de pe marginea străzii foşneau uşor, aplecându—şi palmele late ale frunzelor ca şi cum ar fi spus cuiva „la revedere". De undeva, o undă de vânt ridicase în aer puful unei păpădii, împrăştiind apoi paraşute mici şi firave.

Deşi nu—l mira faptul că Petrică, de obicei atât de vesel, era acum tăcut şi posac, Sandu era convins că prietenului o să—i treacă repede. Îl cunoştea bine. Petrică era ca ploaia de vară : norii se strârneau din senin, tuna şi fulgera, ca peste câteva clipe să răsară soarele din nou, mai vesel, mai luminos ca înainte. Ceea ce îl mira însă pe Sandu era faptul că Petrică mergea fără să fluiere. Şi acesta era, într—adevăr, un lucru neobişnuit!

În sfârşit, Petrică îşi ţuguie buzele şi scoase un şuierat:

—Hei, dacă am putea... rosti el gânditor. Şi mai scoase un şuierat.

Ce să putem ? întrebă Sandu, şi odată cu buzele parcă întrebară şi ochii lui miraţi.

Petrică se opri din mers şi deodată îl apucă strâns de braţ:

—Sandule, ascultă—mă ! Părăluţa ta de munte mi—a dat o idee!

—Cum ? Sandu îşi desprinse braţul din strânsoare şi—şi privi prietenul nedumerit: Cine zici că ţi—a dat idei a ?

—„Părăluţa", n—ai auzit ? Ascultă—mă şi o să pricepi... Ia loc... adică, n—ai unde să stai... Ascultă—mă aşa... Petrică vorbea repede, clipind vesel, iar obrajii pistruiaţi i se îmbujorară : Sandule, e straşnic ! Mi—a venit o idee gro... ce zic eu ? Nemaipomenită ! Pocni din degete, aşa cum făcea în clasă, când se întorcea de la tablă, unde pentru răspunsul lui primise o notă bună : Am găsit ! Facem schimb... schimb de ierbare!
—Schimb ? Sandu îşi muşcă buzele ca să nu—l pufnească râsul, dar nu reuşi :
—Ce visezi, Petrică ?
—Uf! Greu mai eşti de cap... Se poate să nu înţelegi ? Un schimb ca toate schimburile... Te lămuresc îndată ! Uite, să zicem că noi facem un ierbar cu plante de baltă. Adică, nu : facem patru, cinci ierbare...
—La ce ne trebuiesc atâtea ?
—Nouă nu ne trebuiesc, dar altora, da ! Şi atunci, pac! — facem schimb. Pricepi ? Trimitem patru—cinci scrisori. Una la o şcoală dintr—un oraş de munte, alta la o şcoală dintr—un sat de câmpie, şi aşa mai departe.. Le scriem că vrem să facem schimb de ierbare. Noi le dăm plante de baltă şi ei să ne dea plante din regiunea lor. Aşa putem să facem ierbarul la Iazul Mic... Ce zici ?
—Ce să zic ?
—Păi, ştiu eu ?... Zi şi tu ceva... Sandu se gândi o clipă şi zâmbi larg :
—Petrică, crede—mă, e o idee bună ! Spune, cum de ţi—a venit ?
—Ştiu şi eu ? Ai vorbit tu despre „părăluţa de munte" şi mie mi—a rămas în cap muntele... De aici, schimbul cu cei de la munte... E simplu ! întotdeauna ideile mari vin aşa. Nu ţii minte ? Şi cu Arhimede s—a întâmplat la fel. El făcea baie şi deodată i—a venit în minte principiul...

Dar cu toate că era un moment de mare bucurie, Sandu rămase serios. Mereu se întâmpla aşa cu băiatul acesta ! Parcă n—ar fi ştiut să chiuie şi să ţopăie într—un picior ! Când avea un prilej de bucurie, i se luminau doar ochii, iar buzele murmurau, zâmbind : „E bine !" Şi acum, ridicându—şi ciuful alunecat pe frunte, rosti rar şi gânditor :
—E bine... Cred că Vlad şi băieţii vor fi de aceeaşi părere cu noi...
—Nici nu încape îndoială !

Petrică apucă braţul prietenului şi începu să—şi potrivească paşii în ritmul cântecului „Răsună goarnă, răsună", de care nu se despărţea niciodată — nici la bucurie, nici la necaz. Numai că atunci când era bucuros îl cânta vesel şi săltăreţ, iar când era necăjit, domol şi legănat. E clar, că acum, străduindu—se să păstreze ritmul cântecului, paşii băieţilor semănau mai mult a ţopăit decât a mers repede. De, o idee ca aceasta nu—i venea lui Petrică chiar în fiecare zi... Cum — ştie oricare — nici Arhimede nu descoperea principii chiar de fiecare dată când făcea baie !

Clădirea înaltă a şcolii se zărea în fundul aleii străjuite de castani...

Capitolul 2. "PENTRU ONOAREA DETAŞAMENTULUI!"

Un vânt alintător flutura drapelul unităţii, înălţat semeţ în vârful catargului...

Tabăra de vară a şcolii luase fiinţă abia de câteva zile. Dar băieţii se obişnuiseră într—atât cu catargul din mijlocul curţii, încât li se părea tot atât de firească prezenţa lui, ca şi cea a castanului unchiaş, la umbra căruia se afla biblioteca taberei de vară.

Curtea mare a şcolii împrejmuită cu un grilaj cenuşiu de fier, era plină de băieţi. Cea mai mare animaţie era însă pe terenul de volei. Aici avea loc întâlnirea dintre echipele clasei a cincea şi a şasea — şi cu toate că jocul începuse de mult, mulţimea de copii strânşi pe marginea terenului nu putea bănui încă rezultatul. Doar Alecu, „naturalistul" dintr—a şasea, gata în orice moment să facă un rămăşag, se plimba de colo până colo, agitând prin aer o varga de liliac şi strigând :

—Fac rămăşag pe—o ascuţitoare că bat ai noştri ! Biblioteca de sub castan primise — nu se ştie de ce — numele de „colţul liniştit". Cei care citeau, păstrau linişte, dar gălăgia întregii curţi se auzea tot atât de bine şi acolo. Bibliotecarul, tot un „naturalist" dintr—a şasea, în orele libere se ocupa cu literatura şi făcea versuri pentru gazeta de perete. In catalog numele lui era trecut „Popescu N. Dinu" — poeziile le semna însă „Dinu Pădure", Pentru că mai erau câţiva „Popescu" în şcoală şi cu toate că nu mai făcea poezii niciunul dintre ei, Dinu nu voia să fie luat drept altul. Bibliotecarul citea mult şi uneori îi plăcea să—şi împăneze frazele cu expresii din cărţi. Acest obicei şi—l statornicise cu adevărat în ultima vreme, mai ales de când într—o zi, Petrică îi spusese : „Măi Dinule, tu parcă ai fi o „bibliotecă volantă". Şi „bibliotecă volantă" i—a rămas porecla — o poreclă de care se simţea foarte mândru şi pe care n—ar fi schimbat—o cu niciun titlu de glorie... Dinu era un băiat înalt, bine legat, dar nu prea puternic. Ochii lui albaştri şi mici păreau şi mai mici în spatele lentilelor groase ale ochelarilor cu ramă de sârmă. Privindu—i faţa lunguiaţă şi părul de tăciune, încreţit mărunt, ca o blană de Astrahan, ochelarii alunecaţi pe nasul ascuţit, te făcea să crezi că ai înaintea ochilor un copil care se joacă de—a profesorul. Dinu îşi ducea munca de bibliotecar cu pricepere dar nu cu prea multă dragoste. Încetul cu încetul începuse însă să înveţe gusturile multora dintre colegii săi şi când primea câte o carte nouă, după ce—o frunzărea, ducea mâinile pâlnie la gură şi striga : „Mircea, am una cu aviatori, pentru tine!" Sau : „Sandule, am o carte despre vegetaţia la Polul Nord". Cărţile cu versuri le citea el mai întâi şi pe urmă le recomanda şi celorlalţi, cu toată căldura : „Luaţi—o repede, că de nu, o iau tot eu s—o mai citesc odată !..."

Un băiat pirpiriu dintr—a treia se apropie de Dinu şi, după ce cercetă cărţile de pe masă, răsfoind câteva dintre ele, întrebă în şoaptă, cu teamă parcă să nu—l mai audă cineva :

—N—ai o carte cu poze ?

Dinu îl măsură de sus până jos ca pe un „fenomen ciudat" — o expresie care îi plăcea mult lui Dinu — şi—i răspunse grav :

—Tinere, aici e biblioteca şcolii, nu a grădiniţei! Grădiniţa e peste drum.

—Păi, n—o cer pentru mine — se bosumflă băiatul. Eu pot să citesc şi cărţi groase, ce ştii tu! Asta cu poze îmi trebuie pentru mama...

—Dar ce, mama ta e la grădiniţă ? pufni Dinu.

—Cum o să fie mama la grădiniţă ? Mama—i meşter lăcătuş, ce ştii tu ! Îi trebuie cartea pentru fratele meu mai mic. Lui îi plac grozav pozele... Mi—a rupt până acum două caiete cu hărţi!

Dinu îi puse, prieteneşte, mâna pe umăr :
—N—am, tinere... („tinere" era cuvântul cu care se adresa elevului său, un profesor dintr—o carte citită mai de mult de Dinu). Îmi pare rău, dar n—am. Ţie însă pot să—ţi recomand o carte pe cinste. Ai citit „Vasioc Trubaciov" ?
—Am citit!
—Nu—i nimic. Mai citeşte—o odată !...

La câţiva paşi de biblioteca de sub castan, se ridica zidul înalt al şcolii. Ferestrele cancelariei directorului dădeau în curte. Din când în când, directorul se apropia de fereastră să privească jocurile băieţilor şi în clipele acelea se simţea mai bine, mai liniştit. Îi venea greu să se obişnuiască cu vacanţa. I se părea ciudat că nu mai auzea sunând clopoţelul, că intrând în cancelaria profesorilor, o găsise goală... Faptul că vedea copiii jucându—se în curte, îl făcea să creadă că anul şcolar nu s—a terminat şi că vacanţa e o recreaţie mai lungă... totuşi o recreaţie !

Directorul era un om în vârstă — împlinise aproape 25 de ani de învăţământ. Tâmplele lui cărunte, argintii, ochii blânzi, trăsăturile feţei înmănuncheate astfel încât scoteau în evidenţă zâmbetul cald de pe buzele palide — toate îi atrăgeau pe copii. Semăna cu un bunic din poze, numai că n—avea barbă ! Era şi profesor de limba română la clasele mari, dar nu numai în clasă îl întâlneau băieţii! Se organiza un campionat interşcolar de şah, sau de volei ?— Directorul era prezent şi se dovedea cel mai hotărât susţinător al echipei şcolii. Tot el încuraja şi ajuta acţiunile băieţilor de a planta puieţi, de a construi căsuţe pentru păsările, ori „colţuri vii" în clase. Şcoala fiind nouă — doar de câţiva ani fusese terminată — laboratorul de ştiinţe ale naturii era încă sărac, mai ales în ceea ce priveşte colecţiile de plante. Dar directorului îi plăcea să spună adesea băieţilor : „Peste doi, trei ani ne vom mândri cu laboratorul nostru. Asta depinde însă de voi".

Urmărind jocurile copiilor, directorul nici nu băgă de seamă când intră în cancelarie un tânăr de statură mijlocie, cu fruntea arcuită, sub care, ca două luminiţe vii, licăreau ochii jucăuşi, de copil. Părul lui blond, tuns scurt, îl făcea să se deosebească prea puţin de elevii mai mari ai şcolii. Purta la gât cravata roşie, iar pe buzunarul cămăşii albe, sub insigna organizaţiei de pionieri, avea brodate două litere : V. P. Erau iniţialele numelui său : Vlad Proda, instructorul detaşamentului clasei a şasea, acum instructor al taberei de curte.
—Tovarăşe director, i se adresă Vlad, apropiindu—se de fereastră. Am venit cu o problemă...
—O problemă ? Directorul surâse schiţând cu mâinile un gest de apărare : îmi pare rău, dar specialitatea mea este limba română, nu matematica...
—Nu, nu — clătină din cap, înveselit, instructorul. N—am o problemă de matematică...
—Atunci e bine. Hai să stăm şi s—o rezolvăm.

Se aşezară amândoi pe câte un scaun, în faţa mesei lungi, acoperită cu postav. Din buzunarul cămăşii, instructorul scoase un carneţel : mic, dreptunghiular, cu un manşon pentru creion. Carneţelul, prietenul nedespărţit al instructorului, devenise bine cunoscut în întreaga şcoală. Pe coperta lui cenuşie scria cu litere mari, aplecate : „Să—nu—uit" ! Aceste trei cuvinte apăreau de multe ori în discuţiile băieţilor — „Şi—a notat Vlad în „Să—nu—uit" ! Mâine o să ne întrebe ! S—au : „—L—am rugat ceva pe Vlad. Oare n—o să uite ?" — „Şi—a notat în „Să—nu—uit ?" — „Da !" — „Atunci, fi fără grijă. Totul e în ordine !..."

Vlad Proda răsfoi câteva clipe carneţelul, filă cu filă, trecându—le dintr—o parte într—alta, uşor, cu grijă să nu se boţească niciun colţişor. Apoi, ajungând la o pagină) pe care avea notate doar câteva cuvinte, zise deodată :
—Au fost la mine adineaori doi băieţi dintr—a şasea. Au o propunere care mi se pare interesantă. Vreau să mă sfătuesc cu dumneavoastră...
—Sunt gata !

Instructorul zăbovi o clipă, apoi începu să povestească amănunţit, aruncându—şi din când în când ochii pe „Să—nu—uit", despre schimbul de ierbare. Vocea lui limpede,

felul de a povesti, curgător, sfătos, fără grabă, îi atrăgea mult pe băieţi, iar directorul, când îl asculta, îşi spunea că Vlad, nici din acest punct de vedere nu—şi greşise alegerea profesiunii, când s—a hotărât să devină învăţător.

—E într—adevăr o propunere care merită interes, rosti directorul, după ce—l urmărise atent, cu vădită curiozitate. Laboratorul şcolii are mare nevoie de un ierbar bun, cuprinzător. Nu înţeleg însă de ce băieţii noştri vor să facă un ierbar cu plante de baltă...

Instructorul nu se grăbi să răspundă. Luminiţele ochilor lui priveau undeva dincolo de fereastră, dincolo de curtea şcolii, departe. De câte ori rămânea aşa, băieţii ştiau că Vlad le va povesti ceva întâmplat de mult, sau ceva care se va petrece peste ani, în viitor. Aceasta, deoarece toate lucrurile legate de întâmplări proaspete se găseau însemnate în „Să—nu—uit", iar stăpânul carneţelului le găsea repede şi cu precizie.

—Băieţii mi—au spus doar un motiv — vorbi Vlad în sfârşit — dar eu cred că sunt două. Primul e că, într—adevăr, pe malurile iazului din apropiere se găsesc o sumedenie de plante...

Directorul surâse :

—Şi—al doilea ? Cred că acesta e cel puţin tot atât de interesant!

Vlad închise carneţelul şi—i netezi coperta cu palma, parcă mângâind—o:

—Acesta are o poveste... Am aflat—o întâmplător, mai de mult. Într—o seară, prin primăvară, după orele de curs, am intrat în clasa a şasea. În ziua aceea apăruse numărul nou al gazetei de perete a detaşamentului şi Pentru că nu avusesem vreme în recreaţii, am venit abia atunci să văd cum arată. M—am aşezat pe o bancă. Jos, lângă piciorul băncii, un caiet. L—am ridicat şi am citit pe etichetă un titlu neobişnuit. Vlad încreţi uşor fruntea, ca şi cum acest gest l—ar fi ajutat să—şi amintească mai lesne :

—Cu litere de tipar, ce—i drept, cam stângace, scria : ,,Jurnal de bord al Amiralităţii portului Iazul Mic".

Directorul făcu ochii mari, curios:

—Jurnal de bord ? Interesant. Foarte interesant!

—Am luat caietul acasă... continuă Vlad. Am început să—l citesc şi mărturisesc că l—am citit pe nerăsuflate până la ultima filă... Mă atrăgea din ce în ce mai mult. Când l—am terminat, l—am aşezat în raft, între cărţile lui Jules Verne...

—Serios ? râse directorul. Atât de mare asemănare ?

—Oarecum, da. Numai că Jules Verne a fost un mare scriitor şi apoi...

—Şi—apoi ?

—...nu făcea nici greşeli de gramatică ! Râseră amândoi zgomotos.

—Continuă, te rog ! îl rugă directorul.

Vlad reîncepu şi, după surâsul care i se cuibărise pe buze, se vedea că şi pe el îl bucura să povestească :

—„Jurnalul de bord" istoriseşte zi cu zi, uneori chiar ceas cu ceas, isprăvile din vara trecută ale unui grup de băieţi dintr—a şasea, membri ai cercului de naturale. Pe malul iazului din apropiere, au organizat un port, şi astfel, fiecare dintre ei a devenit marinar. Adică, „marinari", e un fel de a spune... Echipajul era alcătuit din: „amiral", „comandanţi", „căpitani", „locotenenţi"... Numele de „marinar" simplu, fără grad, ce—i drept, nu l—am întâlnit... În sfârşit, echipajul portului „Iazul Mic" a avut o activitate bogată începând cu... lucrările de amenajare ale portului şi până la — citez din „jurnalul de bord" —*...„nemaipomenita expediţie ştiinţifică a echipajului nostru, in urma căreia a fost desenată prima hartă a Iazului Mic şi a împrejurimilor sale..."*

Au citit cărţi despre navigatori celebri, şi—au construit bărci şi corăbii, şi vapoare, într—un cuvânt: nici n—au simţit când a trecut vacanţa !... Iată al doilea motiv : băieţii vor, desigur, ca în timp ce vor alcătui ierbarul, să reînvie portul din vara trecută.

—Mi—ai făcut o surpriză ! rosti bucuros directorul. După câte îmi spui, naturaliştii noştri sunt marinari, nu glumă !

—Într—adevăr ! zâmbi Vlad. Apei, faţa lui căpătă deodată expresia omului preocupat, frământat de un gând, aşa cum, cu vreo zece minute în urmă intrase în cancelarie : Vă

spuneam la început că am o problemă — continuă el. Problema, după câte văd, are şi o necunoscută... Ca să facă ierbarul, băieţii vor trebui să stea un timp la iaz. Să zicem, două săptămâni... Ce părere aveţi ?

Directorul se gândi câteva clipe :

—Îi cunoşti bine ?

—Îi cunosc !

—Se vor descurca ?

—Se vor descurca ! răspunse cu convingere, instructorul. De altfel, voi organiza astăzi şi o adunare a detaşamentului. Sunt vreo cincisprezece cei care vor să alcătuiască ierbarul la iaz. Tovarăşii lor trebuie să—şi spună şi ei părerea...

—Fără îndoială. Ei trebuie să şi—o spună în primul rând... Cât priveşte părerea mea, poţi să le spui naturaliştilor—marinari să... ridice pânzele şi cu primul vânt prielnic, să se îndrepte spre Iazul Mic... Ziceam adineaori că specialitatea mea e limba română. Acum îmi pare rău că n—am urmat şi matematica. Sunt oricând gata să rezolv astfel de probleme, în care, între noi fie vorba, „necunoscuta"... e prea bine cunoscută de d—ta !

Râseră amândoi, dar directorul simţi în veselia lui Vlad şi acea umbră de seriozitate, care, fără să—ţi dai scama, ţi se aşează pe faţă atunci când îţi iei o răspundere. De aceea, directorul rosti cu hotărâre:

—Nu mă îndoiesc că îi vei ajuta...

—O să mă străduiesc ! răspunse Vlad, strângând mâna directorului.

Din curte, intră pe fereastra deschisă a cancelariei un val nesfârşit de urale. „Bravo a şasea ! Bravo a şasea !" Iar când uralele se mai potoliră se auzi un glas răguşit care striga : „V—am spus eu ? Dacă puneam rămăşag, câştigam o ascuţitoare !"

Pe terenul de volei, se terminase mult disputata întâlnire. Echipa clasei a şasea câştigase victoria la limită, dar o câştigase ! In acest moment important, chiar Dinu, pe care sportul nu—l prea atrăgea, pocni de masă cartea abia începută şi spuse plin de mândrie : „Tot ai noştri... a şasea" !

Bucuria victoriei celor dintr—a şasea părea însă că nu trezise niciun sentiment în cei doi băieţi care, rezemaţi de uşa coridorului, vorbeau în şoaptă, deşi din pricina vacarmului nu puteau fi auziţi de nimeni.

—Lui Vlad i—a plăcut ideea...

—Şi—a notat chiar în „Să—nu—uit". Doar l—ai văzut şi tu când şi—a notat !

—Da, şi jos a scris : „De rez. cu dir." Asta ce—o mai fi însemnând ?

—E simplu : „De rezolvat cu directorul". Şi eu când vreau să scriu repede, scriu prescurtat. Bineînţeles nu la teză... Pe coridor se auziră paşi. Unul dintre cei doi băieţi, cel mai rotofei, duse un deget la gură :

—Ssst! E Vlad !

Instructorul se prefăcu mirat că—i întâlneşte acolo.

—Ce faceţi aici, tovarăşi ? îi întrebă el. Eram gata—gata să cred că voi aţi marcat punctele victoriei pentru echipa clasei a şasea 1

—Noi mici n—am jucat astăzi! răspunse Sandu.

—N—am jucat ! repetă şi Petrică. Dar ai noştri tot au învins. Deh ! A şasea...

—Bine, făcu Vlad. Vom sta de vorbă despre propunerea voastră peste o oră, într—o adunare de detaşament. Anunţaţi „prin lanţ" pe toţi tovarăşii. Până la adunare, intraţi şi voi în echipă şi jucaţi volei... Sau, cum s—ar spune pe limba marinarilor : „Maşinile sub presiune! Ridicaţi ancora şi înainte cu toată viteza spre terenul de sport!..." Vă miraţi că vorbesc aşa ? E o poveste! Mi—am amintit de un unchi al meu, marinar. Curajos om ! Era secund pe un vas. Avea în păstrare jurnalul de bord ! Odată, în timpul unui naufragiu, fu gata să—şi piardă viaţa, Pentru că se dusese să salveze jurnalul din cabina inundată. Lucru de mare preţ e jurnalul de bord !... Ei, dar ce tot vă povestesc eu despre marinari : pe voi, naturaliştii, nu vă prea interesează. Mă duc să vorbesc cu conducătorul

detaşamentului în vederea adunării, iar voi formaţi „lanţul" şi înştiinţaţi—i pe toţi. Adunarea o vom ţine în clasa a şasea. Ne întâlnim peste o oră !

*

* *

O încăpere largă, spaţioasă, cu trei rânduri de bănci, aliniate de parcă s—ar pregăti să pornească în marş spre tabla neagră, lucitoare, rezemată de peretele din faţă ; ferestre înalte, boltite, dând spre grădina şcolii, de unde lujerii înalţi ai bujorilor ridică spre cer pălării roşii şi roz, şi albe şi portocalii ; în locul catedrei, o masă lungă, acoperită cu pânză roşie, rămasă acolo din timpul examenelor ; pe peretele opus .ferestrelor, o hartă a patriei, mare, viu colorată pe care raze de lumină mângâie holdele ghicite în verdele câmpiilor, crestele sondelor închipuite în valea argintie a Prahovei, bărbile ţepoase ale brazilor înalţi, străjeri ai tabelelor pe care parcă le zăreşti pretutindeni prin cafeniul Carpaţilor...

Aşa arăta clasa a şasea în dimineaţa aceea !

Prin „lanţul pionierilor", ca şi altădată, şi acum se făcu o bună mobilizare pentru adunarea de detaşament.

Sandu se duse la „colţul liniştit" şi îi spuse lui Dinu :

—Încep „lanţul" ! Peste o oră, adunare de detaşament în clasa a şasea !

Dinu închise cartea pe care o citea şi răspunse bucuros :

—Continui „lanţul" ! şi o luă la fugă prin curte. Primul pe care—l zări fu Alecu. Îi spuse: Sunt o verigă din ”lanţul pionierilor". Peste o oră, adunare de detaşament în clasa a şasea!

—Bine, duc mai departe „lanţul" pionierilor, rosti Alecu, şi plecă să găsească altă „verigă".

Şi aşa, din „verigă în verigă", „lanţul pionierilor" închise şi nimeni nu lipsi la adunarea de detaşament.

La masa lungă, acoperită cu pânză roşie, luară loc colectivul de conducere al detaşamentului şi Vlad Proda, instructorul.

Conducătorul detaşamentului, Georgică Săvescu, bătu de câteva ori cu creionul în masă ca să se facă linişte, apoi se ridică :

—Tovarăşi pionieri, ne—am adunat ca să ne sfătuim în legătură cu o problemă foarte importantă... foarte importantă... Şi Pentru că îi veni să spună şi a treia oară „foarte importantă", se uită la instructor şi zise: Asta e! Dau cuvântul tovarăşului instructor. Tovarăşul instructor are cuvântul ! Şi se aşează, bătând din nou, de data aceasta mai uşor, cu creionul în masă.

În picioare, cu mâinile la spate, cu privirea veselă îmbrăţişând întreaga clasă, Vlad începu să vorbească şi glasul lui cald, melodios, cuprinse clasa :

—Când am fixat locul adunării noastre aici, în clasă, nici nu mi—am dat seama, cât de mult o să ne ajute aceasta... Am fi putut să ne întâlnim şi să ne sfătuim în grădină. Acolo am fi avut umbra plăcută a pomilor, am fi simţit parfumul florilor şi poate, am fi avut oaspete şi vreo vrăbiuţă guralivă... Ar fi fost frumos în grădină, dar parcă tot mai drag ne este şi mai bine ne simţim aici, în clasă... Spuneam că o să ne ajute faptul acesta. Într—adevăr ! Aici, am ţinut multe adunări de detaşament, am stat de vorbă despre multe lucruri care ne frământau şi până acum, nu ţin minte să fi plecat de aici cu vreo problemă nerezolvată. Şi de data aceasta, sunt sigur că vom rezolva împreună, cu răspundere pionierească, problema despre care conducătorul detaşamentului spunea că este „foarte importantă"...

Urmărit de privirile băieţilor, instructorul făcu câţiva paşi şi se opri în faţa hărţii atârnată pe perete:

—Ţineţi minte ? înainte de examene, am avut o adunare cu tema „Frumoasă eşti patria mea !" Au vorbit atunci o mulţime de băieţi arătând cât de frumoase sunt câmpiile roditoare ale patriei, munţii ei cu păduri de nepătruns, râurile înspumate... Şi în timp ce—şi trecea mâna peste câmpiile şi munţii şi apele desenate pe hartă, Vlad căuta cu ochii pe cineva. Se opri cu privirea în banca întâia : Tu, Dinule, mai ţii minte ce—ai

spus la adunarea aceea ?

Dinu Popescu se ridică liniştit din bancă, încântat că tocmai cuvintele lui voia Vlad să şi le reamintească :

—Ţin minte...

—Mai spune—ne odată ! îi ceru Vlad.

Dinu îşi aminti repede :

—Am spus că noi nu ne mulţumim numai să privim frumuseţile naturii ţării noastre. Vrem să—i pătrundem tainele, să le cunoaştem... să...

—Exact, Dinule ! îl aprobă Vlad, întrerupându—l. Aşa ai spus atunci. Şi iată că n—a trecut multă vreme şi cuvintele tale au devenit tema adunării noastre de astăzi...

La semnul lui Vlad, Dinu îşi ocupă din nou locul în bancă. Instructorul continuă :

—Un grup de pionieri din cercul de ştiinţe ale naturii, toţi din detaşamentul nostru, s—au gândit la începutul vacanţei să dăruiască şcolii un ierbar mare, general. Şcoala are mare nevoie de un astfel de ierbar. Cercetând plantele din el, mulţi copii vor face primii paşi în cunoaşterea tainelor naturii patriei noastre. Dar un ierbar mare, general, nu se alcătuieşte uşor. Trebuie să colinzi întreaga patrie, iar acest lucru nu putem să—l facem noi acum...

Vorbind, instructorul se depărta de hartă cu paşi mărunţi şi, pe nesimţite, ajunse iarăşi în spatele mesii, lângă colectivul de conducere al detaşamentului.

—Totuşi — continuă Vlad — naturaliştii noştri sunt pionieri! Ei nu pot şi nu vor să renunţe la gândul iie a dărui şcolii un ierbar bogat, cuprinzător. In numele grupului de pionieri naturalişti din detaşamentul nostru, Sandu Danu şi Petrică Bunescu, au de făcut o propunere. S—o ascultăm şi să chibzuim dacă e bună... Vlad se aşeză.

Georgica Săvescu, conducătorul detaşamentului, dădu cuvântul lui Sandu Danu.

—Eu cred — zise acesta — că e mai bine să vorbească Petrică. Lui i—a venit ideea. Eu am fost lângă el când a descoperit—o, am fost de acord cu el, dar meritul e al lui... . .

—Dacă e meritul lui Petrică, atunci e drept ca el să vorbească. Petrică Bunescu, ai cuvântul! anunţă Georgica Săvescu.

Emoţionat, Petrică se ridică. Tuşi, nu pentru ca să—şi dreagă glasul, ci mai mult Pentru că astfel îşi mai lăsa câteva clipe de răgaz înainte de a începe. Apoi, începu să vorbească despre schimbul de ierbare cu atâta însufleţire, încât, în clasă, se stârni un murmur de aprobare care îl făcu pe Georgica Săvescu să bată din nou ca creionul în masă şi să strecoare un „ssst" lung printre buze.

Toţi fură câştigaţi de propunerea lui Petrică. Mal mulţi pionieri luară cuvântul. Ei îşi arătară încrederea că grupul „naturaliştilor" nu—i vor face de ruşine.

—Aici nu e vorba numai de un ierbar — spuse redactorul gazetei de perete. E vorba de onoarea întregului detaşament, care vă însărcinează să faceţi ierbarul.

Iar desenatorul gazetei, adresându—se „naturaliştilor", spuse :

—Voi o să lipsiţi două săptămâni din tabăra de curte. Noi suntem de acord şi avem încredere în voi. Dar dacă vă pierdeţi timpul, cu toate că suntem în vacanţă, eu n—o să mă odihnesc şi o să vă fac nişte caricaturi înţepătoare !

Conducătorul detaşamentului văzu cum din fundul clasei se ridicase o mână, fluturând deasupra capetelor. Georgica Săvescu se înălţă pe vârfuri şi dădu cuvântul unui pionier cu fruntea lată cât palma, cu ochii mici neastâmpăraţi, aşezaţi sub sprâncene negre, groase :

—Vreau să vă spun şi eu câteva vorbe... Printre voi, naturaliştii, e un mare bătăuş : Nicu Negulescu! Una, două, sare la bătaie. Cum nu—i place ceva, dă—i cu pumnii şi cu palmele ! Aveţi termen două săptămâni să faceţi ierbarul; în acest timp, dezvăţaţi—l şi pe Nicu de a mai fi bătăuş. Eu asta am vrut să spun...

Clasa se umplu de freamăt. O mulţime de voci stricară : „Bravo ! Vă dăm şi această sarcină !"

Nicu Negulescu se ridică fără să i se fi dat cuvântul.

—El spune aşa, Pentru că azi dimineaţă i—am tras un... pumnişor. Asta a fost în glumă !

—Dar pe mine m—a durut serios! strigă cel din fundul clasei.
—Tu eşti „fetiţa mămichii" ! mai zise Nicu şi se aşează bosumflat.

Dar conducătorul detaşamentului nu vru să treacă atât de repede peste această discuţie.
—Noi — zise el — nu ştim ce s—a întâmplat azi dimineaţă : dacă a fost un „pumnişor", sau un pumn adevărat. Cred, însă, că propunerea e bună. Să nu—l mai lăsaţi pe Nicu să tragă nici „pumnişori", nici „ghionţişori" şi nici „pălmuţe"...

Dar, cu toate că aceste cuvinte îi făcură pe unii să râdă, toţi deopotrivă fură de părere că Georgică Săvescu avea dreptate. Adică, „toţi" e un fel de a spune. Nicu Negulescu nu împărtăşea părerea tovarăşilor săi. Ceru cuvântul.

În clipa când se ridică din bancă, mai mulţi îi strigară :
—Dacă spui şi acum ce—ai spus adineaori, mai bine taci !
—Să vorbeşti cu gura, nu cu pumnul!
—Poate că vrea să ne explice proverbul : „Bătaia e ruptă din rai !"

Dar creionul conducătorului detaşamentului îşi făcu din nou datoria şi clasa deveni liniştită.

Nicu Negulescu se rezemă de spătarul băncii. Vorbi fără să privească spre băieţi, ţintind cu ochii marginea de sus a tablei:

—Nu ştiu de ce se amestecă aci lucrurile. Era vorba să ne sfătuim despre ierbare şi când colo, hodoronc—tronc : „Nicu e bătăuş", „Dezvăţaţi—l pe Nicu"... Ce sunt eu ? Plantă ? Ierbar ?
—Dacă ai fi plantă, n—ai mai fi bătăuş ! îi strigă cineva, dar Nicu nu—l luă în seamă. Continuă :
—Că o să se vorbească despre mine, n—a fost trecut pe ordinea de zi. De ce nu se respectă ordinea de zi ? Şi se aşează, scăpând din neatenţie capacul pupitrului care pocni zgomotos.
—Nicu n—are dreptate! spuse Vlad, luând cuvântul. Ordinea de zi este respectată. Aici se vorbeşte despre ierbare, nu despre Nicu. Dar ca să faci ierbare bune şi în termenul dat de detaşament, nu e destul să te pricepi, să fii „naturalist". Trebuie să fii disciplinat, prietenos, să—ţi respecţi tovarăşii alături de care lucrezi. Şaisprezece pionieri părăsesc pentru două săptămâni tabăra, detaşamentul. Tovarăşii lor nu numai că au dreptul, dar au chiar datoria să întrebe: „Cum veţi duce munca acolo ? Cum vă veţi organiza ? Cu bătăuş: veţi putea lucra ?" Şi iată cum, vorbind despre ierbare, tovarăşii aduc în discuţie şi numele lui Nicu. Ordinea de zi este respectată, iar părerea mea este că adunarea detaşamentului face bine că însărcinează pe prietenii lui Nicu să—l dezveţe pe acesta de a mai fi bătăuş.

După instructor, vorbi şi Sandu Danu, care, în numele grupului de „naturalişti", arătă că primesc şi această sarcină.
Adunarea detaşamentului nu mai ţinu mult.

La sfârşit, înainte ca Georgica Săvescu să închidă adunarea, Vlad mai spuse :
—Nicio clipă nu trebuie să uitaţi că sarcina alcătuirii ierbarelor v—a fost încredinţată de adunarea detaşamentului. Pentru onoarea detaşamentului, vă urez succes!

Capitolul 3. "PREGĂTIRI PENTRU ÎNCEPEREA ACTIVITĂŢII"

Prin ferestruica podului intra o rază de soare aurie şi jucăuşă. (Odată, mai de mult, Sandu Danu o asemănase cu un far marinăresc despicând întunericul nopţii). Lumina ei tremurătoare dezvăluia ochilor o privelişte neobişnuită, ciudată chiar. Parcă la un semn al băţului fermecat din poveste, un mare şantier naval s—ar fi micşorat într—o clipă şi o mână nevăzută ar fi ridicat toate navele, aducându—le în podul casei pionierului Sandu Danu.

Pe podea se aflau înşiruite cu grijă nenumărate nave : vapoare cu coşuri lungi, înnegrite de fum ; crucişătoare cu tunuri înălţate asemeni corniţelor unui melc ; *vedete* rapide cu înfăţişarea lor elegantă ; corăbii cu pânze în aşteptarea primului vânt prielnic ; submarine ca nişte săgeţi gata să ţâşnească din arc ; bărci uşoare şi svelte...

Toate acestea fuseseră dăruite de nişte buni prieteni ai băieţilor: muncitorii fabricii de mobilă „Victoria". Ei ajutaseră acum câţiva ani la construirea şcolii şi de atunci se legaseră cu şi mai multă dragoste de şcoală. Din deşeuri de lemn ei făcuseră pentru şcoală cutiile insectarelor, postamentele pentru aparatele de laborator şi rafturile pentru glastrele cu flori din clase. Mulţi muncitori de la „Victoria" aveau copii la această şcoală. Şi nu odată, cu prilejul vreunei serbări şcolare, sau la consfătuirile dirigintelui cu părinţii, ei spuseseră : „Şcoala asta nu e numai a copiilor noştri. E şi a noastră. Dacă pe vremea când eram copii, nu ne—am putut bucura de o şcoală ca asta, măcar acum să ne bucurăm şi s—o ajutăm, iar fiii noştri s—o iubească şi s—o cinstească".

La începutul verii trecute, îndată după ce băieţii alcătuiseră echipajul portului „lazul Mic", în „radă" nu se aflau decât câteva bărci de carton, lucrate de ei. Într—o zi a trecut pe acolo tâmplarul Petre Stancu, căruia toţi copiii din cartier şi uneori chiar tinerii muncitori de la „Victoria" îi spuneau : „nenea Petre". El s—a interesat de jocul băieţilor, a privit bărcile şi a spus : „Măi fraţilor, bărcile astea nu fac cinste unor marinari ca voi. La noi, la „Victoria", sunt nişte meşteri pricepuţi şi rămăşiţe de lemn fără folos se mai găsesc. Să vedem ce—o să iasă din treaba asta". Şi „din treaba asta" au ieşit peste vreo două săptămâni minunate vapoare şi bărci, crucişătoare şi contratorpiloare, submarine şi corăbii : adevărata flotă a portului „Iazul Mic".

„Pionierul", „Pescăruşul", „învingătorii mării", „îndrăzneţul", „Neînfricatul", iată numai câteva nume ale acestor vase care în vacanţa trecută înfruntaseră valurile iazului. Ele petrecuseră iarna aici, în tovărăşia unei lăzi cu capac arcuit şi cu o ancoră mare, desenată în mijloc. În ladă se aflau ocheanul „observatorului", sârmele şi rotiţele din care se compuneau „liniile de semnalizare", „cutiuţa poştală" a lui Top, o lanternă, şi o mulţime de alte lucruri mărunte, fără de care însă, activitatea într—un port n—ar putea fi de conceput !

Şi iată că venise vremea ca navele să simtă mângâierea apei, iar conţinutul lăzii să iasă din nou la lumină. Clipa aceasta fusese aşteptată de băieţi cu multă nerăbdare şi emoţie. După adunarea de detaşament, începură să sară în sus de bucurie, să strige şi să chiuie, încât cu greu mai auziră cuvintele lui Sandu: "După amiază, toată lumea la mine acasă !"

...După amiaza venise cu soare mult, cu vânt alintător, ca un sbor nesimţit de fluturi. În curtea casei lui Sandu Danu se adunară şaisprezece pionieri. Toţi „naturaliştii" detaşamentului clasei a şasea. Întreg echipajul Iazului Mic. Venise şi Petrică, prim—comandantul vasului „învingătorii mării", şi Mircea, căpitanul submarinului „Pionierul", şi Dinu, secundul „Amiralităţii Portului", împreună cu Alecu, timonierul „Pescăruşului" ;

venise şi Nicu, comandantul contratorpilorului „îndrăzneţul", şi Costea locotenentul, şi Iliuţă, Căpitanul crucişătorului „Iazul Mic 1". Şi, desigur, nu putu lipsi nici patrupedul Top, agentul de legătură.

Apelul nu mai avu loc. Sandu Danu, amiralul, îi numără din ochi şi când ajunse la cifra şaisprezece, spuse mai mult pentru sine : „E bine..." Se aşezară apoi pe jos, pe pietrele curţii încinse de soare.

—Linişte ! Ssst ! Un bâzâit de bondari, apoi liniştea parcă se aşează şi ea pe pietrele încinse de soare. Era o clipă solemnă ! Până şi figura veselă a veselului Petrică devenise serioasă, gravă. In mâinile lui Sandu apăru (din care buzunar o fi scos—o, că nu se boţise deloc ?) o foaie de hârtie scrisă cu grijă, pe care fiecare literă era aşternută cu migală. începu să citească şi se simţea cum glasul îi trădează acea emoţie plăcută care, deşi te stinghereşte, nu cauţi s—o alungi, ci dimpotrivă, vrei să te obişnuieşti cu ea, s—o întârzii:

„Ordin de zi numărul unu :

Noi, amiral Alexandru Danu, comandant al tuturor forţelor navale din rada portului „Iazul Mic", ordonăm :

Unu: Mâine va reîncepe activitatea navală şt ştiinţifică în portul de la „Iazul Mic"!

Doi: Fiecare marinar va ocupa şi în vacanţa aceasta postul deţinut anul trecut. Se face o singură modificare : se desfiinţează postul de „vice—amiral", deoarece Niculiţă nu se mai află în oraşul nostru.

Trei: Toate vasele portului „Iazul Mic" vor fi date jos din pod, vor fi reparate şi transportate cu cea mai mare grijă în radă.

Patru: Chiar astăzi se vor alcătui două echipe: prima, sub conducerea comandantului contratorpilorului „îndrăzneţul", va lucra la repararea navelor avariate. Cealaltă, sub conducerea amiralului, va pregăti cheiul în vederea reînceperii activităţii...

Pionieri—marinari! Amiralitatea vă urează succes în activitatea navală şi ştiinţifică. Anul acesta detaşamentul de pionieri ne—a încredinţat o muncă de mare răspundere: să cercetăm flora Iazului Mic şi să alcătuim ierbarele. Pentru onoarea detaşamentului, trebuie să ieşim biruitori din această bătălie!

Cinci: Acest ordin de zi va fi afişai pe uşa Amiralităţii Portului.

Semnat: (ss) Indescifrabil!

*

* *

Echipa de sub conducerea lui Sandu Danu, amiralul, terminase de greblat nisipul cheiului, iar în încăperea „Amiralităţii Portului" se simţea prezenţa mâinilor harnice care măturaseră, stârpiseră cuiburile de *păianjeni,* acoperiseră eu hârtie albă masa şi prinseseră pe un perete harta „Iazului Mic".

O pată mare, albastră, de forma unui triunghi cu laturile încreţite, trase parcă de o mână tremurătoare de bătrân, înfăţişa pe hartă, iazul. Pe un mal, un cerc roşu, în mijlocul căruia se zărea un pătrăţel auriu, închipuia cheiul şi vechea magazie prefăcută în clădirea „Amiralităţii Portului". Pe alt mal, pe un fond de culoare verde, imaginând întinderile de trestii şi papură, era scris cu litere de tipar : „ŢĂRMUL BROAŞTEI", în partea dreaptă a hărţii, o linie punctată înfăţişa gardul înalt al fabricii de mobile „Victoria". În apropierea gardului, un cerculeţ negru închipuia „Observatorul" din vârful arţarului. Nenumărate săgeţi brăzdau pata albastră a iazului, indicând căile navale, iar două liniuţe încrucişate, ca semnele înmulţirii, marcau locurile pe care se aflau aşezate „posturile de pază".

Treaba mergea bine. Petrică, primul comandant şi Mircea, căpitanul, terminaseră instalarea „liniilor de semnalizare" dintre „posturile de pază" şi „Amiralitate" : două sfori învârtite pe mosorele; aflându—te într—un „post de pază" şi trăgând de una din ele, în încăperea „Amiralităţii" suna un clopoţel; aflându—te la „Amiralitate" şi trăgând de cealaltă sfoară, suna un clopoţel la „postul de pază". Astfel erau construite „liniile de semnalizare". Acum, Petrică şi Mircea, cocoţaţi în vârful arţarului, fixau pe platforma

„Observatorului" tripiedul ocheanului. Ocheanul acesta avea o poveste: fusese un binoclu de teatru. Bunica lui Dinu i—l făgăduise cu condiţia că nu va mai citi niciodată în timpul mesei. Pentru că — aşa cum spunea el — „interesele maritime o cereau", Dinu a renunţat la acest obicei şi vechiul binoclu s—a transformat în ochean. Costea, locotenentul, ajutat de alţi câţiva, se afla în radă şi curăţa cu ajutorul unei căngi stratul verde—murdar de mătasea broaştei.

Sandu Danu isprăvi deretecatul în încăperea „Amiralităţii". Fără a fi obosit, ceva îl atrăgea să se aşeze pe scaun şi să stea măcar câteva clipe. Aici nu se simţea dogoarea soarelui, ba, chiar o răcoare plăcută, odihnitoare, te îmbia să rămâi.

Se împlinea aproape un an de când Sandu nu mai stătuse pe scaunul acela, în faţa mesei vechi de lemn, în jurul căreia avuseseră loc atâtea discuţii aprinse, pe care se scriseseră atâtea ordine de zi! Dar, iată că acum se petrecea un lucru ciudat: în vara trecută, masa parcă era mai înaltă — Sandu scria cam greu pe ea. Băiatul îşi aminti de prima zi de şcoală în clasa a şasea. Atunci, banca i se păruse mai mică... A întrebat—o pe mătuşa Tasia dacă s—au schimbat băncile. Ea l—a măsurat din privire şi l—a bătut uşor cu palma pe obraz : „Băncile sunt tot acelea, dar aţi crescut voi, drăcuşorilor !" Vasăzică, nu se petrecuse nimic ciudat cu masa, aşa cum nu se petrecea nimic ciudat nici cu mânecile care se scurtaseră şi nici cu pantalonii de anul trecut oare acum nu—i mai veneau... In tăcerea adâncă, liniştitoare, nu ştiu cum, băiatului îi veniră în minte cuvintele directorului şcolii. Ele răsunau parcă undeva, pe aproape, rostite rar, sfătos : „Acum învăţaţi, vă pregătiţi, dar anii nu stau pe loc şi mâine o să treceţi prin faţa şcolii şi o să—i spuneţi unui prieten : „Vezi, aici am învăţat! Uită—te la vişinul acela înflorit... Eu l—am plantat! Era un puiet firav şi plăpând, iar acum, iată ce pom mare s—a făcut!" Hei, dragii mei, ce mult înseamnă să poţi trece pe lângă şcoala în care ai învăţat cu ani şi ani in urmă şi să poţi spune : „Vişinul acela eu l—am plantat !

Pe coridor e o gazetă de perete. La rama ei am lucrat şi eu. În laborator e un ierbar pe care cercul de ştiinţe naturale din care făceam şi eu parte l—a dăruit şcolii !..."

Ce bine şi ce plăcut era aici... Părea că vechea magazie adunase în ea răcoarea tuturor anilor ei bătrâni pentru a răsplăti cu ea anii tineri ai băieţilor care îi dăduseră numele măreţ şi falnic de „Clădire a Amiralităţii Portului Iazul Mic" !

Dar, deodată, când Sandu nu se aştepta câtuşi de puţin, de lângă piciorul mesei sună clopoţelul „liniei de semnalizare" cu „postul de pază" numărul unu. Odată... de două ori... de trei ori... Era semnalul bine cunoscut: „Atenţiune, sosesc veşti importantei Atenţiune, sosesc veşti importante !"

Sandu zâmbi. „Desigur, Alecu se plictiseşte stând de pază şi încearcă dacă funcţionează semnalizarea". Vru să—i răspundă, trăgând de celălalt fir al semnalizatorului. Dar mâna ridicată se opri la jumătatea drumului. Zâmbetului îi luă locul arcuirea sprâncenelor in semn de încruntare : „Dacă se plictiseşte, înseamnă că nu—şi ia treaba în serios. Şi apoi, firele de semnalizare n—au fost întinse pentru joacă !" Se ridică, cu gândul de a se îndrepta spre „postul de pază", dar înainte de a apăsa clanţa uşii, aceasta se deschise umplând încăperea cu pulbere de soare. Gâfâind din pricina alergăturii, intră Top, „agentul de legătură".

Top primise încă din vara trecută numele de „agent de legătură" şi nimeni n—ar fi putut spune că nu slujea cu pricepere „Amiralitatea". Cu vreo trei ani în urmă, Sandu, ajutat de tatăl său, începuse să—l dreseze. N—a fost deloc o muncă uşoară. Şi de câte ori, şi tatăl, şi fiul nu ajunseseră la marginea răbdării! Dar, încetul cu încetul, Top a început să „mişte" — cum spun dresorii. A fost învăţat să ducă un obiect dintr—un loc în altul, să deschidă uşa cu o labă, să recunoască după miros orice obiect aparţinând lui Sandu şi astfel, dându—i—se obiectul — de pildă, o batistă — şi spunându—i—se : „Caută—l pe Sandu", să pornească în căutarea stăpânului; a fost învăţat să se întoarcă acasă de ori unde l—ai fi lăsat şi multe, multe altele... Un singur lucru nu putuse încă să înveţe Top: să nu se mai certe cu Sforăilă, un motan roşcat şi grozav de mustăcios!

Acum, ajuns în faţa lui Sandu, Top se ridică în două labe. Aceasta însemna: „Aduc veşti". Fără grabă, convins că e vorba de o glumă, Sandu desfăcu zgarda lui Top şi scoase din plicul de pânză cusut înăuntrul zgărzii — aşa numita „cutiuţă poştală" — un bilet împăturit şi citi un scris grăbit, lăbărţat: „Postul numărul unu raportează ! Am prins nişte indivizi suspecţi. întrebaţi ce caută, au luat—o la sănătoasa. Unui însă nu ne—a scăpat. Să—l aduc la Amiralitate ?"

Top n—avu de aşteptat mult răspunsul. Într—un minut, el alerga spre postul de pază numărul unu, ducând în plicul zgărzii un bileţel cu următorul conţinut: „Amiralitatea comunică ! Dacă e o glumă, vei da socoteala în faţa Adunării Comandanţilor. Dacă—i adevărat ce—mi comunici e şi mai rău. Cum te—ai putut gândi să părăseşti postul ca să—l aduci pe cel prins la Amiralitate ? Postul, nu—l părăseşti decât când îţi vine schimbul. Trimite—l pe individ sub paza lui Top. Spune—i că dacă va încerca să fugă, va avea de—a face cu nişte colţi bine ascuţiţi".

Şi în timp ce Top ducea mesagiul lui Sandu, acesta învârti o rotiţă fixată în peretele de scândură. La rândul ei, rotiţa trase o sârmă al cărui capăt, prevăzut cu un clopoţel, se afla pe platforma din vârful arţarului. Şi clopoţelul semnaliza: „Cling! Cling ! Cling! Adică : „Veniţi! Veniţi!"

Petrică şi Mircea intrară într—un suflet:

—Ce este ? Ce s—a întâmplat ?

—Postul de pază numărul unu îmi raportează prinderea unui individ suspect — îi înştiinţa Sandu. Va fi adus aici de Top.

Pfiuu ! fluieră Petrică şi se lovi cu palma peste frunte. E straşnic. Nici n—am început—o bine, dar aventurile au şi...

E straşnic, adevărat! se bucură şi Sandu. Dar dându—şi seama că momentul cerea mai multă seriozitate, adăugă voit încruntat: Ba nu—i nimic straşnic în asta, Petrică ! Fiecare aveam treabă şi iată că este prins un nepoftit care ne întrerupe. Straşnic ar fi fost să fi lucrat liniştiţi. Când colo... semnale, rapoarte, comenzi, alergătură...

—Semnale, rapoarte, comenzi, alergătură... îl imită Petrică. Dar asta—i viaţă, Sandule ! Pe căpitanul Nemo îl pândeau primejdiile la fiecare pas...

Sandu îi curmă vorbele cu o mişcare domoală a mâinii:

—Ce—mi tot dai cu căpitanul Nemo ?... Tu nici n—ai citit cartea.

—Ba, dacă vrei să ştii, o încep chiar în seara asta. Dar nu mi—ai povestit—o chiar tu ? Nu ţii minte când...

Nu mai avu însă vreme să continue. Păzit de Top, Intră, „individul suspect". Acesta nu părea să aibă mai mult de şase—şapte ani şi tot ceea ce putea fi suspect în înfăţişarea lui erau două petece mari pe genunchii pantalonilor largi, în care ar fi putut intra , i doi ca el. Cu ochii speriaţi, smiorcăindu—se, păşise pragul cu teamă şi acum se uita când la figura calmă a lui Sandu, când la cea hazliu de severă o lui Petrică, când la Top care abia aştepta un semn de nesupunere pentru a—şi înfige colţii în petecele pantalonilor.

—Cine—o mai fi şi ăsta ? şopti Mircea la urechea lui Petrică.

—Habar n—am. O fi individul...

—Suspect ?

—Nu prea pare ! Apoi se apropie de Sandu şi tot în şoaptă întrebă : El este ?

Sandu dădu din cap în semn că acela era „individul suspect".

—Ce facem cu el ? întrebă nedumerit Petrică.

—Ca de obicei! răspunse Sandu. Aceasta însemna că îi vor lua interogatoriu. Şi interogatoriul îşi avea regulile lui. Desigur, trebuia să fie luat prin tălmaci. Prizonierii nu pot fi decât străini. Şi limba lor n—o poate şti decât tâlmaciul— E clar ! De la această regulă nu se puteau abate cei de la „Iazul Mic".

—Prim—comandant Petrică, ia—i interogatoriul — spuse Sandu Danu. Şi făcând un semn lui Mircea, adăugă : Tu, căpitane, vei fi tâlmaci.

Petrică se aşează pe scaun şi cu un gest al mâinii îşi turti bereta pe ceafă :

—Căpitane, întreabă—l cum îl cheamă !

—Cum te cheamă ? i se adresă Mircea, „individului suspect".
—Radu — răspunse smiorcăindu—se „individul suspect".
—Zice că Radu — „tâlmaci" Mircea.
—Mda... mda... mormăi Petrică. Din ce armă face parte ?
—Din ce armă faci parte ? îl întrebă „ tălmaciul". „Individul suspect" tresări speriat.

—Poftim ?
—Zice „Poftim"! „tălmăci" din nou Mircea.
—Mai întreabă—l odată ! rosti aspru Petrică, atât de aspru încât se sperie el însuşi şi tresări.
—Eşti infanterist, aviator, marinar ?
—Poftim?
—Cu ce umbli ? Pe jos ? Cu avionul ? Cu vaporul ?
—Eu ?
—Da, tu, sigur că tu ! „Individul" se gândi puţin şi răspunse :
—Eu merg pe jos...
—E infanterist! tălmăci căpitanul, răsuflând uşurat.
—Da — când am fost la bunicu — am şi călărit... Adică bunicu m—a luat lângă el pe şea...
—E şi cavalerist! lămuri cu gravitate Mircea.
—Ce cauţi aici ? întrebă Petrică. Te—a trimis cineva ?
—Nu — se smiorcăi Radu. Eu...
—Taci ! tună vocea lui Mircea. Tu să răspunzi numai când îţi tălmăcesc eu. Nu cunoşti limba... Răspunde acum : ce căutai aici ? Te—a trimis cineva ?
—Nu!
—Atunci cum ai ajuns aici ? Povesteşte... Ştergându—şi nasul cu mâneca, cel întrebat răspunse mormăind:
—Noi am mai fost... Am fost şi ieri, şi alaltăieri...
—Care „noi" ? Aha, sunteţi mai mulţi !
—Da. Ne jucam aici. Dar acum un băiat a strigat că ce căutăm aici şi noi am fugit. Numai eu n—am fugit şi m—a prins şi m—a adus la voi.
—Nu ştiaţi că locul acesta nu—i pentru joacă ? i se adresă Petrică, deşi ei însuşi era convins că cel întrebat n—avea de unde să ştie.

—Nu!
—Rău că nu ştiaţi ! Acum, Pentru că ştiţi, să nu vă mai prindem pe—aici. Ai înţeles ?
—Dar unde să ne jucăm ? Ochii „individului suspect" cereau îndurare: Aici era bine...
Sandu, care în tot acest timp nu scosese o vorbă, urmărind însă atent desfăşurarea interogatoriului, spuse ca şi cum s—ar fi gândit la altceva :
—E drept... Pe stradă nu le mai dă voie să se joace... Trec mereu camioanele fabricii. Şi prichindeii Ăştia habar n—au să se păzească !
—N—au decât să stea în casă ! făcu Mircea.
—Da— mama e la fabrică. Când pleacă închide casa. Şi mie în casă nu—mi place... Mai de mult s—au jucat cu noi nişte băieţi... De—a şcoala s—au jucat! Dar n—aveam nici ghiozdan, nici nimic. Desenam case pe nisip... Eu am desenat odată o barză !
—Mare scofală, o barză ! îl imită Petrică, uitând că este prim—comandant şi că nu—i este îngăduit să—şi dea părerea asupra celor spuse de un prizonier în prezenţa acestuia.
—Ce—ar fi — surâse Sandu Danu — ce—ar fi dacă... Privi cu prietenie spre Radu, aşa cum de obicei privea spre fiecare băiat sau fetiţă mai mică : ce—ar fi dacă...
—Dacă ce ? întrebă Mircea.
—Mă gândeam...
—Spune!
—Mă gândeam că... Se opri ca şi cum ar fi vrut să—şi mai cântărească odată cuvintele. Uite, noi trei

facem parte din „Adunarea Comandanţilor". Dacă ar fi aici Nicu şi Iliuţă am fi toţi comandanţii. Dar dacă suntem numai trei şi sunt cazuri excepţionale, putem să luăm o hotărâre, nu—i aşa ?

—Dar de unde, aşa, deodată, „cazuri excepţionale" ? Despre ce hotărâre vorbeşti ? întrebă nedumerit Petrică.
—Nu—ţi dai seama ? Sandu era convins că fusese clar. Acum e un caz excepţional! Radu şi prietenii lui se jucau aici. începând de azi nu se mai pot juca, înaltă parte n—au unde să se ducă. Trebuie deci să luăm o hotărâre...
—Vreţi să ne bateţi ? începu din nou să scâncească băiatul.
—Nu ! rosti sever Sandu. La noi bătaia este interzisă şi bătăuşul pedepsit cu corvoadă. Şi privindu—l pe sub sprâncenele arcuite : Apoi te poftesc să nu mai plângi, că la noi şi plânsul se pedepseşte tot cu corvoadă. Te punem să cureţi mătasea broaştei până mâine dimineaţă !
Radu nu mai îndrăzni să scâncească. întrebă speriat:
—Nene, tu eşti cel mai mare aici ?
—Da ! răspunse Petrică în locul lui Sandu.
—Ba nu ! dădu din cap Sandu. Mai întâi eu nu sunt „nene" şi pe urmă cel mai mare e cineva despre care tu n—ai auzit încă, dar poate o să auzi. Adunarea Comandanţilor se numeşte ! Se adresă apoi lui Petrică şi Mircea : Tovarăşi comandanţi, vă propun să luăm o hotărâre !
—Dar nu pricep nimic! se răţoi Petrică.
—Nici eu ! ridică din umeri Mircea.
—Staţi, că vă lămuresc. Sandu se ridică şi se rezemă cu spatele de peretele magaziei. Devenise deodată parcă mai înalt, mai serios. Întrebă, rostind cuvintele rar, ca şi cum ar fi repetat o lecţie cu glas tare : Ce—aţi zice dacă ne—am îngriji noi de Radu şi de prietenii lui?

Petrică şi Mircea se uitară o clipă unul la celălalt fiecare observă cum cel pe care îl priveşte face o mutră plină de nedumerire, apoi Petrică strâmbă din nas:
—Unde te mai duce gândul ! N—avem destule pe cap ? Pentru ierbare avem termen două săptămâni, un doi ani! Ăştia mai mult or să ne—ncurce...
Sandu nu fu de acord:
—Putem să facem aşa ca să nu ne—ncurce ! Şi cu mâinile schiţă un gest care ar fi vrut să însemne: „Nu—i prima oară când, dacă vrem, putem să facem ceva".
—Dar sunt prea mici ! spuse Mircea. Or să facă fel de fel de pozne şi apoi trage—i la răspundere dacă poţi ! Crezi că ei ştiu ce înseamnă răspundere ?
—Dacă—i vom învăţa, vor şti, vorbi cu convingere, Sandu. Dacă vreţi să luăm hotărârea, eu făgăduiesc să mă ocup de ei... E bine?...
—Parcă n—ai avea altă treabă... zise cu jumătate de gură Petrică.
—Mda, îl aprobă Mircea.
—Ba, am altă treabă, dar şi pe asta o pot face. Şi apoi o să mă ajutaţi şi voi...
—Ei vezi ? sări Petrică. Ştiam că aici o să ajungi ! Eu, prietene, am acasă nouă fraţi şi surori şi ştiu ce înseamnă să le porţi de grijă ! continuă el, convins în clipa aceea că este unicul răspunzător al familiei saie numeroase !
—Dar mama ta e mamă eroină ! Are şi medalie! insistă Sandu.
—Ei şi ? Ce, crezi că dacă îi aduci pe prichindeii ăştia aici, o să te facă şi pe tine mamă eroină ? Mai bine lasă—te...
Sandu tăcu. Oftă, apei rosti cu **o** uşoară amărăciune în glas :
—Eu v—am propus. Dacă vreţi — dacă nu... Ce vă pasă vouă dacă jucându—se pe stradă o să—i calce un camion...
—Parcă şoferii n—au grijă! spuse Petrică. La noi a venit odată un şofer şi tata a vrut să cinstească cu el un păhărel. Crezi c—a primit ? „Nu — a zis — maşina nu merge cu rachiu..."

—Bine... făcu Sandu, căutând să pară nepăsător... O să—i spunem să nu mai vină pe aici. Să plece unde ştie. Să se joace cu prietenii lui unde o vrea. În praf, în gunoi, în noroi... Unde vor, numai aici nu... Pentru că aici sunt nişte pionieri care n—au timp să se ocupe de copii mai mici. Ei nu sunt datori să—şi ajute schimbul!

Petrică îl privi cu coada ochiului:

—Acum te—ai supărat, nu ?

—De ce să mă supăr? Dacă vouă nu vă pasă de ei, mie de ce să—mi pese ? Nu—i aşa ? Dar Pentru că era convins că „nu—i aşa", adăugă : Haideţi, spuneţi—i voi să plece... Eu nu—i spun...

Se lăsă o tăcere deplină. Toţi priveau în jos, spre vârful pantofilor, de parcă acuma i—ar fi văzut pentru prima oară. Numai Top îşi clătina coada bârligată dintr—o parte în alta, ca un metronom.

—La urma urmei — zise Mircea, după o vreme, cătând spre Sandu şi aşteptând ca acesta să ridice ochii:

—La urma urmei, ar putea să rămână... Toţi copiii mici fac pozne. Surioara mea a turnat odată untură de peşte în ceaiul tatei...

Izbucniră în râs cu toţii.

—Fie ! lăsă de la el şi Petrică. Ce—o fi, o fi! Să luăm hotărârea !

O clipă, un fulger de bucurie străbătu ochii lui Sandu. Apoi spuse calm, ca şi cum nimic nu s—ar fi Întâmplat:

—E bine... Ai auzit, Radule ? Acum pleacă şi vino mâine dimineaţă cu prietenii tăi.

—N—o să ne mai alungaţi ?

—Nu!

Băiatul vru să arate că se bucură, dar ochii lui întâlniră botul adulmecător al lui Top. întrebă înfricoşat, arătând spre câine :

—Şi el o să fie mâine aici ?

—O să fie şi mâine, şi poimâine, şi în fiecare zi. Dar n—o să vă facă nimic... Şi—acum, du—te! începând de mâine o să primiţi titlul de ajutori de marinari.

—Tii! sări bucuros Radu. O să ne daţi şi bărci să ne jucăm ?

—O să vedeţi mâine. Hai, du—te şi spune—le şi prietenilor tăi să vină.

După ce Radu plecă, tot sub paza lui Top, dar mai puţin speriat decât la venire, Sandu li se adresă celor doi prieteni:

—Să nu mai pierdem vremea. Mai avem încă mult de lucru şi îndată se înserează. Mâine dimineaţă totul trebuie să fie gata pentru deschiderea portului! Mâine, prima zi de lucru la ierbare!

*

* *

„Mâine dimineaţă totul trebuie să fie gata pentru deschiderea portului! Mâine, prima zi de lucru la ierbare !" Aceste cuvinte — fără a fi rostite de nimeni din echipa de sub conducerea lui Nicu, comandantul contratorpilorului „Îndrăzneţul", echipă care lucra în curtea casei lui Sandu Danu la repararea navelor avariate — se simţeau totuşi în fiecare lovitură de ciocan, în fiecare petec de carton lipit pe puntea unui vapor, în fiecare aşchie de lemn menită să susţină catargul unei corăbii...

Şi aici, ca şi pe malul iazului, băieţii înfruntau cu voinicie dogoarea soarelui de Iulie. Pe fruntea fiecăruia se adunaseră broboane de sudoare, dar nimeni nu rostea nici măcar un cuvânt despre aceasta. Lucrul trebuia făcut bine, şi mai ales, terminat repede !

Dacă nu se plângea din pricina căldurii, Nicu avea alte motive pentru care nu lucra cu prea multă tragere de inimă. Nu se aşteptase să se vorbească *tocmai despre el* în adunarea de detaşament. Şi desigur nu faptul că se „vorbise", pur şi simplu, îl supărase. Dacă în adunare s—ar fi spus despre el că este un priceput „naturalist", că este cel mai bun jucător de şah din şcoală, că ultimul articol pe care îl scrisese el la gazeta de perete fusese lăudat chiar de tovarăşul director, fără doar şi poate că aceste cuvinte nu l—ar fi neliniştit câtuşi de puţin. Dar nu aşa, ci cu totul altfel se „vorbise" despre el! Şi pentru

ce ? Pentru că e puternic şi curajos ? Pentru că nu poate să sufere — cum spune el — să fie călcat în picioare ? Parcă pentru ce îi trăsese dimineaţă un pumn aceluia... „fetiţei mămichii" ? Ii trăsese „pe gratis" ? „Din senin" ? Nicidecum ! Avea motive întemeiate: nu—l lăsase să intre el, primul, pe poarta şcolii! Mai întâi l—a întrebat : „De ce nu mă laşi ? Sunt mai puternic decât tine !" Şi ce credeţi că i—a răspuns ? „Aici nu—i ring de box. E poarta şcolii! Nu se intră în ordinea „puterii", ci în ordinea venirii. Or, eu am sosit primul". Ei, unor astfel de cuvinte nu merită să le răspunzi şi tu, la rândul tău, aşa : „Am să—ţi arăt eu îndată că pot să prefac poarta în ring de box !" Şi i—a tras un pumn zdravăn... Ei bine, despre un fleac de pumn, trebuia să se vorbească în adunarea de detaşament ? Dar ceea ce îl supărase în cea mai mare măsură, era faptul că Sandu Danu îşi luase angajamentul că „grupul se va ocupa de Nicu". Ce însemna asta: „seva ocupa"? Adică, cum „se va ocupa"? Îl vor dădăci toată ziua? Şi de ce tocmai Sandu Danu îşi luase acest angajament? Ştia el, Nicu, de ce... Pentru că Sandu Danu îşi dă aere de conducător al cercului... Mă rog, o fi fost Sandu Danu ales conducător al cercului, o fi fost ales şi amiral la „Iazul Mic", dar înseamnă asta că altul nu putea să fie şi" mai bun decât el ? Nu, toate acestea nu trebuiau să fie lăsate aşa... Nu, n—o să se lase Nicu Negulescu călcat în picioare. Le va arăta el ce poate! Şi pe urmă, să—i vezi pe toţi cum or să vină la el şi or să înceapă : „Dragă Nicule..." „Iartă—ne că te—am supărat, dragă Nicule..." Din „dragă" n—o să—l mai scoată...

Da, nu căldura zilei aceleia din Iulie era pricina pentru care Nicu nu lucra cu prea multă tragere de inimă. Când se îndoia ţinta de fier sub lovitura ciocanului, sau când se rupea aţa cu care cârpea o velă, Nicu mormăia înciudat:

—Cred şi eu... Lui ce—i pasă ? A dat un ordin şi a plecat. Acolo cred c—o duce bine!

—De ce eşti necăjit, Nicule ? îl întrebă Iliuţă, căpitan al crucişătorului „Iazul Mic 1".

Încleind prova unei motonave, Nicu răspunse încet, mai mult pentru sine :

—Când ceva nu—i drept, se spune că—i strâmb, înţelegi ?

Deşi îl cunoştea pe Nicu aşa cum îşi cunoştea buzunarele, Iliuţă nu se prea obişnuise cu felul de a vorbi al acestuia. Odată chiar îi spusese : „Mă, tu eşti încâlcit ca un joc de cuvinte încrucişate. Parcă ai vorbi altă limbă". Dar nu—i mai ceruse alte explicaţii după ce Nicu îi răspunse : „Aşa sunt eu şi gata" ! Iliuţă ţinea mult la prietenia cu Nicu, deşi acesta îi pricinuise şi multe neplăceri. Iliuţă, însă, avea o fire slabă şi chiar atunci când Nicu, în urma unei „discuţii contradictorii" (cum numea Dinu „cearta") îi trăgea câte una după ceafă, el răbda tăcut şi nici nu se gândea să—i înapoieze palma. Era unul dintre cei mai buni elevi, avea o minte ascuţită, pătrundea uşor şi repede fiecare lecţie. Îşi pierdea ore de—a—rândul ajutându—l pe Nicu să înţeleagă o problemă mai grea. Nicu privea ajutorul lui Iliuţă ca pe un lucru firesc, ba, uneori, chiar ca o obligaţie din partea acestuia. El se considera „apărătorul" lui Iliuţă. Fiecare ştia că un simplu bobârnac în nasul lui Iliuţă însemna pentru cel care ar fi cutezat aceasta să facă cunoştinţă cu pumnii grei ai lui Nicu. Doar el, Nicu, îşi rezerva dreptul de a—l ghionti, sau de a—i trage câte un pumn... Căci, spre deosebire de Iliuţă, care era moale şi timid, Nicu era îndrăzneţ, răzbătător, un bătăuş fără pereche şi, fără îndoială, ce! mai bun şahist din şcoală !

Acum, cu toate că se temea de o explozie din partea lui Nicu, Iliuţă îndrăzni totuşi să întrebe :

—Nu prea înţeleg... Ce e drept şi ce e strâmb ? Mestecând cu un beţişor în cutia cu clei, Nicu răspunse fără chef:

—Aşa vine vorba. La necaz vorbeşte omul cum poate... E drept ca „el" să huzurească acolo, iar noi să ciocănim şi să peticim până n—om mai putea ?

—Care „el" ? întrebă mirat, Iliuţă.

—Sandu Danu, amiralul vostru... şi apăsă pe ultimul cuvânt.

—De ce spui „vostru" ? Tu nu faci parte din acelaşi echipaj ?

—Ba, fac, dar eu n—o să mă mai las călcat în picioare. Anul trecut a mers cum a mers... A fost el amiral, mă rog, ce—a fost a trecut. Dar acum de ce să fie tot el ? E şi conducătorul cercului, de—ajuns ! Se mai găsea şi altul care să fie amiral!

—Dar, unchiul lui Sandu e marinar adevărat... Cârmaci pe „Plehanov" ! spuse cu mândrie Iliuţă, de parc—ar fi vorbit despre fratele lui.
—Şi ce—i cu asta ? Eu am un unchi care e maior la cavalerie şi tot nu mă laud ca Sandu Danu al vostru. Şi maiorul e mai mare decât toţi cârmacii!
—Sandu nu se laudă ! bătu din picior Iliuţă. Niciodată nu se laudă. Ţii minte de Anul Nou cum a împodobit pomul celor mici? Şi când a întrebat Vlad cine l—a împodobit, el a schimbat vorba. Putea să spună că el l—a împodobit şi Vlad l—ar fi lăudat...
—Asta a fost de Anul Nou şi acum e vară. De ce să fie tot el amiral ? Oricine poate să dea ordine... Parcă—l aud mâine spunând : „Echipajul vaselor de coastă va culege zece crini de baltă cu rădăcină cu tot!"
—Foarte bine dacă o să spună aşa, se bucură Iliuţă. O să terminăm ierbarul la termen!
—Mda — mormăi îmbufnat Nicu. Tot ce face Sandu Danu e foarte bine. Pe alţii nu—i mai vede nimeni. Uite, de pildă, eu... Am reparat motonava asta, nou—nouţă am făcut—o. Crezi că amiralul vostru (şi iar apăsă pe cuvântul vostru) o să spună măcar un cuvinţel de laudă ? Dar ia să fi greşit ceva... Măiculiţă—mamă! Nu m—aş mai spăla cu toată apa din iaz! Şi voi, voi tăceţi chitic ca nişte peştişori cuminţi. Sandu în sus, şi Sandu în jos, Sandu e grozav, e nemaipomenit...
—Asta n—a spus—o nimeni!
—Într—o zi o s—o spuneţi. Ştiu eu mai bine. Aruncă peste cap băţul cu care mestecase cleiul. Dacă aş fi fost eu amiral... Nu că vreau, dar zic aşa... Dacă aş fi fost, totul mergea strună...
—Şi acum, ce nu merge?
—Eh, dădu din mână, plictisit, Nicu. Eşti şi tu ca toţi ceilalţi. Un peştişor cuminte. Azi, Ia adunarea de detaşament, toţi au tăbărât pe mine. Dar tu ai tăcut, nu mi—ai luat apărarea... Şi—i arse lui Iliuţă o palmă după ceafă : Asta e ca să ştii cum trebuie să te porţi cu un prieten! Şi cu aceasta, Nicu încheie discuţia. Se ridică şi se duse la grupul alcătuit din Dinu, Grigorel şi Lăzărică. Aceştia aveau o treabă grea şi migăloasă. Cu planul unei corăbii în faţă, prindeau de catarge fiecare pânză, astfel că atunci când corabia se va afla pe apă, trăgând de o singură sfoară, toate pânzele să ia poziţia cerută de direcţia şi tăria vântului.
—Nu e bine, tinere! Vela mică nu vine prinsă aici — îi arăta Dinu, lui Grigorel. Aşa, vântul ar umfla—o în direcţie contrară şi ar încetini viteza corăbiei. Uită—te bine pe plan !
—Eu... zău că aş desfiinţa corăbiile astea, intră în vorbă Nicu, aşezându—se şi el lângă cei trei. Pe nicio mare din lume nu se mai folosesc. Au fost de mult puse la naftalină...
—Da — mie—mi plac ! zise Lăzărică, lăsându—se pe spate şi privind înfăţişarea sveltă, cu pânzele ca petalele unui bujor alb, ale corăbiei.

Un lătrat ascuţit îi făcu pe toţi să—şi întoarcă capetele. Top sări gardul curţii. Sub sgardă, aducea ca de obicei un *mesagiu*. Dinu desfăcu „cutiuţa poştală", despături biletul şi după ce strigă tare : „linişte!" începu să citească avântat, cu intonaţiile unui adevărat marinar care dă glas unui ordin:
—„Amiralitatea comunică ! Totul e pregătit pentru aducerea navelor. Străduiţi—vă să terminaţi şi voi cât mai curând. Deoarece este un caz excepţional, Adunarea Comandanţilor, alcătuită numai din trei membri, a luat o hotărâre : înfiinţarea gradului de „ajutor de marinar" şi primirea în rândurile echipajului nostru a câtorva copii mici, care vor purta acest grad".
—Grozav ! bătu din palme Lăzărică. O să—mi aduc şi eu frăţiorul !
—Ce grozav ? — sări Nicu. Asta ne mai trebuia acum ! Eu spun să se audă : nu vreau să fiu îngrijitor de copil!

IAZUL
MIC

Capitolul 4. "SEARA ÎN FAMILIE"

Seara împresurase orăşelul pe nesimţite. Când se aprinseră becurile pe străzi şi când ferestrele caselor se luminară, la „Iazul Mic" toate pregătirile pentru începerea activităţii erau terminate.

Luna aruncase în iaz o secere de aur, şi broscoii, orăcăind gălăgios, se azvârleau în apă s—o prindă. La „Ţărmul Broaştei", nuferii galbeni dormeau adânc, visând o nouă zi cu soare mult, în faţa căruia să—şi deschidă pocalele catifelate ale petalelor. Trestiile murmurau un cântec tainic, legănător, ca un foşnet de mătase. Pe plajă, nisipul proaspăt greblat strălucea în bătaia lunii, şi dacă te—ai fi aflat undeva, în aer, între cer şi pământ, această strălucire ţi—ar fi părut aidoma stelelor ; ploaie de diamante vii şi sclipitoare.

Băieţii se despărţiră şi se îndreptară spre casele lor. Faptul că de mâine vor fi iarăşi pe malul iazului lor drag, îi făcea să poarte cu ei, pe străzi şi pe uliţi, stropi din acea mare a bucuriei pe care navighezi de multe ori în viaţă, cu pânzele visului larg desfăşurate, voios, zburdalnic, simţind în tine o poftă fără margini de a sări într—un picior, de a chiui, de a azvârli şapca în sus !

De mâine vor începe alcătuirea ierbarelor ! Cuminţi, plantele se vor aşeza în pagini, mângâiate cu dragoste de ochii băieţilor !

Sandu se despărţi de prieteni în faţa fabricii „Victoria" şi grăbi paşii. Drumul cel mai scurt spre casă trecea printr—un parc, aşa că băiatul intră pe una din aleele acestuia.

Primăvara ploioasă şi rece făcuse ca teii abia acum să înflorească, şi parfumul lor tare, îmbătător, te urmărea pas cu pas pe aleile umbroase. O undă de vânt sprinţară alerga printre frunze şi în foşnetul lor distingeai glasul fiecărui copac în parte : ţiuitul frunzei mici de salcâm, vioara tainică a frunzelor de arţar, vocea groasă, bătrânească, a castanilor, zumzetul melodios al teilor...

Sandu coti pe o alee împodobită cu trandafiri agăţători şi ieşi din parc pe o potecă îngustă, care dădea în stradă.

Zări de departe ferestrele luminate ale casei sale. Intră prin bucătărie şi dădu bună seara mamei.

—În sfârşit ai venit acasă. Am şi uitat cum arăţi! Sandu zâmbi:

—Nu m—am schimbat... Tot aşa arăt... Apoi privirea îi fu atrasă de părul proaspăt pieptănat al mamei: Dar tu te—ai făcut mai frumoasă... Şi apropiindu—se, o sărută pe frunte. Mama se retrase şi spuse căutând să pară supărată :

—Ah, cine—mi eşti...

—Fiul tău sunt! râse băiatul.

—Al meu ? Nu... Al lui taică—tu, da, aşa se poate...

—Şi atunci cine—i fiul tău ?

—Nu ştiu... Acum lasă—mă că vreau să pregătesc masa.

—Nu te las, dacă nu—mi spui...

—Nici eu n—o să—ţi fac plăcinte cu urdă, dacă nu

—Vasăzică sunt fiul tău... Nu faci doar plăcinte pentru un străin...

—Bine, eşti... — oftă mama şi adăugă în glumă — dar altul ca tine nu—mi mai trebuie...

—Nici unul mai bun ?

—Ba mai bun, da ! Şi o sută !

—Minunat ! Închipuie—ţi că ai o sută de copii buni şi fă o sută de plăcinte. Iar eu o să—mi închipui că sunt un copil rău şi o să le mănânc pe toate... E bine ?

Mama nu—şi putu stăpâni zâmbetul :

—Semeni leit cu taică—tu. De la mine n—ai luat nimic.

—De la tine o să iau plăcintele... O sărută pe obraz şi fugi în bucătărie.

În sufragerie, tatăl citea ziarul. Tatăl, Dumitru Danu, era un bărbat tânăr, cu privirea pătrunzătoare, cu fruntea înaltă şi uşor încreţită, cu buzele mari, groase.

Sandu se bucura nespus când, uneori, mama îl mustra astfel : „Semeni leit cu taică—tu. N—ai nicio clipă astâmpăr. Umbli, te zbaţi, te frământi şi când se uită cineva la tine, te vede calm şi liniştit de parcă nimica n—ai face. Aşa—i şi taică—tu. Toată ziulica lucrează, aleargă, se frământă, şi când vine seara îl întreb : „Eşti obosit ? Să—ţi fac patul ?" „Nu — răspunde el. Vreau să mai citesc..." Ce fel de oameni mai sunteţi şi voi ? Zău, faceţi o cerere să vă aprobe mărirea zilei la cincizeci de ore! Poate aşa o să vă mai văd şi eu pe acasă. Şi dacă Sandu, ca totdeauna, răspundea cu un zâmbet, mama adăuga, străduindu—se să pară cât mai necăjită : „Văd, până şi zâmbetul l—ai moştenit de la taică—tu. Cum să mai fiu supărată pe voi, când zâmbiţi aşa ?"

Când Sandu deschise uşa, tatăl lăsă ziarul în jos şi îndreptă capul :

—A, bine aţi venit, tovarăşe amiral... Ce mai e nou pe mare ?

Sandu dădu bună seara şi răspunse la întrebarea tatălui, aşezându—se pe canapea, lângă el :

—Mâine deschidem portul...

—Deschidere oficială ? Cu fanfară ? Cu flori ? Aşa viaţă mai zic şi eu ! Să tot trăieşti!

Sandu nu se mira de felul cum vorbea tatăl său. Ba chiar îi plăceau glumele lui, uneori, ce—i drept, înţepătoare. Ii plăceau, mai ales, Pentru că atunci când stătea de vorbă cu el, tatăl vorbea aşa cum se vorbeşte cu un om mare. Şi chiar aşa şi trebuia. Ce, Sandu nu era mare ? Era pionier doar! De aceea, după o vreme, îşi întrebă tatăl cu seriozitate, ca despre un lucru obişnuit:

—Tu ce crezi, tată ? E bine ?... Şi începu să—i povestească despre hotărîrea luată în după amiaza aceea la iaz.

—E bine ! — îi răspunse tatăl după ce—l ascultă cu atenţie — dar nu—i uşor. Să ai grijă de nişte copii mici e o treabă serioasă... Trebuie să ai răbdare, înţelegere... Nu—i uşor...

Băiatul zâmbi, amintindu—şi de discuţia avută cu mama în bucătărie. întrebă:

—Spune—mi, tată... Eu ţi—am dat mult de furcă atunci când eram mic ?

—Mi—ai dat — surâse tatăl la o astfel de întrebare neaşteptată. Odată te—ai îmbolnăvit tare. Erai mic de tot. Nici nu vorbeai încă... Seara, când am venit acasă, mama mi—a spus plângând că ai febră mare.

—Toate mamele plâng, tată ?

—Plâng şi taţii câte odată. Dar ei sunt bărbaţi şi se ascund... Atunci, când te—ai îmbolnăvit, am plâns şi eu. Mă temeam că o să te pierd. Toată noaptea am stat lângă patul tău...

—Şi eu am stat într—o noapte lângă patul tău... Dar tu nu ştii...

—Când ?

—Mai de mult. M—am trezit într—o noapte şi aşa, deodată, mi s—a făcut dor de tine. Tu ai lipsit toată ziua de acasă şi nu te—am văzut nici măcar o clipă. Am venit tiptil, am stat lângă tine şi pe urmă am plecat.

—De ce nu m—ai trezit ?

—Mi—a fost ruşine...

—De ce ?

—C—o să spui că nu m—am putut stăpâni... Că nu semăn cu tine... Şi eu vreau să semăn cu tine !

—Nu înţeleg... râse tatăl.

—Te prefaci... Tu când spui ceva, ştii ce spui... Uite, dacă mi—ai spune tu să mă urc pe acoperiş şi
să sar jos, aş sări...

—Dar dacă ţi—ar spune mama ?

Băiatul se gândi o clipă, apoi răspunse vesel:

—Sigur, aş sări şi dacă mi—ar spune mama... Pe mama o iubesc tot atât de mult... Aşteptă o clipă şi continuă : Vreau să—i fac mamei o surpriză...

—Ce surpriză ?

Sandu se uită cu coada ochiului la tatăl său, apoi ridică uşor un deget în dreptul buzelor:

—Îţi spun... dar să nu afle mama nimic. Să fie un secret al nostru !

—De acord ! răspunse tatăl cu toată seriozitatea. Numai noi doi vom şti ! Şi se trase aproape de Sandu.

—E bine... — spuse băiatul în şoaptă. Ştii, noi, naturaliştii clasei, am primit din partea detaşamentului o sarcină : să facem un ierbar. La iaz sunt şi nuferi... Nuferi galbeni... M—am gândit să aleg unul inimos... cel mai frumos... pentru mama. Să—l ţin la mine până noaptea târziu, până după ce adoarme mama, şi pe, urmă să mă furişez şi să—l pun într—o farfuriue cu apă pe măsuţa ei de noapte... Dimineaţa, când mama o să se trezească şi o să întrebe cine a pus acolo nufărul, noi doi să spunem că nu ştim... Nu ştim, n—am văzut!

—Bună idee ! zise vesel, tatăl. Dar acum, Pentru că mi—ai împărtăşit şi mie secretul, spune—mi şi de ce nu vrei să afle mama că tu îi dăruieşti nufărul... Nu prea pricep...

—Stai să vezi...

—Stau, nu—s grăbit... Băiatul reîncepu, tot în şoaptă:

—Ţii minte ce s—a întâmplat acum două săptămâni ?

—Acum două săptămâni ? Dumitru Danu îşi sprijini tâmplele în palme şi câteva clipe închise ochii : S—au întâmplat multe... Ajută—mă tu să—mi amintesc.

—S—a întâmplat — zise Sandu — că mama a venit într—o seară acasă, iar noi am întrebat—o : „Ce se mai petrece pe la tine la fabrică ?" Şi mama ne—a vorbit toată seara despre o prietenă de a ei, care în ziua aceea fusese făcută *stăhanovistă*... Dar a doua zi, când citim ziarul, ce vedem ?

—...Vedem că şi mama a fost făcută în aceeaşi zi *stahanovistă*, iar nouă nu ne spusese nimic.

—Întocmai! făcu Sandu bucuros că tatăl îşi amintise atât de curând. Vezi că ţi—ai amintit ? Noi am citit ziarul, am văzut acolo numele mamei şi am început să ne frământăm... „O fi mama ? O fi alta care poartă acelaşi nume?" Ţii minte cum ne frământam?

—Ţin... Cum să nu! Ziceam: „Dacă e mama, atunci de ce nu ne—a spus ? Nu poate să fie ea".

—Aşa—i... Ne—a lăsat să ne frământăm o după amiază întreagă, iar când a venit acasă, ne—a spus că a vrut să ne facă o surpriză... Dar nouă ne era ciudă, nu—i aşa ?

—Oho ! Şi zâmbind, tatăl adăugă : Acum am înţeles planul tău. Îi facem şi noi o surpriză mamei, cum ne—a făcut şi ea nouă. Dacă întreabă cine a adus nufărul, noi nu ştim, n—am văzut! Straşnic!

—Asta e o surpriză... bărbătească! spuse Sandu cu convingere.

—Sigur ! îl aprobă tatăl. Acum însă hai să—i ajutăm mamei să pregătească masa...

*

* *

Pentru că cina nu era încă gata, Iliuţă se gândi să facă o vizită prietenului său, Nicu. Era încă devreme şi în vacanţă putea să se culce şi puţin mai târziu. Nu—i era somn deloc... Dar cum poate să—ţi fie somn într—o seară ca asta ? Cum poţi să adormi când ştii că de mâine dimineaţă începi să aduni plante pentru ierbare, că eşti iarăşi căpitan de crucişător, că ai atâtea răspunderi, atâtea probleme de rezolvat ? îşi luă o haină pe umeri şi, curând, intră în casa prietenului său, cu gândul de a—l pofti la plimbare.

Tatăl lui Nicu, Miron Negulescu, şofer la Sfatul Popular, era un om înalt şi solid, cu o voce puternică de bas. Se îmbrăca întotdeauna foarte îngrijit, iar după ce termina lucrul, pe mâinile lui n—ai fi putut vedea niciodată vreo pată de ulei. Purta şi vara şi iarna nişte ghete „cu scârţ", amănunt însemnat pentru Nicu, deoarece scârţâitul ghetelor elimina intrarea pe neaşteptate a tatălui său într—un moment când băiatul nu dorea deloc acest

lucru. Un astfel de moment era de pildă atunci când Nicu deslega cuvinte încrucişate. Tatăl său nu putea suferi această distracţie. Scârţâitul ghetelor sale era semnalul de alarmă; pagina din revistă cu careul de cuvinte încrucişate era făcută nevăzută sub faţa de masă, iar cartea de istorie, deschisă la o pagină cu multe bătălii, îi lua locul.

Familia Negulescu număra doar trei persoane.. Tatăl, Blama, gospodină acasă, şi Nicu. Locuiau într—un apartament compus din trei camere mari şi luminoase, dar cea mai mare şi mai luminoasă era cea a lui Nicu. Fatal său îi spunea adeseori: „Ţi—am dat casă, îţi dau masă, te îmbrac, te spăl, la şcoală te—am dat! Mi—am făcut datoria. Fă—ţi—o şi tu! Să nu ajungi un fluieră Vânt. Să nu mă faci de râs". Asemenea cuvinte nu—i prea plăceau lui Nicu. Le asculta cu gândul în altă parte, absent. Se temea de tatăl său. Căci avea o palmă grea — şi nu odată o simţise Nicu.

Vizita lui Iliuţă veni într—un moment nepotrivit, de încordare, în familia Negulescu. Nicu cheltuise pe o revistă banii de ghiaţă şi, odată cu prima înghiţitură de apă caldă, tatăl începu să ţină o lungă „predică" vinovatului şi, ca de obicei, când cuvintele sale se terminară le luară locul câteva palme care răsunară pe obrazul, pe mâinile şi pe ceafa lui Nicu... Mama plecă la bucătărie, tatăl trânti lingura în ciorbă, se ridică de la masă şi intrând în camera sa, închise uşa cu zgomot, iar Nicu începu să umble prin casă şi să lovească cu piciorul în bufet, în perete, în pisică, în ce nimerea. Când intră Iliuţă, norii negri se risipiseră, dar în niciun caz nu putea fi vorba de un cer senin. Tatăl plecase de acasă, dar avusese grijă să închidă pantofii lui Nicu în dulap şi să ia, bineînţeles, cheia cu el. La întrebarea lui Iliuţă, dacă merge să se plimbe, Nicu îi răspunse, arătându—i picioarele desculţe:

—Nu pot să merg aşa...

—Dar unde îţi sunt pantofii ?

—E o poveste cu ei... răspunse Nicu plictisit.

—Iar ţi i—a închis ? întrebă Iliuţă, fără să se mire, deoarece nu era pentru prima oară când prietenul său păţea aşa. Nicu dădu afirmativ din cap.

—Şi ţi i—a închis pentru multă vreme ?

—Nu! zise Nicu, sigur că nu se putea înşela. Îl ştiu eu pe tata... Se înfurie, îmi trage vreo două, dar îi trece repede. Când a plecat mi—a închis ghetele, dar i—a spus mamei că va lua pentru mâine trei bilete la cinematograf. Dacă ia trei bilete, înseamnă că unul e pentru mine. Tata nu—i om rău, dar vrea să facă pe autoritarul...

—Cum adică ?

—Vrea să—l ştiu de frică... Nu înţelegi ? Spune : „În casa asta eu sunt stăpân !"

—Şi mama ta ce spune ?

—Mama e foarte bună. Pleacă întotdeauna la bucătărie când o încasez... Dar la tine cum e?

—La mine ? Iliuţă se gândi puţin, dar Pentru că nu avea ce să—şi amintească, răspunse senin : „La mine e altfel..."

—Cum altfel ? N—o încasezi niciodată ?

—Asta nu ! Cum îţi închipui ? ! se indignă Iliuţă. Când fac câte o poznă, sigur că mă ceartă, dar atunci trebuie să mă certe şi nu mă supăr. Mă necăjesc, de, nu te poţi simţi bine când greşeşti, dar nu mă supăr.

—Dar tu crezi că eu mă supăr ? râse Nicu. Nici nu—mi pasă !

Această discuţie nu se putea prelungi multă vreme. Nu pentru ea venise Iliuţă şi mai ales, asemenea discuţii nu—i făceau nicio plăcere lui Nicu.

—Vasăzică de mâine dimineaţă începem ! vorbi oaspetele.

—Începem...

—Eu parcă—l şi văd pe Sandu, mâine, dând ordinul de începere. Îşi îngroşă vocea şi—şi arcui pieptul : „Tovarăşi comandanţi !..." Grozav !

—Aiurea ! făcu Nicu. Aşa sunteţi voi. Tot ce face Sandu e straşnic, mă rog... nemaipomenit... Altul poate să facă înconjurul lumii într—un minut şi n—o să spună unul „bravo!" Eu m—am săturat...

—De ce te—ai săturat ? Nicu îl privi cu asprime :
—De toate... Şi de tine ! Ca să ştii !
—Dar ce ţi—am făcut eu ? Sunt cel mai bun prieten al tău — se dezvinovăţi Iliuţă.
—Eşti un papagal ! Tot ce spun ceilalţi repeţi şi tu. Te laşi condus de alţii, ca un căţeluş tras de zgardă... De ce să fie Sandu amiral şi să nu fii tu ?... Sau eu ?
—Toţi băieţii îl iubesc pe Sandu. El a fost ales amiral, nu eu, nici tu...
—Şi de aceea îşi ia angajamente în adunările de detaşament ? M—am săturat! Iazul Mic e... mare! Se pot face o sută de porturi!

Iliuţă îşi încreţi fruntea, străduindu—se să priceapă cuvintele prietenului său, dar cu toate sforţările, nu reuşi :
—Ce vrei să spui cu „o sută de porturi" ? Iar vorbeşti încâlcit, aşa ca... Dar negăsind la iuţeală o comparaţie, spuse : aşa, ca tine!
—Am vorbit destul de clar... Ce, numai portul lui Sandu Danu se află pe lume ?
—E portul nostru, nu al lui Sandu Danu! zise Iliuţă, rar, ca să fie înţeles cât mai bine.
—Al meu nu este. Nici al tău... Dar tu repeţi ca un papagal tot ce spun Petricii, şi Alecii, şi Dinii, şi toţi câţi mai sunt. Noi am putea să ne facem un port cum nu s—a mai văzut! Deschise ochii mari, aşteptând : Ce spui ?
—Spun că eşti un caraghios !
—Dacă spui aşa, mă scoţi din sărite şi primeşti îndată una zdravănă după ceafă... Nu sunt eu apărătorul tău ? Dacă n—aş fi eu, la şcoală, toţi te—ar bate. Dar aşa, cine se mai atinge de tine ? Nimenea nu îndrăzneşte, fiindcă ştiu toţi că mai sunt şi eu ! Tu când eşti cu mine să nu te temi de nimic. Şi să nu mai fii papagal... Mie mi—a venit în gând să ne facem alt port... unul al nostru, cu adevărat! Să facem şi noi un ierbar, de o mie de ori mai bun !

Deşi era convins că aceasta nu se va întâmpla niciodată, Iliuţă întrebă din curiozitate :
—Şi cu cine o să facem portul şi ierbarul! Şi cu ce ?
—Asta e greu ? Nicu făcu un gest care voia să însemne : „Ce cap de furnică mai ai şi tu!" Băieţi strâng eu cât ai zice peşte... De nave o să facem rost. Iar plante poate să culeagă cine vrea. Sunt berechet ! Să nu creadă ei că Nicu e un prost şi că numai Sandu Danu e deşteptul—deştepţilor ! Pricepi ?

În cameră intră un miros plăcut, îmbietor, de cartofi prăjiţi. Mama lui Nicu gătea în bucătăria de vară aflată în curte şi pregătea cina. Mirosul acesta îi mări şi mai mult foamea lui Iliuţă.
Zise :
—Nicule, dacă nu poţi să mergi la plimbare, eu mă duc acasă. Şi mâine e zi şi mai putem sta de vorbă... Dar să ştii că eu nu sunt papagal. Tu vrei să ţin cu line şi când n—ai dreptate... Asta—i! Îi întinse mâna: mâna dimineaţă, la iaz...
—Mâine dimineaţă... da! mormăi Nicu şi strângîndu—i mâna cu putere, ca într—un cleşte, reţinându—i—o cât timp îi spuse: Tu dacă o să te bizui pe mine, o s—o duci bine în viaţă!... Apoi îi trase în gluma, o palmă care plescăi şi aprinse obrazul lui Iliuţă.

*
* *

În oraş se aflau multe case şi mai mari şi mai frumoase decât cea în care locuia Petrică. Totuşi niciuna din casele mari şi frumoase nu fusese fotografiată de atâtea ori ca aceasta. În urmă cu şapte luni, fotografiile apăruseră în ziarul local, ba chiar şi într—o revistă. În ziar, ce—i drept, nu se prea distingea căsuţa porumbeilor de pe acoperiş, dar Petrică avusese grijă s—o deseneze el, cu creionul, pe exemplarul adus de tatăl lui. Desigur, fotografiile nu fuseseră publicate întâmplător. În urmă cu şapte luni se născuse în casa aceasta, al zecelea copil al mecanicului de locomotivă Gheorghe Bunescu. Mama primise o medalie şi un premiu, iar casa în care locuia vesela şi numeroasa familie voiau s—o cunoască mulţi. De bună seamă, în foto: grafie nu se vedea numai casa. Ea singură n—ar fi interesat pe nimeni. În faţa cerdacului de lemn se vedeau stând pe două scaune, tatăl şi mama cu „cea mică" în braţe. În jurul lor — unii în faţă, stând jos, alţii pe margini, alţii

în spate, privind pe după umerii părinţilor — cei nouă fii şi fiice.

Petrică era al şaptelea copil. I se spunea „mezinul" — cu toate că acum nu mai era el cel mai mic. Totuşi; Pentru că timp de cinci ani din viaţa familiei Bunescu, Petrică fusese ultimul fiu, i—a rămas lui numele de „mezinul". Mai mari ca Petrică erau şase : o fată, zidăriţă, un frate, locotenent, două gemene: una educatoare la o grădiniţă, cealaltă radio—tehniciană la postul local de radioficare, apoi o altă soră şi un alt frate, elevi: sora în ultimul an la şcoala medie tehnică metalurgică, iar fratele în anul trei la şcoala medie tehnică de chimie. Aceştia toţi formau „grupul vârstnicilor familiei". Mai mici decât Petrică erau trei: doi gemeni la grădiniţă şi „cea mică".

Datorită locului pe care îl ocupa în familie, Petrică se plângea uneori că are o „poziţie strategică proastă". Nu era nici mare şi nici mic. „Iar la mijloc nu—i deloc bine !" spunea el. „Toţi au drepturi, numai tu ai obligaţii". De pildă, s—a terminat zahărul. Cine să dea fuga până la „Alimentara" ?... Zidăriţa ? Locotenentul? Educatoarea, sau radio—tehniciană ? Viitoarea metalurgista, sau chimistul ? Gemenii de la grădiniţă, sau „deocamdată ultima", cum i se mai spunea celei mici, care nici măcar nu învăţase să meargă ?... Nu. Şi acest „nu" însemna că, procedând prin eliminare, cel care trebuia să cumpere zahărul era Petrică. Nu—i vorbă, nu—i deloc neplăcut să cumperi zahăr. Pe drum, poţi ronţăi câteva pătrăţele fără teamă că mama sau educatoarea îţi vor prevedea o durere grozavă de burtă. Ce te faci însă când te trimite să cumperi sodă sau gaz ?... Dar, această „poziţie strategică proastă" avea şi destule momente când se prefăcea — după expresia lui Petrică — într—o „poziţie strategică straşnică". In aceste momente, un rol însemnat îl juca puşculiţa mezinului. La fiecare chenzină, tatăl, zidăriţa, locotenentul, educatoarea şi radio—tehniciană aveau grijă să pună în puşculiţă câteva monete argintii şi arămii. Ba, chiar viitoarea metalurgista şi viitorul chimist, cu toate că încă nu câştigau nimic, nedorind însă să—şi piardă titlul de„vârstnici ai familiei", din banii primiţi de la părinţi depuneau şi ei câte ceva în puşculiţa mezinului. De curând, din hanii aflaţi în puşculiţă, a cumpărat şi Petrică o pungă cu bomboane pentru gemenii cei mici. Dar acest gest, spre părerea de rău a mezinului, nu i—a adus şi lui titlul de „vârstnic".

Afară de „poziţie strategică", în casa familiei Bunescu, se mai încetăţenise şi altă expresie. Cea mai importantă şi cu mai mare circulaţie era vestita lege „nimic nu se pierde, totul se transformă". Ea constituia mândria familiei şi când zidăriţa a propus să fie schimbată cu expresia „La noi nu sunt deşeuri", viitorul chimist s—a opus cu vehemenţă. Dar ce însemna în familia Bunescu această expresie ? Iată : zidăriţa şi—a cumpărat o nouă pereche de mănuşi. Cele vechi le dăruieşte viitoarei metalurgiste. Dacă sunt prea rupte şi nu mai pot fi folosite ca atare, se fac propuneri de transformare în alte lucruri. Lâna e deşirată, fiecare firişor înnodat şi rezultatul : un ghem cât pumnul locotenentului, sau două gheme cât pumnul unuia din gemenii mici. Până aici este: „nimic nu se pierde". De aici începe „totul se transformă". Până la găsirea celei mai bune propuneri de prelucrare a lânii, ghemul serveşte drept jucărie „celei mici". Pe urmă, mâinile pricepute ale mamei sau ale educatoarei împletesc fie nişte mănuşi cu un deget pentru Petrică, fie şosete pentru unul dintre gemenii mici, fie nişte botoşei pentru „deocamdată ultima".

O altă expresie, deasemenea cu largă circulaţie, era şi „Adunarea Consiliului de Familie". Acesta era alcătuit din tatăl, mama, zidăriţa, locotenentul şi educatoarea. „Adunarea Consiliului de Familie" avea loc în fiecare luni seara şi lua în discuţie, pe lângă altele, bugetul săptămânii, repartizând banii — pentru toate „cheltuielile planificate" şi punând deoparte o sumă pentru „cheltuieli neprevăzute". Banii erau ţinuţi într—un sertar care niciodată nu avusese cheie, dar care purta numele de „banca familiei" sau, prescurtat „befe".

Deşi se deosebeau mult între ei, copiii familiei Bunescu aveau cu toţii o trăsătură comună : veselia. Râsul, de la trilurile gemenilor mici până la hohotele groase ale locotenentului, se mutase în casa lor şi se simţea foarte bine acolo. Chiar „cea mică" promitea să calce pe urmele celorlalţi. Era deajuns să te apropii de pătuţul ei, că începea să râdă cu hohote, lăsând să se vadă singurul ei dinte, alb şi mic, ca un bob de orez.

...În camera pe care o împărţea „viitorul chimist" cu Petrică, intra prin fereastra deschisă parfumul dulce al crinilor din grădină. Ajuns acasă, după ce se despărţi de

băieţi, Petrică începu, în aşteptarea mesei, să joace singur fotbal cu nasturi şi, bineînţeles, după câteva minute se plictisi. Cu toate că marcase două goluri în poarta „albaştrilor", nu mai avea poftă să continue. împrăştie nasturii cu palma, apoi sări pe fereastră, în grădină. În fundul grădinii, chiar lângă gard se afla un vişin. Acesta îi atrase imediat privirea, deoarece se petrecea cu el ceva neobişnuit. Deşi vântul era atât de slab încât abia unduia tulpiniţele subţiri ale crinilor, ramurile vişinului se zbăteau parcă apucate de furtună. Apropiindu—se, Petrică zări ieşind printre frunze un picior desculţ. Strigă :

—Hei, cine eşti şi ce cauţi acolo, pe întuneric ? O voce de fată îi răspunse :

—Sunt o vecină şi mănânc vişine. Şi apoi nu—i chiar întuneric. E lună !

Petrică recunoscu vocea Ninei, fata vecinilor. Se oţărî:

—Dă—te repede jos ! Ai cerut voie să te sui în pom ? Vişinul nu—i al vostru.

—Ba este ! Jumătate e al vostru, jumătate al nostru... Eu m—am urcat în jumătatea noastră şi pot să mănânc cât poftesc.

Într—adevăr, o parte din ramurile vişinului dădeau în grădina vecinului. Tulpina se afla însă în grădina familiei Bunescu. Petrică încercă să—i explice Ninei aceasta, dar fata îi ripostă cu argumente tot atât de puternice :

—Şi tu mănânci zarzăre din zarzărul nostru !

—Ba nu mănânc, că—s viermănoase !

—Şi vişinele sunt acre şi nu—s coapte bine !

—Aşteaptă să se coacă !

—Până atunci le mănânci tu pe toate.

—Eu am dreptul, că sunt ale mele. Hai, dă—te jos, că vin după tine şi n—o să—ţi placă.

—Nici nu mă gândesc! M—am suit în jumătatea mea. Dacă vrei, poftim sus că nu mă sperii. Şi *chihotind*, fata aruncă în Petrică un sâmbure de vişină.

—Vasăzică din astea îmi eşti! Lasă, domnule, îţi arăt eu...

—Eu nu sunt „domnule"... zise fata şi, provocator, mai aruncă un sâmbure.

—Ba eşti ! Eşti Pentru că furi !

Dacă Petrică i se adresase cu „domnule", asta însemna că era tare înfuriat. Cu mişcări repezi şi agile, se căţără în vişin. Privi încruntat la fata tunsă băieţeşte, cu obrajii îmbujoraţi şi cu „cercei" de vişine pe după urechi, şi—i ordonă tăios :

—Dă—te jos !

—Nu mă dau. Vişinul e şi al nostru.

—Rădăcina şi tulpina sunt ale noastre.

—Eu nu—s iepure să mănânc rădăcini şi tulpini. Eu mănânc vişine. Uite aşa le mănânc... Şi fata rupse o vişină şi o băgă în gură... Apoi zise cu gura plină : Nu—s tocmai coapte, dar mie îmi plac şi aşa. Uite, mai rup încă una...

—N—o să mai rupi !

—Ba da !

—Ba nu!

Şi Pentru că Nina întinse mâna să mai rupă o vişină, Petrică se înălţă ca să—i oprească braţul.

—Sâc ! Nu mă ajungi !

—Ai să vezi tu ! Şi încordându—se, Petrică încercă să se caţere pe o creangă mai sus. Dar în aceeaşi clipă se simţi tras în jos. Tălpile nu—i mai atingeau creanga. O trosnitură, şi Petrică se prăbuşi. Nina ţipă speriată şi vru să—l apuce de braţ, dar fu prea târziu. „Mezinul" căzu şi se rostogoli în iarbă. Nu se lovise prea rău. Simţea doar o usturătură pe faţă şi pe gât. Vru să pipăie cu degetul locul zgâriat, dar îşi retrase mâna înfrigurat.

—Gravată... Unde mi—e cravata ?

Sus pe o creangă a vişinului, în lumina argintie a lunii, se vedea atârnând un petec de pânză, iar jos, pe iarbă, lângă el, bâjbâind cu mâinile, băiatul găsi altul.

—Cravata... S—a rupt... Din cauza ta s—a rupt! Obrajii lui Petrică deveniră palizi, aproape albi. Uită de zgârietură şi întinse mâna după petecul de cravată din iarbă. In

acelaşi timp, Nina coborî din pom aducându—i celălalt petec.
—Petrică, iartă—mă... N—am crezut că o să se întâmple aşa... N—am vrut... Petrică ! De ce nu te uiţi la mine ?
—Pleacă de aici! Pleacă ! strigă Petrică şi ochii i se umeziră. Pleacă !
—De ce mă alungi ? Dacă ştiam, nu mă mai urcam în vişin. Te doare ?
—Nu!
—Deloc?
—Nu, şi lasă—mă în pace... înţelegi odată ?
—Degeaba ţipi, că nu plec! şi Nina se aşeză pe iarbă lângă Petrică. Tăcu un timp, apoi spuse şoptit, aproape că nici ea nu auzi :
—Mă ierţi ?
—Nu !
—De ce eşti răutăcios ? N—am vrut... Şi privind mâinile tremurânde ale băiatului care parcă se căznea să lipească bucăţile cravatei rupte, adăugă: „Ţi—o cos eu!"
—N—am nevoie... Lasă—mă şi du—te. Ce tot vrei de la mine... domnule ? Ce vrei ? Vrei să mănânci toate vişinile ? Mănâncă—le, nu—mi pasă... Dar ce—o să mă fac fără cravată? O lacrimă îi căzu pe mână... Ai noroc că eşti fată. Ţi—aş trage nişte pumni...
—Trage—mi! N—o să ţi—i dau înapoi. Nici n—o să plâng... ca tine !
—Eu nu plâng. Mi—a intrat ceva în ochi... Sunt pionier, nu fetiţă !
—Şi eu sunt pionieră, dar tu eşti răutăcios. De câte ori te strig să ne jucăm, nu vrei. Parcă în vişin de ce m—am suit ? Nici nu—mi plac vişinile. Am vrut să mă vezi şi să vorbeşti cu mine. Hai, răutăciosule, dă—mi să—ţi cos cravata... Am să fiu atentă şi nici n—o să se cunoască...
—Ba o să se cunoască, ştiu eu ! înciudat, Petrică rupse un smoc de iarbă, şi—l aruncă... Pleacă şi lasă—mă !

—Bine... plec... Am vrut să—mi repar greşeala... Am vrut să fim prieteni buni. De mult am vrut... Am scris şi într—un caiet despre tine. Dar am să şterg tot... tot!
Nina se ridică şi plecă. Dar când ajunse lângă gard, întoarse capul şi—l privi pe Petrică cu ochi trişti :
—Nu mă chemi înapoi ?
Fără să o privească, după câteva clipe, Petrică îi strigă .
—Te chem...
—Dar acum nu mă mai întorc eu ! Şi sprintenă, Nina sări gardul...

Capitolul 5. "ŞAISPREZECE FĂRĂ DOI, FAC... DOI FĂRĂ PAISPREZECE!"

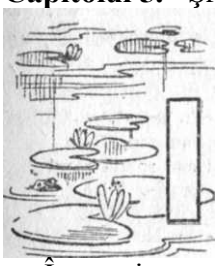

În zori, un vânt somnoros mai mic şi alb, ca o pânză de corabie. Pe urmă însă, cerul limpede, albastru, părând o uriaşă fugărise pe cer câte un nor *beretă* de marinar, se privea în oglinda Iazului Mic, mirat cât de bine îi şade aşa, cu faţa proaspătă, fără barba albă a norilor.

Un aer fierbinte, greu, parcă ieşit din sala maşinilor unui puternic crucişător, învăluia totul, pleoştind moţurile trestiilor şi culcând tufele de cucută de pe maluri.

Hotărât! De multă vreme nu mai cunoscuse „Iazul Mic" atâta zăduf. Desigur, bătrânii lupi de mare ar putea povesti că, de când îşi ştiu ei bărbile cărunte, şi poate chiar de mai devreme, nu mai pomeniseră o asemenea căldură. Dar, împrejurările făcuseră ca să nu se afle niciun bătrân lup de mare în „Portul Iazului Mic"... Erau însă mulţi mateloţi tineri, care, deşi nu purtaseră bărbi (decât de câlţi sau de vată) ştiau tot atât de bine ca şi bătrânii că nu poţi fi marinar dacă nu eşti frate geamăn cu îndrăzneala şi curajul. Vorba cântecului :

„Un fricos pe mare ??? Nu ! E berechet
apă pentru dânsul şi la... robinet !"

Despre o dimineaţă ca asta, mulţi ar spune: „Nimic neobişnuit. începe o zi călduroasă şi atâta tot!" Dar dacă ai terminat clasa a şasea, dacă te cheamă Dinu Popescu, eşti secundul „Amiralităţii portului Iazul Mic" şi pe deasupra mai eşti şi poet, atunci îţi ascuţi bine creionul, deschizi jurnalul de bord şi scrii pe prima pagină, sub titlul „Situaţia atmosferică", aşa cum niciun secund din lume n—a mai scris :

„Dimineaţă caldă. Linişte ca—n ceasul
Când dă clasa a şasea o lucrare scrisă.
Vântul din spre Est abia—şi mai poartă pasul
Girueta doarme. Cum s—o scoale—o briză ?

Cu temperatura astăzi nu stăm bine :

Patru—ş doi la soare ! treize—şopt
La umbră ! Niciun semn să plouă. Ceru—ntreg senin e
Este ora opt! (...şi n—am rimă la „umbră").

Dar înainte de această oră imortalizată în „Jurnalul de bord", ca un semnal al începerii activităţii portului „Iazul Mic" — în locul unde începea „cheiul" în faţa „postului de pază" numărul unu, se adunaseră câţiva copii care, judecând după îmbrăcămintea şi mai ales după înălţimea lor, nu păreau să facă parte din echipajul „Iazului Mic". De fapt, niciunul nu putea să aibă mai mult de şapte—opt ani. Ba, două fetiţe, semănând între ele ca două picături de apă, nu păreau să aibă nici atât. Amândouă negricioase, cu codiţe mici pe spate, îmbrăcate la fel, cu rochiţe roşii, înflorate, se ţineau de mână şi priveau nedumerite la cel mai năltuţ din grup, un băieţel ou pantaloni largi, împodobiţi cu două petice mari în dreptul genunchilor. Acesta, rezemat de ghereta „postului de pază", le comunicase de câteva ori până acum că, deocamdată, nu pot înainta nici măcar un pas dincolo de gheretă.

—Dacă vă spun eu, e aşa cum vă spun ! îndată o să vină marinarii şi o să intrăm.
—Bunica ne—a zis că dacă vor să ne bage—n apă, să ţipăm şi să fugim acasă — vorbi una dintre cele două fetiţe negricioase. Iar cealaltă îi întări vorbele:
—Da ! Şi a mai zis că odată nişte băieţi răi au înecat o pisică în iaz. Pisica a plâns şi s—a înecat. Şi noi avem o pisică acasă, dar o păzim !
—Şi eu am o pisică ! sări un băieţel cu ochi de veveriţă. Am şi un peştişor !
—Unde îl ţii ? înălţă gâtul, curios, cel rezemat de gheretă.

—Într—o cutie, în sertar.
—Şi nu moare ?
—Cum să moară ?... Peştişorul e de tablă. E un cuţitaş ! Tata spune c—o să mi—l dea când o să mă fac mare şi—o să fiu ostaş.
—Atunci înseamnă că nu—i al tău peştişorul.
—Ba, e al meu, dar încă nu mi—l dă. Are şi lănţişor.
—Mare lucru un lănţişor ! Să vezi tu ce au marinarii de aici. Tot felul de sârme şi rotiţe, şi clopoţei...
—De unde ştii ? întrebă cel cu ochii de veveriţă.
—Păi, nu ţi—am spus ? Le—am văzut ieri, când voi aţi fugit. Şi adăugă plin de solemnitate : La ei nu e voie să te baţi şi nici să plângi!
—Eu nu plâng niciodată ! îşi umflă pieptul un băieţel, care până atunci făcuse câteva movilite în praful călduţ şi moale. Sora mea mai mare plânge, dar eu nu. Dacă vreţi, ciupiţi—mă de mână şi nici n—o să crâcnesc. Sunt cel mai voinic din casă... Şi noi doar suntem treisprezece!

Sandu veni la iaz purtând pe cap o *beretă* albă pe care mama sa brodase o ancoră albastră şi la care prinsese două panglici, tot albastre. El zări de departe grupul copiilor adunaţi în faţa postului de pază. Se bucură că veniseră atât de devreme. „Înseamnă că nu—s nişte somnoroşi!" se gândi el şi iuţi paşii.
—Bună dimineaţa, prieteni! Dar Radu unde e ?
—Aici! şi cel care stătuse rezemat de gheretă sări voios într—un picior.
Sandu îi întinse mâna :
—Noi doi ne cunoaştem, dar pe prietenii tăi încă nu—i ştiu...
În câteva clipe însă, Sandu află tot ceea ce voia să ştie. Fetiţele negricioase erau gemene şi se numeau una Geta şi alta Dina. Pe băiatul cu ochi de veveriţă îl chema Marinei. Tatăl său era un bun prieten al tatălui lui Sandu Danu. Cel care afirmase că nu plângea niciodată se numea Ticu. „Constantin mă cheamă — spuse el — dar Ticu e mai scurt şi de aceea mi se spune aşa". Sandu mai făcu apoi cunoştinţă cu Sorin, Măriuca — o mogâldeaţă care abia împlinise patru ani şi jumătate — Victor şi Alexandru. Acestuia din urmă, amiralul îi spuse râzând : „Vasăzică, vom fi doi Alexandru : Alexandru cel mare şi Alexandru cel mic !"
Înconjurat de copii, Sandu ajunse în faţa „Amiralităţii Portului". Îi aşează după înălţime, unul lângă altul, în rând, şi le vorbi ca unor cunoştinţe vechi:
—De acum, voi o să fiţi mereu cu noi, pionierii. O să fiţi ajutori de marinari. O să vă jucaţi, o să faceţi plajă, o să învăţaţi multe şi—o să faceţi şi treabă.
—Acasă, noi măturăm ! se înălţă în vârfuri una dintre cele două gemene.
—Ştergem şi praful — zise cea de a doua.
—Eu aduc apă în fiecare zi — strigă Sorin. Niciunul nu voia să se arate mai prejos. Toţi strigau
cât puteau mai tare, argumentând cu un şir nesfârşit de fapte, cât de multe ştiau să facă. Sandu îi potoli cu greu :
—Bine, bine, am auzit. Numai că mă—ndoiesc că voi sunteţi în stare să faceţi atâtea, când sunteţi aşa de gălăgioşi. Ia să vedem cine ştie să tacă mai mult timp ? Şi începu să spună, vesel, versurile unui joc pe care îl ţinea minte de când era într—a—ntâia :

„Cine—o spune—un cuvinţel
Să rămână mititel.
Cine—o tace, să se facă
Mare şi voinic, de—odată"

O linişte adâncă, aşa cum e în clasă în ora când se dă teză, se aşternu pe malul iazului.

*

* *

Ora opt. În faţa „Amiralităţii", pe nisipul fierbinte al plajei, se găsea într—o aliniere perfectă, pe două rânduri, echipajul „Iazului Mic". De fapt, cuvintele „aliniere perfectă" nu puteau fi aplicate decât la primul rând, cel din faţă. În rândul din spate însă, alinierea mai lăsa încă de dorit. Deşi cu câteva minute în urmă, Sandu Danu îi învăţase pe cei mici cum să stea drepţi, ba, chiar el îi aşezase în această poziţie, alinierea se stricase în câteva clipe.

În sfârşit, uşa „Amiralităţii" se dădu în lături şi Sandu Danu ieşi. Pe faţa lui arsă de soare, flutura un zâmbet pe care numai emoţia îl poate face atât de cald şi prietenos. Când ajunse la câţiva paşi de coloană, se opri. Costea Stanciuc, poreclit: „Cel—rotund—ca—un—butoiaş", însărcinat să fie de servici în prima zi a începerii activităţii, ieşi din coloană şi, înaintând câţiva paşi spre Sandu Danu, raportă :

—Pionierii din echipajul portului „Iazul Mic" sunt gata să pornească în dimineaţa aceasta bătălia pentru alcătuirea ierbarelor.

Sandu Danu salută şi răspunse:

—Pionieri din echipajul portului „Iazul Mic". Amiralul e gata să vă conducă în bătălia pentru alcătuirea ierbarelor !

De undeva, din capătul coloanei, Nicu Negulescu se uită în urmă la rândul celor mici şi vorbi ca pentru sine:

—Mai bine ar fi spus că suntem gata să primim o diplomă de doică !

—Taci! îi dădu un ghiont Petrică Bunescu. Nu ştii ce înseamnă disciplina ? Şi vru să mai adauge: „Pionier eşti tu ?" Dar, în clipa aceea privirea îi alunecă în jos şi ochii zăriră cum pe pieptul bluzei sale albastre se vedea o pată mai închisă care amintea de culoarea bluzei înainte de a se decolora de soare. Locul acela fusese acoperit de cravata lui roşie. Petrică nu mai spuse nimic...

Începu „trecerea în revistă". Sandu Danu păşea apăsat, cu siguranţă. Pe întreg cuprinsul cheiului nu se auzea decât scrâşnetul nisipului sub paşii lui. Parcă şi vântul slab se oprise şi luase poziţia de drepţi. În faţa lui Alecu, Sandu se opri încruntat:

—De ce nu te—ai pieptănat, Alecule. Mâine să nu mai vii aşa !

—Ia nu te mai lega de oameni — răspunse în locul lui Alecu, Nicu, pus pe harţă. Şi trecându—şi degetele prin părul lui ca o perie, adăugă : Numai de fleacuri te ţii !

Sandu îl privi tăios :

—Mai întâi, n—am vorbit cu tine şi apoi, n—am vorbit despre fleacuri... Se întoarse către Costea : Notează şi dă—i lui Nicu o corvoadă... Să cureţe timp de două ore mătasea broaştei de pe malul stâng.

Costea scrise într—un carneţel : „Pt. indisciplină, Nicu, 2 ore corvoadă" şi sublinie cu două linii. Sandu trecu mai departe.

Simţind că—l trage cineva de curea, Alecu întoarse capul zburlit. În spatele lui se afla Geta, una din cele două gemene negricioase. Geta se înălţă pe vârfuri şi—i şopti, ducând un deget la gură :

—Ştiu că n—am voie să vorbesc acum, dar dacă vrei, te învăţ eu să te piepteni. Când eram mică, mama mi—a arătat de câteva ori şi acum pot şi singură... Vrei să te învăţ ?

Alecu îşi muşcă buzele şi roşi. „Trecerea în revistă" se apropia de sfârşit. Sandu tocmai se gândea că, pentru prima zi, stăteau destul de bine cu disciplina, când îl zări pe Petrică... Se opri în faţa lui şi—l privi în ochi cu acea severitate despre care niciodată

n—ai putea spune că ar fi izvorâtă din altceva decât din prietenie. Ochii lui Petrică, trişti, orivind în jos, vorbiră singuri. Totuşi, Sandu i se adresă :
—Cum se poate s—o uiţi acasă ?... Tocmai tu ?... Atât îi spuse. Dar Petrică înţelese despre ce—i vorbise şi scrâşni din dinţi, cuprins de o dorinţă neobişnuită de a fi măcar câteva clipe rău, cumplit de rău, să strice şi să lovească tot ce ar fi întâlnit în cale.

„Trecerea în revistă" se sfârşi. Din coloană ieşiră Mircea, Iliuţă, Nicu şi Petrică şi—l urmară pe Sandu în încăperea „Amiralităţii". Aceştia toţi alcătuiau „Adunarea Comandanţilor" şi fără întrunirea „fulger" a „Adunării Comandanţilor" nu se putea face planul de activitate ai zilei.

Ceilalţi băieţi aşteptau nerăbdători. Din când în când, Dinu scotea capul prin uşa întredeschisă şi anunţa:
—Mai aşteptaţi puţin... Au loc discuţii contradictorii ! Sau : În curând se vor trage concluziile... Aveţi răbdare!

În jurul mesei din încăperea „Amiralităţii",— adunarea comandanţilor discuta programul zilei. Dinu nota totul în Jurnalul de bord.

„Adunarea începe. Sunt prezenţi toţi comandanţii. Primul ia cuvântul amiralul. El spune că două lucruri sunt mai importante şi trebuiesc trecute în „programul zilei". întâi, împărţirea sarcinilor în vederea alcătuirii ierbarelor. Al doilea, alcătuirea unui plan pentru activitatea ajutorilor de marinari. Discuţii furtunoase. Nicu, comandantul contratorpilorului „Îndrăzneţul" nu este de acord cu primirea ajutorilor de marinari şi îi face „mucoşi". Petrică, prim—comandantul vasului „învingătorii Mării", spune că acest cuvânt e jignitor. Sandu, amiralul, explică de ce e jignitor. Comandantul „îndrăzneţului" îşi astupă urechile şi zice că n—are timp de poveşti. Propunerea amiralului este pusă la vot. Voturi pentru: 4. Voturi contra: 1. Propunerea se aprobă. Mircea, căpitanul submarinului „Pionierul" arată că amiralul nu se va putea ocupa singur de ajutorii de marinari. Propune ca cei mai buni comandanţi să aibă în grijă câte un ajutor de marinar. Discuţii furtunoase. Nicu, comandantul „Îndrăzneţului" şi Iliuţă, căpitanul crucişătorului „Iazul Mic 1" nu sunt de acord. Propunerea este pusă la vot. Voturi pentru : 3. Voturi contra : 2. Propunerea se aprobă. Se trece la alcătuirea „programului zilei".

Vasele de coastă, sub conducerea prim—comandantului Petrică vor pleca în călătorie. Echipajul lor va culege mai multe exemplare din „iarba broaştelor" şi „mătura bălţilor". Vasele de luptă, sub conducerea amiralului, vor pleca în misiune pe malul stâng. Aici vor culege „nuferi", „foarfecă bălţii" şi „peştişoara". Secundul Amiralităţii (adică eu!) seva ocupa în dimineaţa aceasta de ajutorii de marinari. Tot secundul, fiind cel mai tare ta compuneri, va scrie şi scrisoarea prin care se va cere schimbul de ierbare. Despre şcolile cărora li se va trimite scrisoarea, trebuie să se vorbească mai întâi cu Vlad. La sfârşitul adunării, amiralul întreabă pe secundul Amiralităţii (adică pe mine) unde se află jurnalul de bord de anul trecut. Secundul răspunde că trebuie să fie la el acasă. (Am răscolit ieri toată casa şi nu l—am găsit!) O să—l caute şi—o să—l aducă..."

În sfârşit, când se deschise din nou uşa „Amiralităţii", nu mai apăru capul lui Dinu, iar băieţii nu mai auziră: „Mai aveţi răbdare. Imediat se termină". Sandu Danu întovărăşit de ceilalţi comandanţi ieşiră din nou, toţi se aliniară în coloană.
—Tovarăşi — rosti Sandu — programul zilei de astăzi este...

*
* *

Legănate uşor de valurile provocate de săritura vreunei broaşte în apă, cu steguleţele de mătase fluturând la cea mai neînsemnată adiere de vânt, navele ancorate în radă stăteau liniştite, în aşteptarea călătorilor.

Departe, se aflau aliniate „vasele de coastă" : bărci, corăbii, vapoare... La o mică distantă de ele, aliniate deasemenea — „vasele de luptă" : vedete rapide, crucişătoare, contratorpiloare, submarine...

Bărcile şi corăbiile erau mici. Pe puntea lor n—ar fi putut călători nici măcar un şoricel, dacă, bineînţeles, nu i—ar fi venit poftă să facă o baie în iaz. Singurul care în

istoria „Iazului Mic" călătorise odată cu o corabie fusese un păianjen. De sus, din podul „Amiralităţii", căzuse pe gâtul lui Dinu. „Aha ! Din ăştia îmi eşti !" se supără Dinu. „Lasă, îţi arăt eu ţie ! Am să te expulzez pe o insulă părăsită." Şi luând păianjenul de un picior ieşi cu el în radă şi—l aşează pe puntea unei corăbii. Apoi, dezlegând corabia de ţărm şi trăgând—o de sfoară — el păşind pe mal şi corabia alunecând pe apă — Dinu ajunse curând într—un loc unde la un pas de mal, în apă, se formase o insulă, mare... cât fundul unui butoi. Manevră corabia spre insulă şi „expulzatul", neobişnuit cu călătoriile pe apă, cum văzu atât de aproape pământul, se grăbi să coboare. „Aici îţi vei petrece ultimele clipe ale vieţii tale păcătoase !" îi mai spuse Dinu, imitând vorbele unui abate dintr—un român de Alexandru—Dumas—tatăl, şi se întoarse să—şi continue treburile.

Vapoarele erau ceva mai mari, cam cât partea braţului de la cot până la vârful degetelor. Cu un vapor ar fi putut călători liniştit vreun şoricel. Numai că nu l—ar fi primit nimeni, de teamă ca nu cumva rozătorul să—şi înfigă de mai multe ori dinţii ascuţiţi în podeaua punţii şi astfel să provoace un naufragiu...

Crucişătoarele, contratorpiloarele, submarinele erau şi mai mari : cât un braţ întreg — şi nu cât unul de copil mic, ci cât braţul lui Nicu, cel mai înalt, mai legat şi mai puternic dintre toţi. Pe puntea unui crucişător, de pildă, s—a plimbat odată chiar Sforăilă, motanul lui Sandu. Dar călătoria aceea a fost pentru el mai neplăcută decât cea mai zdravănă ceartă şi bătaie cu Top !

Niciuna dintre nave nu avea motor. Lui Dinu ti plăcea să spună totuşi că au... „un pionier putere". De botul fiecăreia era legată o sfoară lungă de vreo doi metri. Comandantul vasului respectiv mergea pe mal şi trăgea de sfoară, iar vasul despica apa înaintând. Viteza vaselor era deci condiţionată de felul cum mergea comandantul. Dacă acesta păşea agale, fără grabă, Dinu trecea în jurnalul de bord : „cinci noduri pe oră" ; dacă alerga : „douăzeci de noduri pe oră".

În vara aceasta „Adunarea Comandanţilor" stabilise că singurii pasageri ai navelor să fie plantele culese pentru ierbare. Aşa, plantele aveau să fie mult mai bine transportate la „Amiralitate". Transportându—le în braţe, se iveau cel puţin două pericole: primul, plantele s—ar fi putut boţi şi chiar rupe. Al doilea : toată lumea cunoaşte că marinarul, când e pe ţărm, lucrează cu mai mult spor dacă ştie că nava nu—i prea departe de el...

În urma programului fixat de „Adunarea Comandanţilor", cele două echipaje — al vaselor de coastă şi al celor de luptă — porniră deci la treabă luând şi vasele.

Echipajul vaselor de coastă ajunse fără nicio escală în locul de unde trebuiau să culeagă mai întâi „iarba broaştelor". Această plantă seamănă la frunză cu nufărul. Desigur, că un ochi încercat de naturalist n—ar putea—o confunda niciodată.

La faţa apei nu vezi decât câteva frunze late ca o palmă, formând parcă o coroniţă pentru vreun broscoi împărat. Vrei să scoţi coroniţa din apă şi s—o presezi în ierbar ? încearcă şi trage de ea ! La suprafaţa apei apare altă coroniţă, apoi alta şi încă alta, legate între ele de o tulpiniţă verde. Tragi, tragi şi parcă nu se mai termină. Tare curioasă plantă e „iarba broaştei", dar multe mai poţi învăţa privind—o 1

—E o plantă foarte precaută ! explică Petrică. Vede că insectele nu se prea plimbă în sbor deasupra iazului şi cele care totuşi îşi fac drum pe—aici nu prea iau în seamă florile ei mititele, ştiţi ce face ca să se înmulţească ? Mare şmecheră !... Vedeţi, sub frunzele astea sunt nişte muguri. Toamna, mugurii se fac dolofani şi sunt plini cu rezerve de hrană...

—Parcă—s Costea ! zise cineva.

Băieţii pufniră în râs. Costea Stănciuc, „Cel—rotund—ca—un—butoiaş", obişnuit cu astfel de glume, nu se supără:

—Zău ? Chiar seamănă cu mine ? E minunat !... Un unchi mi—a cerut o fotografie şi cum n—am niciuna, o să—i trimit un mugure...

—Şi în loc de ramă, unchiul tău o să aibă nevoie de ierbar !

—Iar dedesubt o să scrie : „O plantă rară din... familia Stănciuc", adăugă Petrică. Dar, hai să vă spun mai departe. După ce devin dolofani...

—... ca mine ! îl îngână Costea.
—Exact! Mugurii se desprind şi cad în mâl. Aici îşi petrec iarna...
—Patinează şi se dau cu schiurile ? întrebă Costea, căutând să pară cât mai serios.
—Nu cred... sunt prea mici... Probabil că se bat cu bulgări. Şi adăugă : Gata ! Asta a fost ultima glumă. Avem treabă... Cum vă spuneam, mugurii îşi petrec iarna în fundul iazului. Mâlul e ca o plapomă caldă pentru ei. Când vine primăvara, devin buretoşi şi uşori ca nişte fulgi. încet, încet, se ridică la suprafaţă şi din ei creşte noua plantă... Vedeţi ce precaută e
„iarba broaştelor" ? Ce măsură minunată ia pentru ca să fie sigură că nu va pieri.
—Totuşi — rosti Costea gânditor — nu e destul de precaută...
—De ce ?
—Pentru că n—a luat nicio măsură împotriva noastră care venim să o culegem...
—Costea !
—Păi, acum n—am făcut o glumă... Am spus un adevăr!

Hei ! Nu degeaba Sandu Danu numise în vara trecută echipajul vaselor de coastă „Echipajul Veseliei". Costea, Petrică şi toţi ceilalţi erau mereu cu zâmbetul pe buze. La ei, supărarea ţinea mai puţin chiar decât ţinea un caiet la Dinu. Şi era ştiut că din cauza scrisului mare şi lăbărţat, când îl căutai, Dinu avea nevoie de un caiet nou. Gata oricând să facă o glumă şi să râdă cu poftă, echipajul vaselor de coastă nu se lăsa mai prejos nici la treabă. De fapt, treaba începuse în toate sectoarele de activitate ale Iazului Mic.

Înarmat cu bricege, cuţite şi chiar cu o lupă — lentila unei foste lămpi de buzunar — plecase în expediţie pe malul stâng, echipajul vaselor de luptă, trăgând de sfori vedete rapide, crucişătoare, *contratorpiloare*...

În frunte, tăind drumul prin cucuta înaltă şi prin urzici, păşea Sandu. După el, Mircea. Apoi Iliuţă. Şirul întreg îl încheia Nicu. Mergeau tăcuţi, gânditori. Deodată Mircea sparse tăcerea :
—Cred că vom avea o zi bogată... Ce zici, Sandule ? Culegem nuferi înfloriţi ?
—Ar fi bine... — răspunse Sandu, continuând să înainteze.
—Ar fi chiar foarte bine! zise şi Nicu, din urmă.
Am munci să—l culegem şi pe urmă l—am da prichindeilor să—l rupă. Şi adăugă cu glasul piţigăiat: Ce frumos ! Dar Pentru că nimeni nu zâmbi la gluma lui, după câţiva paşi repetă cu acelaşi glas : Ce frumos !... Apoi deveni dintr—odată serios : Drept să vă spun, eu n—am să fac casă bună cu papă—lapte ăştia mititei... Dacă nu se schimbă ceva, eu plec şi—mi fac alt port... Acolo o să fiu eu amiral ! Şi—o să fie mai bine! Sandu se întoarse şi—l privi dispreţuitor.
—Zău ?... Şi cine crezi c—o să mai vină cu tine... „amirale" ?
—N—avea grijă. Găsesc eu oameni. Îl apucă de braţ pe Iliuţă : Şi Iliuţă merge cu mine... Cu mine n—o să—i fie teamă de nimic !

Tufele de cucută se terminau brusc. De aici, malul iazului începea să fie străjuit de fire lungi şi dese de trestie, iar apa mlăştinoasă era acoperită de mătasea broaştei, ca o cuvertură verde.
—Să ne oprim ! propuse Sandu şi începu să ancoreze vasele.
—Trebuia să mai mergem ! arătă înainte, cu mânerul lupei, Iliuţă. Mătasea broaştei e aici tare urâcioasă...
Mircea zâmbi:
—Adevărat... Dar mâine n—o să mai fie aici. Şi privind spre Nicu : o s—o cureţi tu!
—Eu ?...
—Dar, ce, te miri ? N—ai primit o corvoadă ? întrebă Sandu.

Nicu rupse un fir de trestie şi strecurându—l pe la spatele lui Sandu, apucă cu vârful trestiei bereta acestuia. Zise:
—N—am să fac corvoadă niciun minuţel... Şi învârtind bereta lui Sandu în aer, urmă : Dacă vrei să ştii, am venit aici numai Pentru că vreau să—mi aleg un loc pentru portul meu. Nu mă mai întorc la voi.

Sandu se înalţă pe vârfuri şi îşi luă calm, bereta. Şi—o aşeză pe cap cu grijă şi spuse :
—Dacă tu n—ai nevoie de noi, nici noi n—avem nevoie de tine. Vrei să pleci, n—ai decât, pleacă ! Şi—i arătă cu mâna un drum închipuit care se pierdea printre trestii... Drumul e liber !

Nicu îşi muşcă buzele. Nu se aştepta ca Sandu să—i vorbească aşa. Ar fi dat orice în clipa aceea numai ca să—l roage Sandu să mai rămâie. Bărbia începu să—i tremure. Zise:
—Aşa vasăzică ? Aşa ? Bineee... Plec chiar acum... Iliuţă, hai cu mine !

Iliuţă nu se urni din loc. Se uita când la Nicu, când la Sandu, ar fi vrut să spună ceva, dar nu ştia nici el ce.
—Hai, am spus! Iliuţă!

Dar pe Iliuţă ceva parcă îl ţintuia locului. Parcă prinsese rădăcini.
—Tu n—auzi, Iliuţă ? se enervă Nicu. Hai ! şi începu să—l tragă de braţ.

Iliuţă lăsă să—i cadă lupa din mână şi, fără să—şi dea seama, simţindu—se parcă mai uşor ca un fulg, nu găsi puterea să se împotrivească, să rămână pe loc, şi făcu un pas spre Nicu, apoi, tras de acesta, îl urmă.

Sandu îi privi pe amândoi cum se îndepărtează, dar pe faţa lui liniştită nu puteai citi dacă îi părea rău sau nu. Se aplecă să ridice lupa, pe sticla căreia se şi aşezase un strat subţire de mâl şi, în sfârşit, spuse celorlalţi:
—Lăsaţi—i în apele lor... La treabă !

Cei doi se făcură nevăzuţi după firele dese şi înalte de trestie. Mircea se uită lung în urma lor şi încleşta pumnii:
—Sandule, dă—mi voie...— Dă—mi voie să fug după ei şi să—i bat... Praf îi fac pe îngâmfaţii ăştia !
—Te ajut şi eu ! îşi suflecă mânecile, alt pionier. Ştiu că bătaia se pedepseşte cu corvoadă... Dar aş curăţa toată mătasea broaştei, numai să le trag câte un pumn...
—Nu — dădu din cap Sandu — rămâneţi pe loc ! Adunarea detaşamentului ne—a însărcinat să—l dezvăţăm pe Nicu de a mai fi bătăuş, nu să devenim noi bătăuşi...

„Adunarea detaşamentului"... Sandu rostise aceste cuvinte cu câteva clipe în urmă, dar ele îi reveneau necontenit pe buze, parcă oprindu—l să mai spună altceva şi reţinându—l în loc, gânditor, cu privirea înnegurată. Acelaşi lucru se petrecea parcă şi cu ceilalţi. Tăcură toţi o vreme îndelungată, o vreme în care sus, deasupra lor, o rândunică ciripind vesel, săgeta mătasea albastră a cerului. Alături de ei, pe mal, o trestie veştejită căzu la pământ, iar pe oglinda iazului se lăsă din sbor, să bea apă, o libelulă cu aripi străvezii.

În sfârşit, Sandu vorbi şi glasul lui îi făcu pe ceilalţi să—l privească.
—...Ne—a însărcinat adunarea detaşamentului... Dar cum ne vom mai duce la capăt sarcina, dacă Nicu a plecat ?
—La asta mă gândeam şi eu... rosti încet Mircea. Şi feţele celorlalţi, îngrijorate, arătau că toţi se
gândiră la acelaşi lucru. Cineva spuse :
—Nu—i deloc vina noastră... Şi altcineva adăugă:
—Când am făgăduit în faţa adunării detaşamentului, nu ştiam că Nicu o să plece...
—Şi totuşi — spuse Sandu — nu se poate să nu ne ţinem angajamentul ! Orice—ar fi să facem, ni—l vom ţine !
Mircea nu prea înţelese cuvintele lui Sandu...
—Ce înseamnă „orice—ar fi să facem ?" N—ai vrea poate să ne ducem după Nicu şi Iliuţă şi să—i rugăm să se întoarcă ? Nici dacă mi—ar spune cineva că îmi leagă un bolovan de gât şi mă aruncă în iaz, tot nu m—aş duce după ei!
—Nici eu nu m—aş duce ! rosti hotărât Sandu. Nici măcar o clipă n—o să ne rugăm de ei. Dar asta nu înseamnă că trebuie să uităm angajamentul. Chiar dacă nu mai este cu noi, trebuie să—l dezvăţăm pe Nicu de a mai fi bătăuş... Şi adăugă imediat: bătăuş şi îngâmfat! Acum nu ştiu cum vom face, dar ne vom sfătui împreună şi n—am teamă că nu vom ieşi din încurcătură. Şi acum, hai la treabă ! Să încercăm adâncimea apei şi să tăiem

trestii pentru întărirea terenului! Apoi, cu zâmbetul lui obişnuit, plin de căldură, prietenos, Sandu adăugă : La cucerirea nuferilor galbeni, înainte!
—Înainte ! răspunseră într—un glas băieţii — şi înveseliţi se apucară de treabă.

Nu prea departe de mal, îşi culcau petalele aurii pe luciul apei, mai mulţi nuferi galbeni, strălucitori, parcă turnaţi din aramă. Privindu—i, Sandu şi—i închipuia între foile ierbarului şi vedea chiar mâinile aplecate să mângâie frunzele ca nişte scuturi sclipitoare. Pe unul dintre nuferi, însă, îl vedea în altă parte : luminat doar de secera lunii furişată prin fereastră, într—o farfurie, pe mesuţa de noapte a mamei.

Trecând pe lângă Sandu cu un braţ de trestii, Mircea se opri şi îi spuse:

—Mai întâi am vrut să—i bat... Dar acum mă gândesc... N—o să mai fie chiar ca înainte... Am fost şaisprezece şi acum suntem numai paisprezece... Avem multă treabă la ierbare, ne îngrijim şi de cei miei... O să ne fie greu...

Sandu nu—i răspunse îndată. Îl cuprinse pe dună umeri şi i se adresă într—un târziu :
—Într—adevăr, Mircea, o să ne fie mai greu, dar o să răzbim ! Lor însă o să le fie greu de tot şi nu ştiu cum vor răzbi. Vezi tu... eu cred că de data asta, şaisprezece fără doi, fac... doi fără ceilalţi paisprezece... !

Capitolul 6. "DOUĂ VIZITE NEAŞTEPTATE"

Se apropia ora prânzului...

În tabăra din curtea şcolii, la biblioteca de sub castan, era mare animaţie. Băieţii se adunaseră în jurul noului bibliotecar, un pionier dintr—a cincea, curioşi să vadă „noutăţile". Acestea se aflau într—un pachet pe care—l adusese Vlad, instructorul. O sumedenie de cărţi noi, mirosind încă a cerneală proaspătă, cu scoarţe viu colorate, atraseră un grup numeros de băieţi. Vocea bibliotecarului abia se mai deosebea în vălmăşagul de glasuri gălăgioase :

—Nu dau nimic, nu înţelegeţi ? Mai întâi trebuie să le înregistrez. De câte ori vreţi să vă spun că acum nu vă dau nicio carte ?!

—Are dreptate ! îi veni Vlad în ajutor. Lăsaţi—l să le treacă în caiet. Sunt doar cărţile şcolii. Nu—i aşa, Iorgule ? Vlad i se adresă unui băiat care îşi făcea loc cu coatele pentru a ajunge mai aproape de bibliotecar. Iorgu răspunse ceva mormăit, dar nimeni nu auzi ce anume. Instructorul continuă să—l privească.

—Măi Iorgule, rău îmi pare, dar cât m—am zbătut, pentru tine n—am găsit nicio carte...

—De ce ? întrebă nedumerit băiatul. în timp ce gălăgia se mai potolise.

—Ştiu şi eu ? Am fost la librărie şi am întrebat: aveţi vreo carte care poate fi mâzgălită sau pătată cu magiun ? „Nu" — mi—a răspuns vânzătorul. Nici nu aduceţi ? „Nu — nici nu aducem." Atunci ce—o să se facă Iorgu al nostru ? Toţi să citească, numai el nu ?...

Băieţii începură să râdă şi să continue glumele la adresa lui Iorgu. Zâmbi şi Iorgu, cu toate că în clipa aceea numai de râs nu—i ardea. Doar pe faţa lui Vlad nu se mişcase niciun muşchi. îşi păstrase aceleaşi trăsături, ale omului căruia îi pare rău că n—a putut face un serviciu unui prieten...

—Tovarăşe instructor ! Tovarăşe instructor ! îşi făcu loc cu coatele un băieţel dintr—a treia. Îl trimiseseră pionierii de servici la poartă să—i comunice instructorului că acolo se afla o bătrână, care voia să vorbească cu cineva de la şcoală.

—Bine ! zise Vlad. Mă duc imediat.

Bătrâna se aşezase pe banca de lemn din faţa porţii şi puse alături de ea un coşuleţ de paie din care ieşea o legătură de praz şi un morcov roşu, ca nasul unui om de zăpadă. Privi cu interes şi nedumerire pe cei doi pionieri care şedeau de o parte şi de alta a porţii:

—Vouă nu v—a dat vacanţă ? îi întrebă.

—Ba da ! răspunse unul dintre ei. Acum în curtea şcolii e tabără.

—Aha... Dar voi de ce nu intraţi în curte ?

—Suntem de servici la poartă !

—Aha... Şi nu daţi voie la toată lumea ?

—Nu.

Când.sosi Vlad, bătrâna se pregătea să mai întrebe ceva, dar zărindu—l pe instructor luă coşuleţul în poală şi—i făcu semn să se aşeze pe bancă.

—Sunt instructorul taberei. Cu ce vă pot fi de folos ?

—Instructor ? Adică, un fel de învăţător...

—Un prieten mai mare al copiilor.

—Aha... Atunci să—ţi spun pentru ce am venit.

—Vă ascult.

Bătrâna îndesă în coş cozile lungi, verzi—galbene, de praz, îşi aşeză broboada care îi acoperea părul şi obrajii şi începu :

—Am două nepoţele gemene. N—ai de unde să le ştii. Sunt mici, nici la şcoală încă nu—s... Dimineaţa, cine să se ocupe de ele ? Părinţii sunt la fabrică şi eu, de, ca bunicile, pe—acasă cu gospodăria... Dacă pui laptele la fiert, trebuie să—l păzeşti... Copiii nu pot sta toată vremea lângă fusta mea. Se duc să se joace. Ei, pentru joaca asta am venit eu la dumneata... Făcu o pauză şi—l privi cu atenţie pe Vlad, măsurându—l cu ochii ei mari, luminoşi, după care se putea vedea că în tinereţe fusese foarte frumoasă : Ieri, un băieţel din vecini le—a spus fetiţelor că nişte marinari or să aibă grijă de copiii mici şi să se ducă toţi să se joace la iaz. Eu cunosc iazul, cum îmi cunosc bătrâneţea.. De când sunt n—am pomenit un marinar la iaz. Le—am lăsat să se ducă, dar m—am dus şi eu să văd ce—i acolo. Crezi că am putut ? Un băiat care stătea lângă o ladă mi—a tăiat drumul. Zice : „Bunicuţo, aici nu—i voie". „Dece?" întreb. „Nu pot să—ţi spun de ce, dar nu—i voie şi gata!" „Da — zic — n—o fi voie pentru toată lumea, dar eu am două nepoţele aici ! Vreau să ştiu ce mai fac!" „Fac bine, bunicuţo. Se joacă, fac treabă..." Pe băiat îl ştiu, că doar e din cartierul nostru, al fabricii. Învaţă la şcoala asta. Ei, iacă pentru ce am venit: să—mi las nepoţelele să se joace acolo, sau nu ? îmi închipui că ai treabă şi te ţin din lucru, dar ce să fac ? Văd că ai aici sute de copii... Eu n—am decât două nepoţele...

Vlad zâmbi, şi obrajii lui înnegriţi de soare, şi ochii lui neastâmpăraţi se umplură de un zâmbet cald :

—Bunicuţo — am să—ţi spun şi eu tot aşa : bunicuţo — poţi să—ţi laşi fără grijă nepoatele la iaz. Acolo e un grup de pionieri pe care—i cunosc bine şi am încredere în ei. Dacă au spus că vor avea grijă de copiii mici, se vor strădui ca totul să fie bine.

—Crezi ?

—Sunt sigur, bunicuţo. Zilele acestea o să mă duc şi eu să văd ce e pe—acolo.

—Păi, am vrut să mă duc şi eu, dar nu mi—au dat voie...

Vlad surâse. Vru să spună ,,Bine—au făcut. Când eşti de pază la poartă, nu dai drumul la oricine". Dar tăcu. Mai asigură încă odată pe bătrână să nu aibă nicio grijă şi să plece liniştită acasă, apoi se ridică şi o conduse până la colţul străzii.

Întorcându—se spre biblioteca de sub castan, instructorul scoase carneţelul „Să—nu—uit" şi, fără să se oprească din mers, scrise câteva cuvinte cu un capăt de creion mic că abia îl ţinea între degete. Apoi rupse foaia şi o împături...

Peste puţin timp, Vlad anunţă băieţilor că programul de dimineaţă luase sfârşit şi se îndreptă şi el spre casă.

Despre camera lui Vlad, puţini ar fi spus că în ea nu locuia o fată — şi încă o fată foarte gospodină ! Totul sclipea de curăţenie, totul era în ordine. Dar, cu siguranţă, niciun om din lume n—ar fi spus că această cameră a fost făcută pentru adunări. Era tare mică. Şi totuşi, nu odată aici s—au adunat atâţia, încât cele două scaune, masa, patul, prichiciul ferestrei, sertarul de jos al dulapului, ba, vara chiar şi soba de tuci, să devină neîndestulătoare pentru cei care căutau un loc să se aşeze. O singură fereastră, mare, mai mult lată decât înaltă, dădea în stradă. Cu nasul turtit de geamul ei puteai privi în zilele ploioase cum casele de peste drum par nişte corăbii scufundate şi întoarse cu fundul în sus. Pe podea era întins un covoraş cu modele tare ciudate. Era foarte greu să spui dacă liniile verzi întrerupte erau nişte tulpiniţe, sau nişte cozi de şopârle, iar dacă petele galbene şi roşii erau nişte flori sau pur şi simplu nişte pete... Într—un colţ al camerei, între sobă şi fereastră, se afla o mică masă de scris, în spatele căreia trona, înalt şi slăbănog, un scaun din alte timpuri. Vlad le spunea musafirilor că acest scaun seamănă cu un ...lord englez : „E înalt, slab, caraghios şi are şi reumatism la picioare..." Pe masă puteai vedea un calendar cu filele rupte la zi, alături de un caiet pe coperta căruia scria, aşa cum scrie pe geamul maşinilor care îi duc pe cei mici la cămine şi grădiniţe : „Atenţiune copii !"... Stăpânul caietului îşi transcria aici din carneţelul „Să—nu—uit" toate problemele mai importante ivite în munca sa de instructor. In partea cealaltă a camerei, lângă patul acoperit cu o pătură fumurie, se găsea raftul cu cărţi. Aici, alături de cărţi purtând pe copertă numele lui Creangă, Sadoveanu, Gogol, Jules Verne, autorii preferaţi ai locatarului, găseai A. S. Macarenco : „Poemul pedagogic", „Istoria

pedagogiei", *Crupscaia*: „Opere pedagogice alese", „Schiţe de psihologie" şi multe altele, în titlul cărora se aflau neapărat cuvintele „pedagogie" sau „psihologie". Vlad Proda era elev în ultimul an al Şcolii Pedagogice. Când îl întreba cineva de ce şi—a ales meseria de învăţător, el răspundea : „Pentru că ţara noastră are nevoie de mulţi strungari, şi ingineri, şi medici, şi scriitori..." „Atunci de ce nu te faci strungar, inginer, medic... ?" „Pentru că învăţătorul îi învaţă pe toţi aceştia. Fără el n—ar exista niciunul dintre ei! S—a înţeles ?"

În camera lui Vlad, băieţii clasei a şasea puteau să vină oricând şi la orice oră, chiar dacă instructorul nu era acasă. Cheia se afla sub preş. Totuşi, nu era foarte simplu să pătrunzi aici. Trebuia să te supui unor reguli în număr de cinci. Din această pricină, încăperea purta şi numele de „Camera—celor—cinci—reguli".

Prima regulă suna aşa : „În camera aceasta locuieşte un om ocupat. N—are timp să facă ordine după plecarea fiecărui oaspete. Deci: când intraţi, priviţi bine locul ori cărui lucru cât de neînsemnat. Dacă îl folosiţi, la plecare puneţi—l de unde l—aţi luat".

A doua : „in camera aceasta locuieşte un om căruia nu—i place să cheltuiască banii fără rost. Şi—a cumpărat preş. Folosiţi—l. Şi—a cumpărat cuier. Folosiţi—l" !

A treia : „În camera aceasta locuieşte un om căruia nu—i place vorbăria multă, nici măcar atunci când nu se află acasă. Deci: vorbiţi puţin şi mai ales nu faceţi greşeli de gramatică. Cine spune: „este multe" sau „ele însuşi", nu poate intra".

A patra : „În camera aceasta locuieşte un om care nu crede în minuni. Cei care cred şi care spun : „nu mai învăţ, o să ştiu şi aşa..." să uite că există undeva, pe pământ, această încăpere".

A cincea : „In camera aceasta locuieşte un om pentru care cuvântul dat e o datorie de onoare. Dacă credeţi că nu vă veţi respecta făgăduiala, nu vă daţi cuvântul în această cameră".

Aceste reguli au fost scrise de mult pe o hârtie prinsă de cartonul calendarului. Conţinutul lor învăţându—se însă repede, într—o zi hârtia fusese ruptă.

Acum, prin fereastra acoperită cu hârtie de îmbrăcat cărţi, soarele pătrundea în camera lui Vlad, învăluind totul într—o lumină albastră, dulce şi primitoare, ca o invitaţie la odihnă. Cu toate că era obosit, după ce luă masa, instructorul nici nu încercă măcar să se culce. Îşi spălă câteva batiste, apoi, cu îndemânare întări un nasture la cămaşă. Deşi în camera alăturată locuiau părinţii săi, iar mama era o gospodină tare pricepută, lui Vlad îi plăcea să se gospodărească singur. Tatăl său, acar la gară, un om de vreo 50 de ani, tare glumeţ şi hâtru, îi spunea adeseori: „Omul trebuie să ştie să facă de toate. Acum are cine să te îngrijească. Dar într—o zi se schimbă macazul... Eşti trimis undeva, trebuie să locuieşti singur... Ştii să te descurci ? E bine. Nu ştii ? Vai de capul tău 1" Ce—i drept, mama nu împărtăşea întru totul vorbele tatălui, dar Vlad era convins că „bătrânul" nu vorbea fără folos. Şi apoi, ce, era rău să fii „independent" la optsprezece ani, să fii, cum se spune, „gospodar la casa ta" ? Fireşte că nu era rău deloc !

Aşezând la loc, în cutiuţa din dulap, acul şi aţa, Vlad abia avu vreme să—şi îmbrace cămaşa, când auzi pe cineva strigând din stradă :

—Aici e numărul 14 ?

—Aici, fetiţo ! răspunse tatăl lui Vlad.

—Dar de ce n—aveţi număr la poartă ? Cum poate un om să vă găsească ?

—Depinde ce fel de om... Tu, de pildă, eşti numai o bucăţică de om...

—Ba, eu, de pildă, sunt întreagă... Câini răi aveţi?

—N—avem nici buni. Doar o pisică şchioapă...

—Pisicile nu mă interesează. Pot să intru ?

—Dar pe cine cauţi ?

—Tovarăşul Proda e acasă ?

—Eu sunt!

—Nu poţi să fii dumneata... Eşti prea bătrân.

—Şi pe bătrâni nu se poate să—i cheme Proda ?
—Ba se poate, dar nu se poate să fie instructori de pionieri, că nu sunt *utemişti*...
—Asta—i drept, *utemist* nu sunt... Am depăşit vârsta cu vreo zi sau două...
—Unchiule, dumneata glumeşti şi eu am treabă de nu—mi văd capul. Nu stă aici un tovarăş Proda. care e instructor ?
—Ba stă.
—Cu el am treabă... Nu cu dumneata...

Vlad ieşi în uşă. Cea care îl căuta era o fată de vreo treisprezece ani, negricioasă, pieptănată băieţeşte, cu părul tăiat scurt, cu ochi ca boabele de struguri. Venise îmbrăcată într—o rochie albă, care avea în dreptul buzunarelor două pălării de floarea soarelui, brodate. La gât, cravata roşie era legată cu atenţie, încât nodul părea o petală mare de bujor.
—Eu sunt instructorul! îi strigă Vlad. Poftim înăuntru.

Fata împinse poarta cir umărul, cu gestul obişnuit al băieţilor, apoi cu paşi mari, apăsaţi, străbătu curtea.
—Poftim... În casă e mai răcoare. Instructorul îi deschise uşa, apoi intrând în camera sa o pofti să ia Ioc.
—Nu, mulţumesc, nu stau — refuză fata. Am lăsat acasă vasele nespălate şi cu mama nu—i de glumit. Ştii, eu sunt gospodina casei. Mama este doar un fel de inspector şef...
—Aha... Şi e greu de trăit cu inspectorii şefi ? întrebă râzând, Vlad.
—E greu, dar ce să faci! Fata ridică din umeri, arătând prin aceasta că nu vede nicio soluţie De fapt mama spune să spăl eu vasele Pentru că sunt atentă. Anul ăsta n—am spart nici măcar o farfurioară. De aceea nu—l mai las nici pe tata să—mi ajute la şters. A spart cea mai frumoasă ceşcuţă...
—I—auzi! Cea mai frumoasă ! Interesant! Stai jos şi povesteşte...
Fata se aşează pe un scaun.
—Stau, dar să ştii că n—am venit pentru poveşti. Dar aşa sunt eu. Mama spune că vorbesc ca o moară stricată. Şi la şcoală, cu disciplina am stat cam prost. La toate obiectele am avut cinci, numai la purtare patru. Din cauză că vorbesc în timpul lecţiilor...
—Dacă recreaţia e scurtă... — o aprobă Vlad, zâmbind.
—Nu—i scurtă, dar nu pot eu să mă stăpânesc. Mama şi tata sunt foarte hotărîţi când trebuie să facă ceva. Cum de—oi fi eu aşa ?... Uite, şi aici am venit tot Pentru că n—am putut să mă stăpânesc Am vrut să spăl vasele, dar am lăsat totul baltă, am alergat la şcoală, am aflat adresa asta si într—o fugă am fost aici.
—Dar ce nevoie ai de mine ?

Fata se îmbujora pe neaşteptate. Rosti plecând privirea :
—Am făcut o poznă... Adică, nu o poznă, e ceva mult mai grav... Numai dumitale pot să—ţi spun...
—Numai mie ?
—Da ! Se uită. la instructor cu oarecare teamă : Dacă eşti un om înţelegător... Eşti ?
—Ştiu eu ? Vlad se gândi o clipă : Nu ştiu ce înţelegi prin „om înţelegător"...
—Eu cred că eşti... Altfel cum mai ajungeai instructor! Nu—i aşa ? Dar înainte ca Vlad să—i fi răspuns, adăugă repede : Mi se pare că iar vorbesc cam mult. Mai bine să—ţi spun pentru ce am venit...
—Mai bine... zise şi Vlad. Mai ales că te grăbeşti. Cu inspectorul—şef nu—i de glumit!

Fata îşi îndreptă spatele şi ridică bărbia ca şi cum s—ar fi pregătit să ţină un referat despre o problemă importantă :
—Uite aşa s—a întâmplat. Noi suntem vecini cu Buneştii... Ei au mulţi copii, dar numai unul e de—o seamă cu mine. Ceilalţi, fie că sunt mari şi nu se joacă ei cu mine, fie că sunt mici şi nu mă joc eu cu ei... Numai cu Petrică aş putea să mă înţeleg. Dar el nici nu se uită la mine. Aseară m—am suit în vişinul lor, dar el a venit şi mi—a spus să plec acasă. Eu n—am vrut şi el s—a suit după mine în vişin. Dar a căzut, şi...

—Şi ? întrebă Vlad, îngrijorat. S—a lovit ?
—Nu s—a lovit, dar... dar s—a întâmplat ceva grav. Şi—a rupt cravata. De asta am venit aici. Îi pare foarte rău. Era gata să plângă, dar i—a fost nişine de mine. El nu—i vinovat. Din cauza mea s—a întâmplat... Deodată, trosc ! A căzut...

Tăcu. Nici Vlad nu spuse nimic. Privea în direcţia ferestrei, de parcă ochii săi ar fi avut puterea miraculoasă de a înlătura hârtia albastră prinsă de geamuri şi de a vedea ce se petrece dincolo, afară. Fata îl iscodea pe sub sprâncene: E grav, nu—i aşa ?
—Încurcată treabă ! rosti Vlad. Ce—i de făcut ? Poate Petrică să meargă cu cravata ruptă?
—Eu am vrut să i—o cos... Mă pricep bine... Am fost a doua în cercul mâinilor îndemânatice, dar tot nu va mai fi aşa frumoasă cum a fost.
—Mda... zise instructorul gânditor. Nu va mai fi cum a fost... Şi totuşi...

—Şi totuşi... ? îl îngână fata şoptit.
—Şi totuşi, repetă Vlad, sunt cravate roşii care deşi sunt rupte, zdrenţuite şi pătate, sunt mai frumoase aşa decât dacă ar fi noi... Cravata lui Volodia Dubinin a fost ciuruită de schije. Asta înseamnă oare că el n—a ştiut să—şi preţuiască cravata ?
—Dar Volodia a fost un erou ! rosti fata, cu o strălucire caldă, de flacără, în ochi.
—A fost un erou... — repetă şi Vlad, clătinând încetişor din cap. Cravata pe care a purtat—o el nu—i frumoasă Pentru că e nouă şi—i călcată. E frumoasă Pentru că acel care a purtat—o a cinstit până în ultima clipă a vieţii sale numele de pionier. Tăcură o vreme, după care Vlad reluă discuţia începută : Desigur, cravata trebuie păstrată cu toată grija, dar nu numai prin asta îţi arăţi preţuirea pentru ea. Asta nu e deajuns... Să spunem că ai păstrat bine cravata, dar înveţi prost, nu ştii să—ţi respecţi cuvântul, eşti un fricos... Mai este frumoasă la gâtul tău o astfel de cravată ?
—Nu ! răspunse fata repede. Şi adăugă imediat: dar Petrică e un băiat bun, învaţă bine, şi nu—i fricos deloc. El merită cravata roşie. Eu sunt vinovată că s—a rupt, nu el ! Am venit aici ca să—mi iau eu toată răspunderea ! Fata înălţă fruntea, parcă pregătindu—se să primească cu sânge rece cea mai grea lovitură : Petrică e singurul meu vecin. Dar e cam răutăcios şi nu—mi dă nicio atenţie. Parcă aş mânca oameni... Spune, mănânc eu oameni?
—Pe mine nu m—ai mâncat — zise Vlad. Fata râse, apoi întrebă îngrijorată :
—Vorbesc cam mult, nu—i aşa ?... Într—o zi am încercat să ţin o batistă în gură. N—am spus niciun cuvânt o oră întreagă. Dar tata a râs de mine şi am scos batista ca să—l întreb de ce râde... După aceea am vorbit iar toată ziua. Nu pot să mă stăpânesc. Asta—i! Uite, acum trebuie să plec şi eu stau. Am spus tot ce aveam de spus. Ar trebui să plec, nu—i aşa ?
—Tu cum crezi ?
Fata se gândi puţin apoi deodată, brusc, se ridică :
—Hai să mă încerc! Să plec. Mă aşteaptă vasele... Şi ducând mâna la frunte, salută pionieresţe.

Capitolul 7. „CERCUL UNIT VA RĂMÂNE, CA BOABELE—N SPIC, LAOLALTĂ"

Dinu, secundul, primise cu răceală sarcina dată de „Adunarea Comandanţilor". Deşi nu se împotrivise primirii copiilor mici la iaz, ba, chiar îl bucurase faptul că astfel vor fi mai mulţi — „şi unde sunt mai mulţi, e mai vesel!" — totuşi, nu se putea spune că îl atrăgea să se ocupe în ziua aceea de ei. Mai întâi, Pentru că ardea de nerăbdare să compună scrisoarea pentru schimbul de ierbare. Cei care o vor citi, vor trebui să spună neapărat: „Măi, fraţilor, dar la şcoala asta e un scriitor, nu glumă ! Ia priviţi ce comparaţii, ce metafore... Da, da, fraţilor, e un scriitor !" Apoi, Pentru că treaba aceasta, se gândea Dinu, ar fi fost mai nimerit s—o facă Petrică. Petrică, da ! avea experienţă. Avea nouă fraţi şi surori. Dar el ? El avea doar o surioară...

Sarcina trebuia însă dusă la capăt. Dar cum ? Dinu se gândii să le spună celor mici o poveste. Dar ce poveste ? Nu—şi amintea niciuna. Îşi propuse apoi să se joace cu ei de—a... De—a ce ? Turca ? Leapşa ? Baba oarba ? Prinsa ? Toate ca toate, dar asta nu ! Or fi ei copii mici, dar el, Dinu, elev într—a şasea, nu mai este! Atunci când scrii poezii şi întreaga şcoală vorbeşte despre „poetul Dinu Pădure", ar fi caraghios să mai joci leapşa sau turca !

Dar în timp ce Dinu îşi frământa gândurile şi chiar, la un moment dat, se întreba cum i—ar fi stat lui Mihail Eminescu jucând cu Ion Creangă leapşa sau de—a prinsa, copiii mici se adunaseră pe plajă şi umpleau nişte cutiuţe de tablă cu nisip umezit. Dinu îi zări şi, deodată, gândurile i se luminară. Ce—ar fi să le construiască un palat ? Unul cu ziduri înalte, crenelate, cu turnuri, înconjurat de apă, aşa cum arătau cetăţile feudale din cartea de istorie.

—Ce faceţi voi aici ? îi întrebă, apropiindu—se de movilă.

—Cozonaci şi turte ! răspunse Dina, una dintre cele două gemene negricioase.

—Zău ? Şi sunt bune ?

—Încă nu sunt bune, intră în vorbă Radu. Nu s—au copt. Când nu—s coapte, nu sunt bune.

—Aha... Şi cum le coaceţi ?

—Le ţinem la soare. Eu o să pun la cozonaci şi stafide ! zise Geta, cealaltă negricioasă. Şi luă câteva pietricele pe care le îndesă în nisipul umezit... Odată, într—un cozonac eu am găsit cinci stafide şi Dina patru. Noi am crezut că numai atâtea sunt. Dar a venit tata şi a spus : „Eu am mai găsit una! Cui să i—o dau ? Şi i—a dat—o Dinei...

—Ca să fim amândouă la fel! zise Dina. Dar ţie ţi—a părut rău...

Geta mai puse o „stafidă" în vârful „cozonacului". Se uită bosumflată :

—Ştiu eu... Tata te iubeşte mai mult pe tine.

—Şi mama pe tine ! Suntem chit ! Tata îi spune mamei: Tu ai o fată şi eu am o fată, iar bunicăi nu—i mai rămâne nimic. Dar tata nu spune niciodată care—i fata lui şi care—i fata mamei !" Şi râse. Îl pufni râsul şi pe Dinu:

—Cozonaci e bine să faci — schimbă el vorba — numai că ei nu se coc la soare. Hai să construim un cuptor. Vreţi ?

—Vrem ! răspunseră câţiva, gata să se apuce de lucru în clipa aceea.

—Staţi, staţi, îi domoli Dinu. Ce rost are să facem un cuptor dacă n—avem casă. Un cuptor aşa, singur, nu—i bun la nimic... Să ridicăm mai întâi o casă mare, un fel de palat şi în el să facem o bucătărie, iar în bucătărie un cuptor. Şi în cuptor să coacem cozonaci... Asta, da, e ceva ! Ne apucăm de treabă ?

—Da ! Da ! strigară copiii veseli.

Dinu îşi suflecă mânecile cămăşii sale albe, curate :

—Eu o să fiu inginerul şi voi meşterii. Inginerul face mai întâi planul construcţiei ! Cu un beţişor, Dinu făcu pe nisip conturul unui pătrat : Aici vom ridica palatul ! Desenă în mijloc un cerc : Aici va fi sala cea mare a palatului ! Undeva, înghesuită într—un colţ, inginerul proiectă bucătăria : Aici va fi cuptorul, şi în cuptor : cozonacii ! Planul e gata. Acum la treabă... Tu — întinse degetul spre Radu — vei aduce apă în căldăruşe. Tu şi tu — arătă spre Ticu şi Alexandru—cel—mic — veţi aduce trestie pentru întăriturile zidurilor. Voi — se uită la gemene — veţi aduce frunze pentru ferestre.

Pe niciunul nu—l uită. Tuturor le dădu câte o treabă. Apoi începu construcţia.

—Facem un palat mare, ca acelea în care au stat de mult boierii... zise Dinu.

—„Boierii" ? Cine sunt „boierii" ? întrebă Măriuca cea mititică, ridicând mirată sprâncenele ei subţiri şi rămânând nemişcată, cu o lopăţică în mână, ca o păpuşă în vitrina unei prăvălii.

—Boierii ? o privi Radu compătimitor, ca şi cum ar fi vrut să—i spună : „Mititică mai eşti, nici atâta nu ştii !" şi deşertând apa din căldăruşă într—o groapă făcută în nisip, îi explică : Boierii erau nişte oameni răi !

Deşi explicaţia nu i se păru prea bună, Dinu îi dădu dreptate. Ce putea să—i spună: „Tinere, dumneata judeci cam simplist"?

—Da — încuviinţă Dinu — boierii erau nişte oameni răi şi urâcioşi... Locuiau în palate... Şi toată ziua şi toată noaptea leneveau şi petreceau...

—Ei nu plecau dimineaţa la fabrică ? întrebă Ticu, înălţându—şi gâtul.

Dinu surâse :

—Ei nu munceau...

—Nu ? se miră acelaşi care întrebase. Asta înseamnă că boierii erau tare bătrâni. La noi, numai bunicul nu mai munceşte, că—i tare bătrân. Dar tot se scoală dimineaţa şi sparge lemne pentru foc. Şi Ticu adăugă mândru: Bunicul a fost fochist !

—Bunicul tău e un om muncitor, iar boierii au fost nişte leneşi... închise discuţia Dinu.

—Atunci să nu mai facem palatul ! Dacă în el stăteau boierii răi şi leneşi, să nu—l mai facem ! hotărî Alexandru încruntat.

—Ba, să—l facem ! hotărî Dinu. Acum răii şi leneşii au fost alungaţi din palate... Şi nici el nu—şi dădu seama cum, pe neaşteptate, condus parcă de o călăuză nevăzută, îşi reaminti de un palat ca în poveşti, un palat pe care îl vizitase în vacanţa trecută când fusese cu detaşamentul la Bucureşti... Palatul lor, al pionierilor... Cât de minunat e să urci scările lui de marmoră, ca apoi să rătăceşti din sală în sală şi să nu ştii unde să te opreşti... În camera de basme ? La cercul de chimie ? La cel de radiofonie ? În sala teatrului ? Sau în biblioteca înţesată cu cărţi ?... Dinu repetă aproape poruncitor : Da ! răii şi leneşii au fost alungaţi din palate. Hai la lucru, copii !

Palatul începu să se înalţe. ,,Inginerul" îndruma cu pricepere lucrările, iar „meşterii" se arătau a fi foarte pricepuţi. Curând palatul de nisip fu gata.

—Bravo ! L—am terminat! bătură din palme copiii. Doar Dinu nu părea să fie pe deplin mulţumit. Simţea că mai lipsea ceva.

—Îi mai trebuie un steag! zise el. Alergă spre „Amiralitate" şi se întoarse după câteva clipe cu un petec de hârtie roşie ca o petală de trandafir. O prinse de un fir de pai şi înfipse „steagul" deasupra palatului. Atunci abia rosti mulţumit: Gata !

Apoi îi lăsă pe copii să se joace singuri. Intrând în „Amiralitate", se aşeză la masă, deschise un caiet şi, rozând capătul creionului în dinţi, începu să se gândească.

Cum să înceapă scrisoarea ?... „Dragi pionieri". Nu, nu era destul. Nu toţi pionierii vor alcătui ierbare. „Dragi pionieri naturalişti"... Aşa era bine, dar parcă era prea lung... Da, era titlul cam lung, dar cuprindea tot ce trebuia...

Când se înapoiară Sandu şi Petrică, împreună cu cei care îi întovărăşiseră în cele două „expediţii", Dinu mai avea puţin şi era gata cu scrisoarea. Tocmai scria : „Vă salută pioniereşte cei şaisprezece membri ai careului de ştiinţe naturale şi vă urează succes !" — când Sandu se aplecă peste umărul lui şi, citind, îi spuse :

—E frumoasă scrisoarea... Dar trebuie să schimbi ceva...

—Ce ? îl privi pe sub ochelari, Dinu.
—Un cuvânt... Un singur cuvânt...
—Care ?
—Şaisprezece ! Nu mai suntem atâţia...
—Ştiu la ce te gândeşti... Copiii mici.... Cu ei suntem mai mulţi. Dar ei nu—s nici pionieri şi n—au nicio legătură cu ierbarele... Nu puteam să—i pun la socoteală.
—Nu la ei mă gândeam ! clătină din cap, Sandu.
—Poate te gândeai că eu fac cât doi! râse dolofanul Costea. Aşa suntem şaptesprezece !
—Nu, n—am glumit — vorbi cu seriozitate, Sandu. Acum suntem numai paisprezece...

Peste câteva clipe, aflară toţi de plecarea lui Nicu şi a lui Iliuţă.
—Hm ! se strâmbă Petrică. Au spus că—şi fac portul lor ? Aşa au spus ?
—Da ! confirmă Mircea.
—Ce mai port o să fie şi ăsta ! Halal! Or să se bată toată ziua...
—Să se bată! făcu Mircea. Să nu le mai purtăm de grijă... Hai să vedem ce plante am cules şi să le punem la presat...

Nimeni nu se grăbi însă să îndeplinească propunerea lui Mircea. Fiecare ar fi vrut să mai întrebe sau să mai spună ceva... Dar nu mai spuse nimeni nimic.

După o vreme, însă, Sandu reîncepu. Vorbi rar, cu gândurile în altă parte :
—Or să—şi facă portul lor... Acolo vor fi ei amirali... Ei şi ? Asta—i totul ? Totul e să fii cu prietenii... Pe Nicu şi pe Iliuţă dacă îi întrebi : „Sunteţi pionieri ?" Ei răspund cu gura până la urechi : „Sunteeem !" Dar dacă îi descoşi: „De copiii mici vreţi să aveţi grijă ? Ierbare vreţi să faceţi ?" Îi vezi cum strâmbă din nas. Atunci ce fel de pionieri sunt ? De ce mai poartă cravata la gât ?... Răspundeţi! Şi—şi roti privirea, oprindu—se cu prietenie la fiecare.

Şi în clipa aceea, Petrică simţi din nou că ar vrea să se prefacă într—un om rău, groaznic, în stare să distrugă totul. „Ah, dacă acum ar apare Nina, n—ar mai scăpa neciufulită..."

Băieţii aşezară pe masă plantele culese.

Masa se acoperi îndată cu o faţă din care îţi furau privirea toate nuanţele de verde : de la cel mai deschis, dulce şi catifelat, până la cel mai închis, întunecat şi sobru. Băieţii aşezau tăcuţi, cu grijă, plantele între coli mari de sugativă...

Iată zecile de frunzuliţe mărunte, de un verde plăcut, odihnitor ale „mătreţei". Iată firele lungi, ca nişte lăncii, înghesuite una lângă alta, alcătuind o ţesătură verde murdară, ale „mătasei broaştei"...
—N—a trecut nicio oră şi ele mai pluteau încă la suprafaţa iazului — zise Sandu, apăsând sugativa pe frunzuliţele „mătreţei" şi îndreptând un colţ al „mătasei broaştei". Dacă apa era liniştită, erau şi ele cuminţi. Dacă vântul stârnea valuri, jucau şi se zbenguiau şi ele... Şi acum, uite ! Poate să bântuie şi uraganul, că nimeni nu Iernai mişcă din ierbarul nostru...
—Iar peştii din iaz — începu Costea, cu zâmbetul pe buze — peştii din iaz ne vor trimite o scrisoare de mulţumire că am cules „mătasea broaştei" şi „mătreaţa". Astea sunt o pacoste pentru ei. îşi aşează cuvertura verde pe faţa apei şi dacă eşti peşte, mai respiră dacă poţi! Oxigen proaspăt nu se mai găseşte în apă... Aceste ultime cuvinte le rosti cu un ton atât de serios şi grav, încât Alecu îl întrebă :
—Dar de când ai devenit apărătorul peştilor din iaz ?

Costea râse :
—Ce, numai Nicu să fie „apărătorul" lui Iliuţă. Eu să nu fiu apărătorul nimănui ?

Privind cu lupa un fir de „brădiş" şi străduindu—se să observe firişoarele subţiri, gingaşe, ale rădăcinii, Dinu vorbi cu părere de rău :
—Ce păcat că nu avem un microscop, ca acela din laboratorul şcolii.
—Într—adevăr — i se alătură şi Sandu — minunăţia plantelor de baltă nu se termină cu

ceea ce poate vedea ochiul nostru. Într—o singură picătură de apă trăiesc atâtea şi atâtea fiinţe şi plante, că ai îmbătrâni şi tot nu le—ai putea cunoaşte pe toate... Cu atenţie, culcă apoi pe sugativă o plantă înflorită, galben—portocalie...
—Ce—i asta ? întrebă Petrică.
—„Otreţelul", o plantă foarte interesantă... Chiar aseară am citit despre ea. Nectarul şi—l fabrică cu sucul supt din trupul purecelui de baltă. Vino mai aproape să vezi. Uite, aici, lângă frunze, are nişte capcane... Vezi ? Capcanele au câte un capac care se deschide, lasă să intre purecele şi—l fac prizonier. Din capcana asta nu mai poate scăpa. Se zbate, cere ajutor, dar orice ar face e zadarnic...

Şi rând pe rând intrau între foile de sugativă „mătreaţa", „iarba broaştei", „paşa", „foarfecă bălţii". Treaba aceasta îi atrăgea şi—i cuprindea tot mai mult pe băieţi. Totuşi Costea vorbi după un timp :
—Mă gândesc la Nicu şi Iliuţă... aţi fi putut să—i opriţi...
—Să—i oprim ? Mircea se întunecă : Nici în ruptul capului ! Sunt nişte înfumuraţi !

Apoi mai trecu o vreme şi Dinu rosti aducându—şi aminte de ceva :

—Era primăvară... Într—o seară am scris o poezie... Voi n—o ştiţi. Se chema „Cercul nostru unit"... Se opri o clipă, apoi urmă : N—o mai ţin minte pe dinafară, dar ştiu că ultima strofă începe aşa : „Cercul unit va rămâne, ca boabele—n spic, laolaltă"... Tăcea din nou şi spuse târziu, când nimeni nu se mai aştepta : Dar n—a rămas unit... Poezia nu mai este bună...
—Ba e bună poezia ! îl întrerupse Sandu, însufleţit. Cercul nostru a rămas unit. Chiar dacă ei au plecat, tot unit a rămas !
—Aşa—i ! i se alătură Petrică.
—Da, aşa—i! mai spuseră câţiva.
—Păcat, Dinule, că nu—ţi mai aminteşti toată poezia... Mircea închise ochii pe jumătate şi repetă versurile, rostindu—le încet, parcă să le audă numai el : „Cercul unit va rămâne, ca boabele—n spic, laolaltă"...
—„Unit el păşeşte—nainte, unit suie creasta înaltă !" Aşa se termină. Mi—am amintit — zise Dinu bucuros.

Şi odată cu Sandu care începu să spună încă odată versurile, toţi îşi uniră glasurile, recitând din ce în ce mai puternic, ca pe un jurământ solemn :

„Cercul unit va rămâne
ca boabele—n spic, laolaltă.
Unit el păşeşte—nainte,
unit suie creasta înaltă !"...

Capitolul 8. „NECAZURI"

În dimineaţa zilei următoare, Sandu pornise de acasă împreună cu Top. Era foarte vesel. După ce seara târziu se furişase în camera părinţilor şi pusese nufărul pe mesuţa de noapte a mamei, adormise cu gândul de a se trezi cât mai de dimineaţă ca să vadă ce rezultat va avea „surpriza" sa. Acum era foarte vesel Pentru că planul îi reuşise de minune. Deşi mama l—a întrebat de mai multe ori şi pe el şi pe tatăl său cine a adus nufărul, amândoi au răspuns ridicând din umeri :

—Nu ştim, n—am văzut!

Şi nici măcar un zâmbet nu i—a trădat...

Când Sandu ajunse la iaz, era devreme. Cu toate că noaptea fusese plină de zăduf, de parcă se îmbrăcase în cele şapte cojoace miţoase din poveste, dimineaţa veni răcoroasă, aruncând peste oraş o lumină plăcută, vioaie, care plutea în aer asemeni unei corăbii pe o mare înfiorată de un vânt mângâietor. Ca pipa unui bătrân lup de mare, coşul fabricii „Victoria" fumega liniştit, înălţându—se drept, ca tras de o sfoară...

Pionierii şi cei mici încă nu veniseră. Nu venise nici măcar Petrică. Şi doar era ştiut că odată cu zorile,

„mezinul" nu mai avea somn.

Suprafaţa iazului era uşor ondulată de vântul slab. Nuferii încă nu—şi deschiseseră petalele, dar se simţea după felul cum îşi îndreptaseră tulpiniţele spre soare, că ora trezirii nu avea să mai întârzie. Broscoii, obosiţi de concertele din seara trecută, dormeau pe pietrele încălzite de primele raze. Numai trestiile fuseseră mai harnice. Pleoştite de zăduful din timpul nopţii, îşi ridicaseră pământul florilor şi îşi îndreptaseră săbiile frunzelor, cu muchia în bătaia vântului.

Sandu înainta spre „Amiralitate", când, deodată, Top se smuci din zgardă şi latră furios.

Din spre capătul cheiului, de acolo de unde începea gardul fabricii „Victoria", venea un bărbat. Era sfrijit şi înalt, parcă înainta călare, cu o fată albă, ca şi cum n—ar fi mers nicio zi prin soare, şi purta o pălărie mare, de pai. Top nu încetă să latre până când străinul fu la câţiva paşi de stăpânul său.

—Pe cine căutaţi ? ridică sprâncenele Sandu, mirat de această vizită neaşteptată.

—Sunt de la fabrica „Victoria", răspunse cel întrebat.

—Cu ce vă pot fi de folos ? Pe buzele lui Sandu înflori un zâmbet : Aţi venit prea de dimineaţă şi nu suntem pregătiţi cu nimic...

Străinul îl privi nepăsător, apoi rosti plictisit:

—Lasă flecăreala, piciule. Am treabă şi vreau să fiu scurt : Unde—s ceilalţi ?

—Care ceilalţi ?

—Banda voastră...

—Noi n—avem nicio bandă ! se apără Sandu şi simţi cum i se—nroşesc obrajii : Bandă au bandiţii. Noi avem grupe, şi detaşamente, şi unităţi !

Străinul îşi arcui buzele într—un surâs acru :

—Ţi—am mai spus că n—am vreme. Unde sunt ceilalţi ? V—am văzut mai mulţi...

—N—au venit încă. Dar ce aveţi cu ei ?

—Trebuie să vă căraţi de aici, cât mai curând !

—Poftim ? Sandu rămase o clipă nemişcat. Dar în clipa următoare se gândi că nu putea fi vorba decât de o glumă şi zâmbi :

—Desigur, glumiţi... Străinul însă răspunse, sever :
—Nu—mi arde de glumă...
Băiatul simţi cum obrajii i se aprind din ce în ce mai tare, şi, cum, fără să se poată stăpâni, încep să—i tremure buzele. Privind înfăţişarea neclintită, aspră, a celui din faţa sa, abia reuşi să îngâne :
—Trebuie ? De ce trebuie ?
—Fără vorbă multă, am mai spus : să nu vă mai prind pe aici !
Nu, hotărât, nu putea fi vorba de o glumă...
—Dar, cum se poate? De ce? întrebă Sandu cu vocea scăzută.
Străinul îi răspunse în silă, plictisit:
—Ca să jucaţi rişca şi să vă spargeţi capetele, se mai găsesc şi alte locuri. De aici trebuie să vă luaţi tălpăşiţa. Altfel...
Dar Sandu nu—l lăsă să continue. Bătu din picior şi strigă, ca să nu se observe că—i tremură glasul :
—Nu—i adevărat! Nu—i adevărat! Nu jucăm rişca şi nici nu ne batem. Suntem pionieri, nu haimanale ! Văzu cum cel din faţă îi face semn cu mâna să tacă : Nu, n—am să tac ! De ce ne faci haimanale ? De ce ?
Străinul tresări. Se dădu un pas înapoi şi neştiind ce să facă cu mâinile pe care le ridicase pentru a—l potoli pe băiat, scoase dintr—un buzunar o tabacheră, luă **o** ţigară şi şi—o aprinse. Trase un fum cu putere, apoi îl aruncă pe nas, lăţindu—şi nările.
—Dar de ce ? insistă băiatul. De ce trebuie să plecăm ?
Străinul suflă un fir de tutun care i se lipise pe limbă şi răspunse cu vocea ceva mai liniştită, a omului dornic să—l facă pe altul să înţeleagă mai bine un lucru:
—Trebuie să plecaţi, Pentru că aici nu—i maidan să vină cine vrea şi să facă ce pofteşte. Alături e o fabrică. Arătă în direcţia fabricii, cu un gest care te făcea să vezi un lucru neobişnuit, măreţ.
—Ştiam şi noi că—i fabrică acolo — spuse băiatul, întovărăşind cu privirea gestul străinului.
—Fleacuri, piciule, fleacuri! Din nou vocea îi deveni tăioasă : N—am timp să mai stau la discuţie. Ce ţi—am spus, cred că a fost clar. Plecaţi! Şi cât mai curând. Până diseară ! Să nu vă mai găsesc aici. S—a înţeles ? Şi fără să mai aştepte răspunsul băiatului, aruncă ţigarea şi—i întoarse spatele.
Sandu îl urmări cu privirea până când coti după colţul gardului înalt. Cu toate că ziua abia începuse, se simţea obosit... Îi părea că picioarele îi deveneau din ce în ce mai grele, de parcă n—ar fi fost încălţat cu sandale, ci cu cizmele plumbuite ale unui scafandru. Se aşeză pe un butuc. Top veni lângă el. Băiatul îşi trecu degetele prin blana lucioasă a câinelui şi—l mângâie îndelung, tăcut...
O furnică, împingând un bob de două ori mai mare ca ea, se opri din mers lângă talpa sandalei sale, ca în faţa unei uriaşe bariere. Altădată ar fi privit—o atent, curios să vadă cum se va descurca. Acum însă ridică piciorul şi spuse încet :
—Hai, treci... Eu nu te opresc... Şi îşi aminti deodată povestea cu flăcăul care, în lunga lui cale prin pădure, în căutarea palatului zmeului, întâlnise o nuntă furnicească. Nuntaşii cu mirele şi mireasa în frunte înaintau veseli, când, pe neaşteptate, le apăru un pârâiaş, tăindu—le calea... Cum să treacă mai departe ? Cum să—şi mai ducă mirele pe aleasa lui în muşuroiul cel nou care îi aştepta ? „Voinicule, ajută—ne tu !" îl rugară pe voinic, nuntaşii. Şi voinicul nu mai aşteptă să i se spună de două ori. Aşeză în palma lui voinicească pe mire, pe mireasă şi pe nuntaşi şi cât ai spune „hop" îi trecu de partea cealaltă. „Îţi mulţumim, voinicule. Şi nu te—om uita nici noi la vreme de grea încercare" — îi zise mirele. Uite, tine picioruşul acesta de furnică şi când ţi—o fi greu, scoate—l şi spune : „biribom, biribum, biribim" — iar noi te vom ajuta, că şi tu ne—ai ajutat"...
Dar, împingând bobul mai departe, furnica trecu... nepăsătoare şi nerecunoscătoare prin locul unde cu câteva clipe în urmă se ridicase, de netrecut, uriaşa barieră: sandala lui Sandu... Băiatul o urmări cu ochii până ajunse departe, confundându—se cu boabele de

nisip...

Aici, stând pe butuc şi mângâindu—l pe Top care aţipise, îl găsi Petrică.

—Bună dimineaţa, prietene ! îi ură „mezinul".

—Bună dimineaţa, prietene! îi răspunse Sandu, încet. Ai venit ?

Mai întâi, Petrică vru să—i răspundă glumind ca de obicei: „Nu, am plecat" ! Dar nici el n—avea chef de glume şi mai ales simţise de pe faţa lui Sandu şi din felul cum îi răspunsese la salut că prietenului i se întâmplase ceva, şi că acum numai de glume nu i—ar arde.

Aşa se întâmplă întotdeauna ! Unui bun prieten nu poţi să—i ascunzi nimic. El se uită la tine, îţi surprinde un gest sau o căutătură neobişnuită în privire şi te întreabă imediat: „Ce s—a întâmplat ? Ce e cu tine ? N—aş putea să te ajut ?"

—Am venit! răspunse Petrică, aşezându—se pe butuc, lângă Sandu. Dar cu tine ce se petrece ? De ce eşti amărât ?

Sandu tăcu. Vorbi după un timp, răsucind uşor o ureche a câinelui :

—O să fie o zi caldă azi... Uite, Top a şi adormit. Răsuci şi Petrică cealaltă ureche a lui Top, apoi

spuse cu ciudă :

—Bun prieten mai eşti tu cu Top ! Numai el îţi cunoaşte necazurile... Ceilalţi să te ştie doar când eşti bucuros... E bine şi aşa !

—Ce vrei să spui ?

—Nimic... Vorbeam singur. Aşa—mi place mie să vorbesc singur. Eu n—am ca tine, un câine — am numai două raţe. Dar o să le taie mama într—o zi şi n—o să mai am nimic. Pricepi ? Vorbise ridicând glasul din ce în ce mai mult, încât ultimele cuvinte aproape că le strigase.

—De ce ţipi ? îl dojeni Sandu.

—De ce ? Petrică se îmbujora : De ce ?... Ţip pentru că ai uitat jurământul. De asta !

—Care jurământ ?

—Al nostru...

—Nu l—am uitat !

—Spune—l !

—Nu pot să—l spun acum. Un jurământ nu se spune în fiecare zi.

—Dar acum nu e „fiecare zi"... se mai potoli Petrică. In fiecare zi noi suntem prieteni, dar acum văd că nu mai suntem. Spune—l !

Un camion greu, încărcat cu scânduri, trecu pe şosea. Când huruitul lui se pierdu în depărtare, Sandu vorbi, privind norul de praf stârnit pe şosea...

—Dacă vrei, poftim : „Prietenie până la moarte ! Şi cine va călca jurământul, unde îi stau picioarele, acolo să—i stea capul !"

—Mda... făcu Petrică. Ştii să—l spui bine... Dar atât! Bătători nisipul cu talpa şi aplecându—se scrise cu degetul prin pulbere, cu litere drepte, de tipar : „Atât !" Şi sublinie cu două linii.

Sandu se împotrivi :

—Nu—i adevărat! Cum poţi să crezi că am uitat jurământul ? Află, te rog, că nu sunt amărât numai pentru mine... Dacă ar fi aşa, aş şti eu ce să fac ! Dar nu—i aşa... Zise apoi mai liniştit parcă : Fie... o să—ţi spun ce s—a întâmplat. Ţie o să—ţi spun !

—Te ascult...

Sandu stătu o clipă la îndoială, apoi se hotărî:

—Ascultă—mă... începu să povestească rar, şoptit; în vremea aceasta, urcând încă o treaptă a scării sale nevăzute, soarele arunca peste iaz săgeţi de aur şi! foc, în lumina cărora firicelele jucăuşe de praf păreau aripi străvezii de fluturi. În depărtare, prin părul despletit al sălciilor, razele soarelui treceau piepteni poleiţi. Lăncile trestiilor, drepte şi îndrăzneţe, aşteptau parcă un semnal pentru a—şi lua zborul spre înalt. În argintul iazului, nuferii galbeni primeau vizita primelor gâze de dimineaţă, ospătându—le cu nectar dulce şi îmbătător. Înviorate, măgura şi brădişorul îşi ridicau căciulile verzi şi la

cea mai uşoară înfiorare a apei îşi culcau obrazul frunzelor, lăsându—se mângâiate îndelung... „Iazul Mic" părea mai frumos ca niciodată...
—Aşa s—a întâmplat... încheie Sandu. De aici începe partea cea mai grea : Oare niciodată n—o să ne mai putem întoarce în port ? N—o să mai facem nici ierbarele ?... Nimic ?
—Nu ştiu — răspunse mâhnit Petrică. Totul era atât de frumos şi deodată, gata ! Hm! Ridică din umeri: Ce—i de făcut ?
—Ştiu eu ? ridică şi Sandu din umeri : Uite, acum aş vrea să fiu fată... Să mă duc acasă, să plâng şi pe urmă să—mi treacă...
—Asta poţi s—o faci şi fără să fii fată — îl întrerupse Petrică. Poţi să plângi cât pofteşti! Să umpli iazul cu lacrimi ! Dar pe urmă să nu mai vrei ca băieţii să se uite la tine...
—La băieţi mă gândesc şi eu — ridică fruntea Sandu : Cum o să le spun.
—Mie cum mi—ai spus ?
—Nu—i tot una! făcu hotărât Sandu. Noi doi suntem bărbaţi ! Poate să tune şi să trăsnească, nu ne plecăm ! Aşa—i ?

Lui Petrică îi plăcură mult aceste cuvinte. Răspunse :
—Aşa—i! Nu ne plecăm. Se gândi puţin şi adăugă : Trebuie să găsim pe cineva care să ne ajute !... Dar glasului hotărât îi luă locul din nou îndoiala... Dar cine să ne ajute ? Sandu oftă cu năduf şi tăcu.
—Mă gândesc, urmă Petrică — mă gândesc la Vlad. Dar cine să se ducă la el ?

Pe Sandu îl surprinse cuvintele prietenului.
—La Vlad putem să ne ducem toţi ! Ce vorbă e asta „cine să se ducă" ? Şi tu poţi să te duci, şi eu... Nu—i instructorul nostru ?

Petrică se ridică brusc. Răspunse ocolind privirea lui Sandu :
—Eu nu mă pot duce la Vlad !
—De ce ?
—Pentru că nu pot şi gata !
—Nu înţeleg...
—Pentru că n—o să vorbească cu mine...
—De ce ?
—Pentru că... Dar lasă—mă în pace cu *„de ce"*—ul tău ! Strigă atât de tare, încât Top deschise ochii şi mârâi.
—De ce ? întrebă din nou Sandu, calm, potolit, de parcă nici n—ar fi auzit strigătele lui Petrică.
—Iartă—mă că ţip, vru să—l îmbuneze „mezinul". Dar aşa sunt eu... Ţip odată şi pe urmă îmi trece... Se aşeză din nou pe butuc, lângă Sandu, cuprinzându—l cu un braţ pe după umeri: Sandule, am un mare necaz... Şi ieri am vrut să stau de vorbă cu tine dar nu ştiu cum s—a făcut că n—am stat. Numai eu ştiu cum m—am perpelit... Chimistul de frate—meu e nesimţitor ca un lemn. Aseară, în pat, am vrut să—i spun şi lui, să mă sfătuiesc, dar el s—a întors pe partea cealaltă şi mi—a răspuns prin somn ceva cu vreo şase carboni şi nu ştiu câţi hidrogeni... Tu însă trebuie să mă asculţi...

După felul cum vorbise, repede, înfrigurat, Sandu îşi dădu seama că Petrică avea într—adevăr să—i împărtăşească un lucru deosebit, pe care numai unui frate sau unui bun prieten îl poţi împărtăşi. De aceea, pentru a—l face pe Petrică să aibă mai multă încredere, se simţi nevoit să mai rostească odată jurământul lor de prietenie şi pe urmă să adauge:

—Poţi să te bizui pe mine !

Petrică mai şovăi un timp, apoi deodată, ca şi cum dacă n—ar fi vorbit în secunda aceea s—ar fi întunecat cerul şi s—ar fi dezlănţuit o năpraznică furtună, spuse repezit:
—Mi—am rupt cravata ! Sandu tresări, curentat :
—Ce spui ?
—Da... Nimeni afară de tine nu mai ştie... Adică mai ştie cineva... O fată. Ea mi—a

rupt—o!
—V—aţi bătut ?
—Nu... Şi—mi vine să mă arunc în iaz de ciudă că nici măcar n—am tras—o de cozi... Dar amintindu—şi că Nina nu purta cozi, adăugă : S—o fi ciufulit măcar...
—Şi acuma ce faci ?
—M—am gândit...
—Şi?
—Ce, „şi" ? N—am găsit nimic, asta—i! Şuieră puternic, apoi zise printre dinţi : frumoasă vacanţă...
—Mda, îl aprobă Sandu. Am aşteptat—o atâta şi acum, uite... Aş vrea să se termine în clipa asta, să mă duc acasă, să dezleg probleme, să desenez hărţi şi să nu mai ştiu de nimic...

Cuvintele îi fură acoperite de sirena fabricii „Victoria", care sună lung, ca o locomotivă gata să intre în tunel: ora şapte şi jumătate !
—Îndată se strâng şi băieţii — îşi aminti Petrică. Ce facem ? Ii aşteptăm şi le spunem ?
—Nu, dădu din cap Sandu... Eu unul nu le spun nimic... Când am făgăduit în faţa adunării detaşamentului că vom face ierbarele, am făgăduit din toată inima, fără condiţii: dacă se întâmplă ceva, nu mai facem nimic... Trebuie să încercăm, să ne străduim... Numai dacă nu găsim nimic, numai atunci le spunem băieţilor şi apoi anunţăm şi pe ceilalţi tovarăşi de detaşament... Atunci e tot una...
—Să ne sfătuim cu Vlad, spuse iarăşi Petrică. Dar în clipa următoare se răzgândi : Nu ţi—am spus : la Vlad eu nu mă pot duce !
—Şi cât timp o să te poţi ascunde de el ? O zi, două... o lună... un an... Şi pe urmă ?
—...Pe urmă am să fiu *utemist* — răspunse Petrică oftând. Dar tot el adăugă după un timp: Tare prost mai sunt ! Cum o să mă primească în U.T.M. ? O să—mi spună că dacă n—am ştiut să—mi păstrez cravata, n—am să ştiu să—mi păstrez nici carnetul roşu.
—Trebuie să te duci la Vlad — îl sfătui Sandu.
—Fără cravată ? Dacă o să mă întrebe unde—i, ce—o să—i spun ?
—Cum s—a întâmplat...
—Ţie ţi—e uşor să vorbeşti!
—Ba, nu mi—e deloc uşor, Pentru că îţi sunt prieten...
—Văd eu ce fel de prieten îmi eşti! Eu m—aş îneca în iaz pentru tine, dar tu ai fi în stare să te duci singur şi să—i spui lui Vlad că mi—am rupt cravata...
—Şi eu aş fi în stare să mă înec în iaz pentru tine, dar dacă Vlad m—ar întreba ce—i cu cravata ta, i—aş spune adevărul.
—I—ai spune ?
—Da !
—Pe cuvântul tău ?
—Da !
—Te mai întreb odată : pe cuvântul tău de onoare ?
—Pe cuvântul meu de pionier ! Petrică se ridică enervat:
—Dacă—i aşa, m—am lămurit eu ce fel de prieten îmi eşti... Află, domnule, că nu face nici doi bani jurământul tău de prietenie ! Află, domnule, că eşti un pârâtor şi eu sunt un prost că am crezut în tine şi ţi—am spus... Plec — şi nu te salut ! Rămâi cu câinele tău şi fă cu el jurăminte...

Şi înainte ca Sandu să—i mai spună ceva, Petrică plecă grăbit, iuţind mereu paşii, până ce începu să alerge.
...Cât mai stătu pe buturuga aceea, mângâindu—l pe Top şi privind spire iaz. nici Sandu n—ar putea spune. Pe urmă intră în „Amiralitate". Se aşeză la masă şi trăgându—şi în fată o coală de hârtie, începu să scrie :

„Ordin de zi numărul 2 :
Noi, amiral Alexandru Danu, ordonăm :

Se suspendă, până la noi ordine, orice activitate în ortul „Iazul Mic".
Semnat: (ss) Indescifrabil."

Apoi, prinse într—o pioneză coala de hârtie de uşa „Amiralităţii", trase zăvorul, încuie de două ori lacătul şi bătându—l uşor cu palma pe Top, îi zise:
—Acum e rău, bătrâne, e rău, dar poate o să fie iar bine.

*
* *

În punctul geografic „Ţărmul Broaştei", însemnat printr—o pată verde pe harta „Iazului Mic", se afla o bătrână salcie pletoasă. Ramurile ei subţiri şi dese păreau nişte fire de apă ţâşnind dintr—o fântână arteziană.

Pe aici, rareori trecea cineva. Ca să fi ajuns până la salcie, aveai mult de furcă cu pământul mlăştinos şi dacă nu voiai ca mâlul să—ţi ia prizonier vreun pantof, nu te încumetai să porneşti la drum.

Dar, iată că aşa cum arătau nişte urme de paşi, bătrânei sălcii nu—i fu dat să rămână veşnic singură...

La umbra ei, pe un vraf de trestii, stăteau doi băieţi. Unul dintre ei împletea un coşuleţ din fire de salcie, iar celălalt, cu un briceag, cioplea în lemn ceva care putea să semene fie cu o sabie, fie cu un baston, fie cu un băţ, pur şi simplu. Socotind după vremea îndelungată de când lucrau tăcuţi, puteai crede, ori că aveau prea multă treabă şi nu—şi spuneau nicio vorbă pentru a nu întrerupe lucrul, ori — câte nu se pot întâmpla în lumea asta ? — se certaseră.

Într—un timp, cel care împletea nuiele, vrând să se ridice pentru a—şi găsi un loc mai bun pe vraful de trestii, făcu o mişcare greşită şi un picior încălţat într—un pantof alb de pânză îi alunecă şi se înfundă în mâl. Băiatul dădu din cap cu scârbă, îşi trase picioruş şi nu se mai putu stăpâni:
—Ah, mocirla asta... Dracu s—o ia !
—Dacă nu eşti atent — îi zise celălalt, continuând să cioplească lemnul.
—Atent, atent... Aici nu—ţi poţi ţine echilibrul, decât dacă eşti dansator pe sârmă... De ce tocmai în mocirla asta să ne facem portul ?

Azvârlind departe o aşchie de lemn, celălalt îi răspunse:
—Tu poate te aşteptai şi la covor pe jos... Poate doreşti şi o pernuţă să ţi—o pui sub şezut... Sau o plapumă, să nu răceşti... Aici, băiatule, o să fie un port pentru adevăraţi lupi de mare ! Dacă nu te înveţi de pe acum cu greutăţile, n—o să iasă nimic din tine... O să rămâi de căruţă, dragă Iliuţă ! Şi râse : uite că nu numai Dinu ştie să facă poezii... Mai ştiu şi eu !
—Poezii de astea poate să facă oricine !
—Fă şi tu dacă poţi ! Ia vezi, cu ce rimează „Nicu" ? Şi iar râse.

Iliuţă îi răspunse înciudat:
—„Nicu" rimează cu „Murdărilă"... Zău, nu ştiu ce ţi—o fi plăcând ţie aici ? Nu găseşti un locuşor curat!
Nici n—o s—avem unde pune ierbarele... Sau poate că tu vrei să nu le mai facem. Hm ?
—Ba, vreau să le facem — şi încă mai bune decât ale celorlalţi. Dar fără grabă. Dacă tu te grăbeşti şi vrei să începi lucrul chiar de acum, din partea mea poţi să scoţi şi salcia asta din rădăcină şi s—o pui la presat... Eu, ca amiral, îţi dau voie !
—Iliuţă îl măsură pe sub gene :
—Dar de când, mă rog, eşti tu amiral ?
—De azi... „mă rog".
—Te—a ales cineva ?
—Cine să mă aleagă ? Deocamdată nu suntem decât noi doi... Azi pregătim totul şi mâine dimineaţă mergem să mai găsim băieţi. Şi o sută găsesc, dacă vreau !
—Şi nave ?
—Nave ?... Nicu se opri din cioplit. Trecu lama cuţitului printre două degete, apoi vârî

cuţitul într—o teacă de muşama. Zise bătând teaca de palmă : Trebuie să facem rost şi de nave !
—De unde ?
—De la ei... Şi arătă cu mâna peste iaz.

—Daaaa ?... făcu Iliuţă zeflemitor. Ei chiar or să ne dea imediat. Cum o să ne vadă, o să se aplece până la pământ în faţa noastră şi—o să ne spună : „Bine—aţi venit, iubiţi tovarăşi !... Vreţi nave ? Poftim, poftim, vi le dăm pe toate... Ba, chiar vă rugăm să le primiţi... Şi serios, deodată : O să ne ia la fugă, de—o să ne scapere călcâiele ! ?"
—Tont mai eşti ! îi aruncă Nicu. N—o să le cerem nimic. O să le luăm, cap de furnică ce eşti !
—Cum o să le „luăm" ? Vrei să spui: o să le... „şterpelim" ?
—Ba o să le luăm, că sunt şi ale noastre... O să luăm câteva...
—Poate noaptea, prin vis...
—Ba, chiar ziua şi treji! O să ne furişăm şi o să le luăm din radă, de sub nasul lor. îşi frecă palmele, bucuros : O lovitură nemaipomenită ! Am un plan grozav ! Parcă—i văd pe urmă mâncându—şi unghiile şi dând vina unul pe altul că n—au ştiut să le păzească...
—Parcă nu—şi vor da seama că noi le—am... Îi veni să spună „şterpelit", dar spuse totuşi... „luat"...
—Păi, chiar vreau să afle ! O să le lăsăm şi un bileţel : „primiţi salutări din partea noastră. Semnat: noi 1" Se ridică atent, îşi legă cuţitul de centură şi zise : Hai să mergem lia observatorul nostru, să vedem ce mai face... scumpul amiral Alexandru Danu.

Trecând cu greu prin pământul mocirlos, cei doi ajunseră la o altă salcie mai tânără, mai înaltă. Se căţărară, şi, ajungând pe o creangă de sus, începură să privească, cu mâna streaşină, în zare.
—Nu se vede nimic... spuse Iliuţă.
—Parcă n—ar fi nimeni... se miră Nicu.
—Pustiu... Suflă vântul...
—Ce s—o fi întâmplat ?
—Ce s—o fi întâmplat ? repetă şi Iliuţă. Şi amândoi rămaseră nemişcaţi, privind uimiţi în zare...

*
* *

„DUNCAN" e o navă solidă şi comandantul ei un marinar iscusit. Să vină furtuna şi vom şti cum să ne apărăm !...

Sandu închise cartea. îşi notă în minte pagina la care ajunsese: 119. Nu mai putea citi. Se află de mai bine de o jumătate de oră în faţa paginei 119 şi nu reţinuse decât că echipajul **„***Duncan"*—ului naviga prin apropierea coastei australiene şi că această călătorie era periculoasă din pricina musonilor. Atât.

Sandu simţea pentru prima oară că n—avea chef să citească. De fapt, n—avea chef să facă nimic. Altădată cu greu îl putea despărţi cineva de o carte. Şi astăzi, uite, îi lăsase pe copiii Căpitanului Grant, la pagina 119, singuri, în oceanul bântuit de furtună... Noroc că fiii unui neînfricat cutreierător al mărilor sunt tot atât de neînfricaţi şi nu dau înapoi în faţa primejdiei. Ba, unde e primejdia mai mare, acolo îi găseşti şi pe ei. Vorba cântecului:

„Vino, furtună—nebună,
loveşte, şi urlă, şi ţipă !
Stă neclintit marinarul —
zâmbeşte şi trage din pipă !"

Sandu se refugiase în podul casei sale. Intrase să citească în pod, deoarece dorea ca până când nu va găsi o scăpare din această grea încercare să nu se întâlnească cu niciunul

dintre prietenii săi. Ar fi trebuit să răspundă la zeci de întrebări şi nu se simţea în stare. Dacă va reuşi să găsească ceva, va fi cu totul altfel. Le va putea spune băieţilor precis : da, sau nu ! Dar acum ce să le spună ? Că nu vor mai putea duce la bun sfârşit sarcina dată de adunarea detaşamentului ? Atâta timp cât mai avea speranţa că nu se putea să nu le vină cineva în ajutor, de ce să mai amărască şi pe alţii ? Destul l—a amărât pe Petrică... Dar, la urma urmelor, Petrică era amărât şi fără asta... Sandu nu era supărat că prietenul său plecase de la iaz aşa cum plecase. Ştia că această ceartă nu va ţine mult. îşi cunoştea bine prietenul ! Era însă întristat de faptul că „mezinul" îşi rupsese cravata şi că, de data aceasta, îi lipsea într—atâta curajul...

Aici, în pod, era plăcut să stai, să citeşti, să vorbeşti cu un coleg sau să visezi; era plăcut să vii iarna, când, ridicând capacul arcuit al lăzii şi privind ocheanul, „cutiuţa poştală", sârmele şi rotiţele „liniilor de semnalizare", să—ţi aminteşti de zilele însorite ale vacanţei de vară ; era plăcut să vii primăvara, când, până la ferestruica podului, îşi întindea braţele încărcate cu flori, castanul. De fiecare dată, podul era altul, îşi schimba înfăţişarea, te întâmpina într—altfel... Numai acum podul se prefăcuse dintr—odată dintr—un loc plăcut într—o ascunzătoare. Brrr !

Sandu deschise din nou cartea „Copiii Căpitanului Grant" la pagina 119. Citi: „Comandantul aştepta o furtună puternică pe care încă n—o prevestea niciun nor ; ştiinţa şi intuiţia sa însă nu se puteau înşela..."

Deodată însă, auzi scârţâitul scării care ducea spre pod, ridică repede privirea de pe carte. Prin deschizătura podului intră Top. Dar câinele nu urcase singur. După el intrară Dinu, Mircea şi Alecu.

—Am spus eu ! li se adresă Alecu, băieţilor. Trebuia să fac rămăşag pe bomboane şi ştiu că aveam ce ronţăi. Uite—l! Aici e ! Şi arătă cu degetul spre Sandu, cu gestul judecătorului ţintind spre acuzat. Dar mâna îi alunecă uşor în jos, în timp ce privirea îi întâlni figura mâhnită a lui Sandu.

Urmară câteva clipe grele, de tăcere adâncă. Nimeni nu îndrăznea nici măcar să tuşească. Toţi, în picioare, priveau spre Sandu, care, stingherit, învârtea între degete un nasture al cămăşii. In sfârşit, Mircea i se adresă :

—Nu te mai juca atâta cu nasturele, c—o să—l rupi !

—N—o să—l rup... Dar chiar în clipa aceea, rămase cu nasturele în mână. Băieţii pufniră în râs. Zâmbişi Sandu. Top lătra.

Râsul avu darul să alunge tăcerea.

—Cum de m—aţi descoperit, întrebă Sandu.

—Hei, eu să nu te descopăr ? se făli Alecu. Degeaba mi se spune mie şi Cristofor Columb al II—lea ? (Într—adevăr, pentru că odată, în urmă cu doi ani, la lecţia de Geografie, Alecu confundase un continent cu altul, băieţii îl porecliseră Cristofor Columb al II—lea. Dar porecla fusese uitată după o vreme).

—De ce te—ai ascuns de noi, Sandule ? îl ţinti prin sticla groasă a ochelarilor săi, Dinu. Ce—i cu ordinul pe care l—ai dat ? De ce nu ne—ai aşteptat ?

Şi Pentru că Sandu nu se grăbi să răspundă, Alecu exclamă :

—Ce, ne jucăm, sau suntem oameni serioşi ? ! Hai, Sandule, spune tot, că mor de nerăbdare.

În loc însă să înceapă a povesti, Sandu întrebă îngrijorat:

—Unde—s ceilalţi băieţi ?

—Cam târziu te gândeşti la ei ! îi răspunse Mircea. Crezi că ne—a bucurat ordinul tău ? La început am crezut că vrei să faci o glumă, dar ne—am înşelat. Hai, spune, ce s—a întâmplat ?

Sandu îşi muşcă buzele. Îi era tare greu să vorbească. De ce nu căutase o ascunzătoare mai bună ? Dar aşa, dacă a fost găsit, ce trebuia să facă ? Să inventeze o poveste oarecare ? Nu, asta nu ! începu să frunzărească grăbit cartea, ca şi cum atunci ar fi vrut s—o citească toată... Apoi o aruncă într—un colţ. Se hotărî:

—Bine... O să vă spun... Am vrut să vă spun mâine, dar dacă nu se poate, fie şi astăzi.

Mi—e foarte greu, Pentru că o să vă întristaţi, dar...
—Suntem pionieri, nu cârpe de praf! se înfurie
Dinu. Orice s—ar fi întâmplat, n—o să plângem. Iar ţie să—ţi fie ruşine că ne crezi cârpe de praf !
—Da, să—ţi fie ruşine ! repetară şi ceilalţi!
—Ne crezi în grupa mică, la grădiniţă !
—Ne crezi pisoi!
—Aşa ne crezi ?
—Recunosc că am greşit, oftă Sandu, vinovat. Ascultaţi—mă...

Povesti totul, aşa cum se întâmplase, de—a fir a păr. Nimic nu uită. Doar despre faptul că se certase cu Petrică nu suflă nimic. Când sfârşi, se făcu din nou tăcere. Apoi Dinu glăsui abătut:
—Dimineaţă am plecat liniştit de acasă, credeam că totul o să meargă bine... şi acum... întrebă, ridicându—şi ochelarii pe vârful nasului : Voi credeţi în soartă ?
—În ce ? îşi aplecă urechea, Alecu.
—În soartă... Nu ţineţi minte ?... „Soarta noastră fuse crudă de—astă dată ; mica mea oştire fuse sfărâmată"... Bolintineanu.
—Ce are Bolintineanu cu portul nostru ? Hodoronc—tronc, poetul îi dă cu poeziile ! se oţărî Alecu. Aşa, dacă vrei, pot să spun şi eu ca să nu tac : „Pe o stâncă neagră, într—un vechi castel !"... Poftim ! Tot Bolintineanu.
—N—ai înţeles nimic! se scandaliza Dinu. Eu vorbesc de soartă, nu de poezii! Se spune că „aşa a vrut soarta"... Tu n—ai auzit niciodată ?
—Şi cine e „soarta" asta ?
—Ştiu eu? Aşa se spune... Poate că ea a vrut să ne amărască acum...
—Prostii! zise Sandu. Şi Dan Mărguş n—a învăţat tot anul, spunând că soarta lui e norocoasă... Şi—a rămas repetent! Dacă o să ne lăsăm în voia soartei, n—o să facem nimic. Trebuie să găsim o scăpare. Asta—i!

Băieţii statură până aproape de amiază la Sandu şi deşi se frământară şi se gândiră în chip şi fel, nu găsiră nimic. Desigur, primul ia care se gândiră toţi fu Vlad. Dar Alecu, trecând pe la şcoală, aflase că Vlad plecase cu băieţii să ajute la strânsul spicelor, la o gospodărie agricolă colectivă dintr—un sat din apropiere şi nu se întorcea decât a doua zi spre seară. Or, să aştepte până a doua zi seara, însemna să se piardă atâta timp din lucrul la ierbare... îşi luară însă angajamentul de a nu se da bătuţi şi plecară cu convingerea că până la urmă tot vor găsi o scăpare.

Sandu rămase din nou singur. Căutând cartea aruncată, zări într—un colţ, lângă o veche tricicletă, un lucru drag, un prieten atât de bun în momente ca acestea. Acolo, în colţ, se afla o cutie mare de carton. Deschizând—o, ai fi spus despre conţinutul ei: „Eh, nişte vechituri fără folos"... Fără să poarte nicio etichetă, această cutie era cunoscută în familia Danu sub numele de „cutia amintirilor". Şi într—adevăr, da fiecare lucruşor aflat în ea era legată o amintire, o amintire veselă, duioasă sau tristă. Sandu trase cutia lângă el, suflă praful de pe capac şi—l deschise. Cunoştea bine povestea fiecărui obiect din cutie, dar aşa cum poţi privi un tablou frumos şi de sute de ori, descoperind de fiecare dată câte ceva nou, şi aşa cum nu poţi să spui niciodată, de câte ori ai sui o cărare spre vârful muntelui : „M—am plictisit de drumul ăsta", aşa şi pe Sandu îl atrăgea să deschidă din când în când „cutia amintirilor" şi să—şi spună în minte povestea lucrurilor din ea...

...Iată, printre celelalte lucruri, două ghetuţe cu vârfurile roase, cu şireturile rupte... Le—a păstrat mama ca să—şi amintească de ziua când Sandu a făcut primii paşi, de la pat până la masă, singur !... Ce eveniment important! Iată. într—un colt un caiet subţire, îmbrăcat în hârtie albastră, având foi cu pătrăţele. Pe prima pagină, un purcel de cerneală, apoi, cu cifre strâmbe şi mari de—o şchioapă, următoarea socoteală anulată cu două linii roşii încrucişate: „2+3=6". Iar dedesubt, un şir întreg de „2+3=5" scris cu aceleaşi cifre strâmbe şi mari, în care 2 semăna când cu o lebădă, când cu o raţă ; 3 semăna ori cu o ureche, ori cu semnul întrebării; iar despre 5 nimeni n—ar fi putut spune

că semăna cu ceva — doar, în cel mai bun caz, cu o literă din vechiul alfabet egiptean... Caietul acesta l—a păstrat tot mama ca să—i aducă aminte de primele luni de şcoală ale lui Sandu... Iată, lângă ochelarii bunicului, o cutiuţă de tablă şi în ea un plumb. Acest plumb l—a păstrat tata. Era iarnă şi viscol cumplit. Caporalul Dumitru Danu împreună cu grupa sa primiseră ordin să amuţească o mitralieră hitleristă care, ascunsă la gura unei trecători din munţii Tatra, scuipa fără întrerupere plumbi aducători de moarte. Caporalul Dumitru Danu duse la îndeplinire cu cinste ordinul. Dar un glonţ vrăşmaş îl lovi în umăr. După operaţie, medicul îi arătă plumbul şi i—l dădu : „Păstrează—l ! Aşa fac ostaşii !" Şi tatăl l—a păstrat... Iată apoi în „cutia amintirilor", lângă o fotografie înfăţişând o casă mică, cu acoperişul ca o căciulă jerpelită, casa în care locuise familia Danu în urmă cu câţiva ani şi alături de andrelele bunicii, o floare de câmp presată între două cartoane. Cine a păstrat această floare, când pe orice câmp cresc miliarde ca ea şi nimeni nu te opreşte să le culegi ? Mama spune că ea a păstrat—o. Tatăl spune că el a păstrat—o. Şi tot tatăl, ca să nu se supere mama, spune: „Am păstrat—o amândoi. E bine?" Această floare, care a răsărit din sămânţa purtată de vântul stepelor largi ale Ucrainei, a aruncat—o deasupra capetelor mulţimii adunate să—i întâmpine pe eliberatori, un tanchist sovietic, primul care la sfârşitul lui August 1944 a intrat în oraş. Mama spune că ea a prins floarea. Tatăl spune că el a prins—o. Dar tot tatăl, ca să nu se supere mama, spune : „Am prins—o amândoi"...

„Cutia amintirilor" părea un sac fără fund. Aplecat asupra ei, Sandu călătorea cu gândul în vremea care s—a scurs şi din al cărei parfum, câteva picături fuseseră adunate aici...

Iată, sub andrelele bunicii, o ramă de scoici şi în ea, uitată, o fotografie... Pe platforma unui camion încărcat cu nisip, doi bărbaţi, unul ţinându—l prieteneşte pe după umeri pe celălalt. Alături, două lopeţi înfipte în nisip. Pe spatele fotografiei, cu scrisul unui om care a fost obişnuit să ţină în mână mai mult lopata sau ciocanul, decât condeiul sau creionul, cuvintele : „Dumitre, să ne amintim de zilele când lucram la construirea parcului nostru". Şi o semnătură simplă : „Petre". Unul din cei doi oameni din fotografie era Dumitru Danu. Celălalt era un om înalt, voinic, cu umerii laţi, cu sprâncenele neobişnuit de groase, cu expresia feţii severă, dar cu buzele răsfrânte într—un zâmbet continuu, care parcă îţi spunea : „Hai să stăm de vorbă. Ce bucurii şi ce necazuri mai ai ? Bucuriile să le înmulţim şi necazurile să le luăm pe făraş — şi la gunoi cu ele !" Acest om era secretarul comitetului de Partid al fabricii „Victoria", Petre Stancu, „nenea Petre", cum îi spuneau copiii şi tinerii din fabrică.

Sandu privi îndelung fotografia... Se gândi : „Oare nenea Petre nu ne—ar putea ajuta ?" Gândul acesta, apărut întâmplător, începu să—l stăpânească. Sigur, doar tot nenea Petre le—a dăruit în vacanţa trecută şi vasele... Fără îndoială că nenea Petre i—ar putea ajuta... Dar gândul pornit luminos se întunecă iar. Cu toate că era oarecum simplu să—l roage : „Nene, pune tu un cuvânt bun pentru noi, zău, nene !" Sandu renunţă la ideea aceasta. Băieţii nu i—ar ierta—o niciodată. Pe drept cuvânt l—ar lua la rost : „Amiral eşti tu ?... Dacă eşti, atunci de ce umbli cu „nene" în sus şi „nene" în jos ? De ce ?... Un amiral care apără cauza marinarilor săi n—are nevoie de niciun fel de „nene"... El se duce cu fruntea sus şi spune : „Tovarăşe secretar, sunt amiralul Alexandru Danu şi am venit să—ţi vorbesc. E o chestiune care nu mai poate suferi amânare..."

Închise capacul cutiei. Auzi zgomotul porţii, apoi vocea mamii :

—Eşti acasă ?

Răspunse fără să—şi părăsească locul.

—Da, mamă.

—Ţi—e foame?

—Nu...

—Dar ce—ai mâncat ?

—Nimic...

—Şi—a fost bun... nimicul ? Hai, dă—te jos că îndată pregătesc masa. Numai fachirii nu mănâncă .. Ba şi ei, dacă ar gusta din borşul meu, s—ar lăsa de posturi pentru toată

viaţa…

Capitolul 9. „TOVARĂŞE... AMIRAL, TOVARĂŞUL SECRETAR V Ă AŞTEAPTĂ !"

În cabina largă a submarinului „Nautilus" se adunaseră : Căpitanul Nemo, Căpitanul Grant, Golovnin, vestitul navigator rus, comandant al covertei „Diana", Cristofor Columb, Magellan şi alţi câţiva încercaţi navigatori, care alcătuiau „Clubul Căpitanilor Celebri" sau pe scurt ,,C^3".

Căpitanul Nemo îi pofti pe toţi să ia loc în jurul mesei rotunde şi deschise adunarea spunând :

—Iubiţi maeştri ai mărilor şi ai oceanelor ! Biruitori ai furtunilor şi ai uraganelor! Ne—am adunat aici, pe puntea bătrânului meu „Nautilus", ca să ne sfătuim cum putem să ajutăm un brav purtător al numelui de marinar. E vorba de amiralul Alexandru Danu de la Iazul Mic... Timpul scurt pe care îl avem la dispoziţie nu—mi permite să vă mai înfăţişez frumoasa activitate a marinarilor de sub comanda acestui amiral. De altfel, mulţi dintre dumneavoastră o cunosc prea bine...

—Da ! Cunoaştem ! Am auzit! se ridică un val de glasuri groase pe care le—ar invidia orice bas din lume.

—Nici nu se putea să nu fi auzit! continuă căpitanul Nemo. Acum însă, marinarii din portul „Iazul Mic" se află într—o mare încurcătură. E de la sine înţeles că trebuie să—i ajutăm. Să jurăm deci că se vor putea bizui pe puterile noastre unite!

—Jurăm !... Juram ! Juram!... rostiră într—un glas
maeştrii mărilor şi ai oceanelor.

Ridicând mâna, ceru cuvântul Golovnin. El spuse :

—Ca întotdeauna, marinarii „Dianei" sunt şi astăzi gata să vină în ajutorul celor în primejdie. Vă asigur că nimeni nu va putea sta în calea hotărârii noastre!

Din pipa Căpitanului Grant se ridicau neîncetat rotogoale cenuşii de fum :

—Eu propun o expediţie a clubului nostru la „Iazul Mic" — zise el, trăgând din pipă şi vorbind fără grabă, ca întotdeauna.

—Ce părere aveţi ?

—Este extraordinar! îşi frecă bucuros palmele, căpitanul Nemo.

Doar Magellan nu se arătă prea încântat:

—Pe barba mea albă, dacă vă înţeleg... Eu, vă jur, nu mă pot încumeta să pornesc cu corabia mea până la „Iazul Mic" ! În urma ultimei mele călătorii, corabia s—a şubrezit de tot...

Golovnin râse cu atâta poftă, încât mustaţa lui arcuită i se zgudui ca un vapor ciocnit de stâncă :

—Păi, nici nu ne gândim, maestre Magellan, să pornim spre „Iazul Mic" pe corabia dumitale. Viaţa ne e scumpă şi nu dorim să ne trezim în braţele lui Neptun... Vom călători cu submarinul „Nautilus".

—Nava mea vă aşteaptă ! făcu un gest larg, cu braţele, Căpitanul Nemo. Chiar de curând i—am verificat motoarele. Merg ca un ceasornic ! Provizii avem, iar despre curaj şi îndrăzneală, cred că nici nu mai trebuie să vorbim..

—Fără îndoială, fără îndoială, îl aprobă Căpitanul Grant: Căpitane Nemo, dă comanda de plecare !

Căpitanul Nemo duse la gură pâlnia de comandă :

—Atenţiune, sala maşinilor ! Atenţiune, sala maşinilor ! Viteză maximă ! Viteză

maximă! Direcţia spre „Iazul Mic". Direcţia spre „Iazul Mic". Paralela 45°, Meridianul 25°! Paralela...

Dar un zgomot asurzitor îi acoperi cuvintele. Se pornise pe neaşteptate o furtună ? Sărise în aer sala maşinilor ? Se stricase oare sirena de alarmă ?

Nu ! Marea era calmă, maşinile funcţionau bine. Sirena nu se defectase. Zgomotul venea de la ceasul deşteptător care se afla pe masa din camera lui Sandu Danu. Băiatul visase...

Repede mai trecuse noaptea. Îşi aminti de vis şi zâmbi.

începu să se îmbrace grăbit. Aseară luase hotărârea de a se duce să stea de vorbă cu Petre Stancu. Şi se va duce... Neapărat! Se privi în oglindă. Părul umed lăsă pieptenele să aşeze linia dreaptă a cărării, îşi potrivi bereta albă cu panglici albastre.

Top îi urmărea fiecare mişcare, având aerul că întreabă : "Ce fel de agent de legătură mai sunt eu, dacă nu—mi faci şi mie o beretă, ori măcar o panglică să mi—o leg de coadă ?"

—Azi rămâi acasă, bătrâne Top — zise Sandu Vezi să nu—ţi faci de cap. Să—l laşi în pace pe Sforăilă, că iar te alegi cu zgârieturi. Ai înţeles ?... E bine ! La revedere... Ei, cum dai la revedere ? Top ridică o labă şi stăpânul său i—o strânse cu putere.

Până la fabrica „Victoria" era puţin de mers. Grăbind paşii, Sandu ajunse în câteva minute. Ciocăni în ferestruica portarului. Ferestruica se ridică şi apăru capul unui bătrân mustăcios.

—Pe cine căutaţi ?

—Vreau să vorbesc cu tovarăşul Petre Stancu, secre...

—Ştiu !

—Spuneţi—i că—l caută... Băiatul îşi opri şirul vorbelor, strânse pumnii şi reluă : Spuneţi—i că—l caută amiralul Alexandru Danu, comandantul portului...

Bătrânul holbă ochii :

—Ce spui ? Îl caută un amiral ? Măi, comedie... De când e fabrica, n—a fost pe aici un amiral. Şi dându—şi seama că acum, mai puţin ca oricând, nu era vreme de vorbă lungă, bătrânul întrebă neliniştit:

—Şi unde—i amiralul ? A venit cu maşina ? Să deschid poarta mare ? Spune repede, unde—i ?

—Nu trebuie deschisă nicio poartă! Sandu îşi muşcă buzele ca să poată răspunde serios — eu sunt amiralul ! Uite bereta !

—Ei, bată—te să te bată, năstruşnicule... Cum de nu te—am recunoscut ? Eşti băiatul lui Dumittru Danu... Ha, ha, ha I Bătrânelul începu să râdă cu gura până !a urechi :... Doar nu odată te—am văzut... Te ştiu de când erai cât pumnul! Hai, intră ! Ştii unde—i biroul tovarăşului Stancu ?

—Ştiu. Doar nu odată am mai fost...

Sandu stătea de mai bine de jumătate de oră pe banca din sala de aşteptare. Secretarul comitetului de partid era într—o şedinţă. Băiatului nu—i părea rău că nu intrase imediat la el. Avusese tot timpul să—şi alcătuiască în minte un plan amănunţit al celor ce le va spune.

Cineva se apropie de el şi—l înştiinţa că şedinţa s—a terminat. Apoi îl întrebă :

—Pe cine să anunţ ?

—Pe amiralul Alexandru Danu...

—A, Sandu Danu ! Băiatul lui Dumitru! Eşti, cum s—ar spune, prietenul tovarăşului secretar !

—Sunt, adică... astăzi nu sunt! De obicei, el e... „nenea Petre"... Astăzi însă... cum să vă explic ? Nu vreau să—i mai spun „nene Petre"... înţelegeţi ?

Omul, bineînţeles, nu pricepuse. Se uita la Sandu cu ochi mari, veseli.

—Aşa puteam să—i vorbesc şi pe stradă, sau acasă la el, ori la noi... Acum e altceva ; el e secretar şi eu... amiral ! înţelegeţi ?

Omul, bineînţeles, tot nu pricepea.
—Vă rog, tovarăşe... Anunţaţi pe tovarăşul secretar că vrea să—i vorbească amiralul Alexandru Danu... Să nu spuneţi cumva Sandu Danu, sau Alexandru, fără „amiral" înainte... Vă rog, nu uitaţi! Cuvântul „amiral" mă interesează acum cel mai mult...

Omul plecă tot nedumerit, dar cu zâmbetul pe buze. Se vede însă că vorbise ceva cu secretarul, căci se întoarse peste câteva minute şi, serios, spuse :
—Tovarăşe... amiral, tovarăşul secretar vă aşteaptă !

Camera de lucru a secretarului comitetului de partid era largă, spaţioasă. In ea se afla o bibliotecă, o masă acoperită cu un geam de sticlă pe care se găseau mai multe dosare aşezate în ordine şi un telefon. Pe un scrin, o vază cu câteva fire de flori.

Când intră Sandu, secretarul înainta până în mijlocul camerei şi îi întinse mâna :

—Bine—ai venit, tovarăşe... amiral! Te rog să mă ierţi că te—am făcut să aştepţi. Am fost reţinut într—o şedinţă care era anunţată de câteva zile, aşa că...

Sandu răsuflă uşurat. Bine că nu—i spusese : „Ce—i, Sandule ? Ce vânt te—a adus pe aici ? Ai vrut să mă vezi, sau ai făcut vreo poznă ?"
—Ia loc, tovarăşe amiral ! Îi aduse un scaun în faţa mesei şi—l pofti să se aşeze printr—un gest al mâinii.

Se aşezară amândoi. Secretarul deschise un pachet de ţigări :
—Fumezi, tovarăşe amiral ?
—Poftim ?... Nu, mulţumesc !
—Bine faci ! Tutunul e o pacoste. Nici eu nu fumez. Ţin pachetul ăsta aşa, pentru vreun oaspete...

Cu tot planul amănunţit pe care şi—l făcuse, Sandu se simţea stingherit, nu prea ştia cum să înceapă. Dar secretarul îl scoase din încurcătură :
—Şi—acum să—ţi aud păsul... Ce te—a făcut să—ţi laşi marea şi să vii la noi ? Pe aici, cam rar primim vizita unui marinar.
—E vorba despre un necaz, nene...

Na ! Era cât pe—aci să facă una boacănă. Reîncepu fraza grăbit :
—E vorba de un necaz, tovarăşe secretar. Vin în numele marinarilor de la „Iazul Mic" ca să—ţi povestesc cele întâmplate ieri dimineaţă în port şi să te rog... să te rog...

În vreme ce aşteptase pe sală, îi veniră în minte nişte cuvinte deosebite.
—Aha !... să te rog să rezolvi favorabil cererea noastră. Iată despre ce este vorba : eri dimineaţă a venit cineva de la fabrică şi ne—a spus că nu mai avem ce căuta acolo şi să plecăm. Ne—a făcut haimanale... A spus că alături e o fabrică şi că nu se poate ca noi să mai rămânem la iaz. A ţipat... Şi noi am plecat de la iaz... Suntem foarte amărâţi... Asta voiam să spun !

Înainte de a intra aici, Sandu crezuse că nu—i va ajunge nici o oră pentru a povesti cele întâmplate. Şi acum, uite, terminase într—un minut. Repetă : „asta voiam să spun !" — şi ridică privirea spre secretar.

Pe faţa lui Petre Stancu nu se putea citi nimic. Sprâncenele lui groase îi umbreau ochii, care priveau înainte, nemişcaţi. întrebă :
—Cum arăta omul acela ? Poţi să—mi spui ?
—Avea o pălărie de pai... Era înalt... roşcovan... Era urât...

Secretarul zâmbi :
—Cum, urât ?
—Aşa... nu—ţi venea să te uiţi la el! Avea o cravată galbenă prinsă cu un ac...
—Tu cunoşti pe mulţi din fabrica noastră... Pe el l—ai mai văzut ?

—Nu...
—Niciodată ?
—Nu... Cred că nici nu stă în cartier...
—Mda... Şi vasăzică sunteţi amărâţi...

—Da ! răspunse Sandu. Spune şi mata... E uşor să te gândeşti că dintr—odată tot ce—a fost nu mai este... Ne e tare drag iazul, portul nostru!... Mai înainte, mata ştii, acolo era maidanul. Se aruncau gunoaie. Noi am scos nisip din iaz şi am astupat toate gropile, am smuls toate buruienile... Mai înainte, iazul era murdar. Unde te întorceai, numai mătasea broaştei ! Acum e curat. Nimeni nu—l mai recunoaşte... Noi l—am făcut aşa ! Tot noi ara reparat magazia cea veche... Acum, am făgăduit în faţa adunării detaşamentului că vom dărui şcolii un ierbar mare, general. Pentru asta strângem plante din jurul iazului şi facem schimb cu ele, cu alte şcoli din ţară. Ne îngrijim şi de câţiva copii mici din cartier... Secretarul îl întrerupse deodată :

—Şi totuşi, dumneata, tovarăşe... amiral, eşti vinovat ! Nu—ţi dai seama ?

Cuvintele lui Petre Stancu veniră pe neaşteptate. Băiatul întrebă uluit, cu jumătate de gură :

—Vinovat ? De ce sunt vinovat ?

—De ce ? Secretarul se sculă şi începu să păşească liniştit prin cameră. Se opri lângă vaza cu flori, îndreptă un fir aplecat prea tare şi spuse: Dacă nu—ţi dai seama singur, ascultă—mă şi ai să afli... Făcu iarăşi câţiva paşi cu mâinile la spate, aşa cum te plimbi duminica prin parc :

—A venit cineva şi ţi—a spus să părăseşti portul. Dumneata ce—ai făcut ? Ai uitat că eşti amiral, ai uitat că ai răspunderi şi ai făcut ce era mai uşor de făcut: ai plecat. Gata ! Nu mă plouă, nu mă ninge ! Nu l—ai întrebat pe omul acela în numele cui vine, cine l—a însărcinat să—ţi vorbească ! De ce nu l—ai întrebat ? Răspunde tovarăşe... amiral!

Inima lui Sandu porni în galop. Ce putea să răspundă ? Tăcu. Şi în clipa aceea grea, băiatul îşi închipui ce vi urma. Secretarul va spune: „Nu eşti în stare să fii amiral. Şi poate că nici de ierbare nu—ţi pasă! Poate că vreţi să le faceţi numai pentru ca să nu se spună că, deh ! sunteţi pionieri şi staţi toată vacanţa cu burta la soare! Nu mai stărui... E de prisos !"

În clipa aceea grea, amiralul portului „Iazul Mic" ar fi vrut să—l înghită pământul, împreună cu bereta, cu ancora brodată pe ea şi cu panglicile albastre...

—De ce nu răspunzi ? auzi vocea secretarului.

—Ce să mai răspund ? Ai dreptate, tovarăşe secretar ! Asta înseamnă că...

—Asta înseamnă că, secretarul îi continuă cuvintele, amiralul va trebui să se gândească mai bine, să—şi dea sema ce mare răspundere poartă în spate. De mâine, când veţi reîncepe activitatea...

Băiatul tresări. Faţa i se însenină. Măcar a mia parte dintr—o secundă ar fi vrut să—l îmbrăţişeze pe omul din faţa iui şi să—i spună : „Ce bun eşti, nene Petre!" Se ridică emoţionat şi întinse mâna secretarului :

—Îţi mulţumesc, tovarăşe secretar. Îmi dau seama ...îmi dau seama că am greşit.

—Asta e bine, dar nu—i destul...

—Ştiu ! Mă voi strădui să nu mai repet greşeala... Şi adăugă, cuprins de acea bucurie care te face să zburzi, să fluieri, să îmbrăţişezi pe oricine îţi iese în cale... Vasăzică de mâine...

—Da ! De mâine — spor la treabă ! Şi secretarul îi strânse mâna bărbăteşte.

Emoţionat, Sandu îşi îndreptă trupul, ridică fruntea, salută şi se retrase spre uşă.

—Stai, tovarăşe, nu pleca... Cu amiralul Alexandru Danu am terminat... Vreau însă să—i spun ceva lui Sandu. Se poate ?...

Băiatul se gândi puţin şi răspunse vesel :

—Acum, da ! Se poate !

—În regulă... Te rog să—mi aduci înapoi cartea pe care ţi—am împrumutat—o... Ai citit—o, mi—ai vorbit şi mie de ea, dar au trecut de atunci şase luni ! O carte e făcută ca să fie citită de cât mai mulţi, nu să stea într—un loc până o mănâncă şoarecii... Ne—am înţeles ?

—Da, tovarăşe secre... (Uf! Iar eira să greşească). Da, nene Petre... Îţi voi trimite cartea cu

tata. La revedere!

—La revedere, Sandule !

Îndată ce rămase singur, secretarul ridică receptorul telefonului şi formă un număr.

—Cu tovarăşul Hâncu... Dumneata eşti ? La telefon e Petre Stancu. Spune—mi, cine te—a însărcinat să ceri copiilor să părăsească locul de lângă iaz ?.. Cum? Ce spui? Aha! Mă rog... mă rog... se poate să fie şi cum spui dumneata... Cum ? Nu ne putem înţelege prin telefon. O să mai stăm de vorbă. Bună ziua.

Secretarul aşează receptorul în furca telefonului şi îşi trase scaunul mai aproape de masă.

Capitolul 10. "PENTRU ONOAREA LUI PETRICĂ"

Cum ieşi pe poarta fabricii, primul gând al lui Sandu fu să se îndrepte spre şcoală. Dacă nu se duseseră la iaz, băieţii n—aveau unde să fie decât aici. Era foarte bucuros că le putea aduce o veste atât de bună : ordinul de zi numărul doi a fost un nor trecător şi din nou e limpede cazul „Iazului Mic" !

Sandu zări de departe drapelul fluturând în vârful catargului, dar se miră cum de se poate că larma obişnuită a curţii, de data aceasta, nu se auzea. Îi reamintiră cei doi pionieri de servici la poartă că băieţii plecaseră în excursie, să ajute gospodăria agricolă colectivă din apropiere, la culesul spicelor.

În „colţul liniştit", care de—abia acum, când curtea şcolii era goală, îşi merita acest nume, jucau şah opt băieţi. Dar nu unul contra altuia, cum se joacă de obicei, ci şapte contra unu ! De o parte a tablei de şah jucau şapte băieţi şi de cealaltă parte unul singur. Ei bine, dar acel unu, nu era un jucător oarecare, ci Nicu Negulescu, cel mai bun şahist din şcoală ! întâlnirea celor de la „Iazul Mic" cu Nicu şi Iliuţă fusese rece, nedorită. Nicu şi Iliuţă veniră la şcoală pentru a chema pe câţiva băieţi să vină cu ei, la „Ţărmul Broaştei", dar, după cum se vedea, nimeriră prost.

Mai târziu, la propunerea lui Iliuţă, începură să joace şah. Şi pentru că nimeni nu îndrăzni să joace singur cu Nicu, supranumit şi „marele şahist", acesta se pir inse să joace contra tuturor. Dar cu toate că printre adversari se aflau Dinu, Mircea şi Costea, care jucau destul de bine, Nicu îşi stabili de la început un avantaj, schimbând un cal pentru un ofiţer şi doi pioni.

—Mă, de ce n—aţi venit şi cu familia ca să jucaţi contra mea?! le spuse Nicu într—un moment când cei şapte se certau, fiecare susţinând că mutarea propusă de el e cea mai bună şi că numai ea, dar *„numai ea",* ar putea da o lovitură nimicitoare adversarului. Şi Nicu adăugă superior : Vă am în buzunarul pentru ceas. Din câte mişcări vreţi să vă fac mat ?

Sosirea lui Sandu fu întâmpinată cu strigăte gălăgioase. Băieţii lăsară partida neterminată şi alergară spre el. Iar când Sandu răspunse zecilor de întrebări pline de nerăbdare cu obişnuitul „E bine...", un „Uraaa" puternic şi vesel răsună în curte. Ba, chiar în clipa aceea de mare bucurie, Dinu făcu şi două versuri :

Foaie verde de ibric,
pionieri — la „Iazul Mic" !

Versurile fură primite cu râsete, dar mai ales cu proteste :

—De când are ibricul „foaie verde" ?

—Ca nuca în perete ! Ibric — Iazul Mic !...

—Decât aşa poet, mai bine lipsă !

—Asta—i poezie, cum sunt eu trotinetă !

—Se întâmplă, tinerilor — se scuză Dinu. Mi—au venit la repezeală. Şi—apoi, dacă vreţi, pot să le schimb. În loc de „foaie" pot să pun ,,coadă" Coadă verde de ibric ! Asta se poate, nu—i aşa ? Ibrice verzi pot exista. Vedeţi ?

Râzând şi ghiontindu—l pe Dinu, care se apăra strigând : „Dacă mai daţi în mine, mai fac una tot aşa de proastă", băieţii se întoarseră din nou la „colţul liniştit". Sandu le povesti pe scurt discuţia cu tovarăşul Petre Stancu. Băieţii se arătară foarte mulţumiţi că Sandu nu trebuise să se roage şi că discuţia decursese cum spunea el, „aşa, de la om la om". Fură miraţi însă când Sandu le spuse că tovarăşul Stancu nu ştia nimic despre omul care îi alungase ieri.

—Cel care ne—a alungat e un rău ! zise Dinu.
—Parc—ar fi fost iazul lui! adăugă Alecu. Îşi umflă obrajii şi—şi scoase burta înainte. Spuse îngroşându—şi glasul:
„Pe—aici să nu vă prind, că—i iazul meu !" Băieţii făcură haz de imitaţia lui Alecu. Se pricepea bine să imite Alecu, dar cel mai bine îl imita pe „jupan Timofte", cel care nu de mult avusese cea mai mare „băcănie şi delicatese" din cartier. Ca întotdeauna, când Alecu începea să imite pe cineva, băieţii îl rugară şi acum să—l imite pe „jupan Timofte".

Alecu îşi suflecă mânecile, îşi trase o şuviţă de păr pe—o sprânceană, cern haina albă de doc a lui Dinu şi şi—o prinse dinainte, înnodând mânecile pe după gât, în chip de şorţ. Apoi începu cu un glas care semăna a cârâit de cioară :
—„Vrei mere ? Cât să fie ? Un kil ? Cum ? Mărul ăsta e stricat ? Ferească dumnezeu ! Dar ăsta ce are ?
Tot stricat ? Nu—i nimic, tot pierd la ele... Ce spui ? Asta nu—i măr, ci cartof ? Lasă, că—i bun şi cartoful. Cartofii prăjiţi sunt chiar mai buni decât merele..."

Băieţii râdeau cu atâta poftă, încât îl făcură şi pe Alecu să râdă şi să nu mai poată continua.
—Măi Alecule, tu artist să te faci! îl sfătui Dinu. Eu o să scriu piese şi tu o să le joci. Ai văzut doar că mă pricep la scris... „Foaie verde de ibric"...

O nouă cascadă de râsete şi de glume înţepătoare şi gălăgioase demonstrară încă odată cât de nepotrivit era numele locului în care se aflau : „colţul liniştit" !

Abia atunci Sandu îl văzu mai bine pe Nicu. Ieşi din grupul prietenilor săi, se îndreptă spre Nicu şi îl întrebă ironic:
—Ce mai faci... „amirale" ?
—Bine, amirale ! Mai bine chiar decât mă aşteptam. Mi—e teamă însă că tu n—o duci prea grozav...
—Ce te face să crezi ?
—Ştiu şi eu ? Mi—e că n—o să te mai poţi lăuda în faţa detaşamentului...
—Să mă laud ! Cu ce?
—Cu mine...
—Cu tine nu se poate lăuda nimeni!
—Oho ! Ce te—ai mai lăuda tu ! Nicu luă o poziţie caraghioasă, scoţându—şi pieptul în afară şi ridicând o mână, apoi cu glasul îngroşat spuse : Tovarăşi, felicitaţi—mă. Scrieţi despre mine la gazeta de perete şi trimiteţi o corespondenţă şi la „Scânteia Pionierului". Eu, Sandu Danu, cel mai grozav dintre toţi, mi—am îndeplinit angajamentul: l—am dezvăţat pe Nicu, bătăuşul—bătăuşilor de a mai fi bătăuş ! Ha ! Ha! Aşa ai spune dacă ai putea... Dar păsărică a sburat! Pune—i sare pe coadă...

—Tu nu eşti păsărică, Nicule... Eşti pasăre şi încă dintre acelea de curte, care de îngâmfată ce—i, toată ziua îşi roteşte coada şi îşi ridică guşa... Cât priveşte angajamentul nostru, află că tot o să ni—l ţinem !
—Mă faci să râd...
—Râzi cât pofteşti, dar ţine minte : noi cu bătăuşii nu putem trăi laolaltă. Nu te vom lăsa să te mai lauzi cu... puterea ta ! Şi nici să mai baţi pe nimeni nu te vom mai lăsa !
—Serios ?
—Foarte serios!
—Atunci am să—ţi arăt îndată cât de serioase sunt vorbele tale. Iliuţăăă ! Iliuţă, vino aici!

Iliuţă veni, şi când fu la un pas de Nicu, acesta îi trase un ghiont, ce—i drept nu prea tare.
—Ce—ţi veni, Nicule ? se bosumflă Iliuţă. Lasă—mă în pace !
—Ei, ai văzut... tovarăşe Sandu Danu ?
—Am văzut, răspunse Sandu cu amărăciune. Acum însă nu eşti numai tu vinovat. E şi

Iliuţă care după toate câte i le faci, mai rămâne prieten cu tine...
—M—am obişnuit! oftă Iliuţă. Acum însă nu mi—a tras tare.
—Te—ai obişnuit... oftă şi Sandu. De ce nu te obişnuieşti şi să mergi în mâini, cu capul în jos ? Sau să stai la masă în genunchi, nu pe scaun ?
—Nu e chiar tot una — zise Iliuţă fără convingere.
—Ba e tot una! rosti Sandu cu hotărâre. Şi pentru că grupul băieţilor se apropiase de ei, Sandu se întoarse şi întrebă : Dar Petrică unde este ? A plecat şi el la culesul spicelor ?
—Nuuuu... făcu Nicu, deşi ştia că nu pe el îl întrebase: Nici n—a venit. I—am promis o bătaie la şah şi i—a fost frică să vină.

—Mai încet, mai încet — îl domoli Sandu. Pe Petrică nu—l baţi cu una cu două.
—Nu—l bat? Ha ! Joc cu el şi fără o tură. Iar pe tine, dacă vrei să ştii, te bat şi cu ochii închişi. La şah eu sunt amiral, nu tu !
—Laudă—mă gură, că ţi—oi da friptură ! Versurile astea nu—s de mine, dar se potrivesc — îl înţepă Dinu.
—Aşa s—o crezi tu ! sări şi Iliuţă în apărarea prietenului. Pe Nicu nu—l bate nimeni la şah.
—Bine, bine, nul bate nimeni. Ce atâtea discuţii? încheie vorba Sandu. Hai să vorbim despre lucruri mai serioase...
—Schimbi vorba, nu—ţi convine — nu se lăsă Nicu. Tu vrei să fii în toate primul, dar uite că la şah nu—ţi mai merge...
—Prostii ! Nu vreau nimic. Tu ai plecat dintre noi... Lasă—ne în pace... Şi adresându—se băieţilor, spuse : Trebuie să reîncepem treaba la ierbare şi ziua de azi aproape că am pierdut—o. N—am cules decât câteva plante. Scrisoarea a scris—o Dinu, dar nu ştim unde s—o trimitem... Vreţi să rămânem de căruţă ? Trebuie să stăm de vorbă cu Vlad...
—Vlad e cu băieţii în excursie !
—Spre seară se întoarce. Să mergem la el, propuse Alecu. Vreţi ?
Băieţii fură de acord.
—Trebuie să—l anunţăm şi pe Petrică — spuse Sandu. Cine stă mai aproape de el ?
—Eu stau în apropiere — intră în vorbă Nicu. Numai că eu nu mai primesc ordine de la voi! Şi râzând, adăugă : Şi apoi, nici Petrică nu vrea să dea ochii cu mine... V—am spus că i—am promis o bătaie la şah!
—Iar te bagi în vorbă ? Iar te lauzi ? îl privi Sandu dispreţuitor.
—Am cu ce să mă laud! Dacă ai avea cu ce, te—ai lăuda şi tu. Cât despre Petrică al tău, am mai spus : aici îl am! Şi arătă buzunarul pentru ceas.

Sandu nu trecea în clasă drept un bun jucător de şah. Nu luase parte nici la concursurile pe şcoală şi cu atât mai puţin la cele interşcolare. Îi plăcea şahul, dar nici el n—ar fi putut spune cum se întâmplase că de fiecare dată când avusese loc câte o competiţie, dintr—o pricină sau alta, nu participase. Sandu jucase de câteva ori cu Petrică, acasă la acesta, dar de fiecare dată partidele rămăseseră neterminate — fie că se înnoptase şi Sandu trebuia să plece, fie că Petrică trebuia să alerge după cumpărături, ori că „în criză de timp", depăşiseră vremea de joacă şi aveau lecţii grele pentru a doua zi. Sandu însă juca adesea şah, seara, cu tatăl său, şi uneori când venea în vizită nenea Petre, juca şi cu el. Petre Stancu îl învăţase că nu trebuie să se gândească numai la mişcările lui, ci şi la acelea ale adversarului şi, mai ales, să preţuiască fiecare pion. „Pionul e cea mai importantă piesă" — îi spunea el. La şah e ca şi pe câmpul de luptă. Dacă ai pierdut ostaşii, degeaba mai păstrezi caii şi întăriturile !"

Cu toate că îşi dădea seama că nu joacă şah tocmai prost, ştiindu—l pe Nicu cel mai bun şahist din şcoală, Sandu era convins că jucând cu el, ar pierde. Totuşi, acum simţea o dorinţă aprigă de—al învinge pe Nicu. Nu atât pentru că Nicu se lăudase cu ştiinţa lui, cât pentru onoarea lui Petrică. Într—adevăr, Petrică nu juca atât de bine ca Nicu, dar nici aşa., să spună că—l „are în buzunarul pentru ceas". Asta era prea din cale afară... Se adresă lui Nicu :

—Ascultă !... Petrică joacă mai bine decât mine şah. M—a bătut poate dă o sută de ori! Dar pe tine te bate de două sute de ori!

O clipă, Nicu rămase uluit, dar pufni deodată într—un râs zgomotos :

—Ha, ha ! Asta—i cea mai bună glumă pe care am auzit—o— Auzi, Iliuţă ? Auzi ce spune ?

Deşi nu—l întovărăşiră la râs, băieţii erau şi ei convinşi că Nicu avea dreptate, iar Iliuţă, dacă ar fi fost vreun foc prin apropiere, l—ar fi imitat în clipa aceea pe Mucius Scaevola[1] . ..Nu, Petrică ar fi făcut în cel mai bun caz remiză cu Nicu, dar nicidecum nu l—ar fi putut învinge !

—Petrică te—ar bate precis ! îl provocă din nou Sandu.

—Spui aşa, pentru că nu—i aici ! vorbi Iliuţă, convins că, aşa cum spusese Nicu, e vorba de o glumă.

—E ca şi cum ar fi aici! Petrică mă bate pe mine, chiar dacă joacă fără regină... O să joc eu cu Nicu. Dacă îl învinge... înseamnă că Petrică..—

—...„mă are în buzunarul pentru ceas" ! râse Alecu, imitându—l pe Nicu.

—Exact! Te prinzi, Nicule ? Joci cu mine ?

—Mai întrebi ? Joc! Numai că te rog, pe urmă să nu te văicăreşti: „M—a bătut! Hâ, hâ, hâ... M—a bătut..."

—N—am să mă văicăresc. Nu te îngriji. Îţi pun însă o condiţie: Deşi tu nu mai primeşti ordine de la mine, dacă pierzi, treci pe la Petrică şi—i spui să vină după amiază pe la Vlad... Apoi Sandu ascunse în pumni, la spate, un pion negru şi altul alb :

—Cu care joci ? Tragem la sorţi! În care mână ?

—Stânga !

—Albele ! începi tu !

De—abia acum, când aşeză piesele pe tablă, Sandu îşi dădu seama că se cam pripise când îl provocase pe Nicu la joc. Şi totuşi... d totuşi trebuia să joace ! Ce e Petrică să se vorbească aşa despre el ? N—o fi chiar „mare maestru", dar nici ultimul începător nu era...

—Am mutat ! Unde te uiţi ? Sau nu ştii să joci nici măcar deschiderea ?

Sandu auzi vocea lui Nicu răsărind din larma băieţilor care se grupaseră în jurul lor şi tresări. Răspunse mutând pionul din faţa regelui.

După o serie de mutări, era firesc ca băieţii să nu—şi poată da seama ce plan urmăreşte fiecare dintre cei doi jucători. Se vedea însă bine că Nicu era mai agresiv, înainta mai îndrăzneţ spre fortificaţiile duşmane, deschizând drum în toate direcţiile pieselor grele. Sandu începuse să—şi desfăşoare piesele timid, dar cu atenţie, asigurându—se mai întâi că fiecare căsuţă în care îşi ducea piesa era o tranşee puternică şi că, mai ales, avea legătură directă cu spatele frontului, de unde putea primi în orice clipă ajutor. La un moment dat, făcuse o mişcare slabă care îi dădu posibilitatea lui Nicu de a—şi întări poziţiile pe partea dreaptă a frontului, imobilizându—i lui Sandu calul negru.

Jucau amândoi tăcuţi. Nicu muta piesele cu siguranţă, pocnindu—le cu zgomot de placajul tablei, răspunzând cu promptitudine fiecărei înaintări a adversarului. Sandu zăbovea mai mult asupra mutărilor, apoi apuca piesa uşor şi—o aşeza cu grijă, ca şi cum altfel s—ar fi spart, neconvins parcă până în ultima clipă dacă era bine sau rău ce facea.

Băieţii urmăreau cu interes partida. Observară greşeala lui Sandu şi o comentară îndelung. Pe măsură ce partida înainta, erau din ce în ce mai siguri de victoria lui Nicu. Totuşi, Sandu reuşise să—şi asigure cu ofiţerii un control a două diagonale importante în desfăşurarea frontului şi, sacrificând un pion, să—şi scoată calul din încercuire. Aspectul tablei oglindea însă cu claritate avantajul tactic al lui Nicu, faptul că spre cetatea regelui negru se adunau din ce în ce mai îndrăzneţe rândurile duşmane.

[1] Erou roman legendar (Secolul VI î.e.n.)

Acest lucru nu se putea să nu—l vadă şi Sandu. Însă, spre mirarea lui Nicu, şi mai ales a celorlalţi, Sandu părea că nu văzuse apropierea matului — sau în cazul cel mai bun, o pierdere serioasă de piese — şi, în loc să—şi cureţe terenul pentru rocadă, mută regina într—o căsuţă care n—avea nicio legătură directă cu linia frontului, spre regele alb. Un cal adversar, păzit bine de doi pioni făcea imposibilă înaintarea reginei.

Nicu nu reuşi să—şi ascundă un zâmbet. Calculă atent că din patru mutări putea să—l dea mat. În prima mişcare pregătise o cursă. Se gândi să sacrifice un ofiţer pentru un pion, pentru ca Sandu, luându—l cu pionul din coasta regelui, să lase descoperită o aripă. In mutarea a doua, aripa descoperită urma să fie atacată de regină, care dădea şah. Regele era nevoit să plece din „căsuţa—palat". Mutarea a treia, prin săritura calului, tăia fuga regelui, şi ultima mutare, prin înaintarea pionului cu care deschisese jocul : „mat"!

Din nou se părea că Sandu nu observase cursa. Ba mai mult, spre mirarea tuturor, nu luă nici ofiţerul duşman. Şi doar era la mintea cocoşului că schimbi un pion pe un ofiţer şi cu ochii închişi... Făcu altă mişcare: aduse un ofiţer negru pe aceeaşi diagonală cu regina, chiar în spatele ei. „De ce" ? se întrebau băieţii, iar Dinu numai că nu—şi muşca pumnii că, la început, stabiliseră ca „chibiţii să tacă"! Într—o clipă când Nicu privea cu atenţie tabla, Dinu se apropie totuşi de Sandu şi încercă să—i şoptească la ureche : „Fii atent la regina albă. Vezi că..." Dar Sandu îl îndepărtă, adresându—i—se aspru: „Dinule, ce înseamnă asta ? Nu—i un ajutor cinstit !" In clipa următoare regina albă atacă : „şah". Sandu mută regele. Conform planului, Nicu aduse calul, acelaşi cal care până atunci apăra înaintarea reginei negre. Ochii lui Nicu sclipeau de bucurie :

—Sandule, Sandule, ai pierdut ca un peştişor cuminte — zise el. Prima mişcare eşti mat!

Sandu nu ridică ochii de pe tablă. Îi răspunse însă pe acelaşi ton :

—Nicule, Nicule, eşti neprevăzător ca un peştişor obraznic... Apoi ridică uşor, ca pe un fulg, pionul lăsat neapărat din pricina săriturii calului alb, aşeză regina neagră în locul lui, şi spuse încet, de parcă nici el n—ar fi crezut: E bine... Şah—mat!

—Nu se poate ! sări Nicu.

—E o greşeală ! spuse şi Alecu.

—O greşeală !... repetă Iliuţă.

Nicu privea cu ochi mari tabla, în timp ce o furnicătură neplăcută, sâcâitoare, îi trecea prin corp :

—Da... N—am calculat bine... E mat!

—Bravo, Petrică 1 exclamă Sandu, ridicându—se de la masă. Şi, ca şi cum nimic deosebit nu se întâmplase, adăugă : La treabă, băieţi! Mai putem culege multe plante până la ora când ne vom întâlni la Vlad acasă. Nicule, nu uita să—l anunţi pe Petrică...

La „Iazul Mic" reîncepu cu dragoste, cu atenţie şi migală culegerea plantelor pentru ierbare...

Încă din prima zi de activitate la iaz, Dinu observase ceva care îi atrase îndată atenţia. O plantă semănând cu „troscotul", dar cu flori mai frumoase, mai bogate, creştea în două locuri diferite : şi în apă şi pe mal. La început, nu—i veni să creadă că e aceeaşi plantă. Îl întrebase şi pe Sandu ce crede. Nici el nu—i putu da un răspuns lămuritor. Spuse ridicând din umeri:

—S—ar putea să fie aceeaşi plantă. Prea e mare asemănarea!

—Nu cred ! zise Dinu. Ori pe jos, ori în căruţă î Şi în căruţă şi pe jos nu se poate ! Ca să trăieşti pe mal, trebuie să îndeplineşti anumite condiţii, iar ca să trăieşti în apă, altele — cu totul altele...

—Ştiu eu ? se întrebă Sandu. Să cercetăm...

Ieri, Dinu tot nu avusese ce face, aşa că se hotărî să dezlege această enigmă. Intră în camera de lucru a tatălui său, inginer agronom, şi după ce cotrobăi vreo două ore prin biblioteca mare, cu sute de volume legate frumos în pânză roşie şi albastră, tocmai când pierduse speranţa că va găsi ceva, descoperi într—un raft o carte groasă privind flora patriei noastre.

—Evrica ! exclamă fericit Dinu. Dar nu trecură nici câteva clipe şi uşa se deschise, iar surioara lui întrebă :
—M—ai strigat ?
—Nu, pufni în râs Dinu. Am strigat „Evrica i" O vorbă pe care a spus—o Arhimede, bucuros că a descoperit celebrul său principiu.
Surioara, şcolăriţă în clasa întâia, îl privi mirată, apoi îi spuse, arătând spre cărţile răvăşite din bibliotecă :

—Nu ştiu cât de bucuros a fost... A...
—Arhimede !
—...Arhimede — repetă surioara, dar tata n—o să fie tot aşa de bucuros că i—ai încurcat cărţile...
—Bine, bine, o să le aşez la loc. Du—te şi te joacă !
Căutând cu atenţie în carte, Dinu găsi ceea ce căuta. Planta care semăna cu „troscotul" purta numele latinesc „Poligonum amphibium", dar pentru că îi venea greu să pronunţe numele latinesc, Dinu se hotărî s—o boteze în amintirea discuţiei cu Sandu : „planta enigmatică".
Într—adevăr, în carte era afirmată bănuiala lui Sandu — această plantă avea o mare putere de adaptare la mediu diferit: putea să trăiască şi în apă şi pe mal.
Ajuns la iaz, după partida de şah din tabăra de curte, Dinu îl chemă pe Sandu să culeagă şi să observe împreună „planta enigmatică".
Culeseră întâi un fir din apă: avea o bună parte din tulpină înfundată în mâl. De ea avea prinse frunzele, lucioase, ca nişte săbii feudale, plutind pe suprafaţa apei. Florile erau foarte frumoase: trandafirii, atrăgătoare...
Sandu observă că, în apă, aproape pe toate florile „plantei enigmatice" se aşezase câte o albină. Spuse:
—Trebuie să fie foarte bogate în nectar. Iar Dinu îi răspunse râzând :
—Ce—ai mai vrea să fii albină ! Ai mânca dulceaţă toată ziua...
—Da — râse şi Sandu — numai că, uneori, mama spune că sunt cam neîndemânatic... Dacă e aşa, înseamnă ca n—aş şti cum să umblu cu acul şi toată ziua m—aş înţepa...
Culeseră apoi un fir din aceeaşi plantă, de data aceasta crescută pe mal. Începură să—i observe deosebirile datorate adaptării.
—Vezi, arătă Dinu : tulpina e mai tare !
—Şi frunzele nu—s tot aşa de mari — observă Sandu — iar codiţele lor sunt chiar mult mai scurte. De ce oare ?
Se gândiră amândoi, privind planta îndelung.
—Evrica ! strigă fericit, după un timp, Dinu : am găsit. E simplu ! Frunzele sunt mai înguste şi mai mici pentru că pe uscat ele nu mai au nevoie să plutească...
—Exact! îl aprobă Sandu. Iar codiţele sunt mai lungi în apă pentru ca să poată ridica frunzele până la suprafaţă...
Dar băieţii mai observară ceva : tulpina plantei de pe mal, acoperită cu perişori, avea, acolo unde începeau florile, un inel cleios.
—La ce—o fi servind acest inel ?
—Să cercetăm...
Întinşi pe burtă, începură să observe mai multe tulpini ale „plantei enigmatice". La un moment dat, Sandu văzu o furnică dând târcoale unei tulpini şi începând să se caţere pe ea. încetişor, încetişor, furnica suia pe tulpină spre floare. Mai avea cinci centimetri până la floare... Trei centimetri... doi... Dar de aici nu mai putu urca. Inelul cleios o făcu să nu se mai mişte nici măcar un milimetru, imobilizându—i picioruşele...
—Am găsit! Am găsit! exclamă vesel, Sandu. Uite ce rost are inelul : opreşte din cale furnicile care vor să se înfrupte din nectarul florii. După cum se vede, dulceaţa" „plantei enigmatice" nu—i pentru oricine : numai pentru insectele zburătoare!
Dar, „plantei enigmatice" nu—i fu dat să încheie şirul enigmelor din ziua aceea.

În „radă", pe stâlpul de care erau legate sforile „vaselor de coastă", Alecu descoperi un bilet: o foaie dreptunghiulară ruptă dintr—un carneţel. Pe ea, cu litere de tipar care nu permiteau să descifreze caracterele scrisului cuiva — scria :

„Sarcina pe care v—aţi luat—o, aceea de a vă îngriji de copiii mici, este o sarcină de cinste. Vă urez s—o duceţi cu bine la capăt. Copiii mici sunt schimbul vostru !"

Nicio semnătură.

Cine o fi lipit biletul acolo?

Sandu Danu se gândi că parcă ar mai fi văzut undeva un carnet din care ar fi putut fi ruptă foaia aceea... Dar tăcu !

Capitolul 11. „ÎN CAMERA — CELOR — CINCI REGULI"

Vlad se întoarse de la gospodăria agricolă colectivă foarte bine dispus. Băieţii erau fericiţi : adunaseră în două zile peste trei sute de kilograme de boabe ! Preşedintele gospodăriei le dădu chiar o scrisoare de mulţumire, în afară de cuvântarea de rămas bun, rostită la plecare...

Ajuns acasă, Vlad se lungi pe pat şi luă, la întâmplare, o carte din raft, încercând să citească. Nu era încă nici ora şase, şi abia la şapte şi jumătate avea treabă : fusese invitat de Secţia de învăţământ a Sfatului Popular la o şedinţă privitoare la pregătirea din timp a noului an şcolar. Dar abia avu vreme să vadă ce carte luase, că auzi la uşă glasuri cunoscute.

—Cheia ?

—Nu—i sub preş !

—Unde—o fi ?

—Poate că—i Vlad acasă... Urmară câteva bătăi uşoare în uşă.

—Poftim ! Vlad sări de pe pat şi făcu câţiva paşi spre uşă, în întâmpinarea oaspeţilor.

Intrară în cameră, salutând pioniereşte, Sandu, Dinu, Mircea şi Alecu.

Instructorul le răspunse la salut şi îi pofti să ia loc. Fiecare avea locul său preferat: Sandu pe scăunelul de lângă sobă, Alecu şi Dinu pe pat, Mircea pe prichiciul ferestrei. Se aşeză şi Vlad pe scaunul „lord englez" şi, lipindu—şi palmele de masă, spuse dintr—odată :

—Desigur, treburi însemnate, nu—i aşa ?... Pe scurt: ce mai e nou? Ia spune, Dinule!

Dinu îşi privi colegii ca şi cum ar fi vrut să le ceară asentimentul la cele ce va spune :

—Nu mai aşteptăm ?

—Pe cine ? întrebă Vlad.

—Trebuie să mai vină şi Petrică...

—Care vasăzică va fi o adunare în toată regula ! Şi eu habar n—am de ordinea de zi. Poate trebuie să mă pregătesc... Vlad părea îngrijorat, dar băieţii simţiră în cuvintele lui o uşoară ironie.

—Nu—i nevoie de nicio pregătire — arătă Sandu. Te rugăm să ne ajuţi...

—Vreo încurcătură ?

Deşi nu se prea cădea să nu—l aştepte pe Petrică, băieţii nu mai avură răbdare şi începură să—i spună lui Vlad scopul vizitei lor. „Căror şcoli să adreseze scrisoarea ?" Şi odată cu răspunsul la această întrebare, băieţii constatară — pentru a câta oară ? — cât de important este să porţi într—unul din buzunare un carneţel ca „Să—nu—uit". Acolo era notat totul. Vlad nu uitase de discuţia avută cu Sandu şi Petrică şi se interesase îndeaproape. Le spuse numărul şi localitatea şcolilor cu care urmau să înceapă corespondenţa şi să facă schimb de ierbare. Pe urmă, Vlad începu să—i descoasă :

—Şi cum mai merge treaba la iaz ? Povestiţi...

Întrebarea fusese pusă într—un moment de tăcere, când nimeni nu se aştepta şi când gândurile băieţilor sburau departe, întovărăşind scrisoarea lui Dinu în lunga ei călătorie prin regiunile patriei. În clipa aceea „lazul Mic", iazul lor drag, le părea un firicel neînsemnat de iarbă din grădina mare si minunată a patriei. Dar firicelul acela era al lor, ei îl îngrijeau, pentru bucuria lor creştea...

—Am avut necazuri — îndrăzni, în sfârşit. Sandu. Şi începu să—i povestească lui Vlad cele întâmplate : discuţia cu „străinul", clipele grele prin care au trecut, faptul că Petre

Stancu îi ajutase...

Vlad asculta şi se bucura că băieţii ştiuseră să se descurce...

—Acum însă necazurile au trecut, rosti Sandu. Totuşi...

—Dacă spui „totuşi", înseamnă că tot a mai rămas un strop de amărăciune — rosti Vlad. S—a mai întâmplat ceva ?

—S—a mai întâmplat — oftă Mircea.

—Să auzim. Poate că gândindu—ne împreună, ieşim şi din această încurcătură !

Băieţii îi istorisiră — fiecare contribuind cu câte ceva, pentru ca instructorul să—şi poată da seama cât, mai clar cum se petrecuseră lucrurile — despre plecarea lui Nicu şi Iliuţă. Vorbind, băieţii se uitau la ochii lui Vlad — şi, deoarece Dinu observă că atunci când povestise momentul despărţirii de Nicu şi Iliuţă ochii instructorului se întunecaseră, la sfârşit întrebă :

—Trebuia să—i rugăm să rămână ?

Dinu era convins că Vlad le va răspunde : „Da, trebuia !..."

Dar instructorul răspunse repede, cu hotărîre :

—Nu trebuia să vă rugaţi... Aţi procedat aşa cum era necesar... Bărbăteşte ! In momentul acela nu aţi greşit cu nimic. Dar, în momentul acela nu s—a terminat lumea : important este să vă gândiţi cum veţi proceda mai departe... Nicu şi Iliuţă sunt colegii voştri. Trebuie să—i ajutaţi. E simplu însă să spui : „Hai să ajutăm pe cineva"... Dar e greu să ajuţi cu adevărat...

În timp ce le vorbea băieţilor, Vlad se juca cu un creion trăgând zeci de liniuţe, care, una lângă alta, formaseră o linie groasă subliniind o frază scrisă pe un „fluturaş" de hârtie lipit de cartonul calendarului. Vlad întoarse calendarul spre cei din faţa sa, le arătă rânduirile de pe „fluturaş" şi odată cu băieţii care le citeau tăcuţi, el le rosti din memorie:

—„Nimic nu se obţine de la sine. fără eforturi şi fără voinţă, fără sacrificii şi fără muncă"... Sunt cuvintele lui Herzen, marele gânditor rus. Învăţaţi—le ! Ele vă vor fi de folos şi cu acest prilej. Împreună, gândindu—vă cu seriozitate şi cu răspundere, veţi şti ce trebuie să faceţi în viitor ca să vă ajutaţi prietenii... Şi apoi, în ceea ce—l priveşte pe Nicu, v—aţi luat şi un angajament...

—Ni—l vom respecta spuse Sandu. Vom face tot ceea ce se va putea, pentru că...

Sandu vru să mai spună ceva, dar nu găsi cuvintele. Lăsând privirea în jos, ochii lui întâlniră din nou cuvintele scrise pe calendar. Continuă :

—...pentru că... nimic nu se obţine de la sine...

—Aşa—i ! rosti Vlad. Şi tot el, peste câteva clipe, întrebă : Dar treaba la ierbare cum merge ?

—Am adunat câteva plante — răspunse Mircea. Încă nu destule, dar mâine...

—Frumos cuvânt „mâine" ăsta — zise Vlad cu glasul încet, ca şi cum ar fi fost singur în cameră şi ar fi repetat pentru sine nişte vorbe care—i plăceau — are însă un secret: ca să fie frumos „mâine", trebuie să nu—l pierzi în zadar pe „azi"...

Apoi, parcă dându—şi seama că nu—i singur, vorbi deodată, tare :

—Ce program aveţi mâine ?

—Încă n—am hotărât!

—Nu?

—Păi, nu se hotărăşte aşa, la întâmplare...

—Ştiu ! zâmbi Vlad. Se convoacă Adunarea Comandanţilor, se trece ordinea de zi în jurnalul de bord, echipajul vaselor de luptă pleacă în larg, al celor de coastă... în sfârşit, are şi el treaba lui... Doar la voi e disciplină...

Uf! Ce mică se făcuse deodată camera! Şi tavanul parcă se lăsase mai jos. Cu scaunul de lângă sobă se petrecea o adevărată poveste : începea să se scufunde. Oare prichiciul ferestrei putea să mai reziste mult ? Şi patul... patul devenise dintr—odată strâmb...

—Dar de unde... de unde ştii ? Gâtul lui Dinu se lungise ca la un pui de girafă.
—De unde ştii! se treziră murmurând şi ceilalţi.
—Ce să ştiu ? întrebă Vlad, calm.
—Despre Adunarea Comandanţilor, despre vase... N—am discutat niciodată cu tine despre portul nostru.

Vlad ridică sprâncenele prefăcându—se nedumerit:
—Era cumva vreo taină ?
—Nu, dar...
—Dacă era o taină, înseamnă că eu nu puteam să ştiu nimic. Păstrarea unei taine e un lucru important. Trebuie să păstrezi o taină, gata ! S—a terminat! Pui lacăt la gură, închizi cu cheia şi pe urmă arunci cheia în iaz. Dar aşa, unde e taina ? Vlad deschise sertarul mesei şi scoase un caiet:
—El mi—a spus despre portul vostru. Caietul acesta ! Într—o clipă băieţii înconjurară masa.
—Dar acesta e jurnalul nostru de bord! îl recunoscu Sandu primul.
—Jurnalul de anul trecut! Cum de—a ajuns aici ? se miră Mircea.
—Cum ? zise şi Alecu şi nu lipsi mult să adauge : „Mii şi milioane de balene" !
—Dinule ! Sandu îl privi pe Dinu şi privirea aceasta severă, tăioasă, înlocui toate cuvintele de mustrare din lume.

Dinu se uită la caiet de parcă l—ar fi văzut pentru prima oară în viaţă. „Cum de a ajuns în sertarul lui Vlad ? N—o fi sburat!,.."
Vlad îi ghici gândurile.
—L—ai uitat într—o zi în clasă. L—am găsit lângă pupitrul tău. Iată cum am aflat totul. Ei, dar am pierdut cam mult timp cu treaba asta. O s—o descurcaţi voi singuri...
Şi, instructorul se adresă lui Sandu :
—Vorbeai despre programul de mâine!
In clipa aceea văzu cum clanţa uşii se lasă încet în jos, dar trecu o vreme şi uşa nu se deschise. Urmărind privirea instructorului, întoarseră şi băieţii capetele spre uşă. Se părea că afară se afla cineva care voia să intre, dar îi era teamă ... Vlad întrebă :
—Cine e acolo ?

Mai trecură câteva clipe şi uşa se deschise încet, lăsând să apară un cap tuns chilug, ca o bilă : Petrică ! Uluiţi de o astfel de apariţie ciudată, băieţii rămaseră muti : „Să fie oare Petrică ? De necrezut! E prima oară când intră aşa, ca o pisică plouată. De obicei Petrică îşi vestea sosirea încă de la poartă, fluierând printre dinţi, iar când deschidea uşa, cât s—ar fi stăpânit să n—o trântească, tot se zguduiau geamurile".
—Bună ziua... rosti noul sosit, aplecând capul şi rămânând pe loc, lângă uşă, fără să înainteze nici măcar un singur pas. Venise îmbrăcat cu aceiaşi pantaloni de doc, încins cu centura lată ostăşească, dar peste obişnuita—i cămaşă albastră purta o flanea groasă, închisă până în gât. La începutul lui Iulie şi încă într—o zi când termometrele arătau cel puţin 40 de grade plus, îmbrăcămintea lui Petrică nu putu să nu stârnească râsete.
—Pleci la Polul Nord ? glumi Mircea.
—Ţi—ai lăsat schiurile la uşă, tinere? pufni Dinu.
—Ninge tare afară ? întrebă, căutând să nu râdă, Alecu.

Zâmbi şi Petrică, dar în zâmbetul acesta, Vlad deosebi o frământare şi o tristeţe pe care băiatul nu reuşise s—o ascundă.
—Sunt... cam răcit. De aceea... Şi Petrică făcu cu mâna un gest care, probabil, voia să însemne : „Deh ! se mai întâmplă să răcească oamenii şi în toiul verii". Mama... adică, nu chiar mama... Eu m—am gândit să nu răcesc mai tare şi mi—am pus flaneaua.
—Aici însă poţi să ţi—o scoţi ! Nu te va trage curentul — îl sfătui Vlad, dar, ca în multe rânduri, seriozitatea cu care vorbea era trădată de privirea sa ironică. Parcă nişte spiriduşi, coborâţi din luminiţele ochilor lui verzi, se furişau printre cuvintele pe care le rostea, amestecându—le şi dându—le alt sens. De aceea, de câte ori instructorul le vorbea, băieţii îl priveau în ochi. Şi uneori privirea lui Vlad parcă ea însăşi vorbea. De

pildă, instructorul spunea copiilor : „Treaba aceasta descurcaţi—o voi singuri". Atât! Dar privirea vorbea mai departe: „Încercaţi, doar nu vreţi să fiţi dădăciţi. Ştiu, n—o să vă fie uşor, dar unde scrie că pionierii trebuie să aştepte pică—pară—mălăiaţă—în—gura—lui—Nătăfleaţă ? Hai, daţi—i zor !" Şi acum, îi adresase lui Petrică numai câteva cuvinte, fără însemnătate, dar băiatul, privindu—l pe instructor, înţelesese mult mai mult...

—Nu sunt răcit... — bombăni Petrică, rezemându—se cu spatele de uşă.

—Ştiam — rosti încet, Vlad.

—Dar, ce—i cu tine, Petrică ? Ce s—a mai întâmplat ? Sandu se îngrijoră : E grav ?

—Nu s—a mai întâmplat nimic... Petrică prinse curaj : Ce, n—au voie oamenii să poarte flanele ? I—auzi !

—Sigur ! zise şi Vlad. N—o să ne pierdem timpul pentru o flanea. Am o propunere pentru programul vostru de la iaz : Un joc ! Aseară, în sat, după ce s—au culcat băieţii, n—aveam ce face ; m—am gândit, şi am compus un joc. Cred că o să vă intereseze.

Deschise din nou sertarul mesei şi scoase o filă de hârtie scrisă pe amândouă feţele. întinse hârtia lui Sandu :

—Poftim ! Dacă o să vă placă, jucaţi—l... Nu, nu—l citi acum, aveţi timp mâine. Apoi se ridică : Ordinea de zi poate fi încheiată ? Mai are cineva de spus ceva ?

—Eu trebuie să plec — zise Dinu. Mi—a spus mama să viu mai repede acasă...

—Plecăm şi noi! săr: Mircea de pe prichiciul ferestrei.

Se ridicară toţi. In timp ce băieţii ieşeau, Vlad îi făcu semn lui Petrică să mai stea. Rămaşi în doi, instructorul i se adresă sever :

—Ce eşti tu, pionier sau cameleon ? Ce ţi—a trebuit flanela asta ? Pe cine ai vrut să faci să nu bage de seamă că n—ai cravată ? Ţi—a fost mai uşor să—ţi înşeli tovarăşii, decât să—ţi coşi cravata ?

Roşu la faţă, privind in jos, de parcă de acolo i—ar fi venit vreun ajutor, Petrică întrebă cu uimire :

—De unde ştii ?

—Eu te—am întrebat ceva... Dacă nu—mi răspunzi şi mă întrebi şi tu altceva, nu ne mai putem înţelege... Aici e „camera—celor—cinci—reguli", nu turnul Babei...

—Am vrut s—o cos... Dar nu ştiu şi o să se cunoască...

—Dar, ce—ai vrea tu ? Să nu se cunoască ? Nimeni să nu ştie nimic ? Ca şi cum nu s—ar fi întâmplat nimic ?... Dacă s—a rupt, trebuie să se cunoască ! Te însărcinez să—ţi coşi singur cravata !

—Am s—o cos. Chiar azi am s—o cos !

—Bine!

Petrică plecă, dar nu iuţi paşii ca să—şi ajungă prietenii. Se gândea cu amărăciune: „Vasăzică Sandu tot i—a spus lui Vlad. Ce pârâtor ! Şi eu îl iubesc ca un prost. Las—că mă răfuiesc eu cu el !"

Capitolul 12. ”CARE COLŢ S—A RUPT?”

Adunarea „Consiliului de Familie" începuse în casa Buneştilor odată cu lăsarea serii.

Când ajunse acasă, Petrică îşi găsi tatăl — „preşedintele consiliului" — în capul mesei, aplecat asupra unui caiet. Cu creionul legat de un lănţişor de cheutoarea buzunarului de sus al uniformei ceferiste, din când în când nota câte ceva pe filele cu pătrăţele. Fiind cald, Gheorghe Bunescu îşi dezbrăcase haina şi şi—o aşezase pe marginea scaunului. Din această pricină, când scria, odată cu creionul se mişca şi haina albastră, ca o păpuşă trasă de sfoară... În jurul mesei, se mai aflau : mama, Măria — zidăriţa, Ion — locotenentul şi Virgil — „viitorul chimist", acesta din urmă fără „drept de vot", deoarece nu făcea parte din ,,consiliu", înlocuind—o doar pe Sofia, educatoarea, reţinută la şedinţa Secţiei de învăţământ a Sfatului Popular.

Petrică dădu bună seara şi, văzând adunarea din jurul mesei, trecu repede în camera celor mici, unde gemenii de la grădiniţă făceau un scandal asurzitor, străduindu—se din răsputeri s—o înveţe pe „deocamdată ultima" ca să nu—şi mai sugă degetele...

—Vasăzică ne rămân patru sute cincizeci de lei... zise Ion, locotenentul, trăgându—şi scaunul mai aproape de tatăl său şi privind cu atenţie foaia umplută cu cifre din faţa acestuia.

—Nu ! dădu din cap „preşedintele"... Mai mult! Ne rămân... Cu un deget făcu să—i alunece ochelarii de pe frunte pe nas : ne rămân patru sute cincizeci şi şapte, în cap...

—Ce mi—e baba Rada, ce mi—e Rada—baba ! râse Virgil, „viitorul chimist". Cu şapte lei sau fără şapte lei, nu—i nicio pricopseală... Să trecem mai departe...

De sub ochelari, tatăl îi aruncă o privire în care cu greu puteai ghici dacă exprima mirare sau încruntare :

—Ia te uită, cine vorbeşte că nu contează şapte lei! ?... Hm ! Cine te—a învăţat să—ţi dai aere de bancher, băiete ? Ia priviţi—l ! îşi ridică din nou ochelarii pe frunte : Dacă îţi închipui că nu contează... poftim ! drumu—i liber... Mută—te în familia bancherului ăla... cum îi zice ?...

—Morgan! râse locotenentul.

—Fie şi Morgan... Eu mă gândeam la altul, dar e tot un drac. Şi adresându—se lui Virgil: La domnul Morgan ăla, banii ştii tu cum se adună... Şi făcu cu mâna stângă gestul care însemna „a şterpeli".

—Lasă—l, tată, nu—l mai lua pe Virgil la rost — îl îmbuna fiica cea mai mare, Măria. El ţine locul Sofiei... E prima oară la adunarea noastră !

—A luat şi o pietricică în gură... râse blând, mama.

—Las' că ştiu şi eu asta... Dar nu trebuie să înveţe ? Mâine, poimâine va fi în toate drepturile la masa asta... Apoi, privind hârtia cu cifre, „preşedintele consiliului" i se adresă :

—Propun ca luna aceasta să—ţi cumpărăm ţie pantofi !

—Mie ? ridică fruntea mirat, cel fără „drept de vot". Eu n—am deocamdată nevoie. Gemenilor mici le trebuiesc neapărat sandale. Ăştia aleargă toată ziua ca mânjii. Ar trebui potcoviţi, zău aşa... Cât priveşte pantofii mei, ei sunt încă foarte buni.

—Ştim noi cât de buni sunt! spuse Măria. Doar nu trăim pe altă lume...

—Nu—i adevărat! Abia i—am pingelit... Şi pielea n—are nici măcar o zgârietură. Dar

v—aţi uitat la sandalele celor mici ?

—Ne—am uitat — zise mama.
—Şi v—au plăcut ?
—Câtuşi de puţin...
—Atunci ? Ce zor aveţi cu pantofii mei ?

Tatăl bătu uşor cu creionul în masă. Nu era deloc simplu să fii „preşedintele consiliului" într—o familie cu astfel de copii. De fiecare dată când se discuta „capitolul cumpărături", aveau loc discuţii furtunoase. Fiecare se apăra că lui nu—i trebuie nimic şi „acuza" pe ceilalţi fraţi, arătând că acestora le—ar fi necesare o mulţime de lucruri... Dar tatăl nu era de ieri, de azi, „preşedintele consiliului" ! Ştia cum să conducă adunarea şi mai ales ştia cum să descurce orice încurcătură.

—Uite ce este — rosti el. Celor mici o să le cumpărăm sandale şi fără sfatul tău. Asta e olar ! Ţie însă trebuie să—ţi luăm pantofi. Unde scrie că trebuie să ai numai o singură pereche ? ,Să fim serioşi... Adăugă însă zâmbind : poate îţi place şi ţie vreo fată...
—Fata pe care o ştiu eu nu se uită la pantofi ! mormăi înciudat „viitorul chimist".
—Şi dacă se uită ? întrebă surâzând Măria.
—Atunci e o burgheză şi nu mă uit eu la ea ! Ion, locotenentul, pufni în râs :

—Vasăzică după pantofi se vede cine e burghez şi cine nu—i ?... Ce zici, tată ?
—Ce să zic ? El poate crede că muncitorii noştri se întrec pentru ca să—i încalţe cu pantofi buni pe burghezi... Dacă l—ar auzi un muncitor dintr—o fabrică de încălţăminte, i—ar întinde pielea pe calapod...

Izbucniră toţi într—un râs zgomotos, din care nu lipseau nici hohotele lui Virgil. Apoi tatăl îi întrebă :
—În afară de pantofi, mai ai nevoie de ceva ?
—Eu ? Nu, dar...
—Ce?
—Mezinul...
—Ce—i cu Petrică ?
—El ar avea nevoie de mai multe...

Atrasă de râsetele de adineauri, Aurora, radio—tehniciana, intră în cameră. Pe braţe ducea o tavă cu farfurii şi pahare.
—Văd că vă distraţi bine aici ! zise ea. Dar e vremea să stăm la masă.
—Adunarea e pe sfârşite — o lămuri Ion.
—De fapt, de noi nici nu mai este nevoie — îi spuse mama, lui Ion. Apoi făcu un semn Măriei : hai să ajutăm la pregătirea mesei.
—În seara asta eu sunt... „de serviciu" la ştersul paharelor ! anunţă Ion şi se ridică.

Mama luă din braţele Aurorei câteva farfurii şi urmată de Ion şi de Măria, ieşiră împreună să pregătească masa în chioşcul dm curte. Rămas singur cu „viitorul chimist", tatăl întrebă din nou : „Ce—i trebuie lui Petrică ?"
Virgil şovăi puţin înainte de a răspunde:
—Nu ştiu dacă mai sunt bani... l—ar trebui o bluză sport...
Tatăl oftă cu năduf:
—Of, of, ce copii mai am şi eu ! Dar Petrică n—are glas să spună ? Unde—i Petrică acum? strigă : Petricăăă... Hei, băiete !
Petrică intră în goană :
—M—ai chemat, tată ?
—Da, ia spune : cum e cu bluza sport ? Petrică făcu ochii mari, ca şi cum i s—ar fi vorbit
despre un lucru nemaipomenit:
—N—am nevoie... Asta—i încă bună... Uite ! Şi—şi ridică puţin flaneaua, arătând bluza albastră de pe el.

„Preşedintele consiliului" nu era însă omul care să poată fi convins cu una, cu două :
—Aşa nu vad nimic ! Dezbracă—ţi flaneaua... Ce te—a apucat să ţi—o îmbraci în toiul verii ?... Hai, nu te mai codi, dezbracă—te repejor !

Petrică îşi dezbrăcă flaneaua cu mişcări încete. Zise, fără să se uite în ochii tatălui :
—Uite, e foarte bună bluza !

Dar ochii tatălui păreau să nu ţintească piepţii şi umerii bluzei, cam decoloraţi de soare. Ei parcă priveau altceva — altceva îi atrăsese tatălui luarea aminte.
—Cum, tu nu mai eşti pionier, Petrică ? îl întrebă tatăl, încruntat.
—Ba, sunt...
—Cum eşti ? De unde să se vadă asta ?... Unde ţi—e cravata ?
Petrică tăcu.
—N—am auzit... Ai spus prea încet...
—E la mine... murmură „mezinul".
—Unde, la tine ?

—La mine... sub pernă... Tatăl îşi încreţi fruntea :
—Nu înţeleg... Mă uit şi văd că gâtul tău e aici. Cum de—a ajuns cravata sub pernă ?... Sau poate ai crescut peste noapte şi ai depăşit vârsta organizaţiei ?

Petrică tăcea. Simţea însă cum, aţintite asupra lui, îl ardeau privirea tatălui şi a lui Virgil.
—De ce nu răspunzi ? îl întrebă fratele.
—...S—a rupt... îngână Petrică. Adică, nu s—a rupt toată... Numai un colţ...
—Îhâm ! făcu tatăl. Asta era ! Scoase din buzunarul hainei o batistă, îşi aburi ochelarii şi apoi şi—i şterse, fără grabă. În tăcerea din cameră se auzea, tainic şi monoton, târâitul unui greier care, de la începutul verii cânta în fiecare seară acelaşi cântec, subţire ca un fir de aţă. Tatăl părea că auzea pentru prima oară acest cântec şi că îl surprindea melodia lui neaşteptată. Dar deodată, brusc, spuse :
—Vasăzică, s—a rupt... Care colţ s—a rupt ? Petrică ridică fruntea.
—Cum... care colţ ? S—a rupt un colţ ! Chipul băiatului exprima amărăciune, dar şi nedumerire : „Care putea să se rupă ?"
—Trebuie să ştiu exact! spuse tatăl, dar în glasul său puternic, hotărât, nu se simţi numai severitate, ci mai mult, dorinţa de a cunoaşte întocmai ce se întâmplase: Cravata are trei colţuri. Fiecare înseamnă ceva... are un înţeles... Ea e legătura pe care nimeni n—o poate desface, legătura dintre cele trei generaţii : comuniştii, tinerii comunişti, pionierii... Se ridică şi începu să se plimbe prin cameră, cu mâinile la spate, îngândurat: Da, da ! Trebuie să ştiu exact care colţ s—a rupt... Prinse în mâinile lui mari speteaza unui scaun şi privi înainte, aşa cum prindea de obicei în mâini frânele locomotivei ; privind atent înainte braţul semaforului. Zise : Poate că s—a rupt colţul meu, al comunistului... Dacă e aşa, cum să mă mai uit în ochii voştri, ai copiilor ?... Poate că trebuie să plec din familia noastră... începu să se plimbe din nou şi adăugă : ...familia noastră unită !

Greerele tăcu o clipă şi în acest timp parcă îşi schimbase locul. Acum cântecul lui se auzea mai aproape : criii—cri—cri—criii !
—Nu, tată... se ridică fratele mai mare. De ce să te gândeşti aşa ? Nu putea să se rupă tocmai colţul tău din cravată... Poate s—a rupt al meu, al *utemistu*—lui. Eu trebuie să fiu mâhnit... Poate că eu trebuie să plec...
—Cine ştie ? zise gânditor, tatăl. Petrică tace! N—are cine să ne spună ! El atât ştie : S—a rupt un colţ... Ca şi cum ar fi un colţ de pânză oarecare...
—Poate că nu te—a înţeles, tată... Petrică, de ce nu vorbeşti ?

O pânză de ape de toate culorile juca în faţa ochilor lui Petrică. Parcă s—ar fi aflat la iaz, cu ochii deschişi în apă, privind razele soarelui. Numai că în apa iazului totul era plăcut şi vesel, iar acum... Petrică izbucni deodată :
—Nu... nu s—au rupt colţurile voastre... Colţul meu s—a rupt, îmi dau seama... Dacă trebuie, am să plec eu ! Se simţi dintr—odată uşurat, stăpân pe sine, puternic. Se simţi

Petrică cel din totdeauna. Îşi înălţă capul, hotărât: îmi recunosc greşeala. Nu putea să se rupă decât colţul meu... Şi repetă : Dacă trebuie, am să plec !
—Unde o să pleci ? întrebă tatăl, oprindu—se în faţa lui Petrică.
—Nu ştiu... În lumea largă...
—Dacă o să pleci aşa, fără cravată, ce—o să spună lumea largă despre tine ?
—O să—mi cos cravata ! O să mi—o coc singur. Am primit sarcină...
—Această sarcină puteai să ţi—o dai singur — zise „viitorul chimist".
—În sfârşit! făcu tatăl. Cere mamei ac şi aţă şi coase—ţi cravata imediat... Despre plecare o să mai stăm noi de vorbă... Deocamdată, cu bluza asta decolorată de pe tine, n—o să poţi pleca. O să te întrebe cineva al cui eşti şi când o să audă că eşti fiu! unui ceferist, o să—mi crape obrazul de ruşine... Hai, du—te şi cere—i mamei ac şi aţă !
...Peste vreo oră, Măria, zidăriţa, intră fără să facă nici cel mai mic zgomot în camera ale cărei ferestre dădeau spre grădină :
—Să—ţi ajut, Petrică ?
—Nu, pot şi singur. Şi băiatul îşi supse o picătură de sânge apărută în vârful unui deget.
—Cum poţi ? Uite cum te—ai înţepat!
—Nu moare nimeni dintr—o înţepătură de ac. Trece...
—Dar ce faci tu aici ? De—abia acum văd... Nu—ţi coşi cravata... ? Cine te—a pus să cârpeşti cămaşa asta ?
—Am cerut—o mamei... Ştii, trebuie să fac mai întâi practică pe altceva. Nu pot să cos direct cravata. Dar mai am puţin şi învăţ. Nu—i prea greu... Uf! iar m—am înţepat... Dacă mă ţii de vorbă !
—Dacă nu vrei să te ajut !
—Nu trebuie să mă ajuţi. Dar aşa—i când faci practică şi nu eşti încă... cum se spune... calificat! Hai, du—te !
—Mă duc. Spor la treabă !

—Stai, stai o clipă... Tata ce face ? E supărat ?
—Nu ştiu.
—Spune—i că... a spus cineva că... familia noastră tot unită va rămâne... Aşa să—i spui !
—Şi cine—i acel „cineva" ?
—Ştie tata...

*
* *

Sandu mai avea doar câţiva paşi până la poarta casei Buneştilor, când simţi că a fost lovit în piept de o pietricică. Întoarse capul. Nimeni. „Mi s—a părut" — îşi zise, dar în clipa următoare altă pietricică îl lovi în umăr. Sandu zâmbi. „Petrică trebuie să fie ascuns pe undeva". Strigă :
—Destul, Petrică ! Ieşi din ascunzătoare!
În loc de răspuns, auzi un miorlăit şi o altă pietricică îi atinse un picior.
—Nu înţelegi, Petrică ? Lasă joaca ! Am venit să vorbesc ceva cu tine.
Auzi din nou un miorlăit, apoi o voce piţigăiată :
—Nu—i Petrică... E umbra lui... Şi o nouă pietricică îi trecu pe lângă ureche. Stai !
—De ce să stau ?
—Pentru că dacă fugi, trag cu artileria grea... Am şi pietre mai mari. Eu sunt cel mai bun trăgător cu praştia de pe strada asta ! se auzi vocea piţigăiată.
—Şi de ce m—ai luat tocmai pe mine drept ţintă ? întrebă Sandu, convins acum că nu vorbea cu Petrică. Eu nici nu te cunosc !
—Dar te cunosc eu !
—De unde ?
—De pe pământ...
Sandu râse:
—Nu din lună ?

Dar, drept răspuns la gluma sa, o pietricică îl lovi uşor în genunchi. Sandu îşi pierdu calmul. Strigă :

—Ascultă ! Dacă tu eşti cel mai bun trăgător cu praştia de pe strada ta, eu sunt cel mai bun răsucitor de urechi din oraş! Dacă mă cunoşti şi ai ceva de spus — spune ; dacă îti arde de joacă — adio şi n—am cuvinte !

—Am ceva să—ţi spun — se auzi vocea piţigăiată.

—Ieşi la lumină şi nu—ţi mai schimonosi glasul.

—Nici una, nici alta ! Vreau să fiu con... cum se spune ?

—Cum vrei să fii, dacă nici nu ştii cum se spune ?

—Aha !... Mi—am amintit: „conspirativ", se spune. Tu nu trebuie să ştii cine sunt!

—De ce ?

—Pentru că dacă vrei să ştii prea multe, îmbătrâneşti devreme... Şi după o pauză întrebă: Te duci la Petrică ?

Sandu zâmbi :

—Dacă vrei să ştii prea multe, îmbătrâneşti devreme...

—O umbră nu îmbătrâneşte niciodată. Şi eu sunt o umbră !

—Dar o umbră nu se interesează dacă mă duc la Petrică...

—Ba se interesează pentru că vrea să trimită prin tine ceva lui Petrică.

—Şi dacă nu primesc ?

—Atunci pun în funcţiune... artileria grea !

—Iar eu pun în funcţiune... răsucitorul de urechi !

—Dar dacă te rog să primeşti ?

—Atunci e altceva !

—Bine... Te rog... Fii atent că învelesc o piatră într—un bilet şi trag cu praştia. Te rog să duci biletul lui Petrică.

—De ce nu—l duci tu ?

—Pentru că e supărat pe mine !

—Şi pe mine e supărat... dar o să ne împăcăm.

—Tocmai de aceea... Vreau să—i duci biletul, ca să se împace şi cu mine. Te rog...

—Aruncă—l !

Peste câteva clipe, Sandu bătu de câteva ori în uşa casei Buneştilor. Ii deschise mama lui Petrică :

—Cam târziu pentru vizite — îi zise ea cu blândeţe. Dar Petrică nu s—a culcat încă. Du—te la el.

„Mezinu!" nu se... „calificase" încă — ţesea tot vechea cămaşă — când intră Sandu. Stătea pe colţul patului şi descâlcea un fir de aţă, care, parcă făcându—i în ciudă, se umplea de noduri odată cu fiecare împunsătură de ac, se prindea de câte un nasture, ba, cu câteva secunde în urmă, prinsese într—un laţ chiar nasul lui Petrică.

Sandu îi dădu bună seara, dar nu primi niciun răspuns. Petrică ridică ochii, îl privi încruntat, apoi începu să ţească mai departe ca şi cum n—ar fi intrat nimeni. începu chiar să fluiere, ca să se vadă mai bine că nu—i dădea musafirului nicio atenţie. Dar Sandu îşi cunoştea prietenul ! Îşi trase un scaun lângă Petrică şi sprijinindu—şi coatele de genunchi, se aplecă şi el asupra cămăşii.

—Dacă o să te înţep în nas, să nu plângi — zise Petrică, îndreptând cu degetul câteva fire ţesute cam strâmb.

—N—am venit aici ca să plâng — răspunse liniştit Sandu. Am treabă cu tine.

—Şi eu am treabă... Nu vezi ?... Numai că eu pot s—o fac şi fără tine...

—Eu însă nu pot s—o fac fără tine. Când termini, să—mi spui, ca să stăm de vorbă.

—Nu termin curând...

—Am timp s—aştept !

—Nu termin nici până mâine dimineaţă...

—Nu mi—e somn !

—Nu termin nici într—o lună...

—Nu—i nimic. Tot suntem în vacanţă !

Sandu îi răspundea calm, fără să ridice glasul, dar tocmai asta îl enerva pe Petrică. Ar fi vrut să—i mai spună că nu termină nici până la moarte, dar prevedea că Sandu i—ar fi răspuns liniştit: „Bine, te aştept"... Deşi nu—i părea rău că numai după câteva ore de la discuţia cu Vlad, Sandu venise la el şi deci avea prilejul să—i spună tot ce crede despre un „pârâtor", Petrică voia să se arate cât mai nepăsător faţă de prezenţa prietenului în cameră. Reîncepu să fluiere, dar încetă curând deoarece se înţepă din nou şi fu nevoit să—şi sugă degetul.

—De ce nu iei un degetar ? întrebă Sandu.

—Nu—mi trebuie...

—Dar aşa, te înţepi !

—Nu mă doare... Şi adăugă printre dinţi : Altceva mă doare:

—Ce?

Cu degetul în gură, Petrică răspunse ceva, dar Sandu nu înţelese:

—Despre ce fel de *ramator* vorbeşti ?

—Nu „ramator", ci „pârâtor" am spus ! Şi dacă vrei, mai spun ceva : să—ţi fie ruşine că eşti un pârâtor!

—Eu ? pârâtor ? Sandu se cutremură. De unde ai mai scornit minciuna asta ?

—Nu—i minciună. De unde a aflat Vlad că mi—am rupt cravata ? Numai ţie ţi—am spus. Dar tu... tu, bineînţeles, te—ai dus repede cu poşta.

—Nu—i adevărat ! strânse pumnii Sandu. Dacă Vlad ştie ceva, nu ştie de la mine. Vlad poate să afle şi singur. Crezi că te poţi ascunde de el ? El ştie tot ce se întâmplă !

—Crezi că are un ochean fermecat ? râse Petrică. Prin fereastra deschisă se auzi în grădină foşnetul unor crengi călcate sub picioare. Petrică întrebă :

—Tu eşti, Virgil ? Dar pentru că nu—i răspunse nimeni, râse din nou : Aşa crezi ? Că are un ochean fermecat ?

—N—are niciun ochean, dar ştie tot!

—Atunci poate că ştie şi că tu eşti acum aici şi vorbim despre el. Nu—i aşa ?

—Da, aşa—i !... Dar vocea care rostise aceste cuvinte nu era a lui Sandu şi parcă nu venea din cameră. Petrică tresări speriat. Ridică ochii şi Sandu.

Rezemat de fereastră, zâmbind, stătea Vlad. Nimeni altul decât Vlad, instructorul...

—Bună seara, le zise el şi, fără să atingă rama ferestrei, dintr—o săritură fu în mijlocul camerei. Ce mai faceţi, prieteni nedespărţiţi ? Ziua şi noaptea împreună — nu—i rău !

Ieşind de la şedinţa Secţiei de învăţământ a Sfatului Popular împreună cu Sofia, sora lui Petrică, Vlad o petrecu până acasă. Aici se gândi că n—ar fi rău să—i facă o vizită „mezinului". Educatoarea îi arătă drumul prin grădină spre fereastra camerei lui Petrică şi acum, iată—l stând în faţa băieţilor, făcându—se că nu observă mirarea lor, cu aerul omului care şi—a anunţat vizita şi e sigur că a fost aşteptat. Se aşeză pe pat şi spuse:

—Ei, de ce aţi tăcut ? Continuaţi, Eu nu vă stingheresc. Stau puţin şi plec !

Băieţii încă nu—şi reveniră din emoţia pricinuită de apariţia lui Vlad. Se uitau unul la altul — Sandu rezemat de speteaza scaunului, nemişcat, Petrică rămas cu acul în mână, ca în faţa unui reporter fotograf gata să prindă în obiectiv un aspect al muncii pionierilor la „Cercul mâinilor îndemânatece"...

În sfârşit, înfigând acul în pânza cămăşii, Petrică vorbi :

—Vlad, tu ce spui ? Dacă doi oameni fac un jurământ şi unul din ei îl calcă, celălalt ce trebuie să facă ?

—Despre ce jurământ e vorba ?

—De prietenie !... Un jurământ de prietenie!

—Ştiu eu ! ? Vlad îşi încreţi fruntea. Aici nu—i ca la farmacie. Întrebi : „Ce să iau ca să nu mai tuşesc ?" Şi farmacistul răspunde : „Avem un sirop foarte bun". Când e vorba de un jurământ de prietenie, nu se pot da reţete. Fă aşa sau aşa... Principalul e să nu te grăbeşti, să te gândeşti, să chibzuieşti bine...

—Ei, vezi — asta—i ! intră în vorbă Sandu. Petrică se grăbeşte întotdeauna...
—Nu înţeleg...
—Noi avem un jurământ! Să fim prieteni până la moarte...
—Adică... o sută de ani! glumi Vlad.
—Până la moarte ! repetă Sandu. Petrică spune că eu am călcat jurământul pentru că i—am ascuns odată o întâmplare. Dar pe urmă a aflat de la mine tot şi...
—Nu mai sunt supărat pentru asta ! Petrică puse lucrul deoparte.
—Ştiu. Tu crezi că sunt un pârâtor ! Dar nu—i adevărat. Vlad, ţi—am spus eu ţie ceva ?
—Da, mi—ai spus multe... Şi acum îmi spui „ceva"... răspunse instructorul, surâzând.
—Nu aşa... Ţi—am spus eu că Petrică şi—a rupt cravata ?
—Nu, clătină din cap Vlad. Asta mi—a spus—o chiar Petrică. Când unui adevărat pionier i se întâmplă să—şi rupă cravata, el este îndurerat şi, desigur, asta se poate citi cu uşurinţă pe faţa lui. Tu, Sandule, nu mi—ai spus nimic, dar dacă ai fi făcut—o, eu nu te—aş fi considerat un „pârâtor". M—aş fi întrebat: „De ce îmi spune ?" M—aş fi gândit şi mi—aş îi răspuns : „Probabil, Petrică n—are destul curaj să mărturisească singur. Şi dacă unui om îi lipseşte curajul, el nu trebuie ajutat ? Ba trebuie ! Şi iată cum îl ajutăm... Vlad arătă cu mâna cămaşa pe care o ţesea Petrică : Aşa... Îl sfătuim să—şi coasă singur cravata şi iată, Petrică ne ascultă sfatul şi învaţă să coasă. Asta e bine!
—E bine... — zise şi Sandu.

Iar după o vreme, încet, rosti şi Petrică :
—E bine...
—Şi cu jurământul de prietenie cum rămâne ? întrebă zâmbind Vlad.

Sandu tăcu în aşteptarea răspunsului lui Petrică. Dar acesta nu se lăsă mult aşteptat:
—Cu jurământul ?... Cum să rămână ? Un jurământ rămâne jurământ... Până la moarte ! Şi—i întinse mâna lui Sandu.
—Acum pot să spun pentru ce am venit la tine — i se adresă Sandu lui Petrică după o vreme în care tăcură toţi trei şi numai greierele — acela care cântase mai devreme, sau altul — dovedise prin târâitul lui că autorii fabulelor şi al poeziilor care îl comparaseră cu un ghitarist, nu prea aveau dreptate. Asemănat cu un cântăreţ din muzicuţă, care din pricina gurii prea mici nu reuşeşte să sufle decât într—o singură despărţitură a instrumentului — aşa, da ! mai merge...
—Am venit — zise Sandu — ca să discutăm jocul pe care ni :l—a scris Vlad. Şi—ntorcându—se spre instructor : Zău, Vlad, e foarte interesant jocul! Băieţilor o să le placă. Eu am să i—l spun lui Petrică şi dacă o să greşesc ceva, tu o să mă corectezi. E bine ?
—Nu—i rău !

Jocul era într—adevăr interesant. Se numea : „Copiii porturilor lumii". Sandu descrise fiecare regulă a jocului fără nici cea mai mică greşeală.
—E straşnic ! se bucură Petrică, când Sandu termină explicaţia. Le spunem băieţilor să se pregătească, şi pe urmă îl jucăm. Da ?
—Mai întrebi ?
—Numai să nu uitaţi ierbarele — ie aminti Vlad. Aceasta e principala voastră sarcină. Vacanţa trece şi când nici nu ne gândim, iată că ne trezim în curtea şcolii, în prima zi de învăţătură. Se poate să nu dăruim şcolii ierbarul făgăduit ?
—Nu se poate ! răspunseră băieţii într—un glas.
—Asta zic şi eu. Mai ales că această primă zi de şcoală, peste un an, când veţi termina clasa a şaptea, n—o s—o mai petreceţi tot în şcoala noastră. Fiecare îşi va lua zborul spre alte şcoli... Vlad vru să adauge că poate atunci nici el nu va mai lucra cu băieţii din această şcoală, dar tăcu. Reluă abia după un timp : Mă gândesc... Suntem de doi ani împreună şi vom mai fi un an... Abia am avut vreme să ne cunoaştem, să ne obişnuim unii cu alţii, să ne împrietenim... Şi deodată va veni ziua când ne vom strânge mâinile şi ne vom întreba : „Oare o să ne mai întâlnim ?" Vlad îi cuprinse pe băieţi pe după umeri, strângându—i în braţele lui puternice : Hai să ne închipuim că trăim această zi... Ziua

când voi vă luaţi rămas bun de la şcoala elementară... Poate va fi cerul senin, poate va ploua — asta nu putem să ştim. Un lucru însă e sigur : vom fi tare emoţionaţi. Nu—i uşor să trăieşti ziua despărţirii de primii prieteni!
—Cu siguranţă că Dinu... poetul... o să plângă. Ei, când e emoţionat, îşi scoate ochelarii şi—şi freacă ochii. Spune că—l supără vederea, dar noi, toţi ştim că lăcrămează, zise Sandu.
—S—ar putea ca, într—adevăr, Dinu să ajungă poet! rosti Petrică. El asta visează !
—Dar voi ? întrebă Vlad. Voi ce visaţi ? Petrică răspunse repede :
—Ofiţer ! Dar numai după o clipă, reluă : Dar n—ar fi rău nici ca tata, pe locomotivă !

Sandu nu se grăbi să răspundă până când nu simţi aţintite asupra lui privirile celor doi :
—Eu ?... Profesor de ştiinţe naturale... Şi adăugă, ridicând sprâncenele : Mi—ar place ! Apoi, surâzând . Numai că aşa, unul poet, altul mecanic sau ofiţer, altul profesor — n—o să ne mai întâlnim niciodată...
—Aşa—i! oftă Petrică. Şi nici cu Vlad n—o să ne mai întâlnim...
—Ba da, băieţi... surâse instructorul. Noi toţi o să ne întâlnim în viaţă. Dacă vom rămâne prieteni buni, oricât de departe vom fi unul de altul, ne vom întâlni. Şi apoi, drumurile noastre toate se întâlnesc. Nimeni dintre noi nu visează să ajungă un leneş. Munca fiecăruia se întâlneşte în munca mare a patriei. Acolo ne întâlnim cu toţii... Aţi înţeles ?
—Da ! răspunseră într—un glas, cu bucurie, băieţii.
—Atunci — făcu Vlad — vorba lui Sandu : „E bine"... Se ridică : Eu trebuie să plec ! E târziu. Mergi şi tu, Sandule ?
—Merg!
—În doi n—o să ne fie urât pe drum.

Plecară împreună, dar când ajunseră la poartă, Sandu îşi aminti de ceva. Îl rugă pe Vlad să—l aştepte câteva clipe şi reîntorcându—se la Petrică, îi spuse :
—Am uitat să—ţi dau... Scoase dintr—un buzunar biletul de la „cel mai bun trăgător cu praştia de pe strada asta" şi îl înmâna lui Petrică, iar din alt buzunar scoase o pungă.
—Ce este în pungă ?
—Şi pe astea era să le uit... Sunt nişte bomboane pentru surioara ta cea mică... Sunt bune!
—Dar cea mică încă nu mănâncă bomboane. Are abia şapte luni.
—Îmi pare rău... Adică, de ce să—mi pară rău ? La tine are cine să le mănânce. Dă—le gemenilor de la grădiniţă. Dar numără—le mai întâi şi vezi dacă sunt un număr cu soţ ca să nu se certe când le vor împărţi... Noapte bună !
—Noapte bună !
Petrică despături biletul şi citi :

„Zarzărele din zarzărul nostru aproape s—au copt. Îţi dau voie să te sui în el şi să mănânci câte pofteşti. Nina".

Petrică zâmbi şi, fără să—şi dea seama, băgă mâna în punga adusă de Sandu, prinzând între degete o bomboană. Ridică mâna spre gură, dar în clipa când bomboana îi atinse buzele îşi opri mişcarea. Deşertă punga pe prichiciul ferestrei şi începu să numere bomboanele. Victorie ! Numărul lor era fără soţ. Deci, Petrică putea să mănânce o bomboană fără grijă !

Capitolul 13. „LA NOI E TREABĂ SERIOASĂ, BĂIEŢEASCĂ !"

Una din dimineţile zilelor următoare fusese — aşa cum se putea citi în „Jurnalul de bord al Amiralităţii Portului Lazul Mic" — „f. f. grea, dar şi f.f. bogată...".

Şi într—adevăr, cei patru de „f" împărţiţi frăţeşte, doi cuvântului „grea" şi doi cuvântului „bogată", nu alunecaseră din peniţa lui Dinu, doar pentru motivul că jurnalul de bord nu putea rămâne cu paginile goale. Departe de Dinu gândul de a deveni, dintr—un harnic secund, un mâzgăleşte—hârtie. Departe, f. f. departe... Ieri îi căzuse în mână o carte veche în care citise că tot ceeace ştim astăzi despre călătoriile vestitului Magellan se datoreşte faptului că navigatorul şi—a luat pe puntea corăbiei un secretar, pe Antonio Pigafeta! Aceasta întări hotărîrea lui Dinu de a face din jurnalul de bord o oglindă fidelă a celor ce se petreceau la Iazul Mic, iar din el, un Pigafeta al II—lea. Şi lui Alecu i se spunea doar „Cristofor Columb al II—lea" ! De ce nu i s—ar spune şi lui, „Antonio Pigafeta al II—lea" ?

Dar ce legătură avea hotărârea lui Dinu cu cei patru de „f" ?

Iată legătura : martor era cerul că nici măcar codiţa unui singur „f" din cei patru nu însemna o exagerare !

Întâi, dimineaţa zilei următoare fusese foarte, foarte grea... Buruienile începuseră să—şi scoată din nou capul prin nisipul cheiului; uricioasa mătase a broaştei apăruse din nou în radă, praful devenise iarăşi musafir nepoftit în încăperea „Amiralităţii"...

Treaba, deci, nu fusese uşoară, dar ea nu se terminase numai cu atât. La obişnuita trecere în revistă de dimineaţă, se putu constata lesne absenţa câtorva ajutori de marinari.

—Să se alcătuiască o echipa—fulger şi să fie aduşi neîntârziat! spuse Sandu.

Echipa—fulger se alcătui, numai că, deşi în fruntea ei se găsea chiar cel care făcuse propunerea, îndeplinirea ei nu fu lipsită de peripeţii.

Printre absenţi se numărau şi cele două gemene negricioase : Geta şi Dina.

—Unde—or fi stând ? întrebă Mircea.

—Aproape! se uită Dinu pe o listă. Le—am notat adresa. Trecu grăbit cu arătătorul peste rândurile listei : Uite—o !

Echipa—fulger porni la drum. In dreptul unei case cu grădiniţă de flori în faţă, băieţii se opriră. Mirosea a busuioc dulce şi a garoafe proaspete. Bătură în poartă. Un căţel alb începu să latre caraghios, scoţând nişte sunete de trompetă stricată, dar Top mârâi, arătându—şi colţii şi javra încetă să mai latre. Probabil că pe limba lor, Top îi spusese: „Mă, neisprăvitule, te pui cu mine ? Cu un singur strănut te dobor !" Apoi se deschise fereastra şi o bunică (nu putea fi decât bunică, deoarece în cartierul acela, toate bătrânele erau bunici...) apăru şi întrebă aspru :

—Hei, ce—i gălăgia asta ? Aţi venit cu uratul ? Mai este până la Anul Nou !

O astfel de întrebare, ştie oricine, poate să—ţi strice toate socotelile : să—ţi ia glasul încât să nu mai poţi răspunde nici cum te cheamă, *darămite* pentru ce ai venit.

Totuşi, Petrică, mai înfipt, îndrăzni :

—Am venit pentru altceva, bunico.. Nu cumva ai mata nişte nepoţele ?

Dar bunica răspunse tot atât de aspru :

—N—am nişte... Am două nepoţele, să—mi trăiască !

—Să—ţi trăiască, bunico ! Noi la ele am venit — se înălţa Petrică pe o şipcă a gardului.

—Nu—s încă de măritat ! le strigă bunica încruntată, dar băieţii ghiciră pe buzele ei un zâmbet.

De aceea, Alecu rosti râzând :

—Nici noi, bunicuţo, nu suntem de însurat ! Şi reluă serios : Am venit să le luăm la iaz.
—Aha ! păru bătrâna că se dumireşte : Voi sunteţi cei care nu mi—aţi dat voie să intru la iaz... De ce n—aţi spus de la început ? Şi dispăru de la fereastră, pentru ca peste câteva clipe băieţii să—i audă din nou glasul strigând : „Dina, Geta ! Au venit băieţii ! Aviatorii !" Şi apoi, glasul uneia dintre gemene, răspunzându—i : „Bunico, ţi—am mai spus că nu—s aviatori. Sunt marinari !" „La mine—i tot una. N—am făcut armata ca să—i cunosc !"

Cu Alexandru—cel—mic, lucrurile n—au mers însă tot atât de simplu. Absenţa lui Alexandru—cel—mic de la iaz se datora unor împrejurări deosebite : de câteva zile i se clătina un dinte, dar de căzut, nu voia să cadă. Îl prindea între degete, trăgea, degetele însă alunecau şi dintele tot în gură rămânea, bălăbănindu—se de colo până colo, ca limba unui clopoţel. Ce era de făcut ? Pentru dinţii de lapte care se clatină există un leac care niciodată n—a dat greş : treci de câteva ori prin jurul dintelui un fir de aţă şi pui pe cineva să tragă. Pentru treaba asta ai nevoie de aţă, de cineva care să tragă şi, mai ales, ai nevoie de curaj ! Aţă găsise Alexandru—cel—mic în sertarul mamei. Pe cineva care să tragă de aţă, putea găsi uşor. Dar ce te faci cu curajul ? Pe el unde îl găseşti ? In cutia mamei şi la vecini, în niciun caz !

Oricine ştie însă că marinarul fără curaj e ca un submarin fără periscop sau ca o mare fără apă sărată. De aceea, curajul poate fi găsit întotdeauna la marinari. Echipa—fulger reuşi până la urmă să insufle curaj şi ajutorului de marinar Alexandru. Într—o clipă, din gură, dintele i se mutase în palmă...

Ei, pentru toate aceste întâmplări, secundul Dinu adăugase lângă cuvintele „dimineaţă grea" primii doi de „f". Pe ceilalţi doi, de lângă cuvântul „bogată", îi scrisese din alte motive...

În primul rând, lucrul la ierbare mersese foarte bine. O mulţime de plante fuseseră culese şi aşezate, între sugative, la uscat. Şi cu toate că un naturalist găseşte frumos şi ultimul firicel de iarbă, fiecare fusese de părere că planta adusă de Costea era deosebit de frumoasă. Era o lalea de apă culeasă în acele clipe ale dimineţii, când îşi deschidea larg petalele, invitând gâzele de tot soiul să o viziteze ; culeasă în acele clipe când cucerită parcă de propria sa frumuseţe, îşi priveşte obrajii catifelaţi în apa iazului şi şi—i culcă pe obrazul cald al apei. Frunza sa ca o lance fusese aşezată pe sugativă alături de floare, ca şi cum Costea, întristat că a despărţit—o la început, ar fi vrut să—şi răscumpere vina, lipind—o la loc...

În al doilea rând, Sandu şi Petrică le povestiră băieţilor despre jocul lui Vlad. Jocul plăcu din prima clipă
şi stârni o mare veselie:
—Trebuie să—l jucăm cât mai curând !
—Cât mai curând !
—E grozav !
—Te pui cu Vlad ? ! Instructorul nostru e un om şi jumătate !

Jocul plăcuse pentru că nu era unul oarecare, ca „mingea la centru" sau ca „cine a furat oaia", ci un joc deosebit, marinăresc ! Regulile lui erau simple, dar pentru a—l juca, trebuia să te pregăteşti. Nu mergea să începi a număra „Pe dealul mitropoliei, stă un măgăruş şi scrie : a, e, i, o, u — măgăruşul eşti chiar tu !" şi pe urmă gata să începi jocul. Nu, trebuia să te pregăteşti dinainte şi încă să te pregăteşti bine!

Oricâţi voiau puteau să—l joace. Prin numărătoare se alegea de la început un căpitan de vapor. Toţi ceilalţi deveneau marinari în diferite porturi .ale lumii, porturi, pe care şi le alegeau ei. De pildă, unul îşi alegea portul Galaţi, altul Odesa, altul Liverpool, altul Amsterdam... Marinarii se răsfirau pe marginea iazului, păstrând între ei o distanţă de câţiva paşi. Locul De care se oprea fiecare dintre ei era însemnat printr—un steguleţ — drapelul portului respectiv. Cel care fusese ales căpitan de vapor era însărcinat să plece într—o călătorie prin porturile lumii pentru a se interesa de viaţa copiilor de pretutindeni. Ajungând într—un port, el trebuia să întrebe : „Spune—mi, bravule

marinar, cum o duc copiii pe aici ?" Şi marinarul trebuia să—i răspundă. Cel care dădea cel mai bun răspuns, la sfârşitul jocului, devenea el căpitan şi jocul reîncepea, schimbându—se mereu porturile. Ei, dar pentru a da cel mai bun răspuns nu era tot una cu a bate din palme. După ce îţi alegeai portul, era necesar să te apuci să citeşti în cărţi sau în colecţiile de reviste din „Camera pionierilor" o mulţime de lucruri despre viaţa copiilor din portul acela. Numai aşa răspunsul tău putea fi cel mai bun şi numai aşa puteai deveni, la rândul tău, căpitan.

Când larma se mai potoli, Sandu propuse să încerce pentru prima oară jocul, a doua zi, pentru ca seara să aibă fiecare răgaz să se pregătească. Băieţii fură de acord şi aplaudară propunerea, căreia, pe urmă, se mai adăugă şi una din partea lui Petrică :

—Pentru ca să ne dăm seama mai bine al cui răspuns e mai bun, propun să—l chemăm arbitru pe Vlad. Se aprobă ?

—Se aprobă ! răsună plaja de glasurile băieţilor entuziasmaţi.

Dar noile plante culese şi jocul marinăresc n—ar fi fost nici ele de ajuns pentru ca Dinu să scrie cei doi de „f" lângă „dimineaţă bogată". Numai pentru atâta, cu siguranţă, ar fi scris cel mult unul singur...

Se mai întâmplaseră şi altele !

Aproape de amiază, când, înălţat pe boltă, soarele cuprindea în îmbrăţişarea lui fierbinte chiar şi cele mai răcoroase unghere — un băiat dintr—a treia veni alergând de la şcoală şi, anunţat de pionierul de la ghereta de pază pătrunse până la „Amiralitate". Aici predă lui Sandu o telegramă primită pe adresa şcolii. Telegrama glăsuia astfel :

„Primim propunerea voastră. Stop. Facem, schimb de ierbare bucuroşi. Stop. Urmează scrisoare!"

Şi mai jos semna „cercul de ştiinţe naturale" al uneia dintre şcolile cărora le fusese adresată scrisoarea redactată de Dinu.

Vestea primirii telegramei se răspândi cu iuţeala gândului. Telegrama fu trecută din mână în mână şi citită de zeci de ori.

—Chiar la o telegramă nu ne—am aşteptat! recunoscu Petrică". Telegrama e un lucru neobişnuit. N—o trimiţi doar pentru un fleac...

—Te cred, tinere, întări Dinu. Au primit propunerea noastră ca pe un lucru mare ! Nu citiţi în ziare ? De câte ori e vreo mare sărbătoare, se primesc şi se trimit telegrame...

—Asta înseamnă că trebuie să ,le trimitem şi noi o telegramă ? vru să se lămurească Alecu.

Dinu îşi scoase ochelarii şi după ce întrebă : „îmi dai voie" ? şi—i şterse cu un capăt al cămăşii lui Petrică, ieşită ca întotdeauna din pantaloni. îşi dădu părerea apoi, a toate cunoscător :

—Ar trebui, tinere, ar trebui să le trimitem şi noi o telegramă de răspuns. Aşa cer uzanţele internaţionale...

—Na—ţi—o bună că ţi—am dres—o ! izbucni Petrică. Ce să caute aici „uzanţele internaţionale" ? Ei nu—s tot în ţara noastră ?

Dar pentru că această discuţie nu adusese niciun strop de lumină în întunericul problemei, „să trimitem o telegramă sau să nu trimitem ?", o amânară cu obişnuitele cuvinte menite să—i împace pe toţi : „O să—l întrebăm pe Vlad !"

Şi iar începură să se minuneze de marea cinste care li se făcuse cu această telegramă.

—Măi, noi suntem cineva ! rosti cu mândrie Alecu.

—Suntem oameni serioşi ! continuă Petrică. Iar Alecu adăugă cu mândrie :

—Primim până şi telegrame !

Doar Sandu Danu nu se dezminţi şi rosti şi de diate aceasta numai două cuvinte:

—E bine !

Telegrama fu dată în păstrare lui Dinu care o aşeza cu grijă între coperţile unui fost caiet şi pe eticheta căruia scrise cât putu el mai frumos: „Corespondenţă", astfel încât

numai pentru codiţa lui ,,ţ" irosi câteva minute... Alecu, timonierul ,,Pescăruşului", pionier de servici în această zi, îl rugă pe Dinu să—i dea voie să deseneze şi el o floare pe copertă. Cum, alături de talentul pentru imitaţie al lui Alecu, era bine cunoscut şi cel pentru desen, Dinu se învoi repede. Alecu se aşeză pe scaun, îşi suflecă mânecile cămăşii, dar nu mai avu vreme nici să—şi ascută creionul, deoarece clopoţelul de la capătul „liniei de semnalizare" cu „postul de pază" numărul unu îl anunţă : „Vino repede aici !" „Vino repede aici" ! „Important! Important!"

—Uf ! se necăji Alecu. Aşa e întotdeauna Mircea când stă de pază... Trece o cioară, gata! e un lucru important... Noroc că nu—i vine rândul decât la câteva zile. Altfel nu s—ar mai putea trăi aici... Se ridică : Am să desenez mai târziu... Să nu cumva să te apuci tu, Dinule. Aşteaptă—mă !

La „postul de pază" numărul unu, Mircea făcu câţiva paşi în întâmpinarea pionierului de servici, dar socotind că aceasta s—ar putea chema „părăsirea postului", se dădu înapoi şi spuse :

—Am să—ţi aduc la cunoştinţă o veste importantă ! Alecu îi răspunse ironic :

—Ştiu... A trecut un băieţel pe trotinetă... Sau s—a înecat un gândac într—o băltoacă... Nu—i aşa ?

—Nu, Alecule ! vorbi cu seriozitate, Mircea, şi—i aruncă prietenului o privire plină de dojana. Supus, Alecu se rezemă de gheretă şi încrucişa braţele :

—Am glumit, iartă—mă... Te ascult! Mircea veni lângă el şi începu cu glas şoptit:

—Au trecut doi oameni... Unul mai înalt şi mai în vârstă, care purta o servietă mare, iar altul mai tânăr. Acesta din urmă i—a spus celuilalt de câteva ori : „Lăsaţi, lăsaţi să vă duc eu servieta... Dar cel cu servieta n—a vrut şi privind spre noi a întrebat : „Diavolii ăştia tot aici sunt ?"

—Ne—a făcut „diavoli" ? se mânie Alecu. Şi tu ai tăcut ? N—ai spus nimic ?

—Dacă spuneam, nu mai puteam asculta ce vorbesc. Eram după gheretă şi ei nu m—au văzut. Dar, ascultă mai departe... N—am auzit prea bine ce i—a răspuns celălalt, dar parcă i—a zis că „deocamdată nu s—a putut face nimic", sau aşa ceva, şi din nou s—a rugat: „Lăsaţi, lăsaţi să vă duc eu servieta". Dar cel cu servieta tot n—a vrut: „Nu te deranja... viaţa te învaţă... m—am obişnuit cu multe..." Şi depărtându—se, a mai întrebat: „Noaptea, nu—i aşa, e pustiu pe aici ?" „Da, nu—i nimeni !" i—a răspuns cel mai tânăr şi se apleca mereu când vorbea.

Mircea tăcu şi se uită în ochii lui Alecu pentru a—şi da seama ce impresie îi făcuseră cele povestite.

—Asta—i tot ? făcu gânditor Alecu.

—Tot! Ce, nu—i destul ? Oare cine să fi fost cei doi?

—Mă întreb şi eu... Oricum, bine ai făcut că m—ai chemat. E într—adevăr important. Mă duc să—i spun şi lui Sandu !

Câteva minute mai târziu, auzind aceeaşi poveste din gura lui Alecu care depuse întreg talentul său de imitator pentru a reda totul cât mai clar, Sandu se nelinişti. Dar, deşi curios să afle şi alte amănunte chiar de la Mircea, nu plecă imediat spre „postul de pază". „Nu trebuie să se neliniştească şi ceilalţi" — îşi zise. „Când eşti neliniştit, treaba nu iese bine. Şi noi avem azi mult de lucru".

Dimineaţa devreme, în Adunarea Comandanţilor, se hotărî construirea unui mic bazin pentru copiii mici. In iaz nu puteau să—i lase să se scalde. Ori, să te joci vara lângă un iaz şi să nu te scalzi, e ca şi cum ai avea în faţă un borcan cu dulceaţă şi n—ai gusta nici măcar o linguriţă ! Construirea bazinului începu, deci, de îndată, pe malul stâng al iazului, la o depărtare de câteva sute de metri de „Amiralitate". Câteva ore de săpat şi bazinul avea să fie gata. Printr—un şanţ va fi trasă apă din iaz şi pe urmă... fetiţă sau băieţel sa fii, că loc de scaldă se va găsi !

Înfigând cu nădejde hârleţul în pământul nisipos, Sandu căută să nu se mai gândească la cele povestite de Alecu : „Orice s—ar întâmpla, un lucru e sigur : nu ne mai sperie nimeni atât de uşor. Nu mai părăsim iazul pentru nimic în lume !"

Lucrau tăcuţi. Mircea, Costea, Grigorel, Lăzărică îşi dezbrăcară cămăşile şi—şi deznodară cravatele, rămânând numai în pantaloni sau chiloţi. Îşi dezbrăcase cămaşa şi Petrică, dar nimeni, în afară de Sandu, nu băgă de seamă că „mezinul" nu—şi scosese ca toţi ceilalţi şi cravata. Numai Sandu observă şi spuse pentru sine, încet: „E bine !"

Devenea din ce în ce mai cald. Nisipul se prefăcuse în jăratec, iar soarele arunca limbi de foc. Păzind cămăşile băieţilor, Top stătea tolănit pe burtă, cu limba scoasă, cu urechile blegi.

Lucrând în apropierea lui Sandu, într—un răstimp când se opri din lucru ca să se mai odihnească, Petrică i se adresă deodată :

—Oare ce fac ei acum ?

Sandu ridică privirea, nedumerit :

—Care „ei" ?

—Nu înţelegi ?... Ei, Nicu şi Iliuţă.

—Nu ştiu... Şi scuipând în palme pentru a apuca mai bine hârleţul, Sandu adăugă : Nu ştiu şi nici nu mă interesează !

—Deloc, deloc ?... Deloc nu te interesează ? Şi arătând vârful unghiei : Nici atâtica ?

Sandu nu—i răspunse.

Petrică reîncepu lucrul. Într—un bulgăre de pământ găsi o râmă. O ridică şi o aruncă în iaz. Apoi, pe neaşteptate, îi vorbi din nou lui Sandu :

—Ştii ce—mi place la tine ?...

—Nu ştiu — răspunse Sandu, prefăcându—se nepăsător.

—Îmi place că tu te gândeşti totdeauna înainte de a vorbi...

—Cum adică ?

—Aşa... Nu te grăbeşti niciodată să răspunzi repede. Aşa faci şi la şcoală. Te scoate la tablă, ţi se pune o întrebare, tu însă răspunzi abia după o vreme. Noi, în bănci, o sfeclim: „Hait! Sandu nu ştie astăzi !" Dar tu începi să vorbeşti liniştit şi... gata cinciu—i ! Petrică oftă îngândurat. Eu nu sunt aşa...

—Tu te aprinzi prea repede.

—Ştiu... Dar ce să fac ?

—Să te stăpâneşti !

—Uşor de zis ! Tu poţi, ştiu că poţi. Iţi închipui că eu cred că Nicu şi Iliuţă nu te interesează ? Pun prinsoare că ai da şi un milion ca să afli!

—Dacă pui prinsoare, pierzi! întâi, n—am un milion, ci numai cinci lei, acasă, în puşculiţă. Pe urmă, ştiu prea bine ce fac cei de dincolo...

—Ce fac ?

—Îmi închipui că fac prost. Poate că ei nu—şi dau seama, dar tot prost fac. Cine se rupe de prieteni, nu poate să se simtă bine... Petrică vru să—l necăjească :

—Acum ai vorbit ca Dinu... Ca dintr—o carte ! Sandu însă nu—l luă în seamă :

—Se poate... Dar atunci cartea asta e adevărată. Uite, eu m—am gândit şi altădată : se spune că fără aer şi fără mâncare nu se poate trăi. Eu spun că nici fără prieteni nu se poate trăi !

Poate că lucrând şi vorbind, această discuţie ar mai fi continuat mult. Stând la taifas, acasă la Sandu sau la Petrică, nu odată cei doi prieteni s—au trezit că a venit noaptea şi că discuţia lor era departe de a se sfârşi. Acasă le amintea însă întotdeauna cineva, de cele mai multe ori mamele, că trebuie să încheie. Acum insă discuţia le fu întreruptă de clopotul „Amiralităţii", care începu să sune un semnal cunoscut, alcătuit din sunete scurte, repetate. Apoi, alergând, veni Alecu, pionierul de servici. Spuse gâfâind, abia trăgându—şi respiraţia :

—Sandule... am prins... am prins două iscoade. Voiau să se furişeze în port... N—am putut scoate niciun cuvânt de la ele. Ţin morţiş să vorbească numai cu... „ce! mai mare

de aici". Cu tine, adică...
—Unde—s iscoadele ?
—Le—am legat fedeleş şi le—am închis în Amiralitate.
—Şi ce fac acolo ?
—Au bătut de câteva ori cu pumnii în uşă, dar s—au liniştit. Acum cred că plâng.
—De ce să plângă ? Ce, sunt fetiţe mici ?
Alecu învârtea pe un deget cheia de la lacătul „Amiralităţii".
—Nu—s chiar fetiţe mici, dar tot cred că plâng.
—Haidem toţi acolo !
Aruncară sapele şi hârleţele în groapă, îşi traseră în grabă cămăşile şi porniră spre „Amiralitate".
Cheia se răsuci în lacăt, zăvorul trosni şi uşa se deschise scârţâind, ca un miorlăit de pisică trasă de coadă. Înăuntru, cocoţată pe masă, se afla o fată, iar pe scaun, alta. Cea de pe masă avea părul negru, tăiat scurt, băieţeşte, ochii verzi, neastâmpăraţi, obrajii îmbujoraţi. Cealaltă, blondă, cu cozi lungi pe spate, cu ochi mici, migdalaţi, părea să fie mai înaltă decât prima, deşi privindu—le acum — prima cocoţată pe masă, iar a doua stând pe scaun — nimeni n—ar fi putut observa aceasta. Păreau de vreo doisprezece—treisprezece ani. Erau îmbrăcate la fel, cu fuste albastre şi bluze albe şi purtau la gât cravate de pionier.
—Ele sunt iscoadele ? întrebă şoptit Sandu.
—Ele ! răspunse Alecu.
—Spuneai că sunt legate fedeleş şi că plâng... Nu se vede nimic !
Băieţii se uitau la cele două fete cu îndreptăţită curiozitate. „Ce caută două fete în portul nostru ?" Ţinându—şi fusta, cu mâinile, cea de pe masă sări până în mijlocul încăperii. Şi în clipa aceea, Petrică se dădu un pas înapoi. O recunoscu pe. Nina, fata vecinilor. Se încruntă la ea şi—i adresă printre dinţi, şuierat: „Ce cauţi aici ?" Nina scoase limba şi ridică din umeri.
—Să le luăm interogatoriul, ce mai aşteptăm ! propuse Alecu, fericit că de multă vreme nu mai avusese prilejul să facă aceasta.
Sandu fu de acord :
—Întreabă—le cum le cheamă.
Alecu înainta cu doi paşi spre „iscoade", tuşi şi îşi îndreptă corpul :

—Cum vă numiţi !? Răspundeţi pe rând !
—Nina !
—Rodica !
—Cu ce puteţi dovedi că vă cheama aşa ?
Fetele se uitară una la alta mirate şi abia după ce Alecu mai întrebă odată, mai sever şi mai tăios decât prima oară, Nina răspunse :
—Putem aduce mâine carnetele de şcoală. Eu chiar aş vrea să—l vedeţi pe al meu ! Am un singur patru, încolo cinci pe toată linia...
—Eu am mai mulţi de patru — intră în vorbă şi Rodica — dar trei n—am niciunul. Pe cuvânt, că n—am niciun trei !
—Nu ne interesează ! tună vocea lui Alecu. Puteţi să aveţi şi doi, şi unu, şi zero ! Aici nu suntem la şcoală.
—Asta am văzut şi noi — dădu din cap Nina. La şcoală nu ne—ar fi închis nimeni şi nu ne—ar fi legat. Şi continuă cu ironie în glas : Noroc că nu vă pricepeţi să legaţi cum trebuie. În doi timp şi trei mişcări ne—am dezlegat sfoara...
—Pentru că v—am legat cu milă... şi pentru că... Dar nemaiavând ce născoci, ridică vocea: Dovediţi—ne acum că vă numiţi aşa !
Fetele se gândiră şi, deodată, Nina îşi arătă monogramul de pe bluză.
—Uite... Aici e un „N"... „N" de la „Nina"...
—Nu—i valabil ! Poate să fie şi „N" de la Nicolae, de la Nicoară sau de la Năstase...

Nina pufni în râs :
—Aşa poate să fie şi de la Nabucodonosor... Numai că pe mine mă cheama Nina şi bluza e a mea. E nouă. N—am spălat—o nici măcar odată. Mai am una, dar cu ea am păţit—o rău de tot. Am spălat—o odată cu un şorţ verde, ia ieşit culoarea... şi nu mă întreba cum m—a luat în primire mama... „inspectorul—şef".
—Pentru ce aţi venit aici ? le întrebă direct Sandu, văzând că interogatoriul cu ajutorul lui Alecu ar fi putut să nu se mai termine niciodată.
Tot Nina îi răspunse :
—Vrem să vorbim cu amiralul vostru. Du—ne la el ! Vouă nu vă spunem nimic !
Sandu clipi şiret:
—Nu pot să vă duc !
—De ce ?
—Pentru că... pentru că sunt chiar eu !
—Tu ? exclamă Nina. Atunci e bine. Pe tine te cunosc...
Sandu o măsură cu atenţie :
—Mă cunoşti ?... Nu cred !
—Aşa spuneai şi aseară...
—Aseară ?
—Da ! Fata îşi piţigăie glasul : ,,Sunt cel mai bun trăgător cu praştia de pe strada asta".
—Aha ! Sandu râse : „Şi eu sunt cel mai bun răsucitor de urechi din oraş..."
—Îhâm ! Acum mă ţii minte ?
—Da, dar tot nu ştiu ce cauţi aici.
—Dacă ne—aţi luat atât de repede?!... Alarmă... sfori... lacăte... interogatoriu... Ce vă mai trece prin minte ? Dacă ştiam, îmi aduceam praştia şi vă ţineam la distanţă. Dar pentru că Sandu îi răspunse că nu se sperie de „o biată praştie", Nina se oţărî: A mea nu—i o biată praştie. E de calibru mare !
Râseră toţi înveseliţi, iar Petrică spuse :
—Vorbeşte de praştie, de parcă ar fi tun !
—Parcă voi nu ne—aţi primit de parcă am fi nişte duşmani ?
—Iar noi — îi continuă vorbele Rodica — noi ani venit cu toată prietenia...
—Atunci — Sandu îşi desfăcu braţele — să vă primim şi noi cu prietenie ! Luaţi loc şi spuneţi—ne ce v—a adus aici.
—Am venit — începu Rodica, dar se răzgândi şi o ghionti pe Nina : vorbeşte tu, te pricepi mai bine...
Nina primi cu bucurie invitaţia :
—Vrem să vă cerem să ne primiţi şi pe noi aici. Vrem să fim şi noi marinari!
—Cum ? răsunară deodată mai multe glasuri, după care, câteva clipe se făcu linişte deplină. Cuvintele Ninei avură efectul unui trăsnet după zgomotul căruia ţi se pare că totul a încremenit într—o tăcere de mormânt.
În sfârşit, Petrică îndrăzni:
—Voi ?... Voi vreţi să fiţi... marinari ?
—Voi ? mai repetară mirate şi alte glasuri.

—Asta—i bună, tinere ! răspunse Dinu. Fete—marinari! Unde s—a mai pomenit ? Şi adăugă dispreţuitor : Asta e egal cu a pune un marinar să ţeasă ciorapi!
—Hm ! făcu Nina. Deştept mai eşti... tinere cu ochelari. Crezi că marinarii merg cu ciorapii rupţi ? Tu aşa mergi ?
Dinu îşi săltă ochelarii pe nas şi o înfruntă :
—Deşteaptă eşti tu că nu înţelegi o comparaţie ! Sandu nu se grăbi să—şi dea părerea despre dorinţa
fetelor. Li se adresă după ce schimbul de înţepături se mai potoli:
—Îmi pare rău, dar nu cred să vă putem primi. Aici nu—i pentru voi. Aici e treabă serioasă, băieţească. Nu merge să spui „asta nu vreau", „asta nu fac"... Dacă nu te supui

disciplinei, faci corvoadă !
—Eşti trimis în împărăţia „mătăsii broaştei" ! rosti Dinu declamator.
—Da, aici e treabă grea —— continuă Sandu. Odată ţi se ordonă : „sapă un bazin !" sau „stai de pază nemişcat!" Poate să ardă totul în jurul tău, să nu părăseşti postul până nu ţi se spune... Vouă nu vă putem spune aşa... Şi atunci cum rămâne cu disciplina ?
—Se duce bâldâbâc, la fund ! arătă Alecu cu un deget spre podea: Pentru voi am avea o singură treabă : să vă îngrijiţi de nişte copii mici pe care i—am primit să se joace aici...
—Cum ? La auzul acestor cuvinte, Rodica se aprinse : Vasăzică să săpăm un bazin nu putem, să stăm de pază nu putem, că de ! astea sunt treburi serioase, ce mai!... băieţeşti! Suntem bune să îngrijim doar copiii mici. Hai, Nina, acasă. Să—i lăsăm pe încrezuţii ăştia.

Dar Nina nu fu de aceeaşi părere :
—Ba, să mai stăm. înainte de toate suntem pionieri. Trebuie să ne înţelegem. Apoi — îl privi ţintă pe Sandu: Află, că ştim şi noi să facem o treabă serioasă şi ştim şi noi ce înseamnă disciplina ! În detaşamentul nostru sunt fete pricepute şi curajoase. Numai Ioana se teme de întuneric şi de gândaci. Dar părinţii ei s—au mutat din oraş, aşa că n—o s—o mai avem colegă la toamnă. Mie îmi pare rău că pleacă. Era o fată bună şi—mi împrumuta acuarelele... Dar, observând că iar începuse să vorbească mult, spuse mâhnită: „Eu însă trebuie sa vă spun de la început că am un defect: vorbesc mult. Dacă însă mă primiţi la voi, îmi iau angajamentul să tac câte o oră întreagă în fiecare zi. S—a făcut ?"

„Bang! Balang—balang ! Bang! răsună deodată, puternic, clopotul de alarmă din vârful „Observatorului". Ca împinşi de un arc, toţi năvăliră afară. Aici îl auziră pe Costea, aflat în vârful arţarului, strigând prin pâlnie :
—„Atenţiune ! Atenţiune ! Doi băieţi s—au furişat în port, fără să—i văd. Au răpit din radă două vase şi au fugit. Hoţii poartă măşti de frunze. Sunt îmbrăcaţi numai cu chiloţi de baie şi au pielea înnegrită cu mâl. Atenţiune ! Alergaţi după ei! Alergaţi după ei !"
—Băieţi, după mine! strigă Sandu. Şi cât ai clipi, întreg grupul se făcu nevăzut prin tufele înalte.

În uşa „Amiralităţii", Nina şi Rodica se priveau buimăcite.
—Noi ce facem ? întrebă Rodica.
—Mergem şi noi !
—Unde ?
—La luptă... Ah ! de ce nu mi—am luat şi praştia !

Capitolul 14. "URME DE PAŞI!"

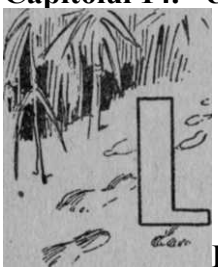 La umbra sălciei, in punctul geografic „Ţărmul Broaştei", stăteau de vorbă în şoaptă doi băieţi dezbrăcaţi şi mânjiţi cu mâl. Purtând măşti de frunze, cu greu puteai să—ţi dai seama că unul dintre ei era Nicu, fostul comandant al „îndrăzneţului", iar celălalt, Iliuţă, fostul căpitan al crucişătorului „Iazul Mic 1". Lângă ei, aplecate pe o parte, parcă neobişnuite să stea pe uscat, se aflau cele două vase de sub comanda lor. Era cald, muştele de apă bâzâiau şi pământul mlăştinos răspândea un miros acru.

—Straşnică lovitură ! rosti Iliuţă, după o vreme în care amândoi, cu auzul încordat, trăseseră cu urechea şi tresăriseră la cel mai neînsemnat zgomot.

—Mie—mi spui ? făcu Nicu, nu fără mândrie : Unu—i amiralul Nicu ! Cred că acum te—ai convins...

Iliuţă recunoscu :

—M—am convins. Drept să—ţi spun, nu prea aveam încredere... îmi ziceam că numai gura e de tine. Dar acum văd că m—am înşelat. A fost o lovitură curajoasă. Şi asta îmi place!

Nicu îl ghionti în glumă şi când Iliuţă vru să se apere, lăsându—se pe spate, îi dădu un bobârnac :

—Îţi place, puişor de găină ? Te cred că—ţi place ! Şi ăsta e numai începutul. Acum sunt amiral numai pe jumătate. Curând, rândurile noastre vor creşte, ne vin întăriturі ! Atunci să mă vezi conducându—vă în lupte. Mai tare ca Leonardo da Vinci...

—Mai încet, mai încet... Leonardo da Vinci a fost un mare artist, nu un conducător de oşti...

—Nu—i nimic, are însă nume frumos ! răspunse Nicu, după care schimbă repede vorba : Nu se aşteptau ,la o lovitură ca asta... Şi nici nu le trece prin minte că am ancorat tocmai la „Ţărmul Broaştei" !

Dar Iliuţă nu se arătă chiar atât de convins :

—Şi dacă totuşi le trece prin minte? Dacă vin aici ?

—Nu—i nimic ! O să rezistăm... Eu sunt învăţat. Şi Nicu râse silit: M—au învăţat... ciocnirile cu tata ! Când simt că vrea să mă atingă, aş putea să fug. Dar nu fug. Rămân pe loc şi strig: „Dă cât pofteşti, că nu mă doare !" El atunci se enervează şi dă mai tare...

—Nu te înţeleg, Nicule — se miră Iliuţă. De ce faci aşa ? Îţi place să te bată ?

Nicu îi aruncă o privire compătimitoare :

—Eşti un prost! Cum îţi închipui că îmi place ? Dar vreau să—i arăt că nu—mi pasă. Că sunt tare ! Asta nu—i face deloc plăcere Iui tata. Şi dacă el mă bate, de ce să—i fac plăcere ? Hm ?

—Nu ştiu ce să—ţi spun... La mine nu se întâmplă aşa. Tata e un om vesel.

—Crezi că tata nu—i vesel ? Uneori cântă atât de frumos. Şoferii sunt oameni veseli şi ştiu multe cântece ! îmi place să—l ascult. Stau liniştit şi—l ascult, dar deodată se opreşte şi se ia de mine : „Ce stai ? Ţi—ai făcut lecţiile ? Vrei să mă faci de râs ? Să ajungi un leneş ?" Iar eu, chiar dacă mi—am pregătit toate lecţiile, îi răspund : „Stau... Nu mi—am făcut nicio lecţie. Vreau să ajung leneş !"

—De ce răspunzi aşa ? întrebă Iliuţă, uluit. Nu pricep deloc.

—Tu ai cap de furnică... De ce nu mă lasă să—l ascult ? Ce rău fac cu asta ?

—Dar tu de ce mă ghionteşti mereu pe mine ? Ce rău îţi fac eu ? Şi de ce te legi de băieţi fără motiv şi sari cu pumnii ? Ce rău îţi fac ei ?

Nicu nu—i răspunse îndată. Tăcură amândoi, trăgând cu urechea. Niciun zgomot neobişnuit. Vântul mângâia pletele sălciei şi din când în când orăcăia câte un broscoi.
—De ce nu răspunzi ? Nu—ţi convine ?
—Mă gândesc... De fiecare dată când ţipă tata la mine şi mă atinge, după aceea îmi vine şi mie să ţip şi să trag măcar un ghiont cuiva...
Iliuţă clătină din cap cu amărăciune :
—Şi m—ai găsit pe mine pentru asta. Halal aşa prietenie ! Ce sunt eu vinovat că tatăl tău te bate ?
—Dar eu sunt vinovat că mă bate? Mi7e ciudă... Mi—e ciudă şi pe tine, şi pe Sandu, şi pe Petrică. Taţii voştri sunt altfel. De ce crezi că n—am mai adus la expoziţia şcolii tabla de şah lucrată de mine ? L—am întrebat pe tata : „vii şi tu să vezi expoziţia ?" Şi mi—a răspuns : „O să mi se spună acolo că eşti un leneş. Nu vin !" N—am mai adus nici eu tabla... Şi mi—a ieşit foarte frumos ! Nu—i aşa ?
—Da... foarte frumos ! zise Iliuţă din toată inima. Mie nu mi—a ieşit tot atât de frumos desenul, dar tata s—a bucurat când l—a văzut şi a spus că—i place.
Şi Iliuţă simţi în clipa aceea că Nicu parcă îi devenise mai apropiat, mai drag chiar. Vru să—i spună ceva care să—l înveselească, dar nu reuşi decât să repete :
—Da ! E foarte frumoasă tabla ta de şah !
Şi tăcu, gândindu—se cu duioşie la Nicu. Oare n—ar putea face ceva pentru el ? înţelegea mai bine acum cauza unor porniri răutăcioase de ale lui Nicu. Dar parcă a înţelege e destul ?
Cum putea însă să—şi ajute prietenul ? Acum nu era vreme, dar va trebui să se mai gândească la această problemă. Neapărat!
—Pe unde ne—or fi căutând ? gândi cu glas tare Nicu.
—Ţi—e frică ?
—Mie ? Ha !... Eu nu ştiu ce—i frica !
Şi iar tăcură, ascuţindu—şi auzul. O undă de vânt făcu salcia să foşnească într—o tremurare uşoară.
—Nu—i nimeni... Vântul ! răsuflă uşurat Nicu.

*
* *

—Încotro or fi apucat—o băieţii ? Rodica se opri, după ce, împreună cu Nina, alergaseră în neştire şi ajunseseră în mijlocul unor tufe care le ajungeau până aproape de umeri.
Sandu Danu şi ceilalţi băieţi nu se zăreau nicăieri. Fetele făcură mâinile pâlnie şi strigară pe rând :
—Heeeeei ! Unde sunteţi ?
Niciun răspuns.
—Doar n—or fi sburat! spuse supărată Rodica. Ar fi mai bine să ne întoarcem şi să—i aşteptăm.
—Nici nu mă gândesc ! o privi dojenitor Nina. Pornim mai departe în căutarea hoţilor...
—Si—si—singure ? se bâlbâi Rodica. N—ai auzit că erau mascaţi ?
—Rodica, Rodica, vitează mai eşti! Nina o prinse de mână : O să ne speriem de nişte mascaţi ? Hai înainte !
Porniră, păşind cu atenţie, privind peste tot.
—Fii cu ochii în patru, Rodica. Fiecare urmă ne poate ajuta.
Cercetau un tufiş, urmăreau legănarea unei crengi.
—Stai ! ţipă deodată Nina. Apleacă—te !
Cozile Rodicăi se făcură nevăzute într—un tufiş. Îngăimă speriată :
—Ai văzut ceva ?
—Mi se pare că da... Stai pe loc! Mă târăsc până acolo... Dar se înapoie după câteva minute şi spuse cu părere de rău :
—N—a fost nimic... O pisică a sărit gardul fabricii...
Porniră iar. Drumul devenea tot mai anevoios. Tufele de cucută rămaseră în urmă. Le

apărură în cale suliţele trestiilor şi ale papurii, apoi pământul din ce în ce mai mlăştinos. Alunecau. Rupseră două fire de trestie, încercând cu ele pământul, înaintea fiecărui pas nou. Pantofii albi ai Rodicăi căpătaseră o culoare verzuie—negricioasă.

—Cu siguranţă că n—or să se mai cureţe... se necăji Rodica. Ce—o să—i spun mamei?

—Adevărul!

—Parcă o să mă creadă ?... Crezi că mama a prins vreodată hoţi de vapoare ?

—S—sst! Taci! îi făcu semn Nina şi o trase după ea să—i arate nişte urme de paşi...

Rodica se bucură. Îşi închipui că pe acolo trecuseră Sandu Danu şi ceilalţi băieţi şi îi făcu semn Ninei să pornească amândouă, luându—se după urmele de paşi Dar privind cu atenţie urmele, Nina o opri :

—Uită—te bine... Nu pot fi urmele paşilor lor. Ei erau mulţi, iar pe aici n—a trecut decât unul singur... sau nu ! Au trecut doi... Se vede bine !

—Eşti sigură ?

—Cum sunt sigură că mă cheamă Nina şi că intru în clasa a şasea !

*

* *

După o vreme de căutări zadarnice, băieţii se întoarseră abătuţi în port. Nu reuşiseră să dea de urma fugarilor. Nimeni însă nu se îndoia că fugarii nu puteau fi alţii decât Nicu şi Iliuţă.

Cu toate că pe faţa lui nu se putea citi nimic deosebit, Sandu Danu era tare amărât. Şi nu faptul că le vor lipsi cele două vase îl întristase. Dacă nu astăzi, mâine sau poimâine, navele vor fi din nou în radă. Le vor recuceri fără doar şi poate ! Ceea ce îl întristase era altceva : când îi lăsase pe Nicu şi Iliuţă să plece din grupul lor, era convins că cei doi se vor întoarce. Cel puţin de Iliuţă era sigur. De aceea, Sandu spusese : „Angajamentul luat în faţa adunării de detaşament ni—l vom duce la capăt!" Şi iată că lucrurile nu s—au petrecut aşa. Au trecut câteva zile şi cei doi nu s—au întors...

Îl strigă pe Petrică:

—Fetele au plecat ?

—Da !

—Acasă ?

—De bună seamă că acasă. S—au lămurit îndată că nu—i de ele aici, că la noi e treabă grea, băieţească ! S—au lămurit şi au plecat.

De departe, ca o locomotivă vestindu—şi intrarea într—o gară, sună sirena fabricii „Victoria", anunţând încetarea lucrului pentru amiază.

Strungarul Dumitru Danu părăsi printre ultimii fabrica. Cum trecu de poartă, îşi auzi numele strigat, întoarse capul şi îl văzu pe vechiul său prieten Petre Stancu.

—Noroc, Petre. Te ascunzi pe undeva, sau ţi—ai uitat prietenii ? Nu te—am mai văzut de câteva zile.

Petre Stancu îi răspunse, zâmbind :

—Ba, se pare că prietenii m—au uitat pe mine! Şi începu să—! mustre pentru faptul că trebuise să afle din raportul normatorului şi nu din gura lui Dumiiru, că acesta, împreună cu secţia pe care o conducea, au terminat o comandă cu mai multe zile înainte de termen.

—Mă rog — adăugă Petre Stancu — dacă ar fi fost o comandă obişnuită, mai veneai de acasă. Dar aşa... Şi—l bătu cu prietenie pe spate. Cum a ieşit comanda ? Eşti mulţumit ?

—Se putea şi mai bine! răspunse îngândurat Dumitru Danu.

Secretarul comitetului de partid îşi cunoştea bine prietenul, astfel că acest răspuns putea să nu—l surprindă. Ştia că dacă voia să audă un cuvânt de laudă din partea lui Dumitru Danu, nicidecum nu trebuia să—l întrebe despre munca lui. În acest caz ar putea afla că „se poate şi mai bine" şi nimic mai mult. Nu se împlinea nici o lună de când secţia condusă de Danu terminase mobilierul unei mari biblioteci din Capitală. Comisia de recepţionare a fost încântată. Calitatea lucrului era deosebit de bună. Toată fabrica se bucura. Un singur om însă mai avea ceva de spus. Acesta era Dumitru Danu. Se duse la şeful comisiei de recepţionare şi atâta ii vorbi, până îl convinse că „se putea şi mai

bine", rugându—l să mai întârzie câteva ore cu ridicarea mobilierului, pentru că voia să mai meşterească ceva.

De data aceasta, Petre Stancu băgă de seamă că răspunsul prietenului său nu era ca întotdeauna menit să alunge laudele. Dumitru Danu părea mai nemulţumit ca de obicei. De aceea îl luă de braţ şi plecând împreună, îi spuse :

—Că se putea şi mai bine, e un lucru hotărât. Oricând se poate şi mai bine. Dar acum de ce n—a ieşit ?

Materialul...

—Ce—i cu el? Avem in magazie material foarte bun.

—Ştiu...

—Atunci ?

Dumitru Danu secase tabachera din buzunar, luă o ţigară pe care o muie, răsucind—o între degete şi după ce—o aprinse, răspunse învăluindu—şi cuvintele în fumul albăstrui:

—Se poate să mă înşel, dar nu cred... De câtva timp, ia magazie se petrec lucruri care îmi dau de gândit. Ştiu că avem material bun, îl cer pentru că ani nevoie de el, dar de dat mi se dă altceva. La început am crezut că se întâmplă aşa pentru că Hâncu, şeful magazioner, e nou în fabrica noastră şi n—a deprins încă treaba.

—S—ar putea şi asta ? întrebă secretarul.

—Am crezut... Nu—i uşor să înveţi a fi magazioner într—o fabrică aşa cum e a noastră. Să te uiţi la o scândură şi să spui din ce esenţă este, cât o să dureze şi ce e mai bine să faci cu ea, nu se învaţă bătând din palme.

—Adevărat. Ai nevoie de experienţă. Trebuie să—ţi formezi ochiul — îl aprobă Petre Stancu.

—Şi asta nu se capătă în câteva zile! continua Dumitru Danu. Dar, aici e aici! Eu cred că Hâncu se pricepe le treaba pe care trebuie s—o facă. Şi tocmai asta e de neînţeles. Are ochi de cunoscător bun, dar nu—i zi să nu mă cert cu el pentru materialul care mi—l trimite. Îi cer lemn bun, zice că n—are şi—mi trânteşte brad. Păi, eu din brad n—am să fac bănci pentru copii. Când începe să scârţâie banca, mai scrie teza liniştit dacă poţi !

Ajunseră în faţa parcului, şi Dumitru Danu abia acum observă că prietenul său, deşi locuia în altă direcţie, îl condusese până aproape de casă :

—Dar tu încotro mergi, Petre ? Nu te duci acasă, ia masă ?

—O să mă duc mai târziu. Mă interesează ce—mi spui.

—Dacă nu m—ar certa nevastă—ta, te—aş pofti la mine să mănânci.

Petre Stancu zâmbi :

—Se vede bine că nu am mai stat de vorbă de mult. Maria e de o săptămână plecată în concediu. A plecat cu fetiţele...

—Straşnic — se veseli Dumitru Danu. Hai şi—om prânzi împreună. Nevastă—mea o să se bucure. Ştii ce borşuri face ! I s—a dus vestea peste nouă mări şi nouă ţări!

—Hai — se învoi Petre Stancu. La tine vom sta mai liniştiţi de vorbă.

Acasă, într—adevăr, mama lui Sandu, care sosise şi ea de puţin timp de la lucru, se bucură mult când văzu ce musafir are la masă, dar nu—l scuti de dojana pentru că nu mai venise de mult pe la ei.

—Dar amiralul vostru unde—i ? se interesă oaspetele.

—Trebuie să vină ! răspunse mama. Câteva minute mai târziu apăru însă Top singur. Se ridică în două labe în faţa lui Dumitru Danu şi acesta înţelese că trebuie să—i cerceteze zgarda. Sub ea găsi un bilet. Prin el, Sandu se scuza că va mai întârzia deoarece avea „nişte treburi foarte importante".

—Îţi place, mamă, scrisoarea fiului tău ? întrebă râzând Dumitru Danu.

—Dar ţie îţi place? rosti cu necaz mama.

—Se putea şi mai bine, dar nu e rău ? Dacă ne—a dat de veste că întârzie, înseamnă că e un ora politicos !

Mama îi aruncă o privire pe care Dumitru Danu o traduse îndată în cuvinte : „Leit

seamănă Sandu cu tine !" apoi toţi trei se aşezară la masă.

Discuţia pornită pe drum reîncepu la sfârşitul prânzului când, după ce obloni ferestrele, mama lui Sandu se duse la bucătărie să spele vasele, lăsându—i pe cei doi prieteni singuri.

În întunericul din cameră se zărea doar jarul ţigării lui Dumitru Danu, ca o luminiţă purpurie, scânteietoare.

—După cum văd — zise Petre Stancu — eşti nemulţumit de materialul pe care îl primeşti?

—Auzi vorbă ! Cum să nu fiu ? Acum toate comenzile de mobile pe care le primeşte fabrica noastră sunt dintre acelea de care vor trebui să se folosească până şi strănepoţii noştri şi lot să nu se strice. Sigur că şi lucrul are aici o vorbă de spus, dar tot materialul are cuvântul cel greu. Cu Hâncu însă nu mă pot înţelege. De fiecare dată îmi strecoară şi material prost şi dacă îi spun, nu recunoaşte. îmi răspunde că eu nu mă pricep şi că materialul trimis e acela pe care l—am cerut.

Aşa nu merge ! Strivi ţigarea în scrumieră si repetă : Nu, aşa nu merge !

—Ai dreptate, Dumitre, încuviinţă Petre Stancu. E bine că ne—am găsit azi să mai stăm de vorbă. Hâncu îmi dă şi mie de gândit. Ştiu că e mai sănătos să judeci oamenii după toate faptele lor şi nu numai după una singură, dar... Făcu o pauză în care păru că voia să—şi amintească ceva : Am vorbit cu el acum câteva zile, când interzisese copiilor să se joace la iaz. Mi—am dat seama că nu iubeşte deloc copiii. În fiecare vede un obraznic, o haimana. Ţi—am spus, ar îi greşit să—l judec numai după asta, dar în ochii mei un om care nu iubeşte copiii nu este apropiat de noi. Îi lipseşte inima. Şi noi nu muncim numai cu palmele, ci şi cu inima. Fără inimă iese lucrul şubred. Tăcu din nou, apoi rosti hotărât: O să ne ocupăm mai îndeaproape de cele ce se petrec la magazie. O să vorbesc cu tovarăşul director să cerceteze cu mai multă atenţie situaţia materialelor. întrebă după aceea, privind tremurarea unei fâşii de lumină care intră timidă prin crăpătura oblonului. Ce comandă efectuează acum secţia voastră ?

—Acum? Faţa lui Dumitru Danu se înseninâ: Acum avem o comandă pe cinste ! Mobilă pentru noile locuinţe ale minerilor ! Prin Aprilie am mai avut o comandă tot de la ei. Ne—au trimis o scrisoare care mi—a mers la inimă : „Ne—am mutat în apartamentul nou şi l—am mobilat cu lucrurile făcute în fabrica voastră. Vă scriu că sunt bune şi frumoase. Dacă veniţi cu vreun drum prin părţile noastre, poftiţi pe la noi. Vom fi bucuroşi de aşa oaspeţi meşteri". Ce zici ? O scrisoare ca asta să tot primeşti! Acum lucrăm tot pentru ei. N—o să ne facem de ruşine. Pentru că clienţii sunt oameni vestiţi, o să facem ca şi mobilei lor să—i meargă vestea. Petre Stancu râse :

—Asta spui acum... Dar când comanda va fi gata, ori cât de bine o ieşi, ştiu ce—o sa spui. O să te încrunţi şi o să spui: „Eh, se putea şi mai bine!"

Zâmbi şi Dumitru Danu :

—Om mai vedea atunci... Hai să jucăm un şah ! Care învinge primeşte de la nevastă—mea o dulceaţă de prune verzi...

—Şi care pierde ?

—Se uită şi înghite în sec.

—Dacă—i aşa o să mă străduiesc să câştig!

—Da ? Se prefăcu mirat Dumitru Danu ! Şi eu care credeam că nu—ţi place dulceaţa.

—Ba—mi place şi şahul, şi dulceaţa ! Adu tabla !... Şi borcanul !

*

* *

—Atenţiune ! Porneşte! strigă Lăzărică.

Prin jgheab, apa năvăli în micul bazin de pe malul stâng al iazului şi în câteva clipe îl umplu.

Copiii mici ţopăiau şi băteau din palme gălăgioşi. ”Constructorii", serioşi şi gravi, stând drepţi, de parcă prânziseră toţi câte un stâlp de telegraf, priveau de sus rodul muncii lor... Toţi aveau de spus câte ceva, dar pentru a demonstra că o treabă ca asta e un fleac pentru ei, fiecare îşi începea vorbele cu câte un „mda"!
—Mda... Am terminat şi bazinul.
—Mda... N—a ieşit rău.
—Mda... Acum se vor putea scălda şi cei mici!
—Mda...

Precum se vede, inaugurarea bazinului avu loc într—un cadru foarte... solemn ! Dar nu inaugurarea bazinului fusese motivul pentru care Sandu scrisese acasă că îl reţin „treburi importante".
Când nimeni nu se aştepta, se auzi din ce în ce mai desluşit, venind din tufele de pe malul drept, un cântec cunoscut:

„Azi e zi de sărbătoare,
ziua când noi, voioşii pionieri,
am pornit cu—nflăcărare
pe un drum presărat cu primăveri"...

Pe urmă, apărură din tufe, Nina şi Rodica. Toţi rămaseră încremeniţi. „Cum ? N—au plecat acasă ? Unde au stat până acum ?"

„Taratata,
Goarnele au sunat,
Taratata..."

Fetele mergeau în pas de marş, umăr la umăr. Când ajunseră în faţa grupului băieţilor, Nina comandă : „Stai! Pe loc repaus !" Apoi luă poziţia de drepţi în faţa lui Sandu :
—Tovarăşe amiral, ne întoarcem dintr—o misiune grea, dar plină de roade. Am învins şi iată ce vă aducem!
Ei, nu! Nici Dinu Popescu, scriitorul recunoscut al întregii şcoli n—ar putea zugrăvi mutrele băieţilor în momentele care urmară... Petrică făcu nişte ochi atât de mari, încât Sandu fu gata să—l întrebe : „Ce ai, prietene, ţi—e rău ?" Iar lui Dinu, pur şi simplu, îi căzură ochelarii de pe nas, pe barbă.
Rodica şi Nina le aduseseră înapoi cele două vase răpite.
—Dar cum ? Cum aţi făcut ? Cum aţi reuşit ? O ploaie de întrebări căzură pe capul celor două fete.

Se vede treaba însă că Nina abia aştepta să povestească.
—Staţi, staţi, o să aflaţi îndată totul! Dar să mergem mai întâi undeva, la umbră, că aici mă aprind.
Porniră toţi spre „Amhalitate". In frunte, purtate în alai, ca pe nişte comandante de oşti, păşeau Nina şi Rodica.
—Uite, aşa s—a întâmplat — începu Nina. A sunat alarma şi voi aţi dispărut. Ne—am luat după voi dar nu v—am mai zărit. Deodată, în nămol, vedem nişte urme de paşi. Ne luăm frumuşel după ele şi mergem, şi mergem, trecând prin mlaştină...
—Aoleu, ce—o să—mi facă mama, când o să—mi vadă pantofii ! oftă Rodica.
—Taci! Se răsti Nina ! Nu mă întrerupe... Mergem noi ce mergem prin mlaştină, luându—ne după urme, până când, în spatele unei sălcii, auzim pe cineva vorbind : „Ssst!" Îi fac eu Rodicăi.

—Nu—i adevărat — o contrazice Rodica. „Ssst" ! am făcut eu.
—Nu contează... Una dintre noi a făcut „ssst"...
—De ce „una dintre noi", când am făcut eu ? Asta nu—i dreptate !
—Bine, bine — o domoli Nina reluând firul povestirii. Tăcurăm şi ne făcurăm mici. La umbri sălciei stăteau doi băieţi. Aveau feţele acoperite cu măşti de frunze şi erau mânjiţi cu mâl, ca nişte draci. Lângă ei, ce vedem ?
—Vasele noastre ! exclamă Alecu, nemaiputându—se stăpâni.
—Da ! Am văzut două corăbioare...
—Nu două corăbioare — o corectă Petrică — ci două vase : un contratorpilor şi un submarin... Corăbioarele se vând la plăcintărie !
—În sfârşit — zise Nina, fie şi două vase Ne—am lămurit îndată că băieţii aceia erau hoţii. Ne—am sfătuit să aşteptăm acolo până când, pe furiş, le vom putea lua vasele înapoi. Zis şi făcut ! După o vreme, cei doi şi—au scos măştile şi s—au dus să se spele la iaz. Ne—am strecurat sub salcie, am luat vasele şi pe aici ţi—e drumul !
—Ba, n—am luat numai vasele ! interveni Rodica, Unul dintre ei îşi lăsase sub salcie şi o pereche de sandale. Am luat una şi am adus—o aici. Uite—o ! Şi fata ridică o sandală murdară. Ne—am gândit că e bună de trofeu. Asta e povestea noastră...
Sandu Danu, emoţionat, le strânse mâinile.
—În numele marinarilor de la Iazul Mic, vă mulţumesc. Veţi fi citate prin ordin de zi... Şi dacă vreţi, vă dăm voie să vizitaţi şi portul.
—Ce spui ? se supăra Rodica. Să vizităm portul ? Nu rămânem aici ? Nu ne primiţi şi pe noi ca marinari ? Auzi, Nina !
Dar Nina răspunse scandând :

—Foaie verde de stejar
Noi vrem să fim marinari !

Şi din nou, împreună, pe două voci :

—Foaie verde de stejar
Noi vrem să fim marinari !

Sandu începu să râdă. Râdeau cu poftă şi ceilalţi.
—Măi, dar astea sunt îndrăzneţe, nu glumă ! se minună Mircea. Şi, spre Sandu, şoptit : Mie îmi plac. Dacă pui la vot în Adunarea Comandanţilor primirea lor, eu votez „pentru"!
—N—are niciun rost să pun la vot în Adunarea Comandanţilor primirea lor — vorbi Sandu cu glas tare. Eu zic altfel : Suntem toţi aici... Cine este pentru primirea tovarăşelor pioniere Nina şi Rodie? în rândurile noastre, să ridice mâna !
O clipă, nimeni nu făcu nici cea mai mică mişcare, în ochii fetelor se cuibărise îngrijorarea.
Dar în clipa următoare, deasupra capetelor, se ridică o mană, apoi alta... şi alta... şi alta...
Ultimul ridică mâna Petrică şi pentru prima oară în viaţa lui zâmbi cu prietenie fetei cu care, deşi era de o vârstă şi vecini de atâţia ani, până atunci se purtase tare morocănos. Nina îi răspunse cu un zâmbet larg de bucurie, care parcă voia să spună : „Am scris într—un caiet despre tine. Am vrut să şterg ce am scris, dar m—am răzgândit".
...Se petrecea un eveniment important în viaţa portului „Iazul Mic", eveniment despre care, mai târziu, aflându—l, Vlad, instructorul, spusese educatoarei, sora lui Petrică : „Iată cum se rezolvă problemele singure"... Dar adăugase, surâzând : „Totuşi mai e nevoie şi de noi!”.

*
* *

În seara aceleaşi zile, pe la ora când prin fiecare fereastră puteai vedea oameni stând ia cină, iar pe străzi răzbăteau mirosurile plăcute de ciorbă sau de cartofi prăjiţi, şoferul Miron Negulescu se întorcea îngândurat spre casă. De fapt, tot îngândurat plecase şi de acasă, cu câteva ore înainte. Doar că întâia oară în gândurile sale îşi găsise loc ciuda şi mânia, iar acum, nu putea şti nici el prea bine ce ; un fel de mirare, un sentiment neobişnuit pe care ţi—l dă o descoperire... Plecase de acasă înfuriat pe Nicu, pentru că îl găsise mânjit de mâl şi pe deasupra şi cu o sandală lipsă. „Nu ştiu ce să mă mai fac cu băiatul ăsta ! Nu mai dovedesc cu el! E un încăpăţânat!" Se îmbrăcase şi plecase în parc. Aici se gândea că, stând pe O bancă, se va linişti. In căutarea unei bănci libere, străbătu mai multe alei, dar nu găsi niciuna. Doar sub un tei, pe o bancă, un om cam de vârsta lui, în uniformă de ceferist, citea ziarul.

—Se poate? întrebă, arătând cu mâna, banca,

—Se poate ! i se răspunse. Şi cel care citea ziarul se dădu mai spre o margine a băncii.

Miron Negulescu se aşeză, privi câtăva vreme fără ţintă, apoi îşi aruncă ochii pe ziarul vecinului. Acesta îl observă.

—Vreţi să citiţi ?

—Nu, mulţumesc, mă uitam aşa...

—Dacă vreţi, insistă vecinul, poftim! *Eu* am terminat.

—Nu, mulţumesc — repetă Miron Negulescu. L—am citit de dimineaţă.

—Citeşti şi dumneata „Gazeta Învăţământului" ? Eşti cumva! profesor ?

Miron Negulescu abia acum văzu numele ziarului pe care i—l întinsese cel de alături. Răspunse :

—Nu sunt profesor. Când spuneam că am citit ziarul de dimineaţă, mă refeream la un ziar de informaţii.

Vecinul îşi scoase ochelarii, îi băgă într—un toc de pânză şi spuse zâmbind :

—Precum se vede — privi la uniforma sa albastră — nici eu nu—s profesor. Ba, cu câtă şcoală am făcut eu, nici n—aş putea ajunge vreodată. Sunt însă părinte şi în gazeta asta sunt lucruri care interesează şi pe părinţi.

—Părinte sunt şi eu — oftă cu năduf Miron Negulescu.

—Mulţi ?... Atâta mi—ar mai trebui!... Am unul şi—mi scoate peri albi. E un încăpăţânat fără pereche. Nu ştiu ce să mai fac cu el ! Nici cu bătaia nu fac nimic.

—Păi — zise celălalt — cu bătaia nici n—o să facem niciodată nimic.

Miron Negulescu îl privi zeflemitor:

—Se vede că al dumitale e încă sugar şi n—a început încă năzdrăvăniile !

Vecinul de bancă râse, înveselit :

—Da, am şi unul sugar. Dar afară de el mai am încă nouă !

—Cum ? se înspăimântă Miron Negulescu. Ai zece copii ?

—Am, să—mi trăiască, şi să—ţi trăiască şi al dumitale !

—Ia te uită ! Zece copii ! nu încetă să se mire. Şi cum dovedeşti ? Cum te descurci ? La dumneata acasă trebuie să fie iad...

—Dimpotrivă. Nu ştiu cum o fi în rai, dar cred că la mine e mai vesel.

—Ţi—or fi ştiind de frică !

—Nu, asta nu ! Mă respectă, şi eu, la rându—mi, îi respect.

—Poate că îl „respecţi" şi pe sugar — râse Miron Negulescu.

—De ce nu ? li respect masa, somnul, liniştea... Celorlalţi le respect demnitatea de oameni.

—Interesant... Şi când îi mai atingi, câteodată, cum ie mai respecţi... demnitatea ?

Vecinul răspunse liniştit, deşi întrebarea fusese rostită cu ironie :

—Nu mi—am bătut niciodată copiii. Bătaia e înjositoare. N—o suferă nici animalele, dar

mi—te oamenii.
Copilul bătut îşi simte demnitatea călcată în picioare, se îndârjeşte şi se încăpăţânează mai mult. Cu bătaia nu vei ajunge la niciun rezultat.
—Dar ce pot să fac când mă scoate din sărite ?
—Să stai de vorbă cu el, să—l ajuţi să—şi înţeleagă greşeala, să—i arăţi, să—l convingi că ceea ce a făcut nu—i bine, pentru ca să nu mai repete...
—Parcă ajută... — rosti sceptic Miron Negulescu.
—Ai încercat şi ai văzut că nu ajută ? Cei întrebat nu răspunse îndată. Abia după ce vecinul de bancă îi repetă întrebarea, spuse gânditor :
—N—am încercat...
Această convorbire dură multă vreme, până spre seară. Şi pe măsură ce trecea timpul, Miron Negulescu simţea că se apropie de cel pe care îl cunoscuse întâmplător, şi că omul acesta, cu vorba sa liniştită, caldă şi prietenoasă, îi împărtăşea lucruri la care el nici nu se gândise şi care îi păreau interesante, foarte interesante...
—Dumneata, tovarăşe, eşti un om care îmi placi! îi zise încântat. Sunt bucuros că te—am întâlnit !
—Şi eu sunt bucuros că am putut să—ţi fiu de ajutor — îi răspunse ceferistul. Copiii sunt tot ce—avem noi mai de preţ. Fără ei, zilele ne—ar fi moharâte şi toate strădaniile noastre n—ar avea rost. Luptăm şi muncim pentru noi, dar şi cu gândul la viitor. Şi viitorul nostru cine—i altul decât copiii noştri ?
Se despărţiră buni prieteni, strângându—şi mâinile cu putere.
—Miron Negulescu, şofer la Sfatul Popular.
—Gheorghe Bunescu, mecanic pe locomotivă. Miron Negulescu se îndreptă spre casă gânditor, cu
sentimentul ciudat că trăieşte clipele unei descoperiri.
Intrând în casă, îl găsi pe Nicu culcat. Se duse la bucătărie şi o întrebă pe soţia sa :
—De ce s—a culcat atât de devreme ?... Nu—i nici ora opt.
Mama lui Nicu se prefăcu preocupată de faptul că laptele era gata să dea în foc şi răspunse ceva care sr fi putut să însemne: „Nu se simţea prea bine şi s—a culcat".
—Dar ce are ? insistă tatăl.
—Nu ştiu... Vrei să mănânci întâi lapte cu mămăligă ?
—Vreau, dar explică—mi... de ce s—a culcat ? Îi este rău ?
Dar în loc să—i răspundă, soţia îl atrase atenţia să nu pună prea multă sare în lapte :
—...iar o să te doară rinichii! îl avertiză ea. Miron Negulescu ridică glasul:
—Dar spune—mi, dragă, odată... Lui Nicu îi este rău ?
În urma atâtor insistenţe, mama răspunse :
—Mi—a spus că se culcă, pentru că atunci când vii, să—l găseşti în pat... Când ai plecat de acasă l—ai cam muştruluit... S—a gândit că o să—l iei din nou în primire... Nu—i bolnav.
Tot timpul cinei, Miron Negulescu nu mai spuse nimic.
Când termină masa, soţia îl rugă :
—Lasă—l în pace în seara asta...
Cu gândurile în altă parte, Miron Negulescu nu înţelese:
—Pe cine să las în pace ?
—Pe Nicu... Poate chiar a adormit...
—Dar n—aveam de gând să—i fac nimic — se apără Miron Negulescu.

—Credeam... Tatăl lui Nicu ieşi în curte şi după o vreme, prin fereastra deschisă, băiatul îl auzi cântând cu vocea lui frumoasă de bas, un cântec despre drumuri lungi, nesfârşite şi despre un şofer trist care le străbătea...

Capitolul 15. ”ALTĂ SEARĂ ÎN FAMILIE”

„Stele : bani mărunţi de—aramă ;
ban de—aur : lună ;
în albastra lor năframă
serile adună."

Aşa începea poezia pe care, în seara aceea de Iulie, o scria Dinu, şezând turceşte pe pervazul ferestrei şi privind bolta înstelată.

Afară se mai răcorise. Dacă ai fi închis ochii să nu vezi că—i seară şi că sus, pe cer, clipesc, stele, bani mărunţi de—aramă şi luna, ban de aur" — ţi—ar fi putut închipui că trăieşti o dimineaţă de Septembrie, una din acele dimineţi când, cu ghiozdanul în spate, îndreptându—te spre şcoală, îţi simţi obrajii mângâiaţi de o boare călduţă.

În timpul acesta, în casa Buneştilor era mare veselie.

Mama, Măria şi Sofia se întorseseră acasă — după ce colindaseră toată după amiaza magazinele — cu braţele încărcate de pachete.

Desfăceai un pachet şi—ţi lua ochii mătasea înflorată pentru bluza Aurorei. Desfăceai alt pachet şi pe masă se revărsa albastrul bluzei pentru Petrică, ori roşul aprins al cravatei pentru Virgil. Nici „deocamdată ultima" nu fusese uitată ! Ea primi un costumaş roz şi o bonetă pe care şi Scufiţa Roşie din poveste ar fi fost invidioasă.

Ochii tatălui străluceau pe sub lentilele ochelarilor. De altfel, lui îi făcuseră şi o surpriză. Îi cumpăraseră o curea galbenă, cu cataramă de alamă lucitoare, de toată frumuseţea.

Cum o văzu, şi pentru că în familia Buneştilor era la loc de cinste legea „nimic nu se pierde, totul se transformă" — Petrică îl rugă pe tatăl său să—i dea lui bretelele vechi.

—Dar ce—o să faci tu cu ele ? Iţi sunt şi prea mari şi nici nu mai sunt bune...

—Păi, tocmai de aceea. Decât să le arunci, mai bine mi le dai mie să—mi fac o praştie !

—Vai, vai, sărmanele bretele i râse tatăl. Dacă ştiau că vor ajunge praştie, se rupeau din prima zi. Nu mă mai ţineau atâţia ani !

Deoarece toate oglinzile din casă erau... ocupate de „vârstnicii familiei", curioşi să vadă cum le vin cele cumpărate, Petrică amână pentru mai târziu încercarea bluzei albastre şi intră în camera lui.

În seara aceea, el, ca toţi ceilalţi prieteni, avea de pregătit jocul marinăresc de a doua zi. înainte de a se despărţi, fiecare împărtăşise celorlalţi numele portului pe care şi—l alesese. Sandu : Moscova, port la cinci mări. Dinu : Budapesta, port la Dunăre. Mircea: Constanţa, portul nostru la Marea Neagră. Alecu: New—York, port la Oceanul Atlantic. Costea : Marsilia, port la Marea Mediterană. Toţi îşi aleseră câte unul. Petrică luă Neapole, portul italian la Marea Tireniană.

Trase atlasul din raft şi—l deschise la „Italia". Apoi, de sub pat, scoase colecţia gazetei „Scânteia pionierului" şi începu s—o răsfoiască atent, oprindu—se să citească de fiecare dată când întâlnea rubrica : „În jurul lumii".

Curiozitatea de a—şi proba noua bluză nu—l părăsi, dar când vru să se ridice de la masă, ochii îi întâlniră pe ziar cuvintele... „sute de mii de copii italieni bat străzile îmbrăcaţi în zdrenţe..." şi rămase mai departe să—şi scoată notiţe.

După un timp, auzi în grădină un miorlăit, şi o pietricică sburând prin fereastra deschisă, se opri pe pagina atlasului, drept în vârful „cizme; Italiei", formând din senin o

nouă insulă, în vecinătatea Siciliei. Apoi altă pietricică făcu acelaşi drum, oprindu—se de astădată — şi amenințându—le cu înecul —— pe şirul insulelor Lipare.

După această neobişnuită anunţare a sosirii sale, sări în cameră şi „cel mai bun trăgător cu praştia de pe strada asta".

—Ce scrii acolo ? Pot să văd şi eu ? Petrică se prefăcu supărat:

—Dar cine ţi—a spus că m—am împăcat cu tine ?

—Ochii tăi mi—au spus !

—Ochii nu ştiu românește şi tu alt grai nu cunoşti.

—Ba, cunosc graiul ochilor... Uite, acum ochii tăi spun că glumeşti, că îţi pare rău că te—ai purtat urât cu mine şi că vrei să fim prieteni buni. Aşa—i ? Şi fără să mai aştepte răspunsul lui Petrică, vorbi iar : Ah ! Am uitat să—ţi spun... Ştii ce—am găsit azi în sertarul meu?

—De unde să ştiu ?

—Am găsit o scrisoare de la tine... Petrică îşi încreţi fruntea :

—Minţi. Eu nu ţi—am scris niciodată.

—Nu mint, urâciosule. Şi—l imită încreţind şi ea fruntea : Mi—ai scris acum patru ani, când eram amândoi într—a doua.

—Ce, mă rog ?

—Pe atunci nu erai cu nasul pe sus ca acum, aşa că mi—ai scris frumos.

—Ce anume ?

—Trei cuvinte : „Ce mai faci ?" Petrică zâmbi :

—Şi asta ţi se pare frumos ?

—Da. În orice caz, mai frumos decât cum ai procedat aseară. Eu ţi—am scris un bilet, dar tu nu mi—ai răspuns niciun rând.

—Eram supărat. Din pricina ta mi—am rupt cravata... Dar, hai să lăsăm astea... De ce ai venit ?

—Să te ajut. Nu te pregăteşti pentru joc ?

—Ba da.

—Te pot ajuta şi eu. Am citit multe despre copiii italieni. Hai, să—ţi spun una din aceste poveşti. Şi fără ca Petrică s—o poftească, se aşează pe scaun, încrucişa mâinile pe piept şi începu : ... S—a petrecut la Neapole...

Şi povestirea începu să se depene uşor.

„Neapole e un oraş mare. Şi într—un oraş mare trăiesc întotdeauna mulţi copii. Pe copiii din Neapole îi cheamă Enrico, Vittorio, Aldo, Giani... Unii dintre ei trăiesc în vilele şi casele elegante cu multe etaje, din centrul oraşului. Pentru aceşti Enrico, Vittorio, Aldo, Giani, şcolile şi magazinele, restaurantele şi cinematografele îşi deschid larg uşile. Iar profesorii şi vânzătorii, chelnerii şi plasatorii se apleacă şi spun : „Poftiţi, vă rog !" Dar trăiesc mult mai mulţi Enrico, Vittorio, Aldo şi Giani în casele sărăcăcioase de la marginea oraşului, pe străzile murdare din preajma portului. Pentru ei, toate uşile sunt închise. Ei nu învaţă, sunt dezbrăcaţi, bolnavi şi flămânzi şi unii nici măcar odată n—au fost la cinematograf...

Printre aceştia din urmă este şi orfanul Hugo. Are 10 ani dar nu merge la şcoală. Nici nu ştie bine ce înseamnă o şcoală. îşi începe ziua căutând o bucată de pâine şi o sfârşeşte căutând un adăpost. Pâinea n—o găseşte totdeauna. Adăpost — atunci când nu vin poliţiştii să—i alunge pe cei care dorm sub poduri sau lângă magaziile portului — găseşte sub poduri sau lângă magazii.

Într—o zi, Hugo a avut noroc. Hoinărind pe stradă, de la fereastra unei vile l—a chemat cineva să taie nişte lemne. A intrat şi a tăiat mai multe braţe de lemne, pentru care a primit o bucată mare de pâine. Nu era proaspătă pâinea, dar era mare. In bucătăria vilei,

mai mulţi servitori pregăteau fripturi şi prăjituri şi tot felul de bunătăţi. Şi despre toate acestea, află Hugo că sunt pregătite pentru Pepa şi prietenii ei. Pepa împlinea în ziua aceea un an şi era o căţea. „Prietenii" ei erau, desigur, tot câini. Această „aniversare" trebuia să aibă loc după amiază, în parcul vilei.

Hugo îşi luă pâinea şi într—o fugă ajunse sub podul unde îşi avea adăpostul. Ceilalţi băieţi care dormeau aici n—avuseseră norocul lui. Nu găsiseră nimic de lucru. Hugo împărţi cu ei pâinea şi le povesti despre bunătăţile pregătite pentru Pepa. În mintea lor încolţi un plan.

După amiază, în parcul vilei, începură să vină invitaţii. O mulţime de domni şi doamne, ducând de zgardă câini îmbrăcaţi cu pieptare de catifea şi mătase scumpă. Câinii erau aşezaţi pe nişte perniţe în jurul unei feţe de masă întinsă pe iarbă.

Bătu un gong şi mai mulţi servitori începură să aducă tăvile încărcate cu bunătăţi.

Dar în clipa aceea, se auzi un fluierat şi vreo zece copii desculţi şi zdrenţuiţi năvăliră în parc, năpustindu—se asupra tăvilor. Câinii începură să latre, domnii şi doamnele să zbiere, dar degeaba. Copiii, printre care se afla şi Hugo, după ce îşi umplură braţele şi buzunarele cu bunătăţi, se făcură nevăzuţi. Şi două zile au mâncat cum nici nu visaseră..."

Nina povestise privind în jos, cu ochii aţintiţi asupra hărţii Italiei, jucându—se cu un deget şi făcând cerculeţe în jurul portului Neapole.

Acum ridică privirea. Petrică se uita undeva, pe fereastră, îngândurat.

În cameră intră Sofia, educatoarea. O văzu pe Nina şi—i surâse cu prietenie, apoi se adresă mustrător lui n—o să râzi ?

—Se poate, mezinule ? Ai o fată în vizită şi nu ne spui s—o poftim la o plăcintă cu vişin? Staţi că mă duc să vă aduc !

Şi se întoarse aducând pe tavă, lângă paharele cu apă, o farfurioară cu mai multe plăcinte rumene:

—Hai, Petrică. Pofteşte—ţi prietena. Le—a făcut Măria şi ea e mare meşteră.

Petrică şi Nina rămaseră din nou singuri. Luară câte o bucată de plăcintă şi începură să mănânce în tăcere. Era, într—adevăr, foarte gustoasă !

Pe farfurie îi îmbiau şi celelalte bucăţi. Dar ei nici pe cele începute parcă nu le puteau termina...

Şi deodată, rupând tăcerea, Petrică spuse :

—Ce bine ar fi... Şi se opri.

—Ce?

—Tu poate o să râzi... Ştiu că nu se poate, dar... îşi frecă nervos, cu palma, creştetul capului: Nu, nu—ţi spun că o să râzi !

—N—o să râd ! îi făgădui Nina. Spune!

—Ştii la ce mă gândesc ?... Ce bine ar fi dacă s—ar afla acum la noi Hugo şi prietenii lui. I—am ospăta cu plăcinte, i—am culca la noi... S—ar juca împreună cu noi şi la toamnă ar merge cu noi la şcoală... Nici eu n—am multe bluze, dar i—aş da—o lui Hugo pe cea nouă! O privi pe Nina rugător, cu bunătate : Nu—i aşa ca n—o să râzi ?

Nina îi răspunse cu o privire plină de prietenie:

—Să râd...? Dar, tot la asta m—am gândit şi eu !

*

* *

Sandu umpluse întreaga masă cu reviste şi cărţi. Nu—şi luase deloc o sarcină uşoară. Să te pregăteşti pentru a vorbi despre viaţa copiilor Moscovei, desigur, nu era deajuns o singură seară !

Cu puţin timp înainte, venise Petre Stancu să invite întreaga familie la cinematograful din parc. Dar până la ora 9, când începea filmul, mai era vreme. Sandu putea să se pregătească în voie pentru joc.

Dumitru Danu şi Petre Stancu stăteau de vorbă într—un colţ al camerei, acolo unde stătuseră şi atunci când jucaseră şah. îşi amintiră şi acum de partidele de atunci.
—N—am pierdut, n—am câştigat ! O partidă ai luat—o tu şi una eu. Numai nevastă—mea a fost în pierdere... glumi Dumitru Danu.
—Da— îl aprobă, râzând, prietenul — dulceaţa din borcan a scăzut simţitor !
Pe urmă discutară mai multe despre munca în fabrică. Şi din când în când ajungeau la urechile lui Sandu frânturi de vorbe şi numele unui om de care nu auzise niciodată : Hâncu. „Cine era acest Hâncu ? Şi de ce, vorbind despre el, şi tatăl, şi nenea Petre rosteau cuvintele cu îngrijorare ?" se gândi Sandu, în timp ce răsfoia o revistă.

—...m—am interesat cine îl mai cunoaşte din fabrică — continuă discuţia Petre Stancu. Nu—i prieten cu nimeni, nu stă de vorbă cu nimeni.
—În şedinţele de producţie însă e foarte vorbăreţ. Mereu ia cuvântul: „Tovarăşi... să facem asta... să dregem asta... îmi iau angajamentul..." Dar la următoarea şedinţă când se analizează îndeplinirea angajamentelor, vorbeşte altfel: „Tovarăşi, trebuie să—mi fac o aspră autocritică. Din motive obiective n—am reuşit să fac cutare şi cutare..." Azi mi—a trimis iar material prost şi când m—am dus la el, a încercat să mă mintă din ochi: „Că să vezi... că eu aşa ştiam... aşa sunt dispoziţiile..." Când am început să—l iau la rost, s—a mai muiat. Dar cu discuţia asta am pierdut vreme bună...
Stând şi sfătuindu—se împreună, vremea trecu repede. Nu mai era mult până la ora începerii filmului.
—Tu n—ai terminat, amirale ? veni spre Sandu, nenea Petre.
—Nu ! răspunse băiatul. Mai am. Găsesc atâtea lucruri interesante, încât nu ştiu la care să mă opresc. Dumneata, nene Petre, ai fost la Moscova !... Iţi dai seama cât de greu e să vorbeşti despre viaţa copiilor de acolo.
—E greu... într—adevăr. Şi totuşi, cu un singur cuvânt poţi spune totul.
Sandu îl privi pe sub gene :
—Ce cuvânt ?
—Gândeşte—te singur...
Dar, contrar obiceiului său de a se gândi mult înainte de a răspunde, de data aceasta, băiatul rosti iute:
—Minunat. Ştiu ! Acesta—i cuvântul.

—Vezi că nu—i greu ? zâmbi Petre Stancu. Dar dacă vrei, pot să—ţi povestesc şi eu o întâmplare.
—Chiar te rog, nene Petre.
Petre Staneu îşi trase scaunul pe care şezuse în timpul lungii partide de şah şi începu :
—O să—ţi povestesc o întâmplare cu haz... Când am ajuns la Moscova era vară, cam pe vremea asta. Eram obosiţi după o călătorie lungă, de aproape trei zile, şi tovarăşii care ne—au întâmpinat la gară ne—au poftit să mergem să ne odihnim mai întâi. Dar ne—a fost deajuns drumul în maşină până la hotel, pentru ca toţi în cor să vrem să începem de îndată vizitarea oraşului. Prin geamurile maşinii văzurăm atâtea minunăţii, încât oboseala fugi de noi la şapte poşte şi ne cuprinse o dorinţă fără margini de a admira cât mai curând frumuseţile marii Capitale. Tovarăşii care aveau să ne fie călăuză tot timpul şederii la Moscova zâmbiră şi ne îndeplini dorinţa.
Ne lăsarăm bagajele la hotel şi pornirăm pe străzi. Vizitarăm în prima zi mai multe magazine, un muzeu, trecurăm prin parcuri... După mai multe ore de umblat, timp în care ochii nu ştiau ce şi încotro să mai privească, mi—am dat seama că pe străzi, în parcuri, în magazine, nu văd ceva...
A doua zi şi a treia zi pornirăm iarăşi colindul prin oraş. Şi iarăşi începe să mă frământe gândul că acel „ceva" care nu lipseşte din niciun oraş şi din niciun sat al lumii,

aici poate fi întâlnit foarte rar.

În sfârşit, în seara celei de a treia zi, nu mai pot răbda şi întreb pe una dintre călăuze :

—„Te rog, lămureşte—mă, mă plimb de trei zile prin Moscova, am văzut atâtea locuri minunate, încât nici în câţiva ani nu le—aş putea povesti — numai ceva n—am văzut decât foarte rar..."

„Ce anume n—ai văzut ? mă întrebă călăuza."

„Copii... Unde sunt copiii Moscovei ?"

Călăuza râse cu poftă şi—mi răspunse:

„Unde sunt copiii Moscovei ?... Sunt la Artec, pe malul Mării Negre, sunt în excursii prin ţară, sunt în taberele regionale, în taberele plutitoare de pe Volga, în colonii sanatoriale, la munte... Copiii noştri sunt acum în vacanţă. Şi au fost trimişi să—şi petreacă vacanţa!"

—Iată cum — sfârşi Petre Stancu, zâmbind — am aflat eu taina dispariţiei copiilor din Moscova. Şi acum, la cinematograf, că întârziem !

*

* *

Noaptea de vară luase locul serii şi peste ochii luminoşi ai ferestrelor oraşului se lăsau necontenit pleoapele întunericului. Mai rămăseseră puţine ferestre luminate.

În spatele lor, curioasa lună ar fi putut vedea cum, aplecaţi pe ziare, pe cărţi şi pe atlase geografice, mai mulţi băieţi se luptau cu somnul, hotărâţi să învingă ei. Şi între aceşti băieţi şi alţi copii, unii ca ei, alţii cu pielea neagră şi cu părul creţ, alţii cu pielea măslinie şi cu ochii oblici, în seara aceea deveneau mai trainice, minunatele legături ale prieteniei. În seara aceea, deasupra tuturor continentelor atlasului se întindeau mâini calde de prieteni buni.

Şi dacă una din ferestre n—ar fi avut hârtie albastră la geamuri, luna ar fi putut zări un tânăr cu părul blond, tuns scurt, cu fruntea arcuită, sub care, ca două luminiţe vii, licăreau ochii jucăuşi de copil. Lungit în pat, tânărul citea.

În altă parte a camerei, pe masa de lucru, între un calendar şi un caiet pe coperta căruia scria „Atenţiune copii!" se afla un bilet cu următorul conţinut:

„Ne pregătim ca să jucăm „Copiii din porturile lumii" şi vrem ca tu să fii arbitru. O să te anunţăm când trebuie să vii. Treaba la ierbare merge bine..."

Şi alături de acest bilet, un plic albastru desfăcut cu degetul, ceea ce dovedea că primitorul lui, citind numele trimiţătorului şi grăbit să citească scrisoarea, nu mai avusese răbdare să—l deschidă cu cuţitul.

Şi scrisoarea glăsuia aşa :

„Dragi pionieri,

Ne—a bucurat mult propunerea voastră de a face schimb de ierbare.

La noi, aşa cum aţi învăţat şi voi la geografie, e o regiune păduroasă. Mulţi dintre părinţii noştri lucrează la fabricile de scânduri care trimit materia primă marii fabrici de mobilă „Victoria" din oraşul vostru.

*Chiar din prima zi, am, început să lucrăm pentru voi la un ierbar cu plante de pădure. Am cules mal multe exemplare de „năvalnic", „degetăruţ", „*spânz *de munte", „amică", „şopărlăiţă" şi altele. Ne vom strădui ca ierbarul să fie cât mai bogat. Suntem nerăbdători să vină mai repede clipa când şi ierbarul nostru,* şi *al vostru vor fi gata şi vom face schimbul.*

Vă transmitem un fierbinte salut voios de pionier!

Pionierii Cercului Naturalist al clasei a VI—a A."

Dar, pe masa de lucru a lui Vlad se mai putea observa ceva : un coşuleţ împletit din fire mlădioase de salcie. Îl adusese cu câteva ore înainte un băiat care intrase în cameră timid, emoţionat, neconvins parcă până în ultima clipă dacă să intre sau, mai bine, să se întoarcă şi s—o ia la fugă.

Cum îl văzu, instructorul îi spuse :

—Te aşteptam...

Dar aceste cuvinte, rostite calm, cu bunăvoinţă. îl surprinseră pe băiat:

—Mă aşteptai ?... Doar nu ştiai c—o să vin...

—Ba ştiam... spuse Vlad. Am prieteni mulţi şi vin mereu să mai schimbăm câte o vorbă. Ştiu că trebuie să vină şi—i aştept. Dacă nu vin azi, vin mâine, poimâine — dar vin. Fiecare are bucurii şi necazuri. Şi aşa e omul : bucuriile şi necazurile le împărtăşeşte prietenilor. Fără prieteni, bucuria parcă pierde ceva din ea, iar necazul devine parcă mai mare...

La invitaţia instructorului, băiatul se aşeză pe un colţ al patului şi zise strângând în palme coşuleţul.

—L—am împletit eu... Vreau să ţi—l dăruiesc !

—Mulţumesc, e plăcut să primeşti daruri — răspunse instructorul şi aşeză coşuleţul pe masă. Dar venirea ta mă bucură din alt motiv. Nu—mi dau pace nişte gânduri... Stăteam singur şi mă frământam. Dacă ai venit tu, o să am cu cine să mă sfătuiesc şi o să mă simt mai bine.

Se aşeză şi instructorul pe pat lângă băiat şi începu să—i spună :

—Mă gândesc că peste un an termin şcoala medie. Aş vrea să urmez mai departe, la facultate, dar în oraşul nostru nu există Facultate de Pedagogie. Tata mă îndeamnă să plec la Bucureşti. Acolo există şi o Şcoală Superioară Pedagogică... Mă gândesc: să urmez facultatea sau şcoala superioară ? Prima durează patru ani, iar a doua numai doi ani... încă nu m—am hotărât. Mă frământ şi nu reuşesc să mă hotărăsc. Tu ce părere ai ?

Această întrebare îl făcu pe băiat să se simtă deodată foarte bine, mândru că instructorul îi cerea părerea, fericit că, poate, când îşi va spune cuvântul, Vlad, instructorul, un om mai mare ca el, mai învăţat, mai deştept — nu un copilaş de la grădiniţă sau dintr—a—ntâia! — îl va asculta cu atenţie şi—i va urma sfatul...

—Eu spun să urmezi Şcoala Superioară ! Aşa n—o să lipseşti decât doi ani de acasă. Doi ani trec repede şi pe urmă o să ne vedem din nou...

—Da, ai dreptate ! îl aprobă instructorul. Am să mă gândesc la cuvintele tale, Iliuţă. Sigur, doi ani trec mai repede... Nu trec chiar cât două săptămâni, dar trec mai uşor decât patru ani. Şi pe urmă, din nou cu prietenii ! Asta îmi place !

Iliuţă nu putea să spună cu siguranţă, dar avu impresia că Vlad rostise într—un altfel, subliniindu—le parcă şi oprindu—se mai mult asupra lor, cuvintele „nu trec chiar cât două săptămâni... Şi pe urmă, din nou cu prietenii !" O fi ştiind Vlad ceva ? Probabil că băieţii i—au spus. Oricum, şi el venise tot cu gândul acesta : să—i povestească lui Vlad ce se întâmplase şi, pe deasupra, să—i mai spună ceva...

Observase şi îl durea mult faptul că Nicu, de câte ori venea vremea să se întoarcă de la iaz acasă, devenea încruntat, morocănos, răutăcios. Lui Nicu nu—i plăcea deloc să stea acasă. Şi parcă ce putea să—i placă ? Palmele tatălui ? Iliuţă se gândi să stea de vorbă despre aceasta cu Vlad. Se hotărî cu greu să se ducă la instructor. Ce să răspundă dacă Vlad îl va întreba : „De ce te—ai despărţit de tovarăşi ? De ce l—ai urmat pe Nicu ?" Şi, în definitiv; de ce se despărţise de băieţi şi îl urmase pe Nicu ? Ştia Iliuţă de ce, dar îi era ruşine să—şi răspundă chiar lui însuşi: pentru că i—a fost frică de Nicu... i—a fost frică să nu—l bată. Dar mai era un motiv pentru care Iliuţă n—avea de ce să se ruşineze: era Nicu cel mai puternic din şcoală ? Da ! Era Nicu cel mai bun jucător de şah din şcoală ? Da ! Era Nicu un priceput naturalist, tot atât de priceput ca şi Sandu sau Dinu ?

Da ! Ei, cu un prieten care are astfel de calităţi, poţi să te mândreşti! Râdeau băieţii de Nicu pentru că se intitula „apărătorul lui Iliuţă". Dar de ce râdeau ? Nu—l apăra doar Nicu ? Cu un singur deget dacă l—ar fi atins cineva, ar fi avut de—a face cu Nicu ! Şi apoi, Nicu are şi o fire tare! Nu—şi spune decât rar, foarte rar, necazurile. Nu s—a plâns niciodată... Dar dacă Nicu nu s—a plâns, înseamnă că el, Iliuţă, să nu—l înţeleagă şi să nu—l ajute ? Nu ! Despre aceasta trebuia să se sfătuiască negreşit cu Vlad. Se hotărî cu greu, dar se hotărî!

Stătu de vorbă cu instructorul aşa cum se stă de vorbă cu un prieten vechi şi Iliuţă povesti... povesti... Doar din când în când, Vlad îi întrerupea firul povestirii, întrebându—l :

—Dar plante pentru ierbare, strângeţi acolo ?

—Strângem...

—Asta e bine !

Vlad nu—l întrebă nimic din ceea ce bănuia Iliuţă că va fi întrebat. Se despărţiră târziu, Vlad îi ură spor la alcătuirea ierbarelor şi îi făgădui că o să se gândească cum să—l ajute pe Nicu. Ieşi apoi şi el să se plimbe...

Pe strada principală, în faţa clădirii Sfatului Popular, aştepta o maşină. La lumina becului mititel din maşină, şoferul citea un ziar. Vlad stătu o clipă la îndoială, apoi se apropie de şofer :

—Dumneavoastră sunteţi tovarăşul Miron Negulescu ?

—Da !

—Sunt Vlad Proda, instructorul detaşamentului de pionieri din care face parte şi fiul dumneavoastră, Nicu. Am vrut de mult să vă cunosc...

*

* *

...Nicu auzi de departe scârţâitul pantofilor tatălui său şi îi făcu semn lui Iliuţă, care, după ce plecase de la instructor, trecuse să—şi vadă prietenul :

—Acum şterge—o ! Nu vreau să fii martorul vreunui scandal. Azi am întârziat la masă şi cred că iar o să mă ia tata în primire.

—Bine plec — se resemna Iliuţă. Toate ne—au mers pe dos. Vasele ne—au fost luate înapoi, ba, pe deasupra, ţi—au mai luat şi ţie sandala... N—am cules decât puţine plante... Tu spuneai că o să ne mai vină nişte băieţi ca să ne putem face şi noi un port ca lumea, dar până acum nu văd nimic.

—Lasă... N—ai grijă ! O să le rezolv eu pe toate. Dacă nu s—a putut aşa, vasele o să le luăm prin luptă. Mâine o să ne vină mai mulţi băieţi. Tu să dormi liniştit, cât timp sunt eu în viaţă ! Sunt apărătorul tău, şi apărătorul tău o să mor ! Hai, şterge—o !

...Este un proverb care glăsuieşte că „socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg"... Aşa se petrecu şi cu Nicu. Se pregătise pentru o continuare a scandalului de la prânz, dar sosirea tatălui acasă îi strică socotelile...

Tatăl dădu bună seara, se interesă ce gătise mama pentru cină şi pe urmă, intrând în camera lui Nicu îl întrebă :

—De ce ţi—a plecat prietenul atât de curând ? M—am întâlnit cu el la poartă... Apoi, văzând cutia de şah deschisă : Care e mai tare dintre voi ?

Nicu îl privi surprins. Niciodată nu—l întrebase tatăl său asemenea lucruri. Simţi deodată o mare dorinţă să—i răspundă altfel decât până atunci, nu reprezint, în două cuvinte, ci liniştit, pe larg :

—Şahul e un joc greu, dar îmi place foarte mult. Mă antrenez în fiecare zi. In şcoală am câştigat toate campionatele. Poate că odată o să ajung ca Botvinic!

—Zău ! râse tatăl. Ai gânduri mari, băiete ! Nu mă înveţi şi pe mine ?

Nicu deschise ochii mari. Nu se aştepta la o astfel de propunere. întrebă arcuindu—şi

sprâncenele :
—Îţi baţi joc de mine ?
—Deloc. Mi—ar place să mă înveţi şi pe mine să joc. Şi la noi, la Sfat, au loc campionate. Poate mă înscriu şi eu la unul.
—Ei — râse Nicu — pentru ca să te înscri la un campionat trebuie să înveţi mult. N—ai tu timp să stai atâta cu mine...
—Am să—mi fac... Seara, pe răcoare, e numai bine de jucat şah.

Lui Nicu îi păru că niciodată nu fusese acasă atât de plăcut. Răspunse fericit:
—E bine !

Şi în clipa în care spuse aceste cuvinte, nu ştiu cum, Nicu îşi aminti de cel care le rostea de multe ori, şi la şcoală, şi acasă, şi la iaz... În seara aceea, Nicu se gândi pentru prima oară, la cei de care se despărţise, şi îl cuprinse o neliniște, aşa cum te cuprinde atunci când ţi—e dor de cineva. Dar se îmbărbăta singur, spunându—şi : „Lasă, o să ne măsurăm puterile în luptă. Să vedem : care pe care ?"

Capitolul 16. „ÎN PREAJMA MARII BĂTĂLII!"

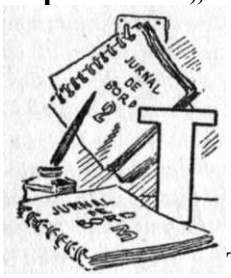

Trecură câteva zile...

Şi evenimentele cele mai de seamă petrecute în acest răstimp, de bună seamă fuseseră imortalizate în „jurnalul de bord". Dinu Popescu, secundul „Amiralităţii", devenit... „Antonio Pigaffeta al II—lea", era în culmea fericirii. Terminase al treilea caiet, de la începerea activităţii, la Iazul Mic. Rând cu rând şi pagină cu pagină, jurnalul de bord se transforma într—o adevărată cronică, pe care — a spus odată Dinu — şi Neculce şi Cantemir, dacă ax mai trăi, ar citi—o cu plăcere...

Unul din evenimentele de frunte, despre care secundul „Amiralităţii" scrisese nu mai puţin de cinci file, lăsând doar o margine nu mai groasă de un deget fiecărei pagini, fusese — hotărât lucru ! — vizita lui Vlad cu prilejul jocului „Copiii porturilor lumii".

„A fost una dintre cele mai frumoase zile — notase Dinu.
Şi asta nu pentru că eu am câştigat jocul cu povestea mea despre copiii din Budapesta. Ci pentru că eram din nou împreună cu Vlad, instructorul nostru drag, cel mai bun instructor din lumea asta mare..." Şi pe altă pagină :

„Azi „Adunarea Comandanţilor" a hotărât în unanimitate să primească în sânul ei pe Rodica şi Nina. S—au dovedit harnice şi îndrăzneţe şi ajutorii de marinari au început să le iubească, pentru că ştiu o mulţime de jocuri".

Pe o nouă pagină :

„...Am râs de m—am prăpădit de râs. Un ajutor de marinar a cerut sandala lui Nicu, să—şi facă din ea o bărcuţă. Rău ai ajuns, dragă Nicule! Bineînţeles, sandala n—am dat—o, deoarece o păstrăm ca trofeu!"

Să deschidem „jurnalul de bord" în alt loc :

„Ora 9 dimineaţa. Căpitanul submarinului „Pionierul" răspândi vestea că primele plante puse la presat s—au uscat, Ne—am dus toţi să le vedem. Sunt foarte frumoase. E un „crin de baltă" şi o „săgeata—apelor". Amândouă au florile trandafirii, prima în formă de cupe, ca şi crinul de grădină, a doua cu câte trei petale rotunde, înmănuncheate. Nu şi—au pierdut nici verdele frunzelor şi nici roşul palid al florilor. Le—am aşezat pe fiecare pe câte o coală albă de carton, le—am prins cu petliţe de hârtie şi, uitându—ne în Botanică, le—am scris dedesubt şi numirile latineşti. Aşa obişnuiesc naturalista. Ce—i drept, ţi se cam împleticeşte limba în gură când pronunţi „sagitaria sagittifolia" (adică „Săgeata apelor") sau „Batomus umbellatus" (adică „Crin de baltă"). Dar dacă aşa obişnuiesc naturalista, trebuie să ne obişnuim şi noi. Mai ales că aşa, cu numiri latineşti, îi vom da gata pe cei cu care facem schimburile de ierbare!"

Iar în ultima zi din cele care trecuseră, Dinu scrisese :

„Astăzi dimineaţă am venit în port mai devreme. Tata, care e inginer, a fost chemat la Bucureşti, la Minister, şi eu l—am condus la gară. Trenul a plecat la ora şase şt cum n—aveam ce să mai caut pe acasă, am venit direct la iaz. Aici, ce—mi văd ochii? Tufele de lângă gardul fabricii „Victoria" erau călcate In picioare, ca şi cum cineva ar fi tras după el ceva greu, care nu putea fi dus în braţe. Când au venit băieţii, le—am arătat şi lor. Împreună am pornit după dâra deschisă printre tufe şi am mers,

şi am mers până la locul unde încep să crească trestiile. Aici, în mâl, se vedeau urmele lăsate de roţile unei căruţe. Ce s—o fi întâmplat, nu ştim. La prânz, în faţa fabricii, Sandu s—a întâlnit cu tovarăşul Petre Stancu. L—a chemat să—i arate şi lui descoperirea noastră. El s—a uitat cu atenţie şi pe urmă ne—a chemat pe toţi în jurul lui şi ne—a spus : „Voi sunteţi pionieri. Ştiţi, deci, ce înseamnă să păstraţi un secret. Ştim, am răspuns noi. Bine. Mă bizui pe voi. Din clipa aceasta aţi uitat tot ce aţi văzut, nu mai spuneţi nimănui nimic până n—o să vă dau eu dezlegare. Noi am făgăduit şi Petrică a întrebat dacă e nevoie să furăm, pentru că ştie el un jurământ. Nu, nu—i nevoie, a răspuns tovarăşul Stancu. Voi aţi făcut odată un jurământ solemn, când aţi primit cravatele de pionieri. Ştiu că acest jurământ nu l—aţi uitat".

Dar această ultimă întâmplare notată de Dinu în jurnalul de bord nu fusese şi ultima la Iazul Mic.

Lucrau toţi de zor la aşezarea unor noi plante uscate în filele ierbarelor. Adică „lucrau toţi" e un fel de a spune. Doi băieţi rămăseseră, de bună seamă, la „Observatorul" din vârful arţarului, şi de pază lângă gherete.

Şi totuşi...

Şi totuşi, în acest timp, neobservat de nimeni — pentru a doua oară în istoria portului „Iazul Mic" — cineva se strecurase în port şi lăsase o scrisoare pe nisipul cheiului.

Cine făcuse aceasta ?

Observatorul de serviciu îşi dădu cuvântul de pionier că nu închisese ochii nicio clipă şi că veghease cu toată atenţia.

Şi, e clar că, atunci când un pionier îşi dă cuvântul, nu mai încape nicio îndoială că el a spus adevărul.

În urma acestei scrisori fu convocată de îndată „Adunarea Comandanţilor".

Luară loc în jurul mesei din încăperea „Amiralităţii" cei trei vechi comandanţi : Sandu, Petirică şi Mircea, iar lângă ei se aşezară noii comandanţi: Nina şi Rodica. Într—un capăt al mesei, cu jurnalul deschis în faţă şi creionul pregătit, se afla Dinu.

—Tovarăşi comandanţi ! se ridică Sandu Danu. Voi da citire scrisorii. La început vreau însă să spun că felul cum a ajuns această scrisoare în port, trebuie să ne dea de gândit.

—Observatorul de serviciu trebuie pedepsit. Asta—i! rosti grăbit Petrică. El e de vină... Dar privind trăsăturile nemişcate ale obrazului lui Sandu, îşi aduse aminte de ceva şi adăugă nehotărât: Adică... să chibzuim cum e mai bine !

—Da, să chibzuim ! fu de părere şi Mircea. Sandu se sprijini cu palmele de lemnul mesei, lăsând să se vadă prin umflarea cămăşii încordarea muşchilor braţelor, şi spuse :

—Observatorul a fost întrebat dacă a veghiat cu toată atenţia. El şi—a dat cuvântul de pionier că da. Noi trebuie să—l credem. Cuvântul de pionier nu—i o vorbă goală. E cuvântul unui om care a făgăduit solemn că va fi cinstit.

Nina intră în vorbă şi rosti cu înflăcărare:

—Nici nu se poate să nu—l credem ! Dacă va fi pedepsit, ştiind că a spus adevărul, el se va descuraja!

—Da ! dădu din cap Rodica, nu prea vorbăreaţă. Petrică îşi muşcă buzele.

—Aveţi dreptate... dar scrisoarea n—a căzut din cer. A fost adusă de cineva. Cine răspunde pentru faptul că a fost strecurată o scrisoare în port ? Unul trebuie să răspundă!

—Ştiţi la ce mă gândesc ? zise Mircea. Unul dintre noi n—a păstrat secretul parolei şi cineva s—a folosit de ea şi a trecut liniştit pe lângă postul de pază.

—Nu! interveni Sandu. Am întrebat. N—a intrat nimeni.

—Atunci ? întrebă nedumerit, Petrică. Cum rămâne ?... Eu repet : unul trebuie să răspundă !

—De ce, neapărat unul ? Eu cred — zise Sandu — că trebuie să răspundem toţi.

—Şi să facem toţi corvoadă ? se întunecă Petrică.

—A răspunde nu înseamnă că trebuie să facem şi corvoadă. Trebuie ca noi toţi să fim

convinşi că purtăm câte o parte din vină, să ne gândim bine şi pe viitor să fim cu ochii în patru. Această întâmplare să fie ultima în felul ei!

În jurnalul de bord, Dinu scrise cuvântul „ultima" : şi—l sublinie vârtos cu câteva linii...

—Şi acum — continuă Sandu — tovarăşi comandanţi, vă citesc scrisoarea. Să fiţi atenţi, pentru că după citire va trebui să luăm o hotărâre. Vă anunţ — şi veţi vedea şi din scrisoare — că suntem în preajma unei bătălii.

—Bătălii ? se cutremură Rodica.

—Straşnic ! exclamă bucuroasă Nina.

—Linişte! Citesc...

Sandu despături pe masă o foaie de hârtie. Toţi îşi îndreptară privirile spre ea. In capul hârtiei era desenată o corabie cu pânzele negre, iar pe puntea ei se vedeau două tunuri mici, cu ţevile înălţate.

—*„Provocare"* citi Sandu titlul scrisorii.

„Eu, Nicu Negulescu, amiral al portului „Iazul Mare", situat în punctul geografic „Ţărmul Broaştei", vă provoc în numele marinarilor mei..."

—Poftim ? sări în sus, Petrică. Despre care marinari vorbeşte ? Ce, Iliuţă a devenit „marinari" ?

—Aşteaptă ! i—o tăie Sandu. Citesc mai departe : „...vă provoc în numele marinarilor mei la o bătălie pe viaţă şi pe moarte, pentru că aţi călcat teritoriul nostru, „Ţărmul Broaştei".

—Ce obrăznicie! se enervă Mircea. După ce ne—au răpit vasele, credeau că noi n—o să mişcăm niciun deget... ?

—Şi de când e „Ţărmul Broaştei" teritoriul lor ? ridică vocea Petrică. E un teritoriu neutru. Nici al lor, nici al nostru.

Sandu bătu uşor în masă :

—Vă cer să păstrăm linişte. O să discutăm la urmă. Ascultaţi mai departe : „Trebuie să vă anunţ că am adunat în jurul meu o mulţime de marinari gata să vă dea lovituri nimicitoare. Numărul marinarilor aţi vrea voi să—l ştiţi, dar puneţi—vă pofta în cui..."

—Brrr ! se strâmbă Dinu. Ce expresii într—o scrisoare diplomatică... Tinerii aceştia nu—s deloc politicoşi.

„...Vă spunem doar că lupta va începe mâine după amiază la ora 5 (adică cinci), cu bulgări de nisip ud... Nu vă salut cu niciun fel de stimă, pentru că mi—aţi luat sandala. Semnat (ss) Indescifrabil. „P.S." — adică Post Scriptum, tălmaci Sandu — „Sandala care se află în mâinile voastre duşmane va fi cucerită. Nici acum nu vă salut".

Sandu împături scrisoarea şi se aşeză. În „Amiralitate" se lăsă o tăcere neliniştitoare, grea.

Petrică îşi săpa cu unghia în lemnul mesei iniţialele: „P.B." Rodica îşi împletea o coadă. Nina întindea şi destindea gumele praştiei. Mircea se juca cu un nasture. Dinu mâzgălea un colţ al caietului. Doar Sandu, liniştit, îi privea pe toţi, îndemnându—i din ochi să ia cuvântul.

Vorbi primul, Petrică :

—Mare încurcătură ! Şi Mircea repetă :

—Mare ! şi oftă. Nina însă nu pricepu :

—De ce ? Unde vedeţi încurcătura ?

Îi răspunse Dinu, deşi în momentele acelea, rolul lui era altul:

—Se vede că eşti tânără, tânăro! Aici vorbesc oameni cu experienţă ! Suntem nepregătiţi.

Şi lupta e mâine... Mâine, nu peste o săptămână, nici peste o lună.
—Să nu primim provocarea ! zise Rodica şi privirea ei aştepta pe cineva care să—i susţină propunerea. Avem atâta treabă, de ce să ne luptăm ? Odată am scăpat în faţa mamei ! nu mi—a spus nimic pentru pantofii murdari. Dar a doua oară...
—Ei, tânăro, Dinu se arătă intrigat — noi vorbim despre lucruri serioase şi tu îi dai cu pantofii murdari. Se poate ?
Sandu rosti cu convingere :
—Trebuie să primim provocarea! Vom trimite îndată un sol la „Ţărmul Broaştei", să le spună că primim. Altfel ne facem de râs. Vasăzică ei, care şi—au făcut portul doar de câteva zile, cu marinari noi, care nu ştiu ce înseamnă o bătălie, pot să se lupte — şi noi, noi care împlinim a doua vară la Iazul Mic, nu putem ? Unde e mândria noastră ? Făcu o pauză şi apoi continuă pe acelaşi ton: Şi mai este încă ceva : ce vor spune băieţii ? Vor spune că cei pe care i—au ales comandanţi sunt nişte fricoşi... nişte iepuri fricoşi. Se poate asta ?
Pusese această întrebare cu atâta hotărâre în glas, încât toţi răspunseră în cor :
—Nu ! Nu se poate !
—Vedeţi bine că nu se poate!... Glasul îi deveni iarăşi liniştit, cum e faţa iazului când se opreşte vântul : Ştiu... Ne va fi greu. Avem timp puţin. Trebuie să organizăm totul, să prevedem totul... Dar trebuie să învingem !
—Trebuie ! repetară ceilalţi.
—În primul rând, vom convoca Adunarea Generală. Toţi să afle şi să facă propuneri... Sunt multe de chibzuit. Planul bătăliei... unde vom ţine prizonierii ?
—Vom lua şi prizonieri ? se sperie Rodica. Dar nu—i răspunse nimeni.
Sandu continuă :
—E bine că lupta e după amiază, când ajutorii de marinari nu vin Ia iaz. Dacă ne vom organiza bine, vom învinge. Până mâine, fiecare clipă trebuie. folosită. Cine credeţi că e mai nimerit să primească comanda acestei lupte ?
Ca la un semn, comandanţii priviră spre amiral. Sandu înţelese şi zâmbi.
—Mă voi strădui să nu vă fac de ruşine...

*
* *

În punctul geografic „Ţărmul Broaştei" apăruse de două zile o tăblie pe care scria cu litere nu tocmai drepte :

„PORTUL IAZUL MARE"

Şi tot aici, de două zile forfoteau în jurul bătrânei sălcii pletoase vreo cincisprezece băieţi adunaţi de Nicu de prin cartier, care acum deprindeau meşteşugul marinăresc şi, mai ales, „arta bătăliilor".
Nicu Negulescu îşi ţinuse cuvântul dat prietenului său Iliuţă. De fapt, nici nu—i fu greu să convingă pe băieţi. Cui nu—i este drag numele de marinar şi cine când aude cuvântul „luptă" nu—i gata să lase totul pentru a se lupta? Astfel de băieţi nu sunt prin şcolile noastre şi nici acasă nu cred să îi rămas...
Nicu nu era un prost organizator. Ce—i drept, se enerva repede, trântea şi buşea, ba, îţi mai trăgea şi câte un dupac după ceafă sau un ghiont în coaste, dar la organizarea unei lupte se pricepea. Şi aici, ca şi la şah, avea — cum spunea el — „ochiul câmpului".
In ultimele două zile, Iliuţă observase la prietenul său o anumită schimbare. Cu o seară în urmă, vizitându—l acasă pe Nicu şi văzându—l şi pe tatăl acestuia, Iliuţă — convins că prietenul îi va spune printre dinţi: „Şterge—o! E tata acasă ! Nu vreau să fii martor la un scandal" — vru să se întoarcă de la uşă, fără să mai aştepte obişnuitele cuvinte. Dar, spre mirarea lui, nu se întâmplă aşa. Nicu îl chemă înăuntru şi chiar tovarăşul Miron

Negulescu îl pofti să ia loc. Tatăl şi fiul jucau şah şi după toate constatările lui Iliuţă, scandalul n—avea nicio şansă să izbucnească. Partida nu era însă deloc interesantă. Iliuţă îşi dădu seama îndată că tatăl lui Nicu era un începător în ale şahului. Spre mirarea lui însă, Nicu pierdea piese din cauza unor greşeli care lui, „campionul şcolii", nu i—ar fi fost nicidecum permise. La un moment dat, Iliuţă chiar îi atrase atenţia. Dar Nicu îi făcu un semn cu ochiul şi într—o clipă când tatăl său se gândea la o mutare, îi şopti: „Taci, vreau eu să câştige el". Şi într—adevăr partida o câştigă tatăl, care, foarte fericit de succes, stătu apoi de vorbă cu băieţii despre o mulţime de lucruri.

Schimbarea pe care o observase Iliuţă la Nicu era, în primul rând, că acesta zâmbea mai des şi astfel parcă întreaga înfăţişare i se schimbase. Ba, mai mult. Nici pe el nu—l mai pocnea chiar la fiecare cinci minute. N—ar fi putut spune însă că n—o „încasa" şi acum, şi asta, când îi era lumea mai dragă !

Ceea ce îl bucura însă mai mult pe Iliuţă era faptul că Nicu nu mai era atât de încruntat când venea vremea să plece acasă. Ieri chiar, întrebase de câteva ori dacă n—a sunat cumva sirena fabricii, pentru că nu voia să întârzie la masă. „Ţi—e frică de scandal ?" îl întrebase Iliuţă. „Nu, dar vreau să mănânc odată cu tata... Tot singur, singur, m—am săturat!"

La toate acestea se adăugase şi faptul că Nicu trimisese celor de la Iazul Mic o provocare înainte de a începe lupta. „Acest lucru — se gândea Iliuţă — nu l—ar îi făcut Nicu altădată. Ar fi început lupta şi i—ar fi luat pe ceilalţi, ca din oală, pe nepusă masă... Da, se petrecea ceva cu Nicu !" Şi de câte ori se gândea la aceasta, lui Iliuţă îi apărea în minte numele lui Vlad : „Ei, ce om e instructorul nostru !"

Dar, hotărât, cea mai mare bucurie a lui Iliuţă fusese aceea că Nicu găsi bună ideea lui de a trimite „provocarea". Lui Iliuţă îi venise această idee, zărind pe stradă pe unul din copiii mici de care se îngrijeau cei de la Iazul Mic. Copilul ţinea în mână o căldăruşă. Iliuţă îl opri, îl întrebă cum îl ceiamă, lăudă frumuseţea căldăruşei:

— E frumoasă, dar nu prea e încăpătoare — îi zise.

—Ba, ce ştii tu. Încape mult în ea ! răspunse copilul.

—Nu cred, dar să vedem ! Şi oprindu—se, umplu căldăruşa cu praf. Mda, văd că e încăpătoare. Tu însă n—o poţi duce atât de plină.

—Cum să nu pot ? Eu sunt puternic. Acum îmi cresc şi dinţii cei adevăraţi. Mi—au căzut cei de lapte. Şi ridică în mâini căldăruşa.

—A ! făcu Iliuţă. Atât poate oricine... Dar să te văd dacă poţi s—o duci până Ia iaz aşa !

—Pot! Sigur că pot !

—Să te văd ! Dacă o duci până la iaz şi o deşerţi acolo pe nisip, atunci eşti într—adevăr puternic. Dar nu cumva s—o deşerţi în apă... Numai pe nisip. Ai înţeles ? Şi în timp ce vorbea, Iliuţă strecură „provocarea" în praful din căldăruşa.

—Bine, ai să vezi că sunt puternic. O duc într—o singură mână până la iaz şi o deşert pe nisip, tot cu o singură mână.

...Cei cincisprezece băieţi aflaţi la „Ţărmul Broaştei" găsiră un loc mai puţin mocirlos unde se aşezară pentru a—l asculta pe Nicu.

—O să fie o adevărată bătălie ! spune acesta. Praf o să se aleagă din „Iazul Mic"... Eu, o singură dorinţă am: să—l prindem prizonier pe Sandu Danu. De bătut, n—o să—l bat. O să—l pun numai să se urce în vârful sălciei şi să strige de trei ori: „L—am învins din greşeală pe Nicu Negulescu la şah, din greşeală, nu din ştiinţă I" Atâta. Ii iert toate celelalte şi pe urmă pot chiar să mă împac cu el.

—Numai că pe Sandu, în vârful sălciei n—o să—l vezi tu niciodată, Nicule... zise convins Iliuţă.

—Spune—mi „amirale", nu „Nicule"...

—Mă rog, dădu din mână plictisit, Iliuţă... „Nicule" sau „amirale" nu schimbă nimic din ce ţi—am spus. Sandu Danu prizonier ? Asta nu se poate !

—Şi de ce nu se poate, cap de furnică ?
—Pentru că Sandu mai bine moare, decât să cadă prizonier. E mândru.
—Şi eu sunt mândru !
—Dar el e mândru altfel. Nu—i mândru pentru el, ci pentru toţi prietenii. Nu se va lăsa prins prizonier pentru onoarea Iazului Mic, nu numai pentru onoarea lui. Asta s—o ştii !
—Hei! Terminaţi cu cearta! sări un băiat. Mai bine să ne organizăm pentru luptă.
—Cei de dincolo or fi primit provocarea ? întrebă altul.

Dar, vorba aceea : „Vorbeşti de lup şi lupul e la uşă". O trompetă se auzi în depărtare. Sunetele ei se auzeau din ce în ce mai puternic.

În sfârşit, în faţa lui Nicu se opri Dinu Popescu, secundul Amiralităţii portului „Iazul Mic". La trompetă avea prins un steag alb.
Se aplecă înaintea lui Nicu şi spuse ceremonios :
—Amirale al portului „Iazul Mare" ! Vă anunţăm că am primit scrisoarea dumneavoastră. Deşi ea cuprinde multe expresii pe care Amiralitatea portului „Iazul Mic" le—a considerat lipsite de cea mai elementară politeţe, expresii ca „nu vă salut cu niciun fel de stimă" — noi primim provocarea voastră la luptă.

Adunarea Comandanţilor mă însărcinează să vă transmit că vom pedepsi cu asprime orice încercare a dumneavoastră, dacă va exista o astfel de încercare, de a introduce pietre, fier sau alt material tare, în bulgării cu nisip de care vă veţi folosi în luptă. Noi făgăduim că vom lupta cinstit.

Dinu se aplecă din nou. încheie :
—Vă salutăm cu tot respectul, deşi dumneavoastră n—aţi făcut aşa.

Se învârti apoi pe călcâie şi, după ce sună din trompetă, se îndepărtă.

Capitolul 17. „MAREA BĂTĂLIE DE LA IAZUL MIC"

Zi mohorâtă. După amiază. Nori groşi alunecau şi se învălătuceau pe cerul Iazului Mic. Parcă îşi aprinseseră pipele o mie de bătrâni lupi de mare şi norii lor de fum acoperiseră marea. Ora trei după prânz.

În încăperea „Amiralităţii", aplecat asupra hărţii însemnată cu nenumărate cerculeţe roşii şi albastre şi verzi, Sandu Danu mai verifica odată planul bătăliei. Alături, tolănit pe jos, lângă picioarele stăpânului său, Top stătea nemişcat, aşteptând parcă să plece din clipă în clipă, într—o misiune.

Hei, câte îi mai spuneau lui Sandu cerculeţele roşii şi albastre şi verzi, însemnate pe harta Iazului Mic ! Fiecare din ele semăna cu litera „O", literă cu care începea cel mai preţios cuvânt în acele momente de încordare, dinaintea bătăliei : cuvântul „organizarea".

„Oare totul a fost bine chibzuit? se întreba Sandu, aiuncându—şi încă odată — pentru a câta oară ? — ochii pe hartă. „Oare n—am uitat nimic?" Şi prin faţă îi apăreau ca pe ecran, cuvintele care compuneau numele carneţelului lui Vlad, instructorul: „Să—nu—uit! Să—nu—uit ! Să—nu—uit!"

Sandu vedea clar că dacă toate pregătirile pentru bătălie nu vor fi temeinic duse la capăt, pe noroc nu se puteau bizui, aşa cum nu te poţi bizui pe o sabie de lemn într—o luptă în care duşmanul trage în tine cu mitraliera...

Pregătirile începuseră încă de ieri.

Pe hartă fuseseră trase trei linii punctate însemnând fiecare locurile unde vor sta băieţii în timpul bătăliei, şi denumite: „rândul întâi", „rândul al doilea" şi „rândul al treilea" !...

„Rândul întâi" aşezat acolo unde începeau să crească trestiile, şi apărat de ele, era format din câţiva băieţi care aveau să întâmpine adversarii cu o ploaie de bulgări mici de nisip umed. Ei îşi săpaseră un şanţ de vreo 3—4 metri lungime şi din pământul scos. un pământ lutos, uşor de mode lat, îşi făcură apărători, întăriră apoi apărătorile cu beţe de trestie uscate şi tot cu beţe de trestie podiră şanţul. „Rândul întâi" era condus de Mircea.

„Rândul al doilea", în faţa arţarului în care era instalat „Observatorul", mascat de tufele de cucută, cuprindea pe cei mai buni ochitori. înarmaţi cu bulgări mai mari, cam cât un pumn, ei trebuiau să ochească precis, astfel că fiecare bulgăre să—şi atingă ţinta. „Rândul al doilea" era condus de Nina, „cea mai bună ochitoare de pe strada asta"...

Conducerea „rândului al treilea" fu încredinţată lui Petrică. Bulgări mari, cât o bilă de popice sau cât o minge de volei numărul unu, aveau să fie aruncate de nişte scânduri late, aşezate într—un sistem de pârghii, a căror construcţie era ţinută în mare taină şi care purtau denumirea de „otrăţel" după planta carnivoră cu acelaşi nume, care, pentru a prinde prada în capcană, aruncă un suc. De asemenea păstrat ca pe o mare taină era şi sistemul descoperit de Rodica pentru lucrarea unor bulgări care să nu se desfacă în aer. Rodica nu se dezmințise nici de data aceasta. În clasă fusese poreclită „inovatoarea". „Bulgării rezistenţi" erau a treia inovaţie a ei. Prima, numită „Banca Rodica" consta dintr—un sistem de arcuri care, atunci când fata se ridica în picioare, se ridica automat şi o parte a pupitrului, permiţându—i astfel să răspundă la lecţii stând cât mai comod. A doua, intitulată „Circuitul—atlasului", constă într—un plan bazat pe un grafic zilnic, plan care permitea fiecărei fete dintr—a şasea să se folosească pe rând şi fără ceartă, de unicul atlas geografic existent în întreaga clasă. Acum, Rodicăi îi trecuse prin minte să folosească la facerea bulgărilor în afară de nisip şi apă, mlădiţe subţiri şi flexibile de salcie. Acestea făceau ca firişoarele de nisip umed să aibă o mai mare putere de unire şi în acelaşi timp, fiind aruncate şi înscriind traiectoria, întâlnirea cu rezistenţa aerului să

nu le sfărâme. Aşa se născu inovaţia „Bulgării rezistenţi", cea de a treia inovaţie a Rodicăi, primită cu multă bucurie la „Iazul Mic".

Dar, cele trei „rânduri" nu însemnau totul în pregătirea bătăliei. Principalul era moralul băieţilor. Gândindu—se la aceasta, Sandu Danu rosti cu glas tare, deşi în afară de Top nu se mai afla nimeni în preajmă, care să—l audă :

—E bine!

Şi totuşi, Sandu nu se simţea liniştit. Fiecare amănunt trebuia socotit de zeci de ori. Nimic nu trebuia să se petreacă la întâmplare. Nicio sarcină dată de prisos.

Biruinţa trebuia să le revină lor, fără discuţie, neapărat ! Nu era în joc numai onoarea portului „Iazul Mic". Mai era încă ceva, tot atât de important, ba poate chiar mai important: Nicu şi Iliuţă vor trebui să tragă învăţăminte din această bătălie.

Când stătuseră de vorbă cu Vlad despre Nicu şi Iliuţă, instructorul ie spusese : „Trebuie să—i aduceţi înapoi. Dar aceasta nu trebuie să se petreacă prin ameninţări, împotriva voinţei lor, Să—i aduceţi înapoi prin puterea exemplului. Şi acum, descurcaţi—vă... Vă urez succes !"

„Vom reuşi să ducem la bun sfârşit sarcina încredinţată de instructor ?" Această întrebare mărea neliniştea lui Sandu, îl făcea să se aplece din nou asupra hărţii şi din nou să recapituleze în minte, pentru a nu lăsa să—i scape nimic, toate amănuntele organizării bătăliei.

Dar în afară de aceasta, Sandu Danu mai avea un motiv de nelinişte. Era ora trei, adunarea fusese fixată pentru ora două şi unul dintre acei care aveau un rol însemnat în desfăşurarea bătăliei, nu venise încă.

Sandu ieşi pe plajă şi îl strigă pe Dinu :

—Mai ştii ceva ? Tot n—a venit ?

—Nu ! oftă Dinu. Am trimis pe cineva să se intereseze...

—Şi ? îl îndemnă Sandu.

—De acasă i s—a răspuns că a plecat la ora două fără zece. Deci trebuia să fie aici de o oră. Oare ce i s—o fi întâmplat ?

*

* *

Ora patru.

Într—adevăr, Nicu se bizuise pe ceva când făgăduise băieţilor de sub conducerea sa că „praf o să se aleagă de Iazul Mic". Se bizuia pe faptul că îi va reuşi un plan, de care, în cea mai mare măsură, va depinde victoria.

„Trebuie să învingem neapărat !" îşi spunea Nicu mereu. Şi hotărârea de a lupta pentru biruinţă punea stăpânire pe gândurile saie din ce în ce mai insistent, mai puternic. Această bătălie nu era pentru Nicu o bătălie oarecare, în urma căreia, şi dacă va învinge şi dacă va fi bătut, tot va pleca la ora prânzului acasă, iar mama, ştiind ceea ce—i place, îi va da să mănânce supă de roşii si ardei umpluţi... Pentru Nicu, bătălia aceasta era de mare însemnătate. Ea trebuia să dovedească celor de la „Iazul Mic" şi mai ales lui Sandu Danu, că Nicu Negulescu e NICU NEGULESCU" şi nu un fleac ! Să le dovedească celor de la „Iazul Mic" şi mai ales lui Sandu Danu că trebuia să le pară rău pentru faptul că Nicu Negulescu nu mai face parte din echipajul lor. Şi apoi, spălarea ruşinii păţite odată cu răpirea sandalei, cine putea s—o facă ? Apa din iaz ? Nu. Toate acestea nu puteau să se realizeze decât prin victoria în bătălie.

Nicu se ocupase cu toată grija şi atenţia de pregătirile în vederea bătăliei. Dar, mai presus de orice, se bizuia pe reuşita unui plan al său. Acest plan îi venise în minte ieri, când Iliuţă, venind în fugă la el, îi spusese :

—Nicule, am o veste mare !

—Ce veste ?

—Nu numai nouă ne—au venit întăriturі. Şi celor de dincolo le—au venit !

—De unde ştii ?
—Am văzut intrând la ei două fete. Una dintre ele avea şi praştie. Deci nu—s numai musafiri acolo !

În clipa aceea, planul încolţi în mintea lui Nicu.Va trebui să facă prizonieră încă înainte de începutul luptei pe una dintre cele două fete. Ameninţată cu o baie în iaz, fata îi va destăinui cu siguranţă şi parola din ziua bătăliei. Folosindu—se de ea, câţiva băieţi de—ai lui vor putea trece fără să le pese pe lângă pionierul de pază şi vor cădea în spatele adversarului.

Zis şi făcut! Adică până acum, făcut numai pe jumătate...

Una dintre cele două fete fusese prinsă şi adusă sub salcia de la Ţărmul Broaştei. Era o fată tunsă băieţeşte, îmbrăcată cu fustă albastră şi bluză albă, pe buzunarul căreia se afla brodată iniţiala **„N".** Cravata roşie şi insigna organizaţiei arătau că era pionieră. Fusese înconjurată, în timp ce mergea pe stradă, de patru băieţi care îi cerură să—i urmeze, căci altfel o vor duce cu de—a sila. În prima clipă a întâlnirii cu cei patru, fata se cam speriase. Pe urmă însă — ea ştia de ce! — se gândise că nu e tocmai rău să fie dusă la „Ţărmul Broaştei". Nici măcar nu încercă să se opună. Ba, chiar îşi dorea să ajungă cât mai curând în tabăra adversarilor. Aici îi fu confiscată praştia, drept „pradă".

La ora patru şi cinci minute începură să—i pună întrebări.

Fata stătea în picioare, rezemată de trunchiul sălciei. In faţa ei, cu mâinile în şolduri — Nicu. Şi în urma lui Nicu, la câţiva paşi, se aflau mai mulţi băieţi.
—Cum te numeşti ?
Fata îl privi cu dispreţ şi tăcu.
—Răspunde ! strigă Nicu.
Buzsle fetei rămaseră şi de data aceasta mute.
—Răspunde cum te numeşti, că altfel... Şi arătă cu mâna apa mocirloasă a iazului: acolo îţi sfârşeşti zilele!

Fata închise ochii îngrozită. Murmură cu vocea tremurătoare :
—Răspund...
—Te ascult!
—Mă numesc... Cred că mă numesc... Sarmisegetuza. Pe tata îl cheamă: „*Stămândru* Decebal". Iar pe mama... Mama are un nume năstruşnic. O cheamă : „*Dejosşidepecal*" !

Băieţii din spatele lui Nicu pufniră în râs. Nicu îşi muşcă buzele:
—Îţi baţi joc de noi ?
Fata îl privi cu seninătate, cerând îndurare :
—Nu, nu—mi bat joc, dar am uitat cum mă cheamă. Au trecut atâţia ani de când părinţii mi—au dat numele ! Am ţinere de minte slabă. Nici tabla înmulţirii n—o mai ştiu... Uite: cinci ori şase fac patruzeci şi trei...
Nicu bătu din picior înfuriat:
—Lasă, lasă... N—o să—ţi mai râzi mult de noi. De fapt, nici nu mă interesează cum te cheamă. Altceva vreau să aflu de la tine.
—Ce ? ridică ochii cu interes, fata.
—Parola voastră de astăzi ! Fata se prefăcu că nu pricepe :
—Parola?... Ce—i aceea? Şi ca şi cum şi—ar fi amintit: Aha! Ştiu! E o salată foarte gustoasă, începu să vorbească repede ca o morişcă :
—M—a trimis mama odată să—i cumpăr. Ei, dar trebuie să ştii cum s—o prepari. Atâta untdelemn, atâta oţet, atâta piper. Poţi să faci la ea şi maioneză. Iei un gălbenuş de ou, începi să—l freci cu untdelemn şi freci, şi freci, şi...

Dar nu mai avu vreme să mai spună odată „freci", că vocea lui Nicu tună înspăimântătoare :
—Taci! Aceea e „marolă", nu „parolă". Te prefaci că nu ştii ? Dar n—o să—ţi meargă mult... — se întoarse şi strigă : Băieţi!
—Pregătiţi—vă s—o aruncăm în iaz !

—Suntem pregătiţi!
—Eu voi număra până la o sută. Dacă nici atunci nu ne va spune parola — fără milă în iaz cu ea!
—Fără milă—în—iaz—cu—ea ! repetară băieţii. Şi Nicu începu să numere grăbit:
—Unu... doi... trei...
Fata tăcea. Se gândea : „Nu, parola n—o s—o spun nici în ruptul capului ! Chiar de ar fi să fie crocodili în iaz..."
—...şaptesprezece... optsprezece... nouăsprezece... „Şi totuşi, am venit aici cu un gând. Să fiu cât mai
de folos prietenilor, să—i ajut să câştigăm lupta".
—...patruzeci şi patru... şi cinci... şi şase... „Tăcând, desigur că—i ajut. Dar oare nu i—aş putea
ajuta mai mult? Cum însă ? Cum?"
—...şaptezeci şi unu... şi doi... şi trei...
„Uf! Până la o sută mai este atât de puţin... atât de puţin... Stai... Parcă..."
—...optzeci şi nouă... nouăzeci... nouăzeci şi unu... „Da. Cred că e bine aşa ! Prietenii îşi vor da seama,
vor şti ce se pune la cale..."
— ...o sută, rosti Nicu. Spui, sau te aruncăm în iaz ?
—Spun — vorbi fata, străduindu—se să pară cât mai înfricoşată — spun, numai vă rog, vă rog să nu mă aruncaţi în iaz. Dacă vreţi, vă dăruiesc colecţia mea de mărci... şi colecţia de vederi... Vă rog...
Ochii lui Nicu străluceau biruitori :
—N—avem nevoie, de colecţiile tale. Spune—ne parola !
—Dar nu mă aruncaţi — scânci prizoniera.
—Dacă spui, nu!
—Bine... fata se prefăcu că—şi şterge o lacrimă. Parola este : „*Ninailanoi*".
Nicu o ţinti, mirat:
—Asta e parola ?
—Da, asta e!
—Nu minţi ?
—Eu, să mint ? O singură dată am spus o minciună şi mi—a părut atât de rău, că am plâns o zi, o noapte, şi iar o zi...
„Fata asta nu prea stă bine cu inteligenţa — îşi zise Nicu — ba, aş putea spune că e chiar prostuţă". Rosti apoi tare :
—Vasăzică „*Ninailanoi*" e parola!... Şi ce înseamnă acest cuvânt ?
Prizoniera se gândi.
—Drept să—ţi spun, nu ştiu... E acolo un băiat, Dinu îi zice, care citeşte atâtea cărţi, de mă mir cum nu şi—a tocit încă sticlele ochelarilor. Parola trebuie să fie vreun nume indian dintr—o carte citită de el...
—Mda... — făcu Nicu, îndoindu—se încă. Dar, din mijlocul băieţilor sări Iliuţă.
—Îl cunosc eu pe Dinu ! El găseşte cele mai neaşteptate parole. Odată a găsit „*Hipocampelefantocamelos*". Ei, cui îi poate trece prin minte cuvântul ăsta ? Numai parola noastră e uşoară...
—Lasă vorba ! îl întrerupse Nicu... Acum când ştim parola, să ne punem planul în aplicare. Alese din ochi câţiva băieţi: Sică, Duţu şi Valentin se vor duce cu puţin timp înainte de începerea bătăliei la „Iazul Mic". Vor spune pionierului de pază că sunt prietenii lui Sandu Danu şi că el le—a dat parola ca să vină în port. Vor mai spune că Sandu Danu a aflat că aici noi avem un număr mai mare de oameni şi pentru a nu pierde bătălia, a chemat nişte ajutoare. Trecând de ghereta de pază se vor furişa în spatele „Amiralităţii" şi vor aştepta semnalul nostru : trei fluierături scurte. Atunci se vor

amesteca printre oamenii lui Sandu şi vor începe sa distrugă cât mai mulţi bulgări. S—a înţeles ?
—'Nţeles ! strigară Sică, Duţu şi Valentin...
Nicu îşi freca palmele, mulţumit. Feţele tuturor radiau bucuria.
...Dar, cu toate că nu putea să se arate, ci dimpotrivă, trebuia să tremure şi să scâncească, cea mai mulţumită şi mai bucuroasă era prizoniera...
Timpul trecu repede şi nu prilejui niciun eveniment însemnat. Duţu, Sică şi Valentin plecară să îndeplinească planul lui Nicu şi ajunseră, ocolind prin spatele fabricii, la ghereta „postului de pază" numărul unu. Aici, aşa cum se hotărâse, spuseră pentru ce veniseră.
—Şi ziceţi că sunteţi prietenii lui Sandu Danu ? întrebă Costea, încruntat.
—Te mai îndoieşti ? se supără Duţu.
—Suntem, frate, suntem ! accentua Valentin.
Iar Sică, pentru a risipi şi cea mai uşoară bănuială, adăugă :
—Prieteni vechi, încă de la grădiniţă ! Costea îi măsură neîncrezător :
—Şi v—a spus Sandu Danu să veniţi aici ?
—Te cred ! rosti, sigur pe sine, Duţu.
—Ca să vă ajutăm... întări Sică.
Costea îi mai măsură odată din creştet până în tălpi:
—Dar aici, nu ştiu dacă v—a spus, nu poate intra oricine vrea. Chiar dacă spune că e prieten de la naştere cu Sandu Danu, nu numai de la grădiniţă ! Parola v—a dat—o ?
—Ha ! îl ironiza Valentin. Ce naiv eşti, frate !
—Se putea, să nu ne—o dea nouă ? zise cu convingere Duţu.

—Spune—o !
—„Ninailanoi" — rosti apăsat Duţu. Costea se dădu un pas înapoi.
—Serios ? Şi de ce n—a venit azi ? Aici toţi sunt neliniştiţi... îşi dădu seama că nu era încă momentul să discute despre Nina : Zise. Să lăsăm asta acum. Spuneţi parola, n—am timp de vorbă lungă.
—Păi, nu ţi—am spus—o ? Ce, nu mai auzi ? „Nina—i—la—noi" ! Asta e parola. Şi dă—ne mai repede drumul!
—Aha... se dumiri Costea. Asta e parola ! Tii, şi eu care eram s—o uit... Bine că mi—aţi amintit—o, că altfel mă puneau la grea corvoadă. In timp ce vorbea, Costea făcu neobservat câţiva paşi înapoi, se lipi cu spatele de gheretă şi apucă în mână sfoara „liniei de semnalizare" cu „Amiralitatea". Trase odată puternic, apoi de două ori mai uşor, şi încă odată puternic :
—Sigur, dragi prieteni, dacă mi—aţi spus parola, vă dau drumul imediat să intraţi. N—o să vă ţin aici. Numai că ştiţi... Trebuie să vă dau şi eu răspunsul la parolă. Altfel aţi putea crede că sunt un duşman...
—Răspunde—ne mai repede şi lasă—ne să intrăm ! zise nerăbdător Sică : Sandu Danu ne aşteaptă !
Costea clipi cu şiretenie :
—Acum ştiu sigur că vă aşteaptă... Iată răspunsul la parolă : „*Ninaifatădeşteaptă*" !

*

* *

...În acest timp, la „Ţărmul Broaştei" Nicu dădea ultimele instrucţiuni :
—Rămânem înţeleşi. In faţă, acolo unde se termină trestiile, deodată, ne despărţim în două. Unii pe stânga, alţii pe dreapta. Sică, Duţu şi Valentin ştiu ce au de făcut... La semnalul meu, ei se năpustesc, distrug bulgării adversarilor şi pe urmă vin să ne dea ajutor nouă. Astfel ii încercuim şi... gata ! Fără bulgări nu vor putea rezista — şi vor fi nevoiţi să se predea. Victoria e a noastră !

La câţiva paşi de Nicu, lângă salcia bătrână, fata asculta cu atenţie şi se simţea tare bine !

*

* *

Se vedea după felul cum dădea din coadă, că Top era mândru de misiunea primită. Adevărat, o astfel de misiune nu ţi se încredinţează în fiecare zi. Face chiar mai mult decât un os sau o pătrăţică de zahăr. Top păzea uşa „Amiralităţii" în încăperea căreia se aflau închişi Duţu, Valentin şi Sică. Când auzea cea mai neînsemnată mişcare sau frântură de discuţie, Top mârâia şi lătra, avertizând parcă pe cei dinăuntru: „Linişte. Să n—aud musca. S—a înţeles ? Cu mine nu—i de glumit. Cu multe funduri de pantaloni am rămas eu în dinţi, de treisprezece ani de când sunt pe lumea asta..."

Se apropia ora cinci.

Băieţii îşi ocupaseră locurile. Conducerea „rândului al treilea" al „ochitorilor", din pricină că Nina nu mai venise, fusese încredinţată lui Alecu. Pe platforma arţarului, „observatorul" era numai ochi şi, din când în când, transmitea prin pâlnie: ..Nu se vede nimic ! Nu se vede nimic !"

Pe plajă, Dinu, cu trompeta înălţată, aştepta să dea semnalul.

Toţi trăiau clipe pline de emoţie. Sandu Danu se lupta din greu să învingă emoţia. „Fii calm, fii calm, fii calm" — îşi spunea ca şi cum din miile de cuvinte numai pe acestea le învăţase şi acum le repeta.

Ora cinci!

Din depărtare se auziră urale şi strigăte. „Observatorul" strigă prin pâlnie : „Sosesc ! Sosesc !"

Sandu făcu un semn cu mâna. Trompeta se porni să sune prelung.

înaintând către „rândul întâi", Sandu Dana strigă :

—Băieţi, pentru onoarea portului nostru, înainte ! Ura!

—Uraaa ! Uraaa ! Uraaa ! se ridicau spre norii cerului ca un stol de porumbei fâlfâind din aripi uralele băieţilor.

„Rândul al treilea" trase primii bulgări. Ochitorii din „rândul al doilea" făcură ca mai mulţi bulgări să—şi ajungă ţinta fără greş. Prin „ocheanul" său, „Observatorul" văzu cum un bulgăre îi aruncă lui Iliuţă bereta de pe cap şi când se întoarse să o ridice, alţi doi bulgări mai mari îl loviră în spate, lăsându—i o pată galbenă pe cămaşă, şi trântindu—l în genunchi. Loviturile surde ale bulgărilor mari căzuţi se auzeau pretutindeni. In „rândul întâi", Sandu îi însufleţea pe băieţi cu îndemnuri scurte şi precise.

Ajunşi cam la vreo şapte—opt metri de—adversari şi primiţi cu o adevărată ploaie de bulgări care îi făcură să se oprească pentru o clipă băieţii de sub comanda lui Nicu se despărţiră dintr—odată în două : unii o luară spre stânga, alţii spre dreapta.

Această mişcare derută „rândul al treilea" al „bulgărilor mari" care îşi îndreptase focul drept înainte, iar acum era nevoită să bată în gol. Dar Petrică observă la timp şi strigă:

—„Otrăţelul" unu şi doi, întoarcere spre dreapta. „Otrăţelul" trei şi patru, întoarcere spre stânga !

În acest timp căzură primii „răniţi" de ambele părţi. Rodica, cea care primise sarcina de sanitară — se bucură că—i venise şi ei clipa să intre în acţiune. Cel dintâi „rănit" fu Costea. Un bulgăre lovindu—l în piept i se spărsese sub cămaşă. Rodica îl ajută să se scuture de nisip şi vru să treacă la alt rănit. Dar un bulgăre mare şi încă nici măcar un bulgăre aruncat de adversari, ci unul pornit din greşeală de la „rândul al treilea", o lovi în bărbie, umplându—i gura cu nisip. Scuipă înciudată, dar nu se lăsă şi porni mai departe.

Mircea, comandantul „rândului întâi", trăgea cu amândouă mâinile, dar cu ochii închişi, de teamă să nu—i intre nisip. Sandu îl văzu şi spuse :

—Lasă—mă pe mine !
—De ce ?

—Părăduieşti prea mulţi bulgări fără să—ţi atingi ţinta!
—Nu te las. Şi deschizând ochii mari, ca atunci când se uita cu mirare la ceva, începu să tragă cu şi mai multă sete.

...În acest timp trăia pe pământ un om atât de trist încât nici Ivănuşca, flăcăul care izbutise s—o înveselească până şi pe prinţesa mofturoasă, nu l—ar fi putut înveseli. Acest om era Dinu Popescu.

„Adunarea Comandanţilor", sfătuindu—se, hotărâse ca în timpul bătăliei, copiii mici să fie duşi cât mai departe, pentru ca nu cumva să—i atingă vreun bulgăre rătăcit. Şi într—adevăr, aşa se întâmplă : copiii mici fuseseră duşi pe malul stâng al iazului, departe, într—un loc până la care abia se auzea zgomotul bătăliei, darămite să se rătăcească vreun bulgăre.

Dar ce avea de—a face hotărârea „Adunării Comandanţilor" cu tristeţea lui Dinu ? Era Dinu împotriva acestui lucru ? Dorea el să vadă copiii mici împroşcaţi cu nisip ?

Nu... Alta era pricina supărării : Dinu fusese însărcinat — închipuiţi—vă când ? într—un moment atât de important! în timpul bătăliei ! — să stea deoparte şi să se îngrijească de cei mici.

La protestele repetate ale lui Dinu, „Adunarea Comandanţilor" îi permisese totuşi să sune el semnalul cu trompeta. Atât. Nimic mai mult. După semnal o luă la fugă spre locul unde fuseseră duşi cei mici. Ce nedreptate! Ce lipsă de înţelegere!! Ce pacoste!!!

Copiii îl văzură abătut şi amărât şi se adunară cu toţii în jurul lui, năpădindu—l cu întrebările :
—Ce ai ?
—Ai pierdut ceva ?
—Te—a tras de urechi bunica ?
—N—ai vrut să mănânci spanac şi pe urmă nu ţi—au mai dat nici cireşi ?

Dinu îi privea compătimitor. Ce ştiau aceşti copii ? Auziţi pentru ce cred ei că e trist : pentru că n—a vrut să mănânce spanac... Hm !
—De ce nu ne spui ? De ce eşti supărat ?

Ce putea să le spună ? Parcă ar fi priceput ? Unii dintre ei nici nu mergeau la şcoală ! Nu învăţaseră să citească nici o—i : oi, darămite prefaţa pe care o citise el la cartea cu poezii de Coşbuc şi unde scria negru pe alb că marele scriitor luase parte din plin „la luptele societăţii sale"... Desigur, Dinu, se gândea el, încă nu este un poet chiar atât de cunoscut ca Gheorghe Coşbuc, că nu—i cunoscut nici cât Ileana Stănescu, din clasa XI—a a liceului de fete, care luase şi o menţiune la un concurs, deci nu i se putea imputa că nu lua încă parte la „luptele societăţii sale"... Dar nici la lupta aceasta, de la „Iazul Mic" să nu ia parte?.Asta era prea de tot ! Prea grea, prea cumplită fusese hotărârea „Adunării Comandanţilor" !
—De ce nu vrei să ne spui ? Poate te ajutăm...
—Nu puteţi să mă ajutaţi ! oftă Dinu. Ce ştiţi voi ce înseamnă să fii poet şi ce e poezia ?
—Eu ştiu ! zise Radu. Poet este acela care face poezii. Şi poezie e aceea care sună la coadă : „Nu mi—e teamă de nimic, căci sunt mare şi voinic!"
—Eh! făcu Dinu, plictisit. Din astea pot să fac câte vreau. Dar eu vreau să scriu o poezie de luptă !
—Şi de ce nu seri ? se miră Radu. N—ai creion ?
—Eh, creion... Eu am în fiecare buzunar câte un creion... Uite !

Şi Dinu începu să—şi întoarcă buzunarele pe dos şi să scoată un creion negru, altul roşu, altul cu gumă la un capăt...
—Atunci... n—ai hârtie...

—Eh, hârtie... Eu am în fiecare buzunar câte o hârtie...

Şi iar începu să—şi întoarcă buzunarele şi să arate o foaie cu pătrăţele, alta ruptă dintr—un caiet dictando, alta albă ca laptele...

—Dacă ai de toate, de ce nu scrii ? îl îndemnă Radu.

—Pentru că...ridică glasul Dinu — pentru că nu sunt acolo unde se dă bătălia... pentru că trebuie să vă păzesc pe voi... Uf, măcar o clipă să mă duc până acolo...

Văzându—l atât de necăjit, Geta, una dintre cele două gemene negricioase, dispăru deodată din grupul copiilor şi se întoarse peste câteva minute, întinzându—i lui Dinu trei frunzuliţe prinse pe o codiţă subţire şi lungă de un deget :

—Uite... ţi—l dau. E un trifoi. Bunica spune că poartă noroc !

Dar surioara ei, Dina, nu fu de aceeaşi părere :

—N—ai înţeles tu bine... Spune că trifoiul cu patru foi poartă noroc !

—Ştiu, răspunse cu tristeţe Geta. Am căutat, dar n—am găsit niciunul cu patru foi. Am adus ce am găsit.

N—o să—i poarte chiar aşa de mare noroc, dar niţel tot o să—i poarte...

Dinu nu se putu stăpâni să nu zâmbească. Luă trifoiul din mâna fetiţei, îi mulţumi şi—i spuse, mângâind—o pe obraz :

—Nu aduce noroc nici trifoiul cu patru foi, nici cel cu trei. Sunt nişte frunze ca toate frunzele... Dar ceea ce mi—ai adus tu aici nu—s frunzuliţe de trifoi. De unde le—ai luat?

Urmată de toţi copiii, Geta îl conduse pe Dinu în locul de unde culesese frunzuliţele.

—Sigur, nu m—am înşelat, zise Dinu. Nu—i trifoi. Planta asta se numeşte „trei fraţi". I se mai şi spune „trifoişte" pentru că seamănă cu trifoiul. Acum nu—i înfloritor, dar face flori foarte frumoase, trandafirii...

—Şi nu poartă noroc, deloc, deloc ? întrebă Geta cu părere de rău.

—Ba, da „trei fraţi" poartă noroc. Dar numai într—un singur fel : când ai friguri sau când eşti slăbit ; dacă bei ceai făcut din frunzele uscate ale acestei plante, te întăreşte şi te ajută să te însănătoşeşti mai repede. E o plantă medicinală, adică se foloseşte ca doctorie... Hai, strângeţi şi voi frunze de aici, puneţi—le la uscat şi pe urmă duceţi—le acasă. Mamele şi bunicile or să se bucure...

..În acest timp, trăgând din răsputeri în adversari şi îndurând cu neînfricare loviturile grele ale acestora, Nicu şi băieţii săi începură să se răsfire ocupându—şi locurile stabilite pe margini, păstrând doar pe câţiva fără locuri fixe pentru a—i putea aproviziona, aducându—le neîncetat, pe târgi de trestii, noi bulgări de nisip.

La un moment dat, Nicu scoase un fluier şi fluieră de trei ori scurt. Acesta era semnalul pentru ca Duţu, Sică şi Valentin să le vină în ajutor.

Dar aşteptară zadarnic.

—Ce s—o fi întâmplat ? se apropie de Nicu şi—l întrebă cu sufletul la gură Iliuţă : De ce nu mai vin ?

—Întârzierea ne încurcă toate socotelile ! scrâşni Nicu.

—Poate n—au auzit semnalul!

Nicu suflă din nou în fluer cu toată puterea, semnalul cunoscut. Dar... nimic... Nimic care ar fi putut să le scoată un chiot de bucurie, nu se zări.

În acest timp, Sandu ordonă „rândului întâi" să înceteze focul, să se târască şi să înconjoare flancul stâng al adversarilor. Acest ordin fusese dat, după ce „observatorul" strigase :

—În flancul stâng dezorganizare. Tăieţi—le putinţa de a se aproviziona !

Nicu simţi însă mişcarea şi întreg flancul drept, din care făcea şi el parte, îşi concentra focul spre „rândul întâi". Un foc puternic, fără o clipă de răgaz. Mircea căzu „rănit". Mai mulţi bulgări mari îl loviră în spate, făcându—l să alunece şi să cadă, iar acum, deoarece bulgării îl urmăreau necontenit, n—avea putinţa să se ridice. Alături de el, mai fusese încă odată „rănit" Corneliu.

În aceste condiţii, ordinul iui Sandu nu putea fi îndeplinit. Dar aşa cum avea să spună însuşi „mezinul" după terminarea bătăliei : „Mai trăia pe lumea asta şi un luptător cu numele de Petrică!" Acesta comandă grăbit:

—„Otrăţel", patru şi „otrăţel" cinci întoarcere spre dreapta ! Foc ! Spre dreapta ! Peste flancul drept al adversarilor se abătură bulgării rândului al treilea. Chiar Nicu primi mai multe lovituri care îl făcură să se lase în genunchi.

—Bravo, Petrică ! strigă Sandu cu mâinile făcute pâlnie. Dar în clipa aceea, un bulgăre îl lovi în fată. Lovitura nu fusese prea puternică şi nici dureroasă, dar din pricină că venise pe neaşteptate, Sandu nu—şi mai putu tine echilibrul şi căzu pe spate. Rodica îl zări şi într—o secundă fu lângă el.

—Te—ai lovit ?

—Nu—i nimic... Aşa—i în bătălie ! Şi se ridică fără să se sprijine de mâna întinsă de Rodica. Abia după ce fu în picioare, îi întinse el mâna fetei, strângând—o cu prietenie pe a acesteia :

—Îţi mulţumesc.

Comanda dată de Petrică, şi ca urmare a faptului că ţineau fără odihnă flancul drept al lui Nicu, situaţia bătăliei se schimbă. „Rândul întâi" încetă să se mai afle sub foc şi Mircea împreună cu băieţii de sub comanda sa, înconjurară flancul stâng al adversarilor. În câteva minute, nemaiputând fi aprovizionaţi cu „bulgări", cei din fată încetară orice apărare.

—Predaţi—vă ! le strigă Mircea şi strigătul lui fu atât de puternic, încât se ridică deasupra vălmăşagului de glasuri, auzindu—se până departe...

Deşi acum se găseau într—o situaţie foarte proastă, Nicu nu—şi pierdu curajul. Aflat sub un foc continuu, el striga totuşi necontenit noi ordine menite să ducă la îmbunătăţirea situaţiei. În acelaşi timp, privea spre „Clădirea Amiralităţii". Dar zadarnic. Cei trei — nu veneau...

—Fricoşii! spuse Nicu înciudat. Nu îndrăznesc. Totul se baza pe ei!

Cei din flancul stâng al lui Nicu se predară. Doi băieţi din „rândul întâi" în frunte cu Sandu şi ajutaţi şi de câţiva ochitori din „rândul al doilea" formară un zid care tăie şi aprovizionarea cu bulgări a flancului drept al adversarilor.

Nicu şi ceilalţi din jurul lui mai aveau în rezervă puţini bulgări.

—Să nu ne predăm, băieţi! strigă Nicu, înflăcărându—i. Vom lupta până la ultimul bulgăre!

Dar peste câteva clipe, Nicu simţi o mână pe umăr:

—Nicu Negulescu, eşti prizonier.

Nicu nu mai întoarse capul. Recunoscu după voce pe băiatul acela slăbuţ, cu ochii jucăuşi, întotdeauna calm, întotdeauna cu buzele răsfrânte într—un zâmbet larg, care părea că nu ştie să se bucure prea tare şi nici să se mâhnească prea rău şi care avea o vorbă a lui, o vorbă cuprinzând în ea o gamă întreagă de înţelesuri : „E bine !"

...Străpungând norii, sulitele soarelui învăluiau plaja Iazului Mic într—o lumină caldă, de primăvară parcă...

Capitolul 18. „E BINE!”

Biruinţa în marea bătălie de la „Iazul Mic" fu salutată prin urale nesfârşite. Până nu se terminară toţi bulgării, Petrică, prim—comandantul — cel care jucase un rol atât de important în câştigarea luptei — nu fu mulţumit.

Deşi obosiţi, toţi ar fi jurat într—un glas că mai veseli şi fericiţi ca în clipele acelea nu se simţiseră de multă vreme.

Adică „toţi" e un fel de a vorbi: n—aveau niciun motiv să se simtă veseli şi fericiţi nici Nicu, nici Iliuţă şi nici unul din băieţii lor.

„Adunarea Comandanţilor" hotărî într—o adunare de câteva minute cele mai importante şi mai urgente sarcini pe care, apoi, Dinu le scrise pe o hârtie sub titlul „Ordin de zi special" :

„Unu : Adunarea Comandanţilor ordonă ca tuturor celor prinşi, în afară de Nicu şi Iliuţă, să li se dea drumul, după ce vor ajuta la restabilirea curăţeniei în port. Apoi, să plece unde vor şi cât mai repede.

Doi: Adunarea Comandanţilor ordonă ca Nicu şi Iliuţă să fie ţinuţi în încăperea Amiralităţii, până după ce se va vorbi cu ei.

Trei: Adunarea Comandanţilor citează pentru merite deosebite pe Nina şi Petrică. Citează deasemenea întreg echipajul portului „Iazul Mic" pentru curajul său.

Patru: Adunarea Comandanţilor atrage atenţia tuturor că s—au irosit aproape două zile din munca pentru alcătuirea ierbarelor. Deci, la treabă!"

Cele patru puncte ale ordinului „Adunării Comandanţilor" începură să capete viaţă imediat.

Curăţenia portului fu restabilită într—un timp record, deşi băieţii lui Nicu nu lucrau deloc cu tragere de inimă. După o oră, oricine ar fi trecut pe acolo, ar fi spus că nu se întâmplase nimic, privind doar cămăşile şi bluzele murdare ale tuturor, ar fi putut poate să se mire : cum de băieţii aceştia, de obicei îmbrăcaţi atât de îngrijit, arătau în după amiaza aceea de parcă s—ar fi tăvălit prin şanţuri — şi încă nu prin orice fel de şanţuri, ci dintre cele mai puţin curate... Ştiind însă ce se va întâmpla, fiecare venise îmbrăcat cu lucrurile cele mai uzate. Altfel, veselia care îi cuprinse pe toţi după biruinţă s—ar fi prefăcut în necaz şi amărăciune odată cu primul contact luat cu mama, tatăl, sau oricare alt membru mai vârstnic al familiei...

Nicu şi Iliuţă fură închişi în „Amiralitate". Iliuţă. deşi tot atât de supărat şi abătut ca şi Nicu, nu se opuse să fie închis. Pe Nicu însă reuşiră să—l închidă cu greu : se zbătu şi se apără cu tot curajul. Şi curajul îi spori în clipa când o văzu apărând pe Nina, adusă de Petrică de la „Ţărmul Broaştei", intrând băieţeşte în grupul celor care se căzneau să—l închidă alături de Iliuţă. Dar puterea şi curajul său nu învinseră. Fu împins înăuntru, de unde auzi zgomotul zăvorului închizând uşa, apoi larma de glasuri gălăgioase se stinse.

Şi în această tăcere, Nicu strigă, bătând cu pumnul în uşă :

—Nu, nici acum nu mă dau încă învins ! Când voi scăpa de aici, o să mai aflaţi despre mine. Toate vasele voastre o să le distrug.

—Te lauzi ! îi răspunse de afară cineva — şi aceste cuvinte îl înfuriară pe Nicu peste măsură :

—Nu mă laud. N—o să mă dau învins !

Auzi şi Sandu Danu strigătul lui Nicu şi cu toate că ameninţarea cu distrugerea vaselor nu putu să—i. convină câtuşi de puţin, îi plăcură cuvintele comandantului adversarilor. Se gândi că dacă ar fi fost în aceeaşi situaţie, aşa ar fi făcut şi el. Nici el până în ultima clipă nu s—ar fi dat învins. Cum nici Nina nu se dăduse bătută şi prin tăria ei îi ajutase. Iar cuvintele lui Nicu dovedeau cu prisosinţă că acesta avea mult curaj. Şi de curaj oricând e nevoie în viaţă. Dar, deşi aproba purtarea lui Nicu, Sandu nu putea uita ameninţarea. Nu i se va permite nici măcar să atingă cu un deget vreun vas, darămite să—l distrugă!

—Când vorbim cu Nicu şi Iliuţă ? îi întrerupse Petrică şirul gândurilor. Eu zic să nu mai aşteptăm !

—Tu iar te grăbeşti... îl dojeni zâmbind. Sandu. Zâmbi şi Petrică :

—Am uitat: întâi trebuie să mă gândesc bine şi pe urmă să vorbesc... „Sistem Sandu Danu" şi—l împinse pe Sandu cu un deget în burtă.

—Exact! îl aprobă Sandu. Hai la ierbare ! Dacă ne străduim şi dăm zor, mâine, Dinu va putea să scrie în jurnal „Victorie", de trei ori victorie ! Primul ierbar este gata !"

Petrică râse, aducându—şi aminte de ceva :

—Nu pot să—l uit pe Dinu... Când era bătălia mai grea, deodată îl văd în spatele meu. „Ce cauţi aici ?

Nu stai cu cei iniei ?" — îl întreb. Şi ce crezi că—mi răspunde ?

—Ce ? surâse Sandu în aşteptarea unei întâmplări cu haz.

—Îmi răspunde aşa : „Tinere, nu te supăra... Nu ştii o rimă la „bulgăre ?" Mi—au venit două versuri în minte şi la „bulgăre" nu găsesc nici o rimă..." Auzi ce mă întreabă un om în focul bătăliei ?

—Şi i—ai găsit vreo rimă ? întrebă Sandu neobişnuit de vesel.

—De rime îmi ardea mie atunci ?... Dar povestea nu s—a terminat cu atâta. După vreun minut îl văd apărând din nou. „Ce mai vrei"? ţip la el. Dar Dinu, calm, de parcă s—ar fi plimbat dumineca prin parc, îmi răspunde : „Tinere, aveau dreptate latinii : „Intre arme, tac muzele"... Nu—mi iese poezia deloc 1"

Râseră amândoi cu multă poftă. Apoi Sandu deveni din nou Sandu Danu, cel care râde rar, şi se încruntă rar,, vorbeşte puţin, spunând doar din când în când: „E bine !"

—E bine. Hai la ierbare ! Pe urmă vom sta de vorbă cu Nicu şi Iliuţă. Până atunci, să—i lăsăm să se mai gândească...

La ierbare lucrau toţi. Scoteau din sugative plantele uscate, le culcau pe filele de bloc albe şi le prindeau cu scoci. Dinu, răsfoind Botanica, le verifica titlurile şi le căuta numirile latineşti. Alecu le scria cu litere de tipar, cât de frumos se putea scrie, pe o ladă, stând în genunchi, deoarece „Amiralitatea", în încăperea căreia se găsea masa, era clar că nu putea fi folosită acum...

Nina şi Rodica dădeau şi ele ajutor la alcătuirea ierbarelor. Şi nici de data aceasta, Rodica nu—şi dezminţi porecla de „Inovatoare".

Băieţii se întrebau : „Alcătuim un ierbar numai cu plante de baltă ? Deci nu putem aduna decât câteva zeci de soiuri. Ei, când e vorba de un număr atât de mic, se poate să lipsească tocmai „Phragmites Cornmunis", adică, pe înţelesul tuturor „trestia" ? Bineînţeles că nu se poate. Dar o trestie cum s—o pui în ierbar ?"... Şi fiecare se gândea înveselit, cum ar arata în filele ierbarului o trestie lungă de trei metri şi groasă cât un deget de—al lui Costea cel gras ca un butoiaş.

—Nici nu ne—ar primi ierbarul la poştă 1 Ne—ar pune să—l trimitem cu un vagon special ! glumi Alecu.

Dar la soluţia cea mai simplă, nimeni nu se gândi Ea fu găsită însă de „Rodica—inovatoarea".

—De ce vă gândiţi neapărat la o trestie de 3 metri înălţime? Un puişor, abia răsărit, de

cel mult 15—20 de centimetri, a cărui tulpiniţă încă nu s—a întărit şi poate fi uşor presată, n—ar fi bun ?

Dar, aşa cum în urmă cu 500 de ani, nimeni în afară de Cristofor Columb n—a putut să aşeze un ou ca să stea sprijinindu—se de partea lui cea mai ascuţită, — deşi era mai mult decât uşor dacă spărgeai coaja oului — tot aşa, la această idee simplă nu se gândise nimeni în afară de Rodica.

—Bravo, tânăro... o felicită Dinu. Am să—ţi închin o poezie...

—Când ? se bucură Rodica.

—Una proastă, şi acuma ! Şi începu să improvizeze, declamând:

„Rodica e inovatoare,
cum alta nu mai e sub soare,
Rodica e o fată bună,
cum alta nu mai e sub lună".

—Ce drăguţ! aplaudă Rodica.

—Stai, stai, că n—am terminat, îi făcu semn Dinu. Tirebuie şi o încheiere:

„...Şi nici mai proaste nu—s sub stele
versuri, ca astea ale mele !"

Toţi, cu Rodica în frunte, izbucniră în râs. Numai Dinu, grav, se prefăcea mirat:

—De ce râdeţi ? De un poet nu se râde. Îl descurajaţi ! Dar nemaiputându—se stăpâni, începu şi el să râdă.

Mai lucrară o vreme la ierbare, timp în care sămânţa veseliei încolţită odată cu biruinţa în bătălie se dezvoltă repede, dând naştere la o plantă ce nu putea fi găsită în nicio Botanică din lume — o plantă cu flori deosebit de frumoase căreia i—ar fi stat bine înfiptă la butonieră, lângă inima tânără a oricui. Pe urmă toţi îl însărcinară pe Sandu Danu să stea de vorbă cu Nicu şi Iliuţă.

Zăvorul „Amiralităţii" trosni şi Sandu intră în încăpere.

Iliuţă şedea pe scaun. Nicu se plimba cu mâinile în buzunare, dintr—un colţ într—altul, vrând parcă să măsoare în paşi, încăperea. Era abătut, mâhnit. Nimic însă nu—l frământa mai mult decât faptul că, în urma celor întâmplate, toţi vor râde de el. Toţi îl vor întrebi cu ironie : „Ţi—ai dat cuvântul că—ţi faci un port grozav... Am văzut noi cât a preţuit cuvântul tău ! Ai spus că—l baţi pe Sandu Danu la şah... Am văzut noi cât a preţuit cuvântul tău ! Ai spus că vei învinge în bătălie... Am văzut şi de data aceasta cât a preţuit cuvântul tău ! Te—ai lăudat! Ţi—ai dat cuvântul şi nu ţi l—ai ţinut! Asta—i! Aceste gânduri îl rodeau, îl sâcâiau. „Nu"— îşi zise cu hotărâre Nicu — „de data aceasta îmi voi tine cuvântul: nici un vas n—o să scape întreg din mâinile mele. Mi—am dat cuvântul — trebuie să mi—l ţin". Dar gândurile tot nu—l lăsau în pace: „Dar de ce .să distrug vasele ?" Ce vină au ele că băieţii vor râde de mine ? N—au nicio vină, dar dacă am spus că le distrug, de data aceasta nu se poate... nu se poate să nu mi—l ţin !"

După ce Sandu intră, băieţii traseră zăvorul din nou.

Sandu se lipi cu spatele de uşă :

—Şi acum, să stăm de vorbă. Avem multe să ne spunem ! Nu—i aşa ? Nicu nu se opri din „plimbare", arătând prin aceasta că nu dă nicio importantă venirii lui Sandu. Acesta îi înţelese gândul şi rosti liniştit:

—E un cuvânt în limba română căruia îi spune „politeţe"... Nu cumva l—ai auzit şi tu, Nicule ?

—Nu ! îi răspunse Nicu, scuturând din cap.

—Nici tu, Iliuţă ? Iliuţă tăcu.

—Îmi pare rău că n—aţi auzit. Iarna trecută însă Vlad a organizat cu detaşamentul nostru o adunare cu tema : „Să vorbim despre politeţe". Probabil că voi eraţi absenţi.

Nicu se opri. Puse mâinile în şold şi se apropie de Sandu :

—Ascultă eu să fiu în locul tău, n—aş vorbi cu atâta sânge rece...

—De ce ?

—Uiţi că suntem singuri aici şi că dacă e să ne încercăm puterile, nici n—am ce alege din tine...

—Asta ştiu ! spuse Sandu, fără să clipească.

—Şi nu ţi—e frică ?

—Deloc. Eu te cunosc bine, Nicule. Eşti un mare bătăuş, dar nu eşti laş...

Nicu lăsă să—i cadă braţele în jos. Nu se aştepta la un astfel de răspuns. Cuvintele lui Sandu îl plăcură, îl făcură să se simtă mândru. Dar ..

—Şi dacă acum vreau să fiu şi laş ? Dacă vreau să te bat ?

—Nu câştigi nimic. Vrei să fii laş şi să mă baţi pentru că ţi—e ciudă... Ţi—e ciudă că ai pierdut bătălia. Dar chiar dacă mă omori pe mine, bătălia n—o mai poţi câştiga !

Iliuţă tăcea, privindu—i îngândurat pe cei doi.

—Ştiu de ce am pierdut eu bătălia ! zise Nicu. Pentru că am luptat alături de nişte fricoşi. De asta!

Sandu negă, mişcând uşor capul :

—Nu, băieţii tăi au fost tot atât de curajoşi ca şi ai noştri. Văd că nu ştii de ce ai pierdut bătălia. Din cauza ta ai pierdut—o! Ne—ai crezut pe noi mult mai proşti decât suntem. Tot planul tău cu cei trei care trebuiau să ne cadă în spate se sprijinea pe faptul că noi stăm cam prost cu... deşteptăciunea. Tot pentru asta ai şi plecat atunci de la noi. „Sunteţi nişte papă—lapte" — ne—ai spus. „Eu însă sunt aşa şi pe dincolo, sunt mare şi tare. Mă duc să—mi fac portul meu! N—am nevoie de nimeni... O să vedeţi voi!" Sandu surâse blând : Şi într—adevăr am văzut! Dar nu aşa cum te aşteptai tu...

Vorbele acestea îl stârniră din cale afară pe Nicu. Zise cu îndârjire:

—Încă n—aţi văzut tot! V—am mai strigat odată şi acum îţi spun şi ţie : Nici acum nu mă dau bătut !

—Foarte frumos! spuse Sandu, fără niciun pic de ironie. —

—Nu cred însă că o să—ţi placă atunci când voi ieşi afară. Nici măcar o barcă n—am să las întreagă ! O să le strivesc sub tălpi.

—Atunci, o să te ţinem aici până o să te răzgândeşti. Noi voiam să—ţi dăm drumul şi acum.

—N—o să mă răzgândese !

—Vei mai rămâne aici ! Sandu se uită apoi la Iliuţă :

—Tu, dacă vrei, poţi să pleci !

Iliuţă se ridică şi—l ţinti pe Sandu cu o privire întunecată.

—Aşa mă crezi tu pe mine ? Da ?... Eu am luptat cot la cot cu Nicu şi amândoi am fost închişi aici. Chiar dacă nici mie nu—mi place că el are de gând să distrugă vasele, la asta n—am să—l ajut, dar n—am să—l părăsesc. Nu plec nicăieri, până nu merge şi Nicu. înţelegi ?

—Înţeleg, făcu Sandu. Şi după o pauză adăugă : Dacă ai fi plecat, nu te—aş fi înţeles. Apoi se adresă amândurora :

—În acest caz, vom trebui să vă mai ţinem aici! Bătu în uşă. Auzi zăvorul, uşa se deschise şi ieşi afară.

La orizont, roşu, soarele apunea, deschizând cale liberă serii.

—Ei ? Cum a fost ? De ce ai stat atât de mult ? îl asaltară băieţii cu întrebările.

—E şi bine şi rău, răspunse Sandu. E bine că niciunul dintre ei nu este nici laş, nici fricos. Şi e rău că Nicu vrea să ne distrugă vasele...

—Cât mai suntem şi noi în viaţă, n—o să reuşească ! spuse cu hotărâre Petrică—

—Bine, făcu Sandu. Dar se înserează! Trebuie să plecăm fiecare acasă. Pe Nicu şi Iliuţă nu—i putem lăsa închişi aici. Ce—ar spune părinţii lor ?
—Şi totuşi, accentua Petrică. nici să le dăm drumul ca să ne distrugă vasele nu putem.
—Ce—i de făcut ?
—Am o propunere ! rosti Petrică. Să rămân eu aici şi cu încă cineva. Cine vrea ! Voi toţi ceilalţi să plecaţi acasă. Doi dintre voi să treacă şi pe la părinţii lui Nicu şi Iliuţă, să le spună să nu se îngrijoreze dacă vor mai întârzia. Până la urmă, o să—i treacă lui Nicu pofta de a ne distruge vasele.
—Propunerea e bună ! aprobă Sandu. Eu voi trece pe la părinţii lui Nicu, iar Dinu pe la părinţii lui Iliuţă. Aici, cu tine, să rămână...
—Rămân eu, ridică mâna Nina. Mama n—o să mă certe 1 Vrei să rămân, Petrică ?

Mezinul se gândi că n—ar fi rău să—i ţină tovărăşie un băiat. Uitându—se însă la Nina şi văzându—i părul tuns scurt, mânecile bluzei suflecate, genunchii murdari şi pe lângă toate, praştia atârnată de gât — răspunse :
—Rămâi, Nina ! Dar eşti sigură că n—o să te certe acasă ?
—Chiar atât de sigură nu sunt, surâse Nina. Dar vreau să rămân ! Dacă ar putea—o anunţa cineva şi pe mama...
—Pot eu, se oferi Sandu. In drum spre casa lui Nicu, am să trec şi pe la tine şi pe la Petrică.
—Atunci e în regulă! făcu Nina. clipind veselă. Şi şopti lui Petrică : Iţi pare bine ?
—Da — răspunse sincer „mezinul".

Începea să se însereze. Băieţii plecau spre casele lor. Veni şi clipa să plece şi Sandu. Ii înmâna lui Petrică lanterna „Amiralităţii" şi—i spuse :
—Ai grijă. Din când în când, apropie—te de „Amiralitate" şi vorbeşte—i lui Nicu. Nu—l ameninţa şi nu—i spune vorbe grele. Gândeşte—te...
—...Înainte de a vorbi ! „sistem Sandu Danu" îi continuă cuvintele, zâmbind, Petrică.

Sandu îi strânse mâna şi lui şi Ninei şi plecă, urmat de Top. Dar nu se depărta decât cU câţiva paşi şi se întoarse :
—Vi—l las şi pe Top cu voi. Dacă aveţi nevoie de mine, rostiţi—mi de câteva ori numele. Top va şti că trebuie să mă găsească, iar eu în clipa în care î! voi vedea apărând, alerg spre voi ! E bine ?
—E bine ! răspunseră Nina şi Petrică.

...Seara cobora alene. Pe cer apărură mărgăritarele stelelor.. Dincolo, la fabrica „Victoria", încetase lucrul de mult şi totul se cufundase în tăcere. In depărtare se auzi şuieratul unui tren.

„Poate e trenul tatei" ! se gândi Petrică. Şi nici n—am trecut pe acasă, să—i urez drum bun. Când o să—i spun însă pentru ce am rămas aici, tata n—o să se supere..."

Nina şi Petrică se aşezară pe o ladă, în apropierea gardului fabricii, sub arţarul „observatorului".

Tăcură un timp, ascultând concertul unui broscoi şi al unui greiere pripăşit pe acolo, foşnetul mătăsos al papurii şi trestiei. Jucându—se cu praştia, Nina spuse întru târziu :
—Ce frumoasă e vacanţa asta... Mă bucur foarte mult că suntem prieteni... Acum cred că nu mai eşti deloc supărat pe mine.
—Acum nu mai sunt. Dar atunci... îşi aminti de zilele care—au urmat, după ce cravata a fost ruptă : Atunci, dacă te prindeam, nu scăpai neciufulită din mâinile mele... Niciodată n—am fost mai amărât ca atunci. Spune şi tu : Să ţi se rupă cravata e un fapt care poate să nu te îndurereze ?

Nina nu—i răspunse. Nici ea nu ştia cum îi apăru în minte după amiaza aceea dogoritoare când fusese acasă la Vlad instructorul. îşi amintise de mul le ori discuţia cu Vlad, iar acum ea îi apărea din nou : „Sunt cravate roşii care deşi sunt rupte şi zdrenţuite şi pătate, sunt mai frumoase aşa decât ar îi noi... Cravata lui Volodia Dubinin a fost

ciuruită de schije. Asta înseamnă oare că el n—a ştiut să—şi preţuiască cravata ?... Nu, cravata pe care a purtat—o Volodia nu—i frumoasă pentru că e nouă şi călcată. E frumoasă pentru că acel care a purtat—o, a cinstit până Ia ultima clipă a vieţii sale numele de pionier..."
—La ce te gândeşti, Nina ? Spune—mi şi mie ! Prietenilor, nimic nu trebuie să le ascunzi.
—Mă gândeam la cravata roşie. Şi rar, fără grabă, ca atunci când îşi spunea singură câte o poveste ca să poată adormi mai repede, Nina îi povesti discuţia cu Vlad. Apoi, îl întrebă, văzându—l pe Petrică gânditor : Eşti supărat pe mine că m—am dus să—i spun instructorului vostru ce s—a întâmplat ? Noi îi spunem toate Nuşei, instructoarea noastră. Eu i—am povestit odată despre toate rudele mele. O după amiază întreagă i—am tot povestit. Şi când o întrebam dacă o plictiseşte, îmi răspundea : „Continuă, continuă. Nu mă plictisesc niciodată când îmi vorbeşti despre voi. Mă interesează foarte mult".
—Nu. făcu Petrică. Nu—s supărat pe tine că te—ai dus la Vlad. Pe mine sunt supărat că n—am avut curai să—i spun de la început!
Petrică aprinse lanterna. Fâşia de lumină se opri câteva clipe pe uşa „Amiralităţii", făcând să lucească zăvorul, apoi alunecă rostogolindu—se pe plajă, până în radă, unde mângâie turela unui submarin, pânzele albe ale unei corăbii, sau steguleţul roşu al unui vapor...
—Totul e în ordine ! rosti Petrică şi stinse lanterna.

Când raza Lanternei atinse uşa „Amiralităţii", o frântură de secundă Nicu şi Iliuţă îşi simţiră fetele luminate.
Trecuse multă vreme de când Nicu nu mai bătuse cu pumnii în uşă, strigând că va distruge vasele. Aceasta nu însemna însă că renunţase la gândul său. Într—un colt al încăperii, Nicu văzuse din prima clipă când fusese închis mai multe lopeţi şi hârleţe. Erau acelea pe care fiecare le adusese de acasă pentru a construi celor mici bazinul. La început nu le dădu nicio însemnătate. Dar, străduindu—se să găsească o idee salvatoare, uneltele din colt îi atrăgeau tot mai mult luarea aminte. încăperea nu era podită. Avea pământ pe jos. „Ce—ar fi dacă ?"...
Îi împărtăşi planul şi lui Iliuţă.
—Săpăm o groapă pe sub un perete şi ieşim. Hârleţe avem aici!
Pe Iliuţă îl câştigă această propunere :
—Hai să ne apucăm să săpăm ! M—am săturat să mai stau închis... Mi—e o foame ! Numai că odată ajunşi afară, pe unde—o să ieşim în stradă ? Crezi că nu suntem păziţi ?
Dar Nicu nu—şi punea astfel de probleme.
—Nici nu mă gândesc să ies în stradă, zise el. Până nu fac praf măcar câteva vase, nu mă las. Mi—am dat cuvântul în faţa lui Sandu Danu că am să fac aşa. Şi cuvântul n—o să mi—l calc. Cuvântul dat e... cuvântul dat! Nu—l mai retrag, nici mort!
—Atunci, zise Iliuţă, nu mai fugim împreună. Nu—ţi dau ajutor la săpat.
—Ba, o să dai!
—Ba, nu ! Mai mult decât o să mă baţi, n—o să—mi faci nimic. Şi cu pumnii, cu palmele şi cu ghionturile tale m—am obişnuit şi răz—obişnuit...
Nicil îşi muşcă, buzele şi răspunse stăpânit :
—N—o să te măi bat, Iliuţă. Dar.o să sap singur. Eu cuvântul tot mi—l ţin !
...Era o seară, despre care, deobicei, oamenii când povestesc, spun „o seară ca în basme"...
—Vezi stelele ? Parcă stau de pază şi ele, spuse Petrică. Apoi, după un timp, adăugă zâmbind : când eram într—adevăr „mezinul" familiei, mama îmi spunea o poveste... Cică stelele au ajuns pe cer... ştii cum ?
—Cum ?

—...Şi—au luat zborul într—o noapte din coşul locomotivei tatei, au urcat, au urcat şi s—au prins pe cer.
—Şi tu credeai ? întrebă Nina.
—Credeam... Atunci eram mic, tata era plecat la drum noapte de noapte, şi—mi era tare dor de el. Mama îmi spunea că tata a prefăcut scânteile locomotivei în stele, ca să le vedem noi, copiii lui, şi să ne gândim la el... De fapt, ne gândeam noi şi fără ajutorul stelelor, dar când priveam cerul, simţeam, nu ştiu cum, că tata e mai aproape...
—Şi mie îmi spunea mama o povestire despre stele... Când era neastâmpărată şi nu voiam să adorm, mama mă ducea la fereastră, îmi arăta stelele şi îmi spunea : „Vezi cum clipesc? Asta înseamnă că plâng supărate că tu nu vrei să adormi..."
De data aceasta fu rândul lui Petrică să întrebe :
—Şi tu credeai ?
—Atunci credeam, dar acum ştiu adevărul.
—Chiar ! De ce clipesc stelele ? se interesă Petrică. Nina râse :
—Păi, stelele nu clipesc. Ni se pare nouă... înainte de a ajunge la noi, raza de lumină a unei stele depărtate trece prin atmosferă, iar ea nu—i niciodată complet liniştită : bate vântul sau se amestecă valuri de aer..; Acestea fac să ni se pară nouă că stelele clipesc.
—Adevărat! se minună Petrică.
—Adevărat. Bunicul îmi spunea că cei care, uitându—se la stele, pot prevedea dacă va ploua sau nu, sunt oameni învăţaţi, cu experienţă... Nina surâse : eu nu sunt nici învăţată, n—am nici experienţă şi tot pot să prevăd...
—Cum ?
—E simplu. înainte de ploaie, atmosfera e foarte umedă şi aceasta face ca să ni se pară că stelele clipesc mai tare... Când le văd clipind mai tare, spun : o să plouă. Nu—i simplu?

Vremea se scurgea încet, de parcă se hotărâse ca seara aceea să ţină mai mult decât celelalte Era aproape ora zece şi în acest timp Petrică îl întrebase de câteva ori pe Nicu dacă renunţase la gândul de a distruge vasele. Dar Nicu ştia una şi bună : „Mi—am dat cuvântul că o să le distrug — şi eu cuvântul mi—l ţin".

Deodată, din locul în care începea păpurişul se auzi parcă un foşnet neobişnuit, ca .şi când cineva şi—ar fi făcut loc printre sulițele papurii şi trestiei, înlăturându—le cu braţele şi călcând în picioare tulpinile uscate, căzute pe jos. Dar, pe urmă, se făcu din nou linişte.

Când însă Petrică vru să aprindă din nou lanterna, zgomotul neobişnuit se auzi iarăşi. Top ciuli urechile şi mârâi.
—Auzi ? întrebă în şoaptă Petrică, uitând să mai apese pe butonul lanternei.
—Da... Ce poate să fie ? Şi pentru ca nu cumva să i se facă teamă, Nina adăugă repede: Poate ni s—a părut...

Îşi încordară auzul. Zgomotul devenea din ce în ce mai desluşit. Cineva se furişa prin păpuriş.

Apoi se auzi un glas: „pe—aici"... Nina se trase mai aproape de Petrică. Alt glas răspunse celui dintâi : „încă nu e timpul... Poate să mai fie pe undeva vreo şedinţă... Mai târziu..."

Tăcere. Nina îi şopti lui Petrică.
—Aprinde lanterna !
—Nu... să mai aşteptăm...

...În acest timp, în încăperea „Amiralităţii", Nicu, plin de broboane pe frunte şi pe gât, săpa înfrigurat, străduindu—se să facă cât mai puţin zgomot.
—Dacă m—ai fi ajutat şi tu, acum eram afară... ii adresă, printre dinţi lui Iliuţă, fără să se oprească din lucru.
—Nu, se încăpăţâna Iliuţă, nici nu mă ating de hârleţ. Aş fi lucrat bucuros, dar pentru că

vrei să distrugi vasele, nu te ajut. Foamea mi—a trecut, somn nu—mi mai este — voi rămâne aici ! Şi privi spre uşă, în aşteptarea unei noi fâşii luminoase.

Dar aceasta întârzia. Nina şi Petrică nu mai auzeau foşnetul din păpuriş, dar din când în când, ajungeau până la ei frânturi de vorbe : „Căruţa trebuie să vină... Să nu trânteşti scândurile, că dracu te ia... Hâncu o să ne dea câte una. Le—a pregătit de cu ziuă prin apropiere"...

Petrică şi Nina îşi dădură seama ce se întâmplă. Stăteau liniştiţi, aproape că nici nu răsuflau.

Top însă mârâia fără încetare şi Petrică se gândea cu groază că dintr—o clipă într—alta, câinele va începe chiar să latre. Îi ţinea botul strâns în palme

—Ce facem cu el ? îi şopti înfrigurat, Ninei. Trebuie să—i legăm botul. Ah ! De ce ni l—a lăsat Sandu ? De ce?

—N—am nimic la mine cu ce să—l legăm.

—Gumele praştiei ?

—Am lăsat praştia pe plajă.

—Un cordon... ceva...

—N—am... n—am nimic... Şi Top mârâia din ce în ce mai ameninţător, prevestind lătrături asurzitoare.

—Treime să găsim ceva, neapărat! vorbi iar Petrică. Trebuie neapărat. Altfel Top ne va da de gol...

—Dar înţelege că n—am... Şi Nina era gata—gata să izbucnească în plâns.

—Atunci, am găsit eu ! Şi Petrică, prinzându—l pe Top între genunchi, începu să—şi deznoade cravata grăbit.

—Ce faci ? aproape că nu ţipă Nina... Cu cravata ?... Cu cravata vrei să—l legi ?

—Da... pe Petrică îl podidiră lacrimile. Ştiu, poate să se rupă iar... Dar Vlad nu mă va mai certa... N—a spus el ? Şi o cravată ruptă şi pătată poate fi frumoasă dacă a fost ruptă şi pătată în luptă... Şi prinzând botul lui Top, care mârâia şi se zbătea, îl înfăşură cu cravata de pionier şi înnodă strâns : Acum, Nina, ţine—l şi nu—l lăsa să se desfacă. Eu o să mă furişez până la poarta fabricii să anunţ ce se întâmplă... Rămâi şi fii curajoasă !

Şi fără să mai aştepte răspunsul fetei, Petrică începu să se târască în coate şi în genunchi, înaintând spre plajă.

Curând, ajunse în faţa „Amiralităţii". Dinăuntru nu se auzea niciun zgomot. Petrică se târî mai departe... Dar, deodată, parcă ţâşnită din pământ, o umbră i se ridică în faţă. Inima începu să—i bată atât de puternic încât Petrică simţea în tâmplă fiecare zvâcnitură.

Umbra se lipi de peretele „Amiralităţii" şi rămase nemişcată. Petrică îşi încorda privirea şi în clipa următoare se aruncă la picioarele acelui pe care îl zărise, făcându—l să cadă lângă el.

—Nicule, nicio mişcare!...

Luat prin surprindere, câteva secunde Nicu se supuse. Se lămuri însă că cel care îl strigase era Petrică şi se aruncă asupra lui.

—Să vedem care e mai tare !

Încleştaţi, cei doi se luptau, tăvălindu—se pe nisip. Nicu, mai voinic, reuşi de câteva ori să ajungă deasupra, dar încordându—şi toate puterile, Petrică se răsucea şi—l arunca într—o parte şi în alta.

Petrică îşi dădea seama că pierdea clipe preţioase, că trebuia să fi ajuns de acum la fabrică. Îşi mări muşchii, strânse dinţii, îşi înfipse genunchii în nisip şi printr—o sforţare reuşi să prindă sub pieptul său pieptul lui Nicu.

—Stai că... vru să strige Nicu, dar Petrică îi astupă gura cu palma.

—Nicule, taci... Nu striga ! Te rog, te rog prieteneşte...

Printr—o mişcare bruscă a capului, Nicu îşi eliberă gura:

—Prieteneşte ?... Acum îţi sunt duşman !:.. Vasele voastre nu mai scapă din mâinile

mele...

Şi cu toate că de la începutul luptei nu trecuseră decât două—trei minute, lui Petrică i se păru că se scursese o oră. Şi trebuia să ajungă imediat la poarta fabricii! Fiecare secundă pierdută putea să... Dar, cum să—l lase pe Nicu ? Să distrugă vasele ? Să se prăbuşească într—o singură clipă zile întregi de muncă, de visuri ? Nu, nici în ruptul capului. Prietenii nu i—ar ierta—o.

Şi totuşi... Şi totuşi, ceva trebuia să facă neapărat. Şi ceea ce trebuia să facă neapărat era să—l lase pe Nicu şi să alerge la fabrică. Dar, ce vor spune băieţii: „Ar primit **o** sarcină. Cum ţi—ai dus—o la îndeplinire ?"

Şi totuşi... Şi totuşi...

—Nicule, ascultă—mă ! îi vorbi repede, cu vocea întretăiată, Petrică : vrei să distrugi vasele, distruge—le ! Fă—le praf, fă ce vrei. Dar, ascultă—mă, Nicule. Înainte de toate, suntem pionieri ! Dincolo nişte bandiţi se pregătesc să jefuiască fabrica. Trebuie să mă duc să anunţ!

Petrică se ridică grăbit şi, fără să mai privească înapoi, începu să alerge cu spatele încovoiat, spre poarta fabricii.

Jos, pe nisip, Nicu rămase nemişcat. Simţea că nu mai avea putere nici să se ridice. Şi asta nu din cauză că—i .slăbiseră puterile în timpul luptei. Nu. Cu Nicu se petrecea în clipa aceea ceva despre care nici el nu—şi putea da seama, dar se simţi dintr—odată mic, ruşinat, scârbit, vrând parcă să plângă, să ţipe în gura mare... Şi—ar fi dorit să—l tragă cineva de urechi, să—l ghiontească şi el să îndure şi să nu caute să fugă. Şi în acelaşi timp dorea totuşi ca cineva să—l mângâie şi să—i spună : „Ştiu, te—ai lăudat... N—ai fi distrus niciun vas. Nu te—ar fi lăsat inima. Ai fi plecat acasă liniştit..."

—Iliuţă, îi strigă Nicu cu glas stins. Tu ai auzit, Iliuţă ?

Prin gaură, ieşi afară şi Iliuţă :

—Da, am auzit...

—Crezi că Petrică o să mai ajungă la vreme ?

—Nu ştiu, oftă Iliuţă. Apoi urmă, fără să—l privească pe Nicu : ştiu însă că dacă nu va ajunge la vreme...

—...Da, numai eu sunt vinovat!

—Ba, amândoi suntem vinovaţi...

—Tu, de ce ? Tu eşti un băiat bun şi—mi eşti drag şi cât voi trăi n—am să te mai bat şi n—am să—ţi mai spun... cap de furnică !

Iliuţă tăcu privind în pământ. Ar fi vrut să—i răspundă lui Nicu că şi el îi este drag şi dacă n—o să—l mai bată şi n—o să—i mai spună „cap de furnică" vor face şi ei, ca Sandu cu Petrică, un jurământ de prietenie până la moarte. Dar rosti grăbit:

—Hai! Repede ! Tu eşti unul dintre cei mai tari din clasă la fugă... Şi nici cu mine nu mi—e ruşine ! Să alergăm spre fabrică...

Dar la fabrică, tot Petrică ajunse primul.

Spuse paznicului tot ce auzise. Dar spre mirarea Iui, paznicul nu se grăbi să alerge şi să prindă bandiţii. I! mângâie pe creştet pe „mezin" şi surâzând îi zise :

—Uite, vorbeşte cu tovarăşul de acolo...

Nu departe de poartă, în curtea fabricii, Petrică auzi două glasuri cunoscute :

—Ei, Dumitre, acuma... se poate şi mai bine ?

—Nu, Petre, acum e foarte bine...

Alergă spre cei doi şi i se adresă tatălui lui Sandu :

—Nene Dumitre, nene Dumitre...

Petrică mai gâfâia încă din pricina fugii. Rostea cuvintele trunchiat, din gâtlej parcă ; dar cei doi bărbaţi îl înţeleseră foarte bine.

—Îţi mulţumim, Petrică, îl mângâie pe creştet, cu blândeţe, Dumitru Danu. Eşti un băiat vrednic. Şi cred că cea mai mare mulţumire pe care ţi—o putem aduce este să—ţi spunem

că răufăcători au fost prinşi.

Dumitru Danu îi strânse mâna, scuturându—i—o voinicește. Îi strânse mâna lui Petrică şi tovarăşul Stancu, reţinându—i—o în mâna lui mare şi puternică.

—Petrică Bunescu te chiamă ? Nu eşti fiul mecanicului Gheorghe Bunescu ?

—Da, îl cunoaşteţi ?

—Îl cunosc. Cu ani în urmă... îmi amintesc... am fost primiţi amândoi în aceeaşi zi în partid. Şi întorcându—se către Dumitru Danu, adăugă : Numai că tatăl lui Petrică, dealtfel ca şi tine, Dumitre, aţi fost mai vrednici decât mine... Fetiţele mele sunt încă mici, dar copiii voştri în curând vă vor fi schimb de nădejde...

*

* *

A doua zi dimineaţă, toţi cei de la „Iazul Mic" aflară despre întâmplările din seara trecută. Fiecăruia îi părea rău că nu, fusese el în locul lui Petrică şi al Ninei. Dar, desigur, bucuria generală întrecea cu mult această părere de rău.

Pe la ora când nuferii îşi desfac pocalele, când gâzele încep să sboare uşor deasupra iazului şi când întreg locul acela de la marginea oraşului străluceşte vesel în bătaia soarelui de vară, un curier de la „Victoria" aduse o scrisoare.

În faţa tuturor, înălţat pe aceeaşi ladă pe care, în seara trecută, făcuseră de pază Petrică şi Nina — Sandu Danu, emoţionat, le—o citi prietenilor, încolonaţi ca înaintea unei treceri în revistă :

„Suntem mândri de voi, dragi pionieri !

Voi ne—aţi ajutat la prinderea unor oameni înrăiţi, unelte ale fostului patron al fabricii, hoţi şi speculanţi. Ei urăsc munca în fabrica noastră nouă şi viaţa noastră nouă o urăsc.

De mult ne—am gândit să vă facem un dar. Nu ştiam însă ce v—ar place mai mult. Dar tatăl unuia dintre voi ne—a dat ideea să vă construim o barcă mare, o barcă adevărată cu care să vă plimbaţi pe iaz. Vă făgăduim această barcă şi ne vom ţine făgăduiala !"

Aplauze şi urale nesfârşite răsunară după încheierea .scrisorii. O bucurie fără margini îi cuprinse pe toţi.

Iar când Sandu mai spuse că tot în dimineaţa aceea terminaseră şi primul ierbar, aplauzele făcură să se înroşească toate palmele şi din pricina uratelor, mulţi, când veni vremea, plecară acasă răguşiţi.

Acum, şi băiatul acela slăbuţ, cu faţa lunguiaţă şi bronzată, cu părul negru din care o şuviţă luneca pe fruntea lată, gânditoare: băiatul acela cu ochi negri, liniştit, necontenit cu zâmbetul pe buze, acum putea să se bucure din plin şi el.

Dar se vedea treaba că încă nu era vremea...

—Unde—s Nicu şi Iliuţă ? întrebă Sandu Danu sever.

—Uite—i ia umbra arţarului !

—De ce nu sunt în coloană ? Chemaţi—i! Cei doi veniră.

—Asta—i disciplină, tovarăşi ? De ce nu intraţi în coloană ? Sau nu vă mai ştiţi locurile?

Nicu îl privi câteva clipe cu o căutătură tristă, dar treptat, ochii începură să—i sclipească veseli.

—Eu nu mi—am uitat locul ! rosti el cu hotărâre. Nici eu ! se grăbi Iliuţă.

Şi amândoi, cu paşi stăpâniţi, se întoarseră spre coloană şi intrară în ea.

De abia acum, Sandu Danu zâmbi larg, cu bucurie şi spuse tare ca să—l audă şi tânărul care, fluierând un cântec vesel, înainta fără grabă spre ei, cercetând din mers ua carneţel pe coperta căruia scria : „Să—nu—uit!" .

—E bine !

*

* *

—Şedinţa solemnă extraordinara a vestitului şi nu mai puţin gloriosului „C^3" — Club al Căpitanilor Celebri" — mai avea doar câteva clipe până să înceapă... O animaţie

neobişnuită domnea în spaţioasa cabină a submarinului „Nautilus", care, ancorat într—un golf liniştit, se bucura de o odihnă bine meritată în urma unei călătorii de mii de leghe sub mări. Rând pe rând îşi ocupau locurile în jurul binecunoscutei „mese rotunde" cei care n—ar fi schimbat nici măcar o picătură din apa amară şi sărată a mării pe un întreg izvor de apă dulce şi cristalină. Şi pe drept cuvânt: ce aventuri nemaipomenite ar putea să aibe loc în apa unui izvor ? Niciuna ! Pe când în apa mării, nesfârşită şi sălbatecă, răscolită de furtuni şi uragane, căpitanul Nemo să te numeşti, că aventuri găseşti în orice clipă mai multe decât firele din barba tuturor lupilor de mare din lume adunate la un loc, mai grozave decât tot ceea ce poale spune cuvântul „grozav", scris cu „G" mare.

Căpitanul Grant se aşează pe scaunul său, pe acelaşi scaun cu arcurile căruia, fiii săi, când erau mici, au vrut să—l sperie pe bătrânul şi nu prea deşteptul abate, punându—i—le sub voluminoasa lui biblie cu coperţi de argint... Alături de căpitanul Grant, era locul lui Golovin. Acesta se aşează, preocupat cu studierea unei hărţi îngălbenită de vreme. In cealaltă parte a mesei, Cristofor Columb îşi repeta — ah, pentru a câta oară ! — întrebarea: „Hm! Chiar atât de naiv să fi fost? Să cred că am găsit un drum mai scurt spre Indii şi când colo să descopăr un nou continent ? !" Iar lângă el, mângâindu—şi stufoasa barbă albă, Magellan se gândea cu părere de rău că nu—şi invitase şi secretarul, pe Antonio Pigafetta, la această şedinţă solemnă extraordinară...

Banggg!

Un gong răsună puternic şi în clipa aceea toţi se ridicară în picioare şi începură să aplaude furtunos : în cabină intră căpitanul Nemo, cel mai în vârstă dintre toţi, preşedintele de onoare al „C^3”.

Căpitanul Nemo deschise şedinţa solemnă extraordinară :

„Iubiţi maeştri ai mărilor şi ai oceanelor ! Biruitori ai furtunilor şi ai uraganelor ! Precum bine ştiţi, ne—am adunat pentru a primi un nou membru în faimosul nostru Club al Căpitanilor Celebri... Cine este pentru primirea noului membru să se ridice şi să expună motivul care îl îndeamnă să facă acest lucru".

Căpitanul Grant se ridică primul, în timp ce arcurile scaunului său făcură un zgomot foarte asemănător cu miorlăitul unei pisici trase de coadă...

„Sunt „pentru", zise el, deoarece cel pe care vrem să—l primim în clubul nostru este curajos. Şi curajul este cartea de vizită a cutreierătorilor mărilor şi oceanelor !"

Aplauze puternice...

Vorbi apoi Cristofor Columb :

„Sunt „pentru", zise el, deoarece cel pe care vrem să—l primim în clubul nostru nu ştie ce înseamnă să te pleci în faţa greutăţilor. Şi înfruntarea cu bărbăţie a greutăţilor este primul examen pe care trebuie să—l treacă acela care cutreieră mările şi oceanele..."

Aplauze îndelungate...

Al treilea luă cuvântul Golovin, comandantul covertei „Diana".

„Sunt „pentru", zise el, deoarece cel pe care vrem să—l primim în clubul nostru e un prieten al echipajului său. Şi prietenia este mai de preţ şi decât o cârmă solidă în vreme de furtună, pentru acela care cutreieră mările şi oceanele".

Aplauze nesfârşite...

Toţi luară cuvântul şi arătară ce—i îndeamnă să fie „pentru" primirea noului membru. Apoi, căpitanul Nemo se ridică de la masă, ieşi din cabină şi peste câteva minute apăru la braţ cu Amiralul Alexandru Danu.

„De azi înainte eşti membru al clubului nostru, amirale Danu !" spuseră toţi în cor...

—Nu, Dinule, nu sunt de acord, îl întrerupse Sandu, râzând.

Necăjit că fusese întrerupt tocmai când îşi frământa mai mult mintea cum să continue povestirea, Dinu Popescu îşi ridică ochelarii pe frunte şi întrebă îmbufnat:

—Şi de ce nu eşti de acord ?
—Pentru că nu aşa ne—a fost învoiala. Ai făgăduit că vei scorni o poveste despre noi toţi, iar tu vorbeşti numai despre mine...
—Ei, se supără Dinu, ai răbdare. încă n—am terminat. Acuşi nu mai spun nimic!
—Nu ! Nu! Spune... Spune... se ridicară protestele lui Petrică, Iliuţă, Costea, Nicu, Nina, Alecu, Mircea, Rodica şi ale celorlalţi strânşi roată în jurul lui Dinu, la umbra arţarului.
—Bine, se înduplecă Dinu. Continui: ...După ce îi spuseră toţi că fusese primit în Clubul Căpitanilor Celebri, luă cuvântul şi Alexandru Danu. El, ca de obicei, vru să spună doar două vorbe :

„E bine!" Dar de data aceasta nu putu scăpa fără o cuvântare.

„Vă mulţumesc, zise el, pentru cinstea care mi—aţi făcut—o... dar nu sunt de acord !"
„De ce ? De ce ? întrebară uluiţi căpitanii celebri.

„Pentru că eu nu pot să intru în club fără prietenii mei!"

„Just, just!" spuse căpitanul Nemo. „Să fie primiţi şi prietenii lui!" Eu îi cunosc bine şi am să vi—i prezint şi dumneavoastră, iubiţi maeştri.

Şi căpitanul Nemo, după ce gustă din paharul cu apă,începu:

„Prim—comandantul Petrică Bunescu ! Locotenentul Costea Stănciuc — „Cel—gras—cât—un—butoiaş" ! Secundul Dinu Popescu, cel care... care nu ştie cum să continue povestea şi de aceea încheie aşa : „Am încălecat pe—o ancoră sărată şi v—am spus povestea toată..."

Râseră cu toţii deşi le părea rău că Dinu nu le povesteşte mai departe.

Era într—a patrusprezecea zi de activitate la „Iazul Mic".

Hei! Cât de repede trece timpul şi se scurg două săptămâni ! Dar cât de plăcut e să poţi spune la capătul lor că nicio zi n—a trecut fără folos !

Se apropia ora 12, ora când se împlineau cu exactitate două săptămâni de la acea adunare de detaşament, care rămăsese vie în mintea lor în tot acest timp şi în faţa căreia, la ora 12, aveau să raporteze cum îşi îndepliniseră făgăduielile.

Era una din cele mai frumoase zile ale verii aceleia. Iulie, cu cercei de cireşe şi vişine, cu părul din aurul spicelor, sburda pretutindeni, purtată de aripile nevăzute ale unui vânt voios, mângâietor, care făcea să doinească frunza trestiilor, să sboare, legănate, miile de paraşute ale păpădiilor, să se aplece uşor, împrăştiind parfum dulce, tulpiniţele firave şi mlădioase ale garoafelor.
—E timpul să ne încolonăm şi să plecăm la şcoală. Vlad ne—a spus să nu întârziem ! le reaminti Sandu.

În câteva minute, în faţa „Amiralităţii", coloana se formă. Din ea nu lipseau nici Nina şi Rodica şi nici copiii mici. Instructorul le spusese să vină toţi. Şi „toţi" însemna că nu putea lipsi nimeni, nici măcar Top...

Porniră spre tabăra de curte cu cele cinci ierbare purtate în fruntea coloanei, cântând marşul preferat al lui Petrică :

„Răsună goarnă, răsună,
cu sunetul vesel ne adună,
ne poartă prin munţi argintii,
prin văi şi întinse câmpii..."

Când coloana ajunse în faţa „postului de pază" Dinu strigă: „să ne oprim puţin!" şi când toţi se opriră, se întoarse spre iaz şi strigă :
—La revedere, la revedere...
—La revedere, la revedere... strigară şi ceilalţi, fluturând din mâini.

Şi tuturor li se părură că de pe malul iazului firele de trestie şi papură se apleacă iar frunzele lor foşnind, rostesc tainic :

—Laaaa revedeeeereeee...

Apoi coloana pomi mai departe, mângâiată de soare şi vânt.

Petrică păşea alături de Nina, emoţionat, strângând sub braţ unul dintre ierbare. Deodată, îşi aminti de ceva şi—o întrebă pe Nina :

—Te—a certat mama ? —— Pentru ce?

—Pentru povestea cu fierul de călcat...

Nina îi călcase cravata lui Petrică şi uitase fierul încins pe masă. In pătura aşternută de pe masă se făcuse o gaură, cât o zi de post...

—Aha ! îşi aminti Nina. M—a certat, bineînţeles, dar nu—i aşa că ţi—am călcat grozav cravata ?

În rândul din faţa lor, păşea Sandu, alături de Alecu şi Nicu.

—Mă gândesc, zise Sandu într—un timp, că noi avem o mulţime de cântece care vorbesc despre faptul că pionierii îşi iau angajamentul să înveţe, să fie prieteni, să facă ierbare, sau să culeagă spice... Dar niciun cântec nu vorbeşte despre angajamente îndeplinite de pionieri... Mi—ar place să avem şi un cântec aşa...

—Mai ales că, întări cu mândrie Alecu, nouă ne—ar fi potrivit acum, un astfel de cântec... Ne—am îndeplinit la termen angajamentul de a alcătui ierbarele!

—Adevărat, îi răspunse Sandu, dar mai avem un angajament de îndeplinit... Şi făcându—i semn cu cotul lui Nicu, adăugă : Cum crezi, Nicule ? Putem să spunem în faţa adunării detaşamentului că ne—am îndeplinit şi acest angajament ?

—Puteţi! rosti cu siguranţă în glas, Nicu. Şi repetă : Puteţi!

În ultimele rânduri ale coloanei, potrivindu—şi paşii cu cei mărunţi, dar sprinteni, ai copiilor mici, Rodica ţinea de câte—o mână pe cele două gemene, Dina şi Geta, şi cânta în glas cu ele:

,,Să creştem mari, s—ajungem pionieri.
Să ne legăm la gât cravate roşii..."

În fundul aleii largi, străjuită de castani, se zărea clădirea înaltă a şcolii. Paşii celor din coloană deve—niră mai vioi, inimile băieţilor începură să bată mai tare, ca şi cum acolo, în partea stângă a pieptului, sub insigna de pionier, s—ar fi zbătut o pasăre neastâmpărată...

Pionierii de serviciu la poarta taberei de curte se dădură în lături şi lăsară coloana să intre...

Şi deodată, umplând văzduhul de veselie, se auziră răpăituri de tobe şi glasuri îndrăzneţe de goarnă, împletindu—se într—o largă, nesfârşită şi melodioasă chemare. In faţa bibliotecii de sub castani, în rânduri strânse, înălţând deasupra capetelor drapelul roşu în trei colţuri, dând glas tobelor şi goarnelor, detaşamentul clasei a şasea îşi primea tovarăşii.

Georgica Săvescu ieşi în faţa detaşamentului. Peste câteva clipe, el primi raportul din partea lui Sandu Danu :

—Tovarăşe conducător de unitate ! Grupul de pionieri din clasa a şasea, însărcinat de adunarea detaşamentului să activeze timp de două săptămâni la ”Iazul Mic", şi—a îndeplinit sarcina cu cinste. Am alcătuit cinci ierbare. Ne—am îngrijit de mai mulţi copii din cartier care au venit acum cu noi şi propunem ca de azi înainte ei să fie prietenii mai mici ai întregului detaşament. Ne—am îndeplinit şi angajamentul în ceea ce—l priveşte pe tovarăşul nostru Nicu Negulescu. In toate acţiunile am fost ajutaţi şi de două tovarăşe din clasa a şasea a şcolii de fete. Nu am pătat nicio clipă numele de pionieri. In curând vom primi în dar din partea părinţilor noştri de la fabrica „Victoria" o barcă şi învităm întreg detaşamentul să se plimbe cu ea pe iaz !

În timp ce Sandu Danu dădea raportul, aproape de el, în rând cu pionierii detaşamentului, un tânăr a cărui înălţime nu întrecea cu mult pe cea a băieţilor, blond, cu părul tuns scurt, cu ochii ca două luminiţe vii sub fruntea arcuită, zâmbea necontenit, cu acel zâmbet întâlnit pe buzele omului care ştie să descopere pretutindeni în viaţă sămânţa dragostei şi a prieteniei şi, cu răbdarea şi priceperea grădinarului înţelept, s—o semene şi să vegheze planta care creşte sub ochii săi, copăcel, copăcel, până în clipa când, privind pomul înalt şi falnic, rămâne el însuşi uimit: „Ia uită—te cât de mare a crescut ! Şi drept! Şi chipeş !" Dar dacă cineva îl întreabă : „De ce te miri ? Şi ţie doar ti se datoreşte aceasta !" — el răspunde, schimbând vorba şi privind la cer : „Ce zici ? O să avem vreme frumoasă, nu—i aşa ?"